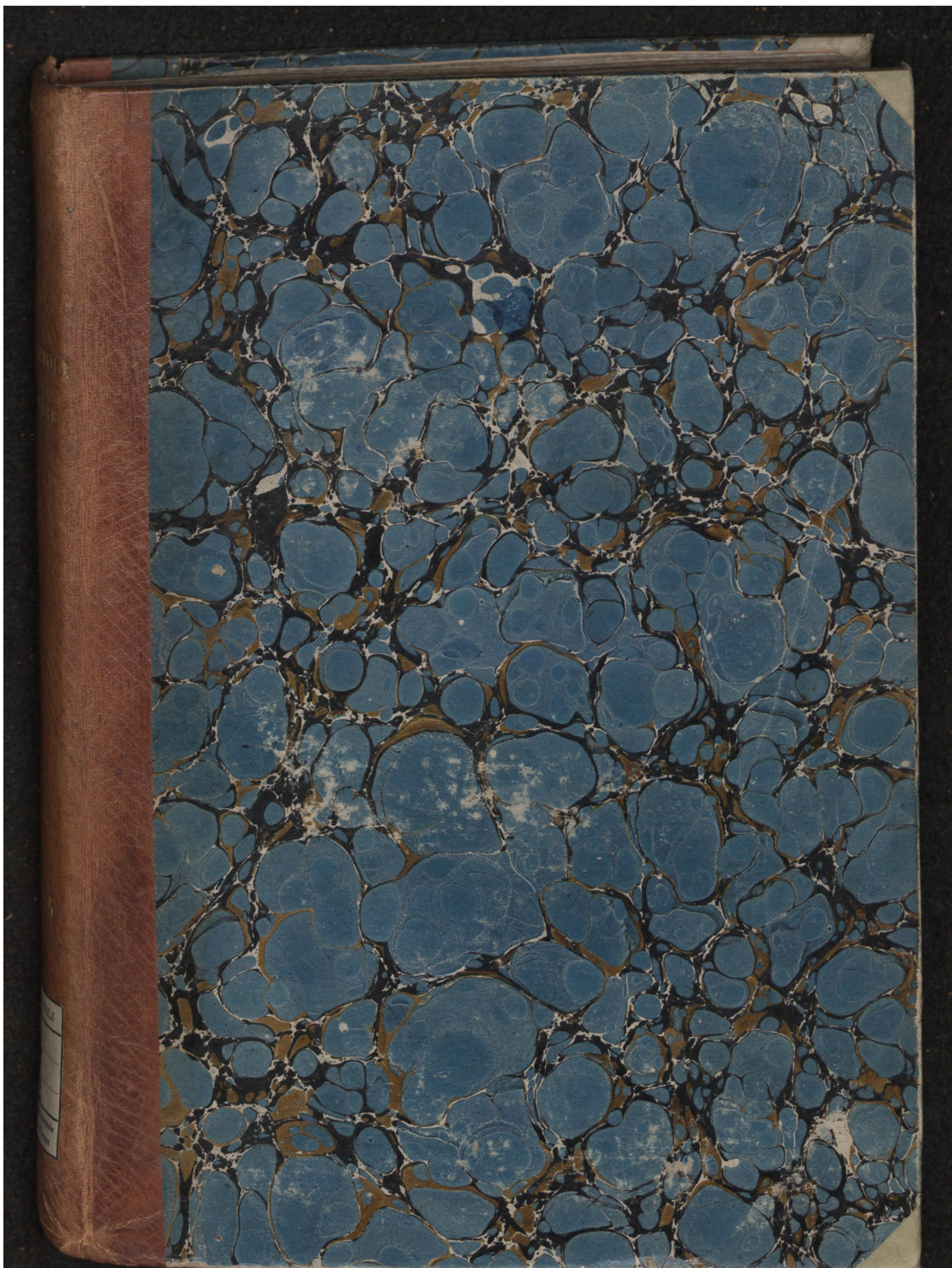
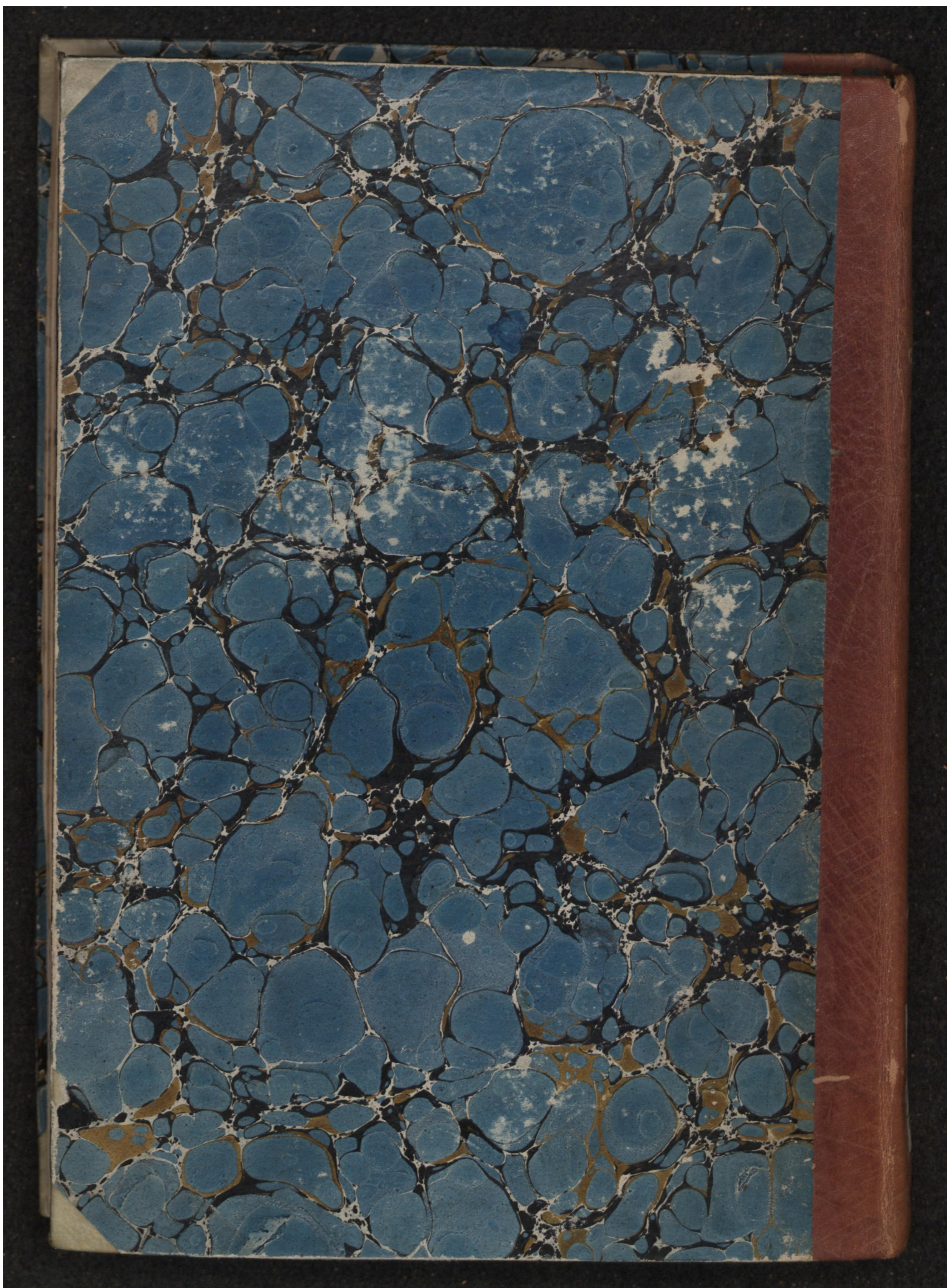

CARACCIOL
SERMONES
1475
INCUNABULI
7
32
Biblioteca Nazionale
Centrale - Firenze

Epistola venerabilis clarissi-
miq; in sacra theologia ma-
gistri Fratris Roberti caracȝoli de
Licio ordinis minoꝝ:ad Reueren-
dissimum ⁊ Jllustrissimũ dominũ
dominũ Johannem de Aragonia:
Serenissimi dñi nr̃i dñi Ferdinãdi
Regis Sicilie ⁊c̃:filiũ et locũtenẽtẽ
gñalez. Apostolice sedis Prothono
tariũ:in qua sua docilitas ꝯmẽdat.

Reuerendissimo pr̃i
et dño dño Johi
de Aragonia chri
stianissimi Regis
Ferdinandi filio:
sedis apostolice di
gnissimo prothonotario. Frater Ro
bertus caracȝolus de Licio ordinis
minorum: sacre theologie magister
humiliter se cõmendat. Jnter precla
rissimas ṽtutes tuas:ingentesq; ani
mi dotes:docilitas magnope fulget
Qua fit vt animũ semper promptũ
beniuolũq; exhibeas:ad intelligẽdũ
doctrinam sapientum. Neq; ṽo ele
gãtissimo ingenio tuo satis esse pñt
que in palatio tue residẽtie singulis
diebus ab eruditissimis viris audire
contendis:quinimo diuinaꝝ huma
narũq; reꝝ inuestigare: ac scire rõez
cũpiens: pia religione frequẽtare so
les tẽpla sacra dei vt etiã ibi haurias
quicq̃d ab his qui declamatorie:Ut
ad populũ loqui solet:edocet. Lau
dabilis profecto institutio ista: nedũ
in adolescente:vel iuuene: ṽũetiã in
quolibet ãnosissimo et sene:ex eo ꝙ
nullus tam sapiens qui taȝ doctus
esse potest:quin audiẽdo doctior fiẽt
valeat. Ex quo stat sentẽtia illa.ꝑmo
ca°.puerbioꝝ. Audiens sapiẽs sapi
ẽtior erit. at ⁊ iuriscõsult⁹.ff. de fidei
ꝯmissarijs libertatib⁹.l.apud iulianũ
dicit cupiditatẽ discendi optimã esse
rõnem viuendi. Unde Julianus di
xisse fert̃. Et si alteꝝ pedem in sepul
chro haberem:adhuc discere aliquid
vellem. Quare Ualeri⁹ in Rubrica
de studio ⁊ industria miris laudib⁹
extollit Solonem philosophuȝ: qui
supremo die vite assistentib⁹ amicis
quedãq; inter se cõferẽtib⁹:fatis iaȝ
pressum caput erexit:interrogatusq;
quapropter id fecisset:respõdit:vt cũ
istud quicq̃d est: de quo disputatis
ꝑcepero moriar. Sacer ṽo hierony
mus in epistola ad Pãmachium et
Oceanũ:sic de seipso fatet̃. Dũ esseȝ
iuuenis: nimio feruebã amore discẽ
di:nec iuxta quorũdã p̃sũptionẽ ipse
me docui:Apollinarẽ audiui Anthi
ochie frequenter et colui:iam comis
sꝑgebat̃ caput canis: ⁊ magistrũ po
tius q̃ discipulũ dicebat: ꝑrexi tamẽ
Alexandriã: audiui Didimũ in mul
tis:ei gratias ago:quia qđ nesciebã
didici: qđ sciebam illo docente nõ ꝑ
didi:putabant me hõies fineȝ fecisse
discendi:veni rursus hierosolimam
⁊ Bethleem:quo labore: quo precio
Baraniã nocturnũ habui p̃ceptoreȝ
timebat.n. Judeos:⁊ alterum mihi
exhibebat Nicodemũ. hec hierony.
Hoꝝ studia imitãda sunt: non eorũ
qui sibi scioli videt̃: ⁊ spernũt omnẽ
disciplinã. De his loq̃tur sic Seneca
libro de tranquillitate animi. Puto
multos ad sapiẽtiã ꝑuenire potuisse
nisi putassent se peruenisse. Sed tu

ſapiētie cultor:⁊ venerator p̄cipuus:
omnē diligentiā apponis:vt a mul-
tis multa cognoſcas. Et lꝫ dignata
ſit dn̄atio tua: dum Neapolis p̄di-
cabā:quaſi quotidie ſmonib⁹ meis
adeſſe:hortari tandeꝫ me voluiſti:vt
opus de timore iudicioꝝ dei in ſcri-
ptis redigerem illudq̄ʒ dn̄ationi tue
legendū tranſmitterē. Feci libēs qđ
iuſſiſti: et opam dedi vt morem tue
gererē volūtati. Accedet hoc ad vti
litateꝫ plurimoꝝ:quoniā que noua
ſunt:allicere ſolent humanas mētes
Nā vt ſcribiť actuū.17.c. Dū Paul⁹
eſſet athenis:diſputaretq̄ʒ in ſinago
ga cum Iudeis:⁊ colentib⁹ deum ⁊
in foro p omnes dies:cū Epicureis
⁊ Stoycis philoſophis:quidaꝫ dice
bant eū ſemiuerbiū:ideſt ſeminatorē
vboꝝ. Alij vo nouoꝝ demonioruꝫ
ānūciatorē:ideſt nouaꝝ ſcientiarum
ſm Nicolaū de lyra:ꝓpter qđ duxe
runt eum ad Ariopagum dicentes.
Poſſum⁹ ſcire que eſt hec noua que
a te diciť doctrina. Noua enim q̄dā
infers auribus noſtris. Volumus ğ
ſcire: quid nam velint hec eſſe Athe
nienſes autem omnes:⁊ aduene ho
ſpites ad nihil aliud vacabāt niſi di
cere aut audire aliquid noui.hoc eſt
qđ Ouidius dixit libro.2.de ponto.
Eſt quoq̄ʒ cūctaꝝ nouitas cariſſima
rerum. Et de hoc Seneca in q̄oibus
nālibus. Naturale eſt magis noua
q̄ʒ magna mirari. Et idē in.4.decla
mationū. Ad noua hōies cōueniunt
ad noua concurrūt. Cicero inſup in
ſua rethorica docet auditores fieri
poſſe attentos: ſi de rebus nouis et
inuſitatis nos ꝓmiſerim⁹ vba factu
ros. Scripſi igiť donante deo non
indoctis humane ſapiētie vbiſ:q̄c q̄d
legē aut inuenire potui:qđ hominū
corda ad timendū deum glorioſum
reuocet ⁊ inducat. Accipe itaq̄ʒ tu pr̄
colēdiſſime libellū iſtū: in quo ſi q̄d
boni repereris:proba. Si quid vo
aut ſupfluū:aut minus rectuꝫ in illo
dep̄hēderis:corrige. Oro tamen hu
maniſſimā dn̄ationē tuaꝫ: ne cōicet
aut tradat illuꝫ inuidis ⁊ maliuolis
meis:quos multos noſti:q̄a vt vtar
vbis hieronymi in ꝓlogo in heſdrā
Inuidoꝝ ſtudia omnē qđ ſcribim⁹
rep̄hēdēdū putāt:⁊ interduꝫ cōtra ſe
cōſcientia repugnāte publice lacerāt
que occulte legunt:in tantum vt cla
mare cōpellar ac dicere. Dn̄e libera
animā meā a labijs iniq̄s:⁊ a lingua
doloſa. Bene vale ſpeculū bonorum
morum:⁊ memento mei:dum bene
tibi fuerit.

Incipit ꝓlogus:in op⁹ de timore
diuinorū iudiciorū: in quo exponūť
miſtice vba Iohānis in themate.

Idi alterū angelū volantē p mediū celū hñtē euāgeliū eternū: vt euāgelizaret sedētibus super terrā: et super oēm gētē: tribū et linguā: et sup pplz magna voce dicēs. Timete deum: et date illi honorē: qa vēit hora iudicij ei9. Habēt hec vba apocalipsis. 14°. c. Ad tātā insaniā cecitatēqz mentis mortales hōies iā deuenerūt: vt deū excelsū nō arbitrēt suoz peccatorum vltorē. Adiciūt in dies iniqtatē iniqtati: et in malicia pseuerātes: nolunt considerare formidabilia iudicia magni dei. Ipe vtiqz minat christiāis ingtī. p suis execrādis sceleribus: terribilia mala: posita iā securis est ad radicez et tñ pauci rarissimiqz inueniūt q sua corda humiliēt: sb manu illi9 cui9 potētie resistē nemo pōt. Et reuera nil piculosi9 qz iminētia picula nō timē: qa iuxt Aristoteles sētētiā. 2. rethorice Timor facit hōies cōsiliatiuos. qua de re ad excitādas mētes duras que pñiam fugiūt: et bene beateqz viuere nolūt: decreui opus pñs sb titulo de timore iudicioz diuinoz cōpilare. Pro clariore tñ dicēdoz noticia: in hoc plogo p modū smōis ipa vba Jōhis in themate exponēda se offerūt. In qb9 tria misteria declarāda continent.

Primū dr scripte sancte sblimitas.
2m euangelij multiplicitas.
3m timoris diuini rōabilitas.
De excellētia et sblimitate scripte sancte que designat p āgelū volātē

Capitulū primum.

Primū misteriū declarādū: qd cōtinet in vbis Jōhis: dicitur scripture sācte sblimitas: que p angelū volātē recte meritoqz designatur Est aūt scripta sacra vetus ac nouū testm̄. vt dr. di. 9. decretoz. c. Quis nesciat. Quia vo h diuinit9 ē hōib9 inspirata: atqz de celo missa sm illud Petri. 2. c. pme eple. Spū sancto inspirati: locuti sūt sācti dei hōies. Ideo āgel9 dici pōt. Nā teste Isidoro. li. 7 ethi. Angel9 nūci9 vel missus inp̄tat: in altū āt ipsa scriptura volat p mediū celū: qa publice in ecclesia legitur et pdicat. Inqt. n. grego. in omelia. Regnū celoz pñtis tpis ecclesia dr. Quāta g sit h9 scripte sblimitas ex qttuor depbēdē possum9.

Primo ex ei9 dignitate.
2° ex eius vitate.
3° ex eius pfunditate.
4° ex eius vtilitate.

Qr scriptura sacra est excellētissima ratione dei.

Primo si qdē itelligē possum9 sblimitatē et excellētiā scripte sācte ex ei9 dignitate. Est. n. incōpabilit dignior oib9 sciētijs et scripturi. eo qz est de digniore sbiecto. s. altissimo deo. vñ Aug. li. 8. de ci. dei. c. primo Theologia inqt est smo vel ratio de deo: neqz obstat. qa Aristoteles dicit pmo posterioz: qz in qlibet scientia oz suppone sbiectū qd ē: et Damas. dicit. In deo qd ē dicē impossibile est qre nec de9 sbiectū sic esse potēit scripture sancte et theologie. Qm vt inquit Thomas pma pte. q. i. arti°. 7.

in rñsiõe ad p̄mũ arꝰ:licȝ de deo nõ
possumꝰ scire q̇d sit: vtimur tñ effcu
ciꝰ vel nãe:vel grẽ loco diffinitõnis
ad ea que de deo in scriptura sacra
ꝯsiderãt. Ipsa igit̃ scripta a p̄ncipio
vsq̇ȝ ad finẽ predicat mirabilia facta
dei. Ex qᵒ illi ꝯparari nõ valẽt cũcta
que agrãmaticis rhetorib' dialetic/.
phis Geometris Musicis Medicis
astrologis poetis ⁊ iurisconsultibus
fuẽ cõscripta. Uersãt̃ oia illa circa in
fima hec: ⁊ mortalia vilia atq̇ȝ t̃rena
hec decẽter omniũ scientiarũ regina
mẽtẽ hõis ad deũ cogⁿscẽdũ diligen
dũq̇ȝ sbleuat: neq̇ȝ de aduentu Enee
in Italiã canit: vt Uirgiliꝰ qui dicit
Arma virũq̇ȝ cano: troye q̇ p̄mus ab
oris ⁊c̃. Nec ad bella ciuilia inuitat
deplorãda. Sicut ⁊ Lucanꝰ q̇ ait.
Corduba me genuit: rapuit nero p̃-
lia dixi Que gessere pares: hinc so-
cer: inde gener: Bella peremathios
plusq̇ȝ ciuilia cãpos. Iusq̇ȝ datuȝ sce
leri canimus: populumq̇ȝ potentem
In sua victrici cõuersũ viscẽa dextra
⁊ reliqua. Non de his minimis scri
ptura curat: ſ; de deo creatore celi et
terre disserit: de illiꝰ ꝓuidẽtia boni-
tateq̇ȝ iusticia: ceterisq̇ȝ ꝑfectõnibꝰ di
uinis claro ꝟmone loq̇t̃. Uerũtamẽ
pleriq̇ȝ dubitare solẽt: cur hec scripta
magnalia dei depromẽs: rudi ac sim
plici stilo est ãnotata. Et q̇daȝ abso-
lute respõdẽ solẽt: ꝙ eloquẽtia inuti
lis est: imo ⁊ dãnosa: quia bõis viris
vti minime licet. Ad eoꝝ aũt robur
assumũt ꝟba Lactantij: qui liᵒ. 5ᵒ. di
uinaꝝ institutionũ ait. Hec in p̄mis
cã est: cur apud sapiẽtes ⁊ doctos ac
p̄ncipes hꝰ seculi scripta sancta fide

careat: ꝙ ꝓphe cõi ac simplici ꝟmõe
vt ad populũ lũt locuti. Contẽnunt̃
itaq̇ȝ ab his qui nihil audire vel legẽ
nisi expolitũ ac dißtũ volũt: nec q̇cq̇ȝ
iherẽ animis eoꝝ põt: nisi qᵭ aures
blandiore sono mulcet. Illa ꝟo que
sordida vident̃ anilia: inepta vulga
ria existimãt̃: ideo nil ꝟũ putãt nisi
qᵭ auditu suaue est: nil credibile nisi
qᵭ põt incutere voluptateȝ. Nõ cre
dunt ğ diuinis: q̇a fuco carẽt. Sed
ne illis q̇dẽ q̇ ea inꝑtãt̃: q̇a ipsi sũt
oio rudes: aut certe parũ docti. Naȝ
vt plene sint eloquẽtes perraro cõtin
git. cuiꝰ rei cã in apto est. Eloquẽtia
eniȝ seclo seruit populo se iactare: et
in rebꝰ malis placẽ gestit. Si q̇dem
ꝟitateȝ sepius expugnare conat̃: vt
vim suã mõstret opes appetit: hono
res cõcupiscit: sũmũ deniq̇ȝ gradum
dignitati/ exposcit: hucusq̇ȝ Lactãtiꝰ
de hieronymo insuꝑ gl'ioso narrat̃
ꝙ ab ãgelo fuit correptꝰ: eo ꝙ Cice
ronianꝰ eẽt: sicut notat̃. 37. di. decre
toꝝ. c. legimꝰ. qᵭ et ipsemet in epl'a
ad Eustochiũ ꝓfitet̃. Quare eloquẽ
tiã oio reiciẽdã multi accusãt: quibꝰ
ego dico: salua eoꝝ reuerẽtia: ꝙ elo
quẽtia exornat oẽȝ gradũ oẽȝ statũ:
oẽȝ deniq̇ȝ hõieȝ recte fulgẽtẽ. Qua
Hiero. post ꝟbera vt appareȝ vti insu
per voluit. De qua ⁊ Cicero in p̄mo
rhetorice ait. Cũ homines multis in
rebus humiliores ⁊ infirmiores sint
bestijs hac i re maxime bestijs p̄stare
vident̃ ꝙ loqui possunt. Quare p̄cla
rũ qᵭdã mihi vr̃ adeptꝰ: qui in ea re
hõibꝰ ãtecellit qua in re hõies bestijs
p̄stãt. Ob id iudicio meo rectiꝰ dici
põt ꝙ eloquẽtia ꝺ se bona ẽ: ⁊ laude

digna: dū tñ ea q̄sq3 vtaꝛ bñ: qð sic
ꝑpolite notat Quintilianꝰ.liᵒ.zᵒ.de
oratoria institutōe:q̄dā inq̄t vehemē
ter in eā.s.rhetoricā vel eloquentiā
inuehi solent:et ꝙ sit indignissimū
in accusatōes orōis vtūꝛ orādi virib⁹
eloquētiā esse:que penis eripiat scele
stos:cuiꝰ fraude dānēꝛ interī boni
cōsilia ducāꝛ in peiꝰnec seditōes mō
turbetq3 populares: ꝫ bella etiā inex
piabilia excitēꝛ. Cuiꝰ deniq3 cū maxᵉ
sit vsus:cū ꝓ falsis cōꝛ ꝟitatē valet.
Nā ⁊ Socrati obiciūt Comici docē
eū quō peiorē cām meliorē faciat. et
cōꝛ Tisiā ⁊ Gorgiā similia dicit po-
liceri Plato: et his adiciūt exempla
grecoꝝ:romanorūq3: ⁊ enumerāt q̄
ꝑniciosa nō singulis tm̄:ꝫ reb⁹ etiā
publicis vsi eloquētia turbauerūt sta
tus ciuitatū:vel euerterūt:coq3 ⁊ la-
cedemonioꝝ ciuitate expulsā:⁊ athe
nis quoq3 vbi actor mouē affectꝰ ve-
tabaꝛ:velut recisā orādi ptātē:quo
q̄dē modo nec duces vtiles erūt nec
magistratꝰ:nec medicina:nō deniq3
ipsa sapiētia. Nā ⁊ dux Flaminius ⁊
gracchi saturnini glaucie magr̄atus
egere:⁊ in medicis venena:et in his
q̄ phoꝝ noie male vtūꝛ ḡuissima nō
nūq3 flagicia dep̄hēsa sūt. Cibos asꝑ
nemur:attulerūt sepe valitudinis cās
nūq3 tecta simul sbeamꝰ suꝑhitātes
alñ ꝓcūbūt. Non fabriceꝛ militi gla
dius pōt vti eodē ferro latro:q̄s ne
scit ignes aquas sine quib⁹ nulla sit
vita:⁊ ne terrenis immorere solē:lu
nāq3 p̄cipua syderū alñ nocē. Num
igiꝛ negabiꝛ deformē pirri pacē cecᵒ
ille Appius dicēdi viribus diremisse
aut nō diuia Marci Tullij eloquētia

⁊ cōtra leges agrarias populari fuit
⁊ Catiline fregit audaciā et supplica
tōes q̄ maxim⁹ honor victorib⁹ bello
ducib⁹ daꝛ in toga meruit. Nō per
territos militū aīos frequēꝛ a metu
reuocat orator:⁊ tot pugnādi ꝑicl'a
ineūtibus laudē vita potiorē eē ꝑsua
det. Nec vero me Lacedemonij aut
Athenienses magl' mouerint q3 ppl's
Romanꝰ:apud quē sūma sēꝑ orato
rib⁹ dignitas fuit. Eq̄dē nec vrbiū
ꝯditores reor aliꝛ effecturos fuisse vt
vaga illa multitudo coiret in ppl'os
nisi docta voce cōmota:nec legū reꝑ
tores sine sūma vi orādi consecutos
vt seipsi hōies ad ꝟuitutē iuris astrin
gerēt:q̄n ipsa vite p̄cepta:etiā si ꝟba
sint honesta pl⁹ tñ ad formādas mē
tes valēt:q̄ñ pulchritudinē rerū cla
ritas orōis illuminat. Quare ⁊ si in
vtrāq3 ꝑtē valēt ꝟba facūdie:nō tñ
est equū illð hēri malū:quo bñ vti lꝫ
hec Quintilianꝰ. Ex q̄b⁹ omnib⁹ cō
cludimꝰ laudabilissimā eloquentiā
esse. Sed illā diuinꝰ ꝟmo nō sequiꝛ
q̄a vt Lactā.li. z.diuinaꝝ.insti.ait.
Sūma ꝓuidētia carē fuco voluit ea
que diuina sūt:vt oēs intelligerēt:q̄
ipse omnib⁹ loq̄baꝛ. ¶ zᵒ ꝯp̄hēdimꝰ
excellētiā scripꝛe sācte ex eiꝰ veritate:
q̄a in ipsa sola nihil cōtineꝛ falsū. In
alijs ꝟo tā phoꝝ q3 poetaꝝ aliorūq3
lrīs q3ta inueniāꝛ mēdacia: dicāt hi
q̄ studiosissime legē illas. Sꝫ ob cāz
istā dubitari solꝫ vtrum liceat legē li
bros gētiliū:illorūq3 dicta assumē in
reb⁹ nrīs. Ad qð rñdemꝰ ꝙ si id fiat
scripꝛa sacra cōtēta: ⁊ vt erorib⁹ gē
tiliū assentiaꝛ iniquū est ⁊ illicitum:
sic pꝫ.di.3 7.decretoꝝ.c.sacerdotes.

vbi sic hēt. Sacerdotes dei omissis euangelijs ⁊ ꝓphetijs: videm⁹ comedias legē amatoria bucolicoꝝ ꝟsuū ꝟba cātare: tenē Uirgiliū. Et qd in pueris est cā necessitatis: in se crimē facē voluptatis. Ad idez est in eadē di.c. Nōne. ⁊.c. Ideo. ⁊.c. Eps. ⁊.c. Unio. Illi igit̄ q̄ pl⁹ debito delectabilit̄ insudāt ad legēdas lr̄as seculares repḣēsibiles sūt: qm̄ vt inq̄t Hieronymus ad Damasū papā de filio ꝓdigo. Demonū cibus est carmina poetaꝝ: secl̄aris sapiētia: rhetoricoꝝ pōpa ꝟborum. hec sua oēs suauitate delectāt: ⁊ dū aures dulci ꝟsib⁹ modulatōe currētib⁹ capiūt: animam q̄ꝫ penetrāt: ⁊ pectoris int̄na deuinciūt Ubi cū sūmo studio fuerit ac labore ꝑlecta: nil aliud nisi inanē sonū ⁊ sermonū strepitū suis lectorib⁹ tribuūt Nulla ibi saturitas ꝟitatis: nulla iusticie refectio reꝑit̄. Studiosi eaꝝ in fame veri: ⁊ ꝟtutū penuria ꝑseuerāt hec ille. Sed si q̄s gētiliū scripturas ꝑscrutet̄: vel vt eoꝝ cognoscat ⁊ confutet ineptias vel vt ꝑ illas in q̄b⁹dā sentētijs moralib⁹ arguat crimiosos vel vt ex illis capiat si q̄d ꝟi reꝑperit vtiqꝫ bn̄ facit. Cōfirmat̄ hoc. di. 37. decretoꝝ.c. Qui demēsa.c. Turbat. .c. Si q̄s grāmaticā. Hinc Aug. li°. 2. de doctrina xp̄iana ait. Si q̄ ꝟba nostre fidei ph̄i accomoda dixerunt nō solū formidāda nō sunt: sed etiaz ab eis tāqꝫ ab iniustis possessoribus in nostꝝ vsum vēdicāda: ꝙ ph̄i qn̄z ⁊ gētiles ꝟa dixerūt testat̄ hiero. q̄ sup ꝑmū.c. Danielis dicit. Simulqꝫ anim aduertēdū est ḃm Anagogen. qd Rex Babilonis nō potuerit vniuersa dei vasa transferre: sed partem vasoꝝ templi dei: que intelligēda sūt dogmata ꝟitatis. Si.n. cūctos philosophoꝝ reuoluas libros: necesse ē vt in his reperias aliqꝫ ꝑtē vasorum dei: vt apud Platonē. Fabricatorez mūdi deū. apud zenonē Stoycoruz ꝑ̄ncipē: inferos ⁊ imortales animas ⁊ vnū bonū honestatē. Sz q̄a iūgūt mēdaciū ꝟitati: ⁊ nature bonū mlt̄l. ꝑdūt malis. Ideo ꝑtē vasoꝝ dei: et nō omnia vasa integra atqꝫ ꝑfecta accepisse memorāt̄. Hec ibi. Ipse adhuc Hiero. in ꝓlōgo: in expositione Danielis de lr̄is secularib⁹ ita fatur. Ad intelligēdas extremas ꝑtes Danielis: multiplex grecorū historia necessaria est Sutorij. vicz et Callinici Diodori Hieronymi Polibij Possidonij Claudij Theonis ⁊ andronici Josephi quoqꝫ ⁊ eoꝝ quos pōit Josephus p̄cipueqꝫ nr̄i Liuij ac Pōpei Trogi atqꝫ Justini: q̄ oēs extreme visionis narrāt historiaz: ⁊ post Alexādrū vsqꝫ ad Cesarē Augustū. Sirie ⁊ Egypti. i. Sceleuchi ⁊ Anthiochi: ⁊ Ptolomeoꝝ bella describūt. Et si qn̄ cogimur seculariū lr̄aꝝ recordari ⁊ aliqua ex his dicē: que olim omisimus: nō nostre est volūtatis. Sz vt ita dicam grauissime necessitatis vt ꝓbem⁹ ea que a sanctis ꝓphetis āte secula multa p̄dicta sūt: tā grecorum q̄ꝫ latinoꝝ: ⁊ aliaꝝ gētiū lr̄is ꝯtineri ⁊ ipse idem Hieronym⁹ in epistola ad magnuz oratorem vrbis dicit ꝙ apostol⁹ Paul⁹ in epistola ad Titū Eximenādris poete vsus est ꝟsiculo dicēs. Cretenses male bestie mendaces vētris pigri. Et ne mlt̄a dicam⁹

tam Hieronymus q̄ Augustin⁹ reli
quiq; greci: et latini doctores in suis
dictis persepe ad suũ ppositũ gẽtiliũ
sentẽtias trahunt. Tamen vt predi
ximus sola scriptura dei est: que ab
omni falso et mẽdacio imunis existit
et quicquid loquit̃ veriſſimũ est: eo q̄
verax est deus qui nobis illã dignat⁹
est reuelare. Ob qđ Lactãti⁹ li. pmo
diui. insti. ait. Omiſſis trenis huiusce
phie auctoribus nihil certi afferẽtib⁹
aggrediamur viam rectaꝫ: quos eq̃
dem si putarem satis idoneos ad bñ
viuẽdũ duces esse: et ipse sequerer: et
alios vt sequerent̃ hortarer. Sed cũ
magna inter se cõcertatiõe diſſidẽat
secũq; ipsi plerũq; discordẽt: apparet
eoꝝ iter nequaq̃ esse directũ. si q̃dẽ
sibi quiq; vt est libitum pprias vias
impſſerunt: confusionẽq; maximam
inquirẽtib⁹ veritatem reliquerũt. Nos
bis aũt qui sacramẽtũ religionis ac
cepimus. cum sit veritas reuelata diui
nitus: oẽs vtriusq; sexus sine vllo di
scrimine ad celeste pabulum conuo
camus. hec ille. Sed statiꝫ increduli
nos aggrediũt̃ obiciẽtes: q̄ sancti q̃
scripserũt confixere mẽdaciter a deo
accepiſſe que tradunt. O pniciosa et
detestanda opinio: que refelli facile
potest. Si consideremꝰ q̃to amore
pphete et amici dei veritatem cõplexi
sunt. Inquit Lactantius libro pmo
diui. insti. Volũtas fingendi ac mẽ
tiendi eoꝝ est qui opes appetunt: q̃
lucra desiderant: que res pcul a san
ctis viris fuit. Ipsi vo seuiſſima paſſi
sunt tormenta: dirosq; cruciatus pro
defensione veritatis quam docebant
Unde hiero⁹. in epistola ad Pãma

chium et Oceanum ait. An putam⁹
fratres: quia iocando predicent: ridẽ
do loquãt̃ apostoli: xps iudiciũ infã
tiliter cõminet̃. Sed ioci nõ sũt vbi
supplicia intercidũt. Si iocãdo paſſi
sunt credant̃ iocando locuti: Isaias
serra secat̃. Daniel leonibus deputat̃
Paulus truncat̃ gladio: et Petrus
domini exemplo in cruce suspendit̃
et hoc totũ vt nos a peccatis sua do
ctrina reuocarẽt. Non est igit̃ fictio
aut mendaciuꝫ: qđ de vita futura p
clamat̃: qđ de inferni penis preconi
zat̃: et qđ pdicat̃ de ipsius dei perfe
ctionibus admirandis.

De pfundo sensu scripture sãcte
quo omne hũanũ ingeniũ sepat̃.

Tertio apparet excellẽtia et sbli
mitas scripture sancte ex eius
pfũditate. In ipsa quidẽ nõ solum
voces significant: verum etiam res p
voces significate. Ratio bꝫ Thomã
prima parte. q. prima articulo. 10. q̃a
auctor scripture est deus: in cuius po
testate est: q̄ non solum voces ad si
gnificandum accõmodet: sꝫ etiaꝫ res
ipas. Illa ergo prima significatio q̃
voces significant res: ptinet ad pri
mum sensum: qui. s. est historic⁹ vel
litteralis. Illa auteꝫ significatio qua
res significate per voces: iterum res
alias significant: dicitur sensus spiri
tualis. hic autem trifariam diuidit̃.
Sicut enim dicit apostolus. Lex ve
tus figura est noue legis: et ipa noua
lex vt dicit Dionysius. li. de ecclesia
stica Ierarchia est figura future glie
In noua etiam lege ea que in capite

geſta ſūt:ſūt ſigna eoꝝ que nos agē
debemꝰ. Scd̄m ꝙ̃ ꝙ ea que ſūt vete
ris teſtamēti ſignificant ea que ſunt
noue legis: eſt ſēſus allegoricꝰ. Alle
goria.n.idē eſt qđ aliena ductio: ab
alle qđ eſt alienū: ⁊ goges ductio: ſꝫ
ꝟo ꝙ ea que in xp̄o facta: vel in his
que xp̄m ſignificāt: ſūt ſigna eorū q̄
nos agē debemus: eſt ſmo tropolo
gicus.i. cōuerſus ad mores: put ꝟo
ſignificat ea que ſūt in eťna gl'ia eſt
ſenſus Anagogicꝰ. Anagogia.i.ſur
ſum ductio: ab anas qđ eſt ſurſum ⁊
goges ductio. Eſt itaqꝫ ſcripťa ſacᵃ
in ſēſu lr̄ali plena ⁊ facilis. In ſenſu
ꝟo ſp̄uali oē deuincit ⁊ ſupat hūanū
ingeniū. Hinc Aug. li. 2. ſup gen̄. ait
Maior ē hꝰ ſcripťe auctoritas: q̄ꝫ ois
hūani ingenij pſpicacitas: ⁊ idem in
ep̄la ad Tolusianū dicit. Tāta eſt.n.
chriſtianaꝝ pfūditas lr̄aꝝ: ꝙ in eis
quotidie pficerē: ſi eas ſolas ab ineū
te pueritia vſqꝫ ad decrepitā ſenectu
tē: maximo ocio ſūmo ſtudio meliōe
ingenio conarer addiſcē: n̄ ꝙ in eis
que ad ſalutē ſūt neceſſaria: tāta pue
niať difficultate: ſꝫ cū fidē ibi quiſqꝫ
tenuerit: ſine qua pie recteqꝫ n̄ viuiť
tā multa: tāqꝫ multipliciū miſteriorū
vmbraculis opacata intelligēda pfi
ciētibꝰ reſtāt: vt ānoſiſſimis acutiſſi
mis flagrātiſſimiſqꝫ ſuauitati diſcēdi
cōtingat qđ eadē ſcripťa a quodam
loco cōmemorat: cū cōſūmauerit hō
tūc incipiet. Hec ille. ⁊ Hieroꝰ. ſuper
illo ꝟbo pſal. adipe frumēti ſaciat te
Pinguiſſimꝰ eſt ſmo diuinꝰ: q̄cq̄d
vis ex ſmōe diuino naſciť. ⁊ Greg.
20. moraliū.c.i. Oēꝫ ſapiētiā atqꝫ do
ctrinā ſacᵃ ſcripťa trāſcēdit: que ꝟa
p̄dicat ad celeſtē vitā inuitat a terre
nis deſiderijs corꝫ legētis reuocat di
ctis obſcurioribꝰ fortes exercet: puu
lis hūili ſmōe blādiť. Nec ſic clauſa
eſt vt paueſci debeat: nec ſic pꝫ vt vi
leſcat: ſꝫ vſu faſtidiū tollit: et tāto plꝰ
diligiť: quāto āpliꝰ meditať. quante
aūt ſit pfūditatꝭ ſcripťa ſacᵃ apparꝫ
ex tot libris ſmonibꝰ omelijs expoſi
tōibuſqꝫ pene inumeris. In q̄bus do
ctores tā greci q̄ꝫ latini totiſ viribus
deſudarūt: ⁊ omiſſiſ alijs inſpiciamꝰ
quot q̄ꝫta ve volumia edidit Orige
nes: ⁊ poſt illū Aug. de q̄bꝰ ita inq̄t
Iſidorus.li.6.ethi. Origenes oēs tā
grecos q̄ꝫ latinos opū ſuoꝝ magni
tudine ſupauit: deniqꝫ Hierony. ſex
millia libroꝝ eiꝰ ſe legiſſe fateť. hoꝝ
tn̄ omniū ſtudia vicit aug. q̇ tāta ſcri
pſit vt diebꝰ ac noctibꝰ nec legē q̇ſq̄ꝫ
ſufficiat libros illiꝰ. Ulteriꝰ ſcripture
altitudinē cōphēdē valemꝰ ſi reuoce
mus ad mētē miracl'a q̄ ꝟaciť pcla
māť de intpͭtatōne facta tpe P tolo
mei: hic vt dicit Rabanꝰ.14°.li°. de
origine reꝝ fuit pitiſſimꝰ omniuꝫ lit
teraꝝ: diſcipuluſqꝫ Strabonis phi q̇
bibliothecā fec: in q̄ hr̄e voluit libroſ
legis Iudeoꝝ: q̇ ad ſacrā ſcripturaꝫ
ptinēt: vt.n.ťdit Iſidorꝰ.li.6.ethi.tē
poribꝰ eiꝰ alexādrie.70. millia libro
rū inuēta ſūt. aſſerit āt Euſebiꝰ in hi
ſtoria eccl'iaſtica ꝙ Theopōpꝰ hiſto
ricꝰ tētauit ſcripturā ſacrā de hebreo
in grecū trāſferre: ⁊ dei iudicio p 30
dies in amētiā ē ꝟſus. Theodoctus
ēt ob eādē cām cecatus eſt. Uerum
penitentes ſanati ſunt: ob qđ miſit
Ptolomeus pro interpretibus ad
Heleaczarum pontificem Iudeoruꝫ

Et de h sic loqt Aug.li.18.de ci.dei .c.43.post Alexādri macedonis qui etiā magn⁹ cognominat⁹ ē: mirificen tissimā minimeq3 diuturnā potētiā qua Asiā vniuersā: imo pene totū or bem ptim vi ⁊ armis: ptim terrore sbegerat.qñ int cetera orietis regna et Judea3 ingressus obtinuit: eo mor tuo milites illi⁹ cū regnū illd āplissi mū nō solū possessuri: vū etiā bellis oia vastaturi dimisissēt: Ptolomeos reges hre cepit Egypt⁹:hoꝝ pmus Lagi fili⁹ mltos ex Judea captiuos trāstulit in Egyptu3.Huic succedēs ali⁹ Ptolome⁹:q̄ est appellat⁹ Phi ladelph⁹ oēs quos ille captiuos ad duxerat liberos redire pmisit. Insup ⁊ dona regia in tēplū dñi misit:peti uitq3 ab Eleaczaro tūc pōtifice dari sibi scripturas q̄s pfecto audierat fa ma pdicāte diuinas: Jdeo illas hēre cupiebat in bibliotheca quā nobilissi mā fecerat. Has cū idē pōtifex eide3 misisset hebreas: post et ille intptes postulauit:⁊ dati sūt ei.72.de singu lis duodecim tribub⁹ hoīes vtriusq3 lingue doctissimi:grece.sc3.⁊ hebree quoꝝ intptatio vt septuaginta voce tur optinuit cōsuetudo. Tradit sane tā stupēdū planeq3 diuinū in eorum vbis fuisse cōsēsū:vt cū ad hoc opus sepatim singuli sederēt:ita.n.placuit Ptolomeo eoꝝ fidē explorare: nec in vno vbo qd̄ tātūde3 significaret: nec in voꝝ ordine alt ab altero di screpar3. Sed qd̄ oēs scripserāt vnū erat:qm̄ reuera spūs vn⁹ erat in om nib⁹. Hec Aug. Ad pleni⁹ tñ intelli gēda illi⁹ vba sciēdū qd̄ vt Justin⁹ refert post mortē Alexādri factus est pmus Rex Egypti Ptolomeus qui regnauit annis.40.ta3 clare vt oēs regnātes ab eo postea dicerēt Pto lomei:hic bm Siccardū suo libro de tēporib⁹ in die sabbati ascendit Hie rusalē simulans velle sacrificare deo sciens Judeos tali die abstinere ab armis. Itaq3 cepit Hierusale3. Suc cessor vo eius fuit Philadelphus q̄ regnauit annis.38. ⁊ fuit studiosissi mus.⁊ hoc dicit Aug.q̄ cstrui fecit copiosissimā bibliothecā. Notandu3 insuper bm Isidoꝝ.li.6.ethimo. q̄ bibliotheca dicit a biblio grece: qd̄ est libroꝝ:⁊ theca repositio. Biblio theca3 aūt veteris testamēti Esdras scriba post incensam legē a chaldeis dum Judei regressi fuissent in Hie rusalem:diuino affatus spiritu repa uit cūctaq3 legis ac phetarum volu mina: que fuerūt a gētib⁹ corrupta correxit. Apud grecos bibliothecā p mus instruxit Pisistratus tyrānus Atheniēsium:quā deinceps ab athe niensib⁹ auctam Xerses incēsis athe nis euexit in Persas. Lōgoq3 post tēpore Seleuch⁹ Nichanor rursus in greciā retulit. De hic magn⁹ Ale xāder ⁊ successores eoꝝ instruendis omniū libroꝝ copijs animū intēdē: marie Ptolome⁹ Philadelph⁹. Ro me pm⁹ libroꝝ copiā aduexit Emili⁹ Paulus Perse rege macedonū de uicto.deinde Lucull⁹ e pōtica preda Post h Cesar dedit Marco varroni negociū maxime bibliothece cōstru ende.de his satis. Ad scriptura3 san ctam iā sermo vtēd⁹ est:.que pfūdi tate sua tot peritissimoꝝ viroꝝ: vt di ctum est exercitauit ingenia.

De vtilitate legēdi: aut audiendi scripturam sacram.

Quarto cogscē poterim⁹ excellētiā ⁊ sblimitatē scripture sacte: ex ei⁹ vtilitate: pdest q̄dē et nō parū illā deuote legētib⁹ ac audiētib⁹. vñ ⁊ Paul⁹.2.thi.3.c.dicit. Ois scriptura diuinit⁹ ispirata vtilis ē ad docēdū ad arguēdū: ad corrigēdū: ad eruditēdū in iusticia: vt pfect⁹ sit hō dei: ad omne op⁹ bonū instruct⁹: h peccatorib⁹ p pñiam salutis fiduciā pstat: hec iustos pseuerare suadet in via dñi: h vitia detestat: ꝟtutesq; extollit: hec sūmū bonū desiderādū pdicat: h infernū fugiēdū hortat: h dei mādata suāda monet: hec blādit humilibus cominat impenitētib⁹: ⁊ recte viuentib⁹: aut post peccata ad deū redeuntib⁹ vitā pollicet eternā: hāc q̄ valent legāt delectabilit: q̄ ꝟo legē nō pñt: negocijs familiarib⁹ impediti audiāt illā bñdicētes pcipue pdicatores: qb⁹ cura puigil esse d; scripturas ipas pncipalit pdicare. Uenite ḡ o ppl'i ⁊ audite disciplinā sacrarū lrarū: qa vt dr 38.di.decretorū.c.Sicut. Sicut stellas celi n extinguit nox ita mētes fideliū inherētes firmamēto sacte scripture nō obscurat mūdana iniq̄tas. Dictū sit de sblimitate sacre scripture: q̄ fons ē irriguus refocillās ⁊ saciās omnē animā iusticiā ⁊ ꝟitatē sicietē

De multiplici euāgelio: ⁊ qualiter scriptura tota nos excitat vt timeam⁹ deum. Cap.2.

Existimo rē grātā facē: si in hoc secūdo misterio aperuero euāgelij varietatē: ex eo q̄ quasi pplex⁹ est multorū anim⁹: q̄ intelligē abiūt quid in ꝟbis Iohis noie euangelij ei ni imponet. Sūt ⁊ adhuc pleriq; pdicatorib⁹ insultātes: dū euāgelicū textū pdicare obmittunt: quasi transgressores existāt pcepti dñici. Marci vltio.c. vbi dicit. Euntes in mūdum vniuersū: pdicate euāgeliū omni creature. Quare ad huiusmōi pplexitatē amouēdam: in hac pte de multiplicitate euāgelij erit disceptādū: vt sic vniuscuiusq; anim⁹ q̄escat in cognitōe euāgelice ꝟitatis: neq; de cetero pdicatorib⁹ detrahat: q̄ vt dictū ē euāgelicā lram nō sep sequūt. Quadruplex ḡ euāgeliū distinguem⁹.

Primū est euangeliū approbatū.
2m euangelium dubitatū.
3m euangelium reuelatum.
4m euangeliū interptatum.

De euāgelio qd scripserūt q̄tuor euangeliste.

Primū ē euāgeliū approbatum illd.s. qd scripserūt q̄tuor euangeliste. vt.n.hr ex dictis hiero. in plogo: in Math. ⁊ Isidori.6.li°.ethi. Prim⁹ q̄ scripsit euāgeliū fuit Mathe⁹. āno.x.xpi.42. nā volēs ex iudea recedē: que sic dicta ē ex tribu Iuda: postq; intuerūt terrā pmissiōis. Nā ātea dicebat terra Chanaā: eo q̄ p⁹ diluuiū habitauerūt ibi filij Chā. scripsit ḡ euāgeliū lris hebraicis: vt sic remanēt apud iudeos credētes memoria eorū q̄ docuerat: vbi apparet q̄ta sit vis litterarum. Ideo dicit Isidorus. libro pmo ethi. Usus litterarū reptus est pter memoriam rerum. Nam ne obliuione fugiāt: litteris alligant. In tanta enim rerū varietate nec disci audiēdo poterāt omnia nec

memorie retinēi. Et addit ipe Isidorus. Qr lr̄e sūt indices rez: signa verboz: qbus tāta vis ē: vt dicta nobis absentiū sine voce loquāt. Hebreoz lr̄as Moyses. Syroz ⁊ Chaldeorū Habraā reptor. Ideo cū lr̄is numeo ⁊ sono cōcordāt: solis caracterib⁹ discrepāt Egyptioz lr̄as Isis regina Inachi filia a Grecia veniēs in egyptū repperit: ⁊ egyptijs tradidit: grecaz lr̄az vsū p̄mi fenices inuenerūt de qb⁹ ait Lucan⁹. Fenices p̄mi fame si credit ausi: Mā surā rudib⁹ vocē signare figuris. Cadm⁹ Aggenoris fili⁹ grecas lr̄as ex fenice. i7. attulit in greciam. Isponiades troyano bello tres adiecit: post quē Simonides miles tres alias addidit: latinas lr̄as Carmētis Nimpha p̄ma Italis ēdidit: carmētis āt dicta: qa carminibus futa canebat: Hec ꝓprie vocata Nicostrata: Cartarū ꝟo vsus vt Isidorus dicit. 6. li. ethi. In mēphi egypti ciuitate inuēt⁹ ē. āte. n. scribebant vel in tabulis marmoreis ⁊ latericijs Apud gētiles ꝟo Frigi⁹ Dares: de Grecis ⁊ Troyanis historiā edidit: quā in folijs palmaz ab eo ꝯscriptā esse ferūt. Redeūdū iā ē ad efficaciā lr̄az sine qb⁹ multa ⁊ qdē necessaria obliterata essent. Quapropt̄ Iohes solobriēsis in ꝓlogo policratonis ait Exēpla maioz que sūt incitamenta ⁊ fomēta ꝟtutis: nullū oio erigerēt: aut ꝟuarēt: nisi pia solicitudo scriptorū ⁊ triūphatrix inhertie diligentia eadē aliqd ad posteros trāsmisissz. et itez idē. Quis alexādros sciret: aut Cesares: qs stoycos aut ꝑipateticos miraret: nisi eos insignirēt monimēta striptoz: qs apostoloz aut ꝓphetaz āplexāda imitaret vestigia: nisi eos posteritati diuine lr̄e cōsecrassēt hec ibi. Mat. ģ vt dicit ī Nic. de lyra inc̄ptat dat⁹: qa int̄ euāgelistas p̄mo dat⁹ ē a deo ab scribēdū euāgelium.

¶ Secūdus scripsit euāgeliū Marcus āno sequēti: eloqo greco ꝟm isidorū in italia secut⁹ petrū vt discipulus.

¶ Terti⁹ Lucas greci ꝟmōis eruditissim⁹ ꝟz isidoz ⁊ hieronymū in greciā in Achaye ꝑtib⁹ scripsit euāgeliū sb̄ Theofilo epo. Quart⁹ ⁊ vltim⁹ Iohānes scripsit euāgeliū in Asia: q̄ fuit in scribēdo vltim⁹: vt inqt ī hiero. in ꝓlogo in iohez: ex eo ꝙ erat ꝟgo et iuuenis: q̄re vt ꝟecūd⁹ se ingerē noluit quousqꝫ ab epis asie rogaret et ab hēticis excitaret. ¶ Sed hic tria dubia sūt apiēda ¶ Pri^m^: q̄re n̄ vn⁹ scripsit euāgeliū. ¶ 2^m^ q̄re xp̄s bn̄dict⁹ n̄ scripsit qcq̄ posteris relegēdū.

¶ 3^m^ vtrū p̄dicatio vetis testamēti repugnet p̄dicatōi euāgelij. ¶ Ad p^m^ rn̄det q̄daz glosa: ꝙ euāgeliste sūt testes dn̄i: ⁊ h̄ n̄ ꝓpt̄ indigētiā claritatis diuine: s̄ infirmitati huāne: q̄ firmi⁹ ⁊ certi⁹ credit plib⁹ q̄z vni: in ore .n. duoz vel triū testiū stat oē ꝟbuz vt dr̄ Mat. i8. c. ⁊. 2. q. 4. c. i. ⁊. 2. ad corin. i3. c. ⁊ Deuto. i9. c. ⁊. 48. di. c.

¶ Qm̄. ⁊. ii. q 3. c. p̄cipue. ⁊ ex̄ de testi. c. Licet. ⁊ ex̄ de testi. c. Relatū. ⁊ ideo disposuit diuina sapia: vt plr̄es essent euāgeliste: q̄ si oio diuersa dicerēt: fidē n̄ firmarēt. ad h̄. n. vt testimoniū sit solidū: necesse ē testes cōcordare. Si vero omnino idem dicerēt: iam totū vnū esset: ⁊ supfluū: vt ģ certuz esset testimoniū: et nihil contineret

ſuperfluũ: diſpoſuit ſpiritus ſanctus:
vt aliqua ſingulariter narrarēt aliq̄
cōiter: nulla ꝟo diſcordit. Ideo dicit
Aug. de conſenſu euāgeliſtaꝝ ꝙ nō
omnes euāgeliſte idem dixerūt. Sꝫ
vbi concurrerūt: in idem narranduꝫ
nō diſcordant. ¶ Ad ſecūdū dubiū
reſpōdere poſſumus ex dictis ſancti
Thome. iij. pte. q. 42. ꝙ xp̄s bn̄dictꝰ
non ſcripſit: quia nō fuiſſꝫ cōueniēs
dignitati ſue ita ſcribē ſicut expedie
bat cōmuni vtilitati eoꝝ quibus do
ctrina ſua erat tradēda. Si vero ſcri
pſiſſet ſm altitudinē dignitatis ſue:
nullus fuiſſet capax miſterioꝝ et ſic
ſcriptura illa fuiſſet fruſtra. ¶ Ad
tertium dubium: iam imorādum eſt
ꝓpter nōnullos: qui palatū infectum
hn̄tes me mordent: quia in hoc opꝫ
hiſtorias veteris teſtamēti p̄dicādas
cōſcripſi. Videt forte ipſis vetus te
ſtamētum abiciēdū. Sed caueāt ne
Seueriani ſint: de quibꝰ dicit Iſido
rꝰ. 8. li. ethimologiaꝝ. ꝙ fuerūt q̄dā
heretici: ſic nominati a Seuero here
ſiarcha: non recipientes vetus teſtm̄
⁊ reſurrectōeꝫ. Dicimꝰ ğ ꝙ quicunqꝫ
p̄dicat ea que continēt in euāgelio:
p̄dicat euāgeliuꝫ. Sed q̄ p̄dicat vetꝰ
teſtamētū p̄dicat ea que cōtinent in
euangelio. ğ p̄dicat euangeliū. Ma
theus nāqꝫ pmo. c. genealogiaꝫ xp̄i
explicat: nominans p̄res: ⁊ reges ve
teris teſtamēti. Et in. 2. c. inducit au
ctoritatē Iſaie. 7. c. Ecce ꝟgo ꝯcipiet
Et in eo. c. allegat dictū Michee. 5. c
Et tu Bethleem ⁊c̄. Et eo. c. dictum
Iſaie. Ex Egyptu vocaui filiū meuꝫ
Et. 3. c. dictum Iſaie. 40. c. Vox cla
mantis in deſerto: dirigite viā dn̄o.
Et. 4. c. dictū Deuteronomij. 6º. cº.
Non tēptabis dn̄m deum tuū. Et
12. c. exēplum Jone: qui fuit in vētre
Ceti. Et. 15. c. textum Iſaie. Populꝰ
hic labijs me honorat: cor autē eoruꝫ
longe eſt a me. Et. 17. c. Apparitōeꝫ
ex p̄mis Moyſi: ⁊ Helye. Et. 19. caº.
Chriſtus docet p̄cepta decalogi que
ponūt Exo. 20. c. ⁊. 22. c. allegat au
ctoritas Dauid. Dixit dominꝰ dn̄o
meo: ſede a dextris meis. Et. 26. c.
auctoritas zach. ꝓphete. Scriptū eſt
ꝑcutiam paſtorem ⁊c̄. Et Luce. 2. c.
dicit. Impleti ſunt dies purgatiōis
Marie ſm legem Moyſi. eodem. c.
circūciſus eſt puer. et. 16. c. Dixit xp̄s
ꝟba habraā: habent Moyſen ⁊ pro
phetas audiāt illos. ⁊ vltimo caplo
Oportet impleri omnia que ſcripta
ſunt in lege Moyſi ⁊ ꝓphetis ⁊ pſal
mis de me: vtiqꝫ hec ⁊ ſimilia ex ve
teri teſtamēto ſumpta in euangelijs
continent: quare qui ea que ſunt ve
teris legis ad xp̄m ordinata p̄dicat:
euāgeliū vtiqꝫ nō obmittit.

¶ De euāgelijs apocrifis: q̄bus nō
adhibet plena fides.

SEcūduꝫ eſt euāgeliū dubitatū
vt Nicodemi Jacobi ⁊ alioruꝫ
que inter apocrifa cōputāt. 15. di. c.
Sancta romana eccleſia ſꝫ Iſidoꝝ
li. 6. ethi. Apocrifa dicta. i. ſecreta q̄a
in dubiū veniunt: in his apocrifis ⁊
ſi inueniat aliqua ꝟitas: tamē ꝓpter
multa falſa: nulla eſt eis canonica au
ctoritas que recte a prudētibꝰ iudicāt
non eſſe credēda: quibus aſcribunt
Naꝫ multa ⁊ ſb̄ nominibꝰ ꝓphetarū
⁊ recētiora ſb̄ nominibꝰ apoſtolorū
ab hereticis ꝓferunt: que omnia ſb̄

nomine apocrifoꝝ auctoritate cano nica diligenti examinatōne remota sunt. hec Isi.

¶ De euangelio beati Pauli apl'i.

Tertiū est euangelium reuelatum: de quo Apostol⁹ ad Galathas pmo. Notū vobis facio euāgelium: qd̄ euāgelizatū est a me: qa non est ſm hominē: neqꝫ enim ego ab homine accepi illud: neqꝫ didici: sed p reuelatōez iesu xpi.

¶ De euangelio large sumpto qd̄ ē tota scriptura sancta.

Quartum est euāgeliū inſ̄ptatū Tota si quidem scriptura sacra large euangeliū dici potest ſm Isi. euangeliū inſ̄ptat̄ bona āñūtiatio. Grece eubonū: angeliū āñūciatio dicit̄. hoc est illud euangeliū eternū scriptura. s. sacra: bene āñūcians nobis eternam ꝟitatem dei: nobis temporaliter reuelatam. Ideo dicit Hieronym⁹ pma. q. i. c. Marcion. Marcion ⁊ Basilides: ⁊ cetere hereticoꝝ secte non habent dei euangeliū: qa non habent spūm sanctū: sine quo humanū fit euangeliū qd̄ docetur. Nec putemus in ꝟbis scripturarum esse euāgeliū sed in sensu: nō in supficie: sed in radice nō in ſmonū folijs: sed in medulla ratiōis. hec ille. Que ꝟba contra illos dicta sunt q̄ litterā tm̄ quatuor euāgelioꝝ noīe euāgelij volunt intelligi. Nos ꝟo omnē scripturam dei vltra quatuor euāgelia vt pdiximus euāgelium appellam⁹. hec ḡ est: que bene omnib⁹ āñūciat vt deum timeant. Excitent̄ iam oēs populi: omnes gentes: oms̄ vtriusqꝫ sexus: et audiāt quid vndiqꝫ scripta canit: certe a pncipio vsqꝫ ad finem. Timete deum. Timete deū. Timete deum. hoc dicit in Leutico. c°. 25°. Unusqsqꝫ timeat deum suū. Et de hoc scribit̄ Deuteronomij. 4. c. dixit deus ad Moysen. Cōgrega ad me populum vt audiat sermones meos ⁊ discat timere me omni tempore. et Deuteronomij. 6. c. Dominū deum tuū timebis: ⁊ ipsi ſuies. ⁊ Josue 22. c. Timete deū: ⁊ seruite ei corde pfecto. Et primi Regum. 12. caplo. Timete deum: et seruite ei in veritate: et psalmo. 2. Seruite dño in timore Et psal. 33. Timete dñm oēs sancti eius. Et. psal. cxi. Beatus vir q̄ timet dñm. Et Thobie. 8. Multa bōa habebimus si timuerim⁹ deū. ⁊ Judith 16. Qui timent te: magni erūt apud te per omnia. Et ecclesiastici primo. Timenti deū: bene erit in extremis in die defunctōis sue benedicet̄. Et 2. c. Fili accedens ad ſuitutem dei: sta in iusticia: ⁊ in timore. Et. 10. ca° Gloria diuitū honoratoꝝ ⁊ paupuꝝ timor dei est. Et. 19. c. Da locū timori altissimi: quia omnis sapientia timor dñi. Et. 22. nihil meli⁹ q̄ꝫ timor dñi. Et. 25. Beatus vir cui datū est habere timorem dñi. Et puerbioꝝ. 3. c. Time deum: ⁊ recede a malo. et 14. c. Timor dñi fōs vite: vt declinet a ruina mortl. ⁊. 22. c. Esto in timore dñi tota die: quia habebis spem in nouissimo. Et eccl'. 8. c°. Ego cogui: ⁊ erit bonum timentibus deum. et Malachie. i. c. Si ego dñs vbi timor meus. Et Hie. 5. c°. Quare nō ābulatis in timore dñi. Et Michee. 6. ca°. Salus est timētib⁹ nomē tuū. Et 2°

corint.5.c.Sciētes timorē dñi hoīb⁹
suademus.Et Luce.2.c.Et mīsicor
dia eius a progenie in ꝓgenies timē
tibus eum: Hec est tonans illa vox
omnis diuine scripture: de qua Jo.
dicit ꝙ omnib⁹ populis alte sonāda
est.Timete deum:qui quare timēd⁹
sit in sequētibus ostēdemus.

¶ Qr rationabile est timere deum.

¶ Capitulū tertium.

SUnt plurimi ꝗ de timore dei
audientes loqui:nō solum nō
formidant ⁊ pauēt:ꝗnimo in derisū
habent que dicūt.Aiunt eniȝ clemē
tem esse deuȝ: ⁊ natura misericordē
a quo nullū malum ꝓuenire potest
⁊ vt docet Aristo.2.rhetorice.Illa
timemus ex quib⁹ nobis mala ꝓue
niunt.Sed nō aduertūt theologoꝝ
sentētiā:⁊ ꝑcipue sancti Tho.secūda
secūde.q.19.Qō maluȝ pene ⁊ si sit
malum ſm ꝗd:in ꝗ̄tum.s.ledit eos
ꝗbus infert:nūtamen est bonū sim
pliciter in quātum ꝓuenit ex ordine
diuine iusticie.Ea ꝓpt̄ vt intelligāt
cēs quare timēdus deus est: a quo
ꝓueniunt mala pene.In hoc caplo
de rōe diuini timoris erimus tracta
turi.Quia Johes subdit: qm̄ venit
hora iudicij eius.Sūt.n.quatuor in
deo iudice:⁊ peccatoꝝ vltore: ꝓpter
que merito timeri debet.

¶ Primum est noticia.

¶ Secundum displicentia.

¶ Tertium potentia.

¶ Quartum iusticia.

¶ Qr deus bñdictus cog̃scit oīa pec
cata tā secreta ꝗ̄ publica.Prima rō.

PRimū qō est in deo q̄re timēi
doȝ est noticia.Ipse vtiqȝ om̄ia
nostra mala: non solum publica et
manifesta:sed etiam occulta ⁊ in cor
de latentia noscit: scrutaturqȝ intima
omnia:⁊ penetralia cordiū ꝓbat hec
ꝟitas auctoritatib⁹ omnis scripture
diuine ⁊ humane.Ait ẽ Job.42.c.
Scio dñe quia omnia potes:⁊ nulla
te latet cogitatio.⁊ Sapiēs ꝓuerbi.
5.Respicit dñs vias hōis:et omnes
gressus illius considerat.Et eccl.7°
Nonne iustifices ante deum: quia
agnitor cordis ipse est.⁊.15.c.Nō di
cas a deo abscondār: ⁊ quis mei me
morabit̄ omne cor intelligit̄ a deo.
Et.39.c.Non est quicq̄ȝ abscōdituȝ
ab oculis eius.Et psal.93.Dñs scit
cogitatōes hominū.Et.1.Regū.15.
Homo videt ea que patēt: deus aūt
intuet̄ cor.Et ꝑmo paralipomenon
.c.penul.Omnia corda scrutat̄ dñs
⁊ vniuersas mētiū cogitatōes intelli
git.Et Danielis.13.c°.Deus eterne
ꝗ abscōditoꝝ omniū es cognitor:et
qui nosti omnia āteq̄ȝ fiant: ⁊ paul⁹
ad hebreos.4.c.Omnia sunt nuda
⁊ apta oculis eius.et Jo.i.canonica
3.c.Maior est deus corde nostro: et
nouit omnia:⁊ in decretis.di.32.c.
Erubescant.Secretoruȝ cognitor et
iudex est deus:⁊.2.q.i.c.De⁹ omni
potēs.⁊.2.q.5.c.Cōsuluisti.De⁹ so
lus nouit corda filioruȝ hominum:⁊
ideȝ facit qō scribit̄.ii.q.i.c°.Sacer
dotibus.⁊.22.q.i c.Nō nobis.⁊.18
.q.2.c.Perniciosam.⁊.23.q.5°.c°.
Prodest.⁊.24.q.i.c.Odi.⁊.26.q.5
.c.Nec mirum.⁊.26.q.6.c°.Agno
uim⁹.⁊.32.q.i.c.Apud: ⁊ de pe.di.i
c.Quem penitet.⁊ ex̄ de offi.dele.c.
Nouit.⁊ de Symonia.c.Tua nos.

Et hieronymꝰ ad Demetriadē virginem. Omniū opuꝫ ⁊ cogitationū tuarū speculatorem tuū crede deūm. ⁊ Sixtus pictagoricꝰ in sententijs. Cogitatio hominis deuꝫ non latet ⁊ iō cogitatio tua pura sit ab omni malo. Et Seneca ad Lucillū. Quid ꝓdest aliquid ab homie esse secretū nihil deo clausū est. Ipe cogitatōibꝰ nostris interuēit: sic interuenit dico vt nūq̄ʒ alñ inde discedat. et Ouidiꝰ in.3.methamorfoseos. Aspiciūt oculis superi mortalia iustis. Sed contē ista obicit multipliciṫ. Primo quia deꝰ nō cognoscit: aut intelligit aliđ a se: ğ nō cognoscit nostra peccata: vt enim dicit Aristo.ii.metha. Intelligibile est pfectio intellectꝰ. Si igiṫ deus intelligēt aliud a se intellectus eius pficereṫ ab alio: ⁊ sic aliq̄d esset nobilius ipso: qđ ē falsū. ¶ Secūdo arguiṫ ƀm Anselmuꝫ. Omne qđ est melius circa deū est ponēdū: ꝟ q̄daꝫ melius est nescire q̄ʒ scire: sicut dicit Aug. in Eucheridion. ğ necesse est ponē ꝙ deus illa nō sciat: sed illa sūt peccata: ğ deꝰ nescit nostra peccata. Tertio sicut deus est omniū sciens: ita deus est omnipotēs: sed deꝰ nō potest mala. ergō neq̄ʒ scit mala.

¶ Quarto arguiṫ q̄a Abacuch primo diciṫ. Mūdi sunt oculi tui dñe: ne videant malū. Ad pmū rñdet Boñ. in primo. di. 39. ꝙ cognoscē aliud a se est dupliciṫ: aut ꝑ aliud a se cognoscēte: aut ꝑ se: quādo cognoscēs coğ scit aliud: ⁊ ꝑ aliud: tūc ꝟum est ꝙ ꝑfectionē hēt aliūde: ⁊ tūc eius intellectus est in potētia: ⁊ recipit aliūde ꝑfectionē: ⁊ ideo additionē ⁊ trāsmutationē: ⁊ hoc omnino ē impossibile circa deum: quia vt inquit Cōmentator sup. 12. methaphisi. Intelligere dei est sua sbstātia: pꝫ q̄a sua sbstātia est sua actio: pꝫ etiā: q̄a est actꝰ purꝰ ⁊ simplex. Et ibideꝫ cōmētator dicit ꝙ intellectus in deo intellectio ⁊ intellectum idē sunt: deus ğ illa que sūt extra se: nō ꝑ ille: ꝟ ꝑ suā essētiā intelligit: quia illa suū intellectū non pñt pficē mouē ac in seipsis terminare: ⁊ ideo intellectus diuinus cognoscēdo vilia ñ vilescit. Propterea dicit dionysius. li. de. di. no. Materialia deꝰ cognoscit imaterialiṫ: diuisibilia indiuisibiliṫ ⁊ multa vnitiue. Ratio q̄a deus imaterialis ē ⁊ simplex: ⁊ vnꝰ vñ qualis est ipse: talis est eius cognitio. Ex q̄bus omnibꝰ sequiṫ ƀꝫ tho. .i.ꝑ.q.14. articl'o. 5°. in rñsiōe ad 2m argumētum ꝙ nihil ē pfectio diuini intellectꝰ: nisi ipsa essētia dei. ¶ Ad 2m obiectū rñdet Bo. ꝙ aliq̄d diciṫ melius dupliciṫ scꝫ simpliciter ⁊ ƀm statū. Dico ğ ꝙ scire omnia simplr melius est ⁊ nobilius: sed homini corrupto qui accipit occasionē peccādi ex cognitōe: meliꝰ est quedā nescire: ideo nō seq̄ṫ ꝙ sit deo attribuēdum. Ad 3m dicit Bo. ꝙ nō est simile de potētia ⁊ sciētia q̄a rectitudo manēs rectitudo ē rō coğscēdi maluꝫ: ꝟ rectitudo ñ ē cā mali nisi declinādo a rectitudine in deficiendo: iō scire mala est de pfectiōe sciētie: sed posse mala nō est de pfectōe potētie. ¶ Ad 4m dicit Bo. ꝙ in deo est duplex cognitio: vna approbatōnis: alia simplicis noticie. Cognitio approbatōis notat cōplacētiam voluntatis: ⁊ hac nō co

cognoſcit deꝰ omnia: ⁊ ſic nec mala
nec malos: ſed tãtũ bona ⁊ bonos:
⁊ ſic dicunt auctoritates. Eſt alia co-
gnitio ſimplicis noticie: ⁊ hoc ꝗa hꝫ
rõeꝫ cognoſcẽdi a ꝟitate: que eſt lux
ſũma: cui nihil poteſt occultari: nec
etiam tenebre obſcurabãt ab ipſo. iõ
cognoſcit omnia magna ⁊ ꝑua bõa
⁊ mala.

¶ Qr peccata diſplicent deo: contra
illos qui dicunt ꝙ deus de peccatis
nr̃is nõ curat.

S Ecũdũ qδ eſt in deó: quare ti
meri debꝫ eſt diſplicẽtia: diſpli
cent ſibi peccata: ꝓpᷓ que peccatores
abhominaꝉ ⁊ odit. Unde Dauid in
pſal. Odiſti oẽs obſuãtes vanitates
⁊ eccľ. 5. Altiſſimꝰ odio hẽt peccato
res. ⁊ ſapiẽtie. 14. Similiꝉ ſunt odio
deo impius ⁊ impietas eius. ⁊ Aug
li. de peni. ⁊ de peni. di. 3. caº. Sunt
plures. Scio dñm inimicũ omni cri
minoſo. Et idem li. 12. de ci. dei. c. 3.
Dicũꝉ in ſcripturis inimici dei om̃s:
qui nõ natura: ſꝫ vitiȷ̃s eiꝰ aduerſãꝉ
imperio. Cur deus odit diabolum:
niſi ꝓpter peccatũ: vtiqꝫ nec Petruꝫ
diligeret ſi criminoſus eſſet. In tm̃
nãqꝫ peccatũ eſt ei exoſum: ꝙ filium
ſuũ crucifigi voluit: vt cũ illo peccatũ
crucifigẽꝉ. Inq̇t Aug. ſup epiſtolaꝫ
ad Coloſcẽſes. Innocẽs occidiꝉ: pec
catũ crucifigiꝉ. Animaduerte o pec-
catrix anima: ⁊ cõſidera dei filiuꝫ in
crũce pẽdẽtẽ: liuoribꝰ ⁊ plagis plenũ
⁊ pie ipſum interroga. O delicatiſſi
me iuuenis. O fili dei altiſſimi: Cur
iſta pateris: cur tãto dolore ↄcuteris
⁊ reſpõdebit tibi ꝓtinꝰ. Hec omnia
patior vt patri meo ꝓ peccato hũani

gñis ſatiſfaciã. Hoc eſt qδ Iſaias di
xit. 53. c. Uulneratꝰ eſt ꝓpter iniqui
tates noſtras: ⁊ attritus eſt ꝓpᷓ ſce-
lera noſtra: diſciplina pacis nr̃e ſuꝑ
eum: cuius liuore ſanati ſumus. Et
Petrus. i. epľa. c. 2. Peccata noſtra
ipſe ꝑtulit in corpore ſuo ſuꝑ lignum
vt peccatis mortui iuſticie viuamus
cuius liuore ſanati ſumꝰ. O quãtum
timeret ſbditus Regis: cũ certitudi
naliꝉ ſciret in eius fore odio ac diſpli
centia: ſemꝑ pauidus eſſet: ac nimio
terrore correptus tacitꝰ cogitaret. O
quid contra me rex erit facturꝰ: heu
me diſplicui ſibi: odiũ in me iecit ſuũ
Quãto magis tu infelix anima timẽ
debes: dũ mẽte recogitas: ꝙ Regẽ
regum offendiſti. Expaueſce: ⁊ cõtre
miſce: ꝗa iniq̇tates tuas ſi te nõ cor
rexeris puniet.

¶ Qr potẽtie dei nullꝰ reſiſtẽ poteſt
Tertia ratio.

T Ertiũ qδ ẽ in deo: quare timẽ
dus eſt. Potẽtia diciꝉ. Diximꝰ
in quadrageſimali de penitentia: in
ſermone de omnipotẽtia dei: qualiꝉ
ipſi dño celoꝝ nulla creaꝉa ãgelica
vel humana reſiſtẽ poteſt: apparebit
etiam hoc in ſequẽtibꝰ cũ in ꝑticľari
de iudicȷ̃s eius ꝟba faciemus.

¶ Qr iuſticia eſt in deo: qua etiã in
pñti ſepenumero punit malos.

Q Uartũ qδ eſt in deo: quare ti
mere omnes illum tenẽꝉ eſt iu
ſticia: de qua inſuꝑ dictuꝫ eſt diffuſe
in ſmonibus de iuſticia dei in q̄dra
geſimali δ pñia: nũc ꝟo id ſcire ſuffi
ciat: qδ licet in gñali iudicio: omnia
ſint mala punienda: tñ frequentius
multa in hꝯ ſeculo puniũꝉ vt oñdaꝉ:

ꝙ deus iustus iudex cōcidit ceruices peccatoꝝ. Necesse est ꝗ vt peccatoribus durisꝭ dicamus id ps. Nisi cuersi fueritis gladium suū vibrabit: arcuꝫ tetendit: ⁊ parauit illum: quia venit hora iudicij eius. A quo nos miseri corditer liberet: qui est benedictus in secula seculoꝝ. Amen.

¶ Sermo secundus de diuinis iudicijs ⁊ flagellis: que a stultis peccatoribus nō timent.

Duriora satis hūana corda plerūque videt̄ esse: que nullo dei timore terrent̄: neqꝫ peccata deponē student: infixa manent in fecibus suis: ⁊ deum celi illis cominātem ɔtēnūt Idcirco ad excitādas animas inhertes: Ut ausu temerario deposito timeant deum. In pn̄ti sermone de timore dei in gn̄ali dicemus: videbimusqꝫ de illo tria misteria pn̄cipalia ¶ Primū dicit̄ vilipensionis. ¶ Secūdum cognitionis. ¶ Tertium euitatōis.

¶ Qualit̄ homines nō timent imo contēnūt iudicia dei. ¶ Cap. i.

Talis est multoꝝ conditio vt dei iudicia spnāt atqꝫ deridēant: qꝺ ꝗdem rōne quadruplici facē cognoscunt.
¶ Prima dicit̄ incredulitatis.
¶ Secunda longanimitatis.
¶ Tertia apparentis bonitatis.
¶ Quarta mūdane ꝓsperitatis.

¶ Qꝫ multi non credunt que dicūt̄ de iudicijs dei.

Primo nō timent̄ dei iudicia ꝓpter incredulitatē: qa cū narrātur aut legunt̄: nolunt excecati peccatores fidem prestare dictis: quia male libenter quisꝭ acceptat qꝺ nollet: imo contrariuꝫ ꝼm illud Senece in pma tragedia: qꝺ nimis miseri volūt hoc facile credunt. Sic euenit tempore diluuij: de quo paulo inferius tractabimus. Nūqꝫ voluit gens illa pitura Noe archam fabricanti dare fidem Sic accidit Baltasar Regi Babilonis: de quo dicit Nico. de lyra super .5.c. Danielis. ꝙ cum publice dicēt̄ regnum eius debere psistere vsqꝫ ad finem captiuitatis Iudeoꝝ: de qua pdixerat Iheremias. Ihere. 29. c. s. ꝙ .70. annis erat duratura deridebat omnes. Et cum sibi diceret̄ ꝙ exercitus Darij ⁊ Ciri validissimus veniebat contra eum: negligebat ꝓuisiōꝫ contra mētēꝫ: dum ꝯo obsessa esset Babilon fecit grande cōuiuiū ⁊ celeberrimū optimatibꝰ suis: ⁊ in contēptum bibebat in vasis tēpli q̄ asportauēat Nabuchodonosor. Et sic vacans epulis vidit manum scribenteꝫ in pariete. Mane. Techel. Phares. Aduocato autem Daniele interpretatus est visioneꝫ dicens. Mane. numerauit deus regnum tuuꝫ: ⁊ cōpleuit illud. Techel. Appēsus es in statera: ⁊ inuētus es minus hn̄s. Phares diuisum est regnum tuum: ⁊ datum Medis ⁊ Persis. Cū hoc audisset lꝫ honorasset Danielē: tamē stabat in ptinacia sensus sui: quare eadē nocte Babilon capta fuit: ⁊ baltasar interfectus ac iugulatus. De ista euersiōe Babilonis dicit Horosius li. 2. Babilon eo tēpore a Ciro rege subuersa:

quo pmū Roma tarq̄nioꝝ dn̄atōe liberata est. Si quidē sb vna eadēqꝫ conueniētia tempoꝝ illa cecidit: ista surrexit: ⁊ quasi moriens dimisit hereditatem.

¶ Qr deus lōganimꝰ est ⁊ patiens tamē ad longū iudicat impenitētes

Secūdo nō timent dei iudicia ꝓpter dei patiētiā ⁊ lōganimitatē. Aiunt nāqꝫ peccatores ceci. Tā diu sustinuit nos deꝰ: ⁊ nūc nec aliter faciet. De his Aug. li. 4. de doctrina xp̄iana sic loquit. Plerosqꝫ incredulos miseratōis dei patiētia lōga peccare facit intrepidos: q̄a deū nō arbitrāt suoꝝ peccatoꝝ vltorez: v̄ūtn̄ librāda sunt illa v̄ba Ualerij. Lēto eteniz gradu ad sui vindictā diuina ꝓcedit ira: tarditatēqꝫ supplicij seueritate compēsat. Et Hiero. in cōmēto sup Jheremiā inquit. Quāto maior ē numerꝰ tēpoꝝ: quibꝰ obliuiscimur deuz: tāto maior est pena peccati: qd nec longitudine seculorum potuerit edomari.

¶ Qr multa bona opera fiunt: sꝫ nō ꝓpter deum.

Tertio nō timent iudicia dei: ꝓpter apparētē bonitatē: fiūt qnqꝫ aliqua bona simulata: nō ꝓpt deum: sed ad cōplacētiā hominum. Uadūt ad missas vsurarij: libros in manibꝰ deferētes Sodomite: fornicatores ⁊ alij similes frequētāt diuia nō vt honorēt deuz: sed vt boni viri esse videant. Quādoqꝫ autē suasu p̄dicatoꝝ: ⁊ inspirāte deo per donuz gratie gratis date: ad talia pagēda ducūt: tamē grādia peccata n̄ relinquūt ⁊ ꝑsuadēt sibi: exquo operant aliqd bonuz: timēdū eis nō esse q̄bꝰ ego dico ꝙ si deus aliq̄ꝫdiu retardet sentētiā: ꝓpter huiusmōi bona: v̄ūtn̄ nisi seq̄t v̄a ⁊ realis emēdatio: tādē ad sua iudicia sepenumero manum extendit.

¶ Qr multi cōfidūt in ꝓspitate: ⁊ tn̄ ex insꝑato sepe flagellāt a deo.

Quarto nō timētur iudicia dei: ꝓpt mūdanā ꝓspitatē: in q̄ q̄dē velut ebrij iam facti putāt se eē deos in diuitijs in robore corporis in glīa seculi licē ipsis arbitrāt facē quicq̄d velint. In q̄ibꝰ vt dicit Seneca in tragedijs ꝓspeꝝ ac felix scelꝰ: virtus vocat: cōfidūt in vanitate sua: et de sua v̄tute ac tēporalibꝰ bōis p̄sumūt ⁊ gloriāt. Cōtra quos dicit Seneca in tragedijs. Nemo cōfidat nimium secūdis. Et idem ad Lucilluz. Noli huic trāq̄llitati ꝯfidē: momēto mare euertit eodē dic: vbi luserūt nauigia sorbent. Hinc Jheremias. 47. c. Ciuitati affluēti ꝓsperitate ⁊ nō timēti deum ait. Audi hec delicata ⁊ habitās cōfident que dicis in corde tuo. ego sum nō sedebo vidua: ⁊ igrabo sterilitatē: venient tibi hec duo sbito in die vna. O quot ciuitatibꝰ ex improuiso supuenit ira dei. Et vt omittamus reliqua inspiciamꝰ q̄d factuz est ꝑ inopinatos terremotꝰ. Accepi omnia que sequūt ex q̄dā Cronica Ricobaldi ferrariensis regnāte Tigrane in Siria terremotu facto: piē hominū. 70. millia: vrbes alique sb uerse. āno. 5. Tiberij tredecim vrbes in Asia cecidē terremotu cōcusse: im ꝑāte Nerone: tres in Asia vrbes terremotu corruē. āno. 8. vespasiani. z.

vrbes terremotu cecidē āno.8°. traiani Nicea ⁊ Nicomedia corruerūt. āno eiusdē.16°. Anthiochia pene tota corruit terremotu: impante Dyoclitiano terremotu facto apud Tirū ⁊ Sydonem multa millia hominū periere. Tēpore Constātini secundi terremot⁹: in oriēte plurimas vrbes solo strauit. Nō omnia ⁊ singula explicari possunt in qbus apparz q̄z terribilis ⁊ formidanda est dextra dei omnipotētis: que in momēto cōfundit omnē supbiā hominū ideo semp timēdus est.

¶ Quib⁹ signis debem⁹ verisimiliter extimare qn̄ iudicia dei sūt ppinqua

¶ Cap. secūdū.

Licet inscrutabilia sunt iudicia dei: ⁊ nostrū nō sit cognoscere tepora ⁊ momēta: que in sua posita sunt ptāte: nihilomin⁹ p signa q̄dā cognoscē possum⁹ quādo timendū est: ne in breui veniāt sup nos mala. nec psumptuosū est ita loq: aut tenē quādo q̄dē ipse dn̄s Jesus bn̄dict⁹. Mat.24. ⁊ Luce.21. dixit ab arbore autē fici discite pabolā cū videritis: q̄a ram⁹ ei⁹ tener fuerit: ⁊ folia nata scitis q̄a ppe est estas. Quare in hac pte notabim⁹ quatuor signa: p que scire debemus quādo timēdum sit: ne de pximo nos pulsent iudicia et flagella dei.

¶ Primū dicit magnitudo.

¶ Secūdum multitudo.

¶ Tertium consuetudo.

¶ Quartū promptitudo.

¶ De cū cōmittūt grauia peccata pxima sunt iudicia dei.

Primū signū quo cognoscunt in pximo ventura iudicia dei: dicit magnitudo peccatorū: qn̄ .s. fiūt peccata horrēda grauia siue nephanda. nec tenēda est opinio Stoycorū: de qbus dicit Tho. i. secūde. q.73. arti°.2. q volebāt oia peccata esse paria: q̄nimo fz diuersitatē ⁊ q̄litatē circūstātiarū vnū alio grau⁹ iudicat. ff. d penis. l. aut facta. Sūt g oia peccata mortalia grauia: quedā tamē ceteris grauiora: sicut sūt symonie pphana tōes sacrorū locorū inreuerētia diuini cult⁹ filicidia: sacrilegia: adulteria: incestus: sodomie: blasphemie: piuria: crudelitates: violentie rapine: vsure: odia: liuores rancores: fraudes: decep tōes: pditōes: ⁊ similia.

¶ De multitudine peccantiū deus iudicat populos.

Secūdū signū quo cognoscūt in pximo dei iudicia vētura dr multitudo peccātiū quādo. n. peccata grauia cōmittūt a paucis: adhuc eq̄nimiter suffert de⁹. Sz si a multis ppetrāt nō diu cōtinebit manū suam ve ⁊ iterū ve nobis: q̄a nos sum⁹ in quos fines seculorū deuenerūt in qb⁹ cōplet dictū ps. Oēs declinauerunt simul inutiles facti sunt nō ē q̄ faciat bonū: nō est vsq ad vnū. Rara inq̄t Hierony. aduersus vigilātiū virtus ē nec a plurib⁹ appetit. ⁊ Ouidi⁹. li.2. de ponto ait. Nec facile multis inuenies millib⁹ vnū Uirtutez pcij: q pu tet esse sui. O q̄z exiguus est numer⁹ seruiētiū deo in veritate. O quāta est sequela diaboli. O quot discipulos iā hēt antichrist⁹. nō ē veritas. nō ē bonitas in filijs hoīnū descēdētib⁹ ab vniuersalibus ad particularia: iubet

Plato quiescere.

¶ Qr cōsuetudo ꝛ pseuerātia in peccatis puocat deum ad iram.

Tertiū signū quo timēda sunt in pximo ventura iudicia dei dicit cōsuetudo. qn̄. s. peccata grauia a multis cōmissa cōsuetudine: ꝛ longa pseuerātia in cordib⁹ populorum leuia facta sunt. Defēdūt nāqꝫ mlti peccata sua: ꝛ excusant cōsuetudinē allegātes nō aduertētes omniū doctoꝝ sententiā: q̄ firmit asseuerant: ꝙ consuetudo nec excusat nec alleuiat peccata: immo aggrauat ꝛ adauget quare. di. 8. c. Mala. dicit. Mala cōsuetudo nō minus q̄ pniciosa corruptela vitāda est. ꝛ ibi in. c. veritate. Ueritate manifesta credat ↄsuetudo ṽitati. ꝛ. ỹ. Nemo cōsuetudinē ratōi ꝛ ṽitati pponat: q̄a cōsuetudinē: rō ꝛ ṽitas semp excellit. ꝛ eadē. di. ca. Si cōsuetudinē. Usus q̄ ṽitati ē ↄtrari⁹ abolēdus est. ꝛ in. c. qui cōtēpta. Cū xp̄s ṽitas sit magis ṽitatē q̄ cōsuetudinē sequi debem⁹. ꝛ in. c. Cōsuetudo. Cōsuetudo sin̄ ṽitate vetustas erroris est: ꝓpter qd relicto errore sequamur ṽitatē: ꝛ ex̄ de cōsuetudine. c. Ex lr̄is. Cōsuetudo que canonicis obuiat: institutis nullius debet esse momēti. Idē habet extra de consuetudine. c. Cū venerabilis. ex̄. de vsu pallij. c. Ex tuaꝝ. extra de officio archi. c. Cū satis. extra de iuramēto calūnie. c. Ceteꝝ. ex̄ de vita ꝛ ho. cleri. c. Cū decorē. extra de statu mona. c Ea que. extra de cōsecratōe eccle. ca. Aqua. extra de symo. c. In tātū. ca. Lua nos. extra de cōsuetudine. c. cōsuetudinē. li. 6. ex̄ d̄ cēlib⁹. c. Quāq̄ li. 6. Hec dixisse volui ad refellendā reprimēdāqꝫ temerariā excusationē trāsgressoꝝ diuine legis: q̄ semp ad ↄsuetudinē querūt subterfugē. Sic faciūt vsurarij: sic mercatores fraudulēti: sic mulieres vane: sic ābitiosi clerici sic p nomē dei in vanū: crebro iurantes: sic blasphemātes deū ꝛ sanctos sic deniqꝫ oms̄ dissoluti corde. Qui tāto magis debēt timē iudicia dei: q̄to vidēt se p consuetudinē a peccatis detineri.

¶ Qr ira dei vicina ē: qn̄ peccatores nec timēt deū: nec de hominib⁹ erubescunt. quartum signum.

Quartū signū ad agnoscēdam irā dei fore ꝓpinquā est promptitudo: qn̄ scꝫ tota animaduersiōe ꝛ prōptitudine ↄmittūt peccata horrēda a multis in quolibet statu consuetudinarie et pseuerāt sine timore dei: ꝛ sine ṽecūdia hominū. quo me vertam: vnde incipiā: an tacē debeā Ue mūdo a scādalis. Nō erubescūt āplius homines pecuniā petē: pecuniā dare in quib⁹ erubescēdū essꝫ nō adulterari ꝛ alia nephāda cōmittere publice: nō mutuare ad vsuraꝫ: nō facere queqꝫ turpia. Et tñ̄ Cicero gētilis. O xp̄iane pessime. li. i. de officijs. ait. Sine ṽecūdia nihil rectū eē pōt nihil honestū. ꝛ Ualeri⁹ li. 4°. Uerecūdia est parēs ois honesti cōsilij: tutela solēniū officioꝝ magistra innocentie: cara pximis: accepta alienis: omni loco omni tp̄e fauorabilē pre se ferens vultū. ꝛ Apuleyus libro de deo Socratis. Artes alie siue sciētie pn̄t ignorari sine erubescētia: sicut rō pingendi saltādi siue cātandi: quas

vir bonꝰ pōt sine vituꝑatōe ꝯtēnere
ſ nescire bñ viuē: nūq̄ȝ audebis dicē
sine pudore. Et Berñ. ſuꝑ cātica. ve
cūdia inq̄t spūalis glīa cōsciētie est:
fame custos: vite decꝰ sedes vtutuȝ
primicie laus: nature insigne: totius
honesti prochdolor. ¶ Pudet dicē q̄
fiunt his tꝑibꝰ inuerecūde: impudēt
elata facie ⁊ cū derisiōe ⁊ contemptu
dei. O christiana religio que omnis
mūdicie ⁊ sāctimonie speculum esse
debēs hodie: q̄a vecūdia ē extincta:
facta es turpis ⁊ sordida ⁊ templuȝ
ois imūdicie ⁊ dissolutōis.

¶ De remediis q̄bꝰ euitari pñt iudi
cia dei. ¶ Cap. 3.

Restat hoc loco tertio differēdū
qualit̄ dei iudicia possumꝰ eui
tare. Inq̄t Hiero. ſuꝑ Jheremiam.
Admirabilis clemētia dei: populos
ad penitētiā inuitat: malens saluare
cōuersos q̄ȝ ꝑdē delinquētes. Jdcir
co vt si voluerimꝰ nobis ꝓuidere ca
uereq̄ȝ a furore dñi: notabimꝰ q̄tuor
ꝓncipalia ꝑcipuaq̄ȝ remedia.
¶ Primū dicit̄ peccatoꝝ emēdatio.
¶ Secūdū corpoꝝ afflictio.
¶ Tertiū orationū frequētatio.
¶ Quartū sāctoꝝ viroꝝ deuotio.

¶ Qr cessādū est a peccatis vt fugia
mus iudicia dei.

Primum remediū ē emēdatio
peccatoꝝ vt peccatores emen
dēt ⁊ corrigāt: deponātq̄ȝ vetereȝ vi
tā. nā si cessāte cā cessat effectus: vt
dicit̄ ex̄ de renūciatōe. c. Post trāsla
tionē. ⁊ ex̄ d̄ appel. c. Cū cessante. ex̄
de iure iurādo. c. ⁊ si xp̄s. ex̄ de pe. et
re. c. Cū infirmitas. ⁊. 61. di. pagra.
his omnibꝰ. ⁊. c. Neofiti. ⁊. i. q. i. caᵒ
Q̄d ꝓ remedio. ⁊. i. q. 7. c. Q̄d pro
necessitate. Si igit̄ deꝰ flagellat po
pulos ꝓpt̄ peccata: deficiētibꝰ pecca
tis deficiet ⁊ plaga. Hoc est q̄d aug.
dixit. Nouit deꝰ mutare sniam: si tu
noueris emēdare delictuȝ: que vba
notāt̄. 22. q. 4. c. Unusq̄sq̄ȝ. cᵒ. Incō
mutabilis. ⁊ de pe. di. i. c. Nouit bñ
⁊ zacharie ꝑmo. dixit deꝰ. Conuerti
mini ad me: ⁊ ego cōuertar ad vos:
dixit dñs. An ad hoc ostēdēdum in
ualidū est exēplū Ezechie. Absit de
illo vtiq̄ȝ 4. Re. 20. c. narratur ꝙ cū
egrotasset ad morteȝ: venit ad eum
Jsaias ꝓpħa dicēs. Dispone domui
tue q̄a morieris ⁊ nō viues: q̄ ꝯuertit
faciē suam ad pietē: fleuitq̄ȝ fletū ma
gno ⁊ orauit dñm. ⁊ āteq̄ȝ egredēt̄
Jsaias mediā ꝑtē atrij: factꝰ est ꝝmo
dñi ad eū dicēs. Reuertē. ⁊ dic Eze
chie. Audiui orōnē tuā: ⁊ vidi lachri
mas tuas: ⁊ addiciā vite tue annos
15. Ex quo pȝ ꝙ deꝰ reuocat multo
tiēs sniaȝ cōminatoriā cū peccatores
ad illum humilit̄ cōuertūt̄.

¶ Qr ieiunia ⁊ discipline mitigant
iram dei.

Secūdū remediū quo euadere
possumꝰ dei iudicia ē Corpoꝝ
afflictio: vt. s. corpa castigemus disci
plinis atq̄ȝ ieiunijs: sicut viri niniuite
fecerūt: de q̄bus Joñ. ꝑ tōtum clara
narrat̄ historia: de his dicit Hiero.
li. 2. cōt̄ Jouinianuȝ. Niniue ciuitas
magna irā dñi ieiunioꝝ mipatione
retorsit: quā vtiq̄ȝ Sodoma atq̄ȝ go
morra placassēt: si ieiunio patrocinā
te deū cōsiliare voluissēt: cū audisset
Niniuite Jonā clamātē. adhuc 40.
dies: ⁊ Niniue ſbuertet̄ ñ deriserūt

eū nō ſpreuerūt vocē eiꝰ: ſꝫ credentes illi veſtiti ſūt ſaccis: ⁊ ieiunauerūt: et dñs miſertꝰ eſt illoꝝ.

¶ Qr orōnibus ⁊ elemoſinis placatꝛ ira dei.

TErtiū remediū ad iraȝ dei declinādā dicitꝛ orationū frequētatio: vt fiant elemoſine ⁊ orōes aſſidue: dicatq̧ vnuſqͥſq̧. Ne reminiſcaris dñe delicta nr̄a vł pc̄tū noſtroꝝ neq̧ vindictā ſumas de peccatis noſtriſ. Bōa inqͭt thobias. iz. c. ē orō cū ieiunijs ⁊ elemoſiniſ. Inducātꝛ pueri ⁊ puelle ⁊ ꝟginē glorioſā ꝓcentꝛ ſalutentq̧ reuerēter cum. Aue. M.

¶ Qr interceſſio beatoꝝ viroꝝ flectit deum.

QUartū remediū eſt bonoꝝ viroꝝ: ⁊ ſācto deuotio: duȝ ſe populi peccatores cognoſcūt: inducant bonos religioſos ⁊ ſpūales viros: vt deprecētꝛ ꝓ illis deū: qꝛ ⁊ crebro vota illoꝝ exaudiēs populos ſuſtinet: ⁊ tādē largitꝛ gr̄iā: q̄ mediāte ꝑuenire pn̄t ad gloriam. Amen.

¶ Sermo tertius de iudicio dei ꝯt angelos ſuꝑbientes.

DE iudicijs dei diſtincte ꝑticulariterq̧ de cetero locuturi ab illo ſumemus iniciuȝ qđ ꝓmū a diuina iuſticia factū oēs doctores ſancti indubitāter affirmāt. qn̄. ſ. angeli mali ꝓpter peccatū a celo empyreo cōfuſibiliter eiecti ꝑ diffinitiuā ſententiam penis eternis fuerūt deputati. ad hꝯ aūt bn̄ intelligēdū opꝰ erit de angelica natura aliqua ſbinferre: quibus intellectꝭ. admirari timēq̧ cogemur ne demonū ſectantes veſtigia cum illis tandem dānemur eternalitꝛ in inferno. Si enim ipſi nō peccaſſent vna cū beatis alijs qui remāſere habitarent in delicijs paradiſi. Sed qͣ deo imortali auſi ſunt fieri rebelles: exulabūnt in ꝑpetuum a patria illa omni leticia ⁊ vbertate referta. De ipſis igitur in hoc ſermōe tria miſteria ꝓponimus declaranda.

¶ Primum dicitꝛ conditionis.

¶ Secūdum offenſionis.

¶ Tertium punitionis.

¶ De excellentia demonū ⁊ cōditōe ſblimi: anteq̄ peccaſſent.

¶ Capitulū ꝓmum.

DIligēter in hoc miſterio ꝓmo ꝑſcrutari debemuſ q̄ egregia ſblimiſq̧ fuēit conditio demonū āte q̄ diuine rebelles fuerūt maieſtati. hoc ꝟo ex quatuor colligē poſſumꝰ.

¶ Primo ex ꝑte nature.

¶ Secundo ex ꝑte gratie.

¶ Tertio ex ꝑte glorie.

¶ Quarto ex ꝑte excedentie.

¶ Qr deus bn̄dictꝰ creauit oīs demones bonos natura.

PRimo colligitꝛ dignitas angeloꝝ āte peccatū ex ꝑte nature vbi queritꝛ a doctoribꝰ vtꝝ demōes fuerūt mali nā: ⁊ aliqͥ nitūtꝛ ꝓbare q̧ ſic: triplici medio. Primo qͣ Augꝰ li. io. de ci. dei dicit. Eſt quoddaȝ genus demonū natura fallax ſimulās deos ⁊ animaſ defunctoꝝ. Secūdo qͣ peccatū eoꝝ ponitꝛ fuiſſe in ꝓmo inſtanti ſue creationis. pȝ qͣ Io. 8°. dicitꝛ. Ille homicida erat ab initio. ⁊ Io. i. cano. c. 3°. Qui facit peccatum

ex̄ diabolo eſt: q̄a ab initio diabolꝰ
peccat. ⁊ Aug. ii. ſup Gen̄. ad lr̄am.
Factus cōtinuo ſe a luce ꝟitatꝭ auer
tit ſuperbia tumidus: ⁊ ꝓprie ptātis
delectatōe corruptus. Et idē. ii. de ci.
dei. Nox vt factus eſt: in ſuperbiam
erupit. ¶ Tertio arguit a ſimili. q̄a ſi
aliqui hōies ſūt nālit̄ mali: de q̄bus
dicit̄ Sapiētie. 17. Erat eoꝝ malicia
nālis. ḡ ⁊ aliqui angeli pñt nāliter
eſſe mali. Sed contra magiſter ſen
tētiaꝝ in textu. di. 3. li. 2. dicit. Boni
erant omnes angeli: quando primo
facti ſūt: ſed ea bonitate quā natura
incipiens accepat. Dicēdū ḡ ꝙ deus
fecit omnes angelos bonos: quia vt
dicit̄ Gen̄. p̄mo. Uidit deus cūncta
que fecerat: ⁊ erant valde bona. Et
Hiero. ad Paulinū ait. Bonꝰ ē deꝰ
⁊ omnia quecūꝫ facit bona ſint ne
ceſſe eſt. ¶ Ad primū itaꝫ dicēduꝫ
ꝙ ꝟba illa nō ſunt Aug. ſ3 porphiriȷ̄
quē ipſe rephēdit: plene cōteſtans ꝙ
demones nō ſūt nā mali: ſ3 ꝓpria vo
lūtate. ¶ Ad ſecūdū dicit Bo. in. 2
di. 3. ꝙ fuit quorūdā opinio ꝙ ſimꝉ
tpe fuit diabolꝰ ⁊ peccauit: nec vnꝗ̄
fuit niſi malus: que opinio excōicata
eſt ab epo Pariſieſi. Ideo theologi
in hoc oēs cōueniūt ꝙ int̄ creationē
⁊ lapſum fuit aliqua morula: l3 adeo
puula ꝙ ꝓ nihilo reputat̄: q̄a ut dr̄
2. phyſicoꝝ. Qꝫ modicuꝫ deeſt quaſi
nihil deeſſe videt̄. Ideo auctoritates
intelligēde ſūt recte pro illa morula
nō ꝓ ſimultate nature ⁊ peccati. Lā
dulfus auteꝫ in. 2. di. 4. ponit q̄tuor
moras. Prima eſt: in qua oēs āgeli
fuerūt creati in pfectis nālibꝰ ⁊ iuſti
cia originali. Secūda in qua boni cō
uerterūt ſe ad deum ⁊ mali ad ꝓp̄a
naturalia: ſe ardentiſſime diligendo
Ideo in iſta mora boni gratiam re
ceperunt. Mali nō ponēdo obicem.
¶ Tertia mora in qua mali opati ſunt
varia peccata ⁊ tēptauerunt bonos
⁊ fuit illud prelium: ⁊ boni fecerunt
multa bona: ⁊ viriliter reſtiterunt.
Quarta mora in qua boni p̄miati
ſunt mali puniti. Iſte vero more di
ſtinguūt̄ vꝉ per coexiſtētiā ad aliq̄s
ptes tēporis l3 valde paruas: vel ex
diſtinctione iſtorum ſtatuū ⁊ opera
tionum: ſeu variationū. ¶ Ad tertiū
obiectum dicit ſanctus Thomas. i.
parte. q. 63. ꝙ malicia aliquoruꝫ ho
minuꝫ poteſt dici naturalis: vel ꝓpt̄
cōſuetudinem que eſt altera natura
vt dicit Ariſto. li. d̄ memoria ⁊ remi
niſcentia. ⁊. 7. ethi. ⁊. i. rhetoricoruꝫ.
vel dicit̄ naturalis ꝓpter naturalem
inclinatōeꝫ ex pte nature ſenſitiue ad
aliquā inordinatā paſſiōeꝫ: ſicut q̄dā
naturaliter dicunt̄ iracūdi vel cōcu
piſcētes nō autē ex pte nature intelle
ctualis. Angelis itaꝫ hoc competē
nō pōt: q̄a vt dicit Dionyſius. Ange
li ſūnt ſpūales mentes in quibꝰ nō
eſt natura ſenſitiua.

¶ De opinionibꝰ variȷ̄s doctoꝝ an
āgeli fuerunt creati cū gratia.

SEcūdo apparet dignitas āge
loꝝ āte pccꝫ ex pte gr̄e. fuerūt
eteniꝫ a deo ſic ꝓducti ꝙ gr̄e capaces
erāt. hic ꝟo int̄ doctores ñ puа ē cō
trouerſia. Utꝝ āte lapſuꝫ hūerūt de
mōes gratiā gratū faciētē q̄dā dicē
voluere ꝙ angeli nulla gratia indi
guerunt vt conuerterentur in deum
q̄m ſupereſt gratia ad aliquē effectū

vbi sufficit nã. Angelus ꝟo nãliter cõuertit in deũ:q̃a naturaliter deuz diligit.ꝗ gratia non ẽ illi necessaria Sed cõtra hãc opinionẽ est ois doctrina theologoꝝ. Jõ dicit Tho.i. pte.q.62.Q ãgeli indiguerũt gr̃ia: ad hoc vt cõuerterẽt in deũ:ꝓut est obiectũ beatitudinis. Naz angelus nãlit diligit deũ in q̃tũ est pncipiuz naturalis esse:nõ aũt in q̃tũ est beatificãs p sue essẽtie visionẽ:videl̃ q̃ppe deũ p essẽtiã est supra nãz intellect⁹ creati:vñ nulla creatura potest hẽre motũ volũtatis ordinatũ ad illã beatitudinẽ nisi mota a supnãli agẽte:⁊ hoc dicim⁹ auxiliũ gratie quare angeli indiguerũt gratia gratũ faciẽte vt cõuerterẽt se ad deũ sb rõe formalis obiecti beatitudinis: q̃a volũtas creata siue ãgelica siue hũana iferior ẽ ipso obiecto bñfico. Aferũt alij dicẽtes ꝙ ex quo gr̃a erat eis necessaria vt cõuerterẽt in deũ hũerũt gratiaz gratũ faciẽtẽ.Nã Aug.iz.de ci.dei. dicit.Creauit de⁹ ãgelos:siml'in eis cõdẽs nãz:⁊ largiẽs gratiã.⁊ hiero. sup Oseã.Demones cũ magnitũdie ⁊ pinguedine spũs sancti sũt creati. Alioꝝ ꝟo opinio est ꝙ ãgeli nõ fuerũt creati cũ gratia gratũ faciẽte hãc opi.tenet dñs Bo. ⁊ Scot⁹ ⁊ Frã. de marõe:⁊ cõit oẽs moderni.in.z. di.4.asserẽtes. Q bõi ãgeli post creationẽ ãte ꝯfirmatõez accepũt gr̃iaz demones ꝟo nũq̃ illã hũerũt:⁊ hoc ꝓpt dispositõem nature ãgelice:que fert in id qd̃ appetit sine retardatõe vñ sicut ex cõuersiõe ad malũ ita profunde cõuersi sũt vt nõ posset redire sic imo multo magis ex ꝯuersiõe ad bonũ:siue ex habilitate: ita bono totaliter adhesissẽt: si gratiã gratuz faciẽtẽ hũissent ꝙ nũq̃ lapsi essent.vñ nõ videt ꝓbabile ꝙ Lucifer hũerit illã gratiã:⁊ sic nec alij.Huic opioni adheret magister in textu vbi inducit Augustinũ q̃ ait.ꝙ ãgel⁹ ⁊ hõ liz accepit vñ stare possz:nõ tñ gratiam vñ ꝓficẽ possz.Et aug.li.z.sup geñ. ad litterã dicit.Jntellectualis natura pmo creata est in formis: postea ꝟo formata.Hugo insup.li.z°.de sacramẽti.pte.5.c.8.asserit quatuor fuisse ãgelis in sua creatõe attributa.

¶ Pmũ fuit discretio psonalis.

¶ Secũdũ intelligẽtie claritas.

¶ Tertiũ sbstantia simplex.

¶ Quartũ liberi arbitrij facultas.

Et nõ enumerat gratiaz.Qui vero hãc opinionez sequũt:rñdent ad auctoritates inductas in secũda opione ꝙ gr̃a sumit triplicit.s.cõmunissime cõmunit ⁊ ꝓprie.Primo mõ gr̃a dr̃ q̃cq̃d supaddit donis nature sine q° homo est homo: et sine quo hõ põt saluari: ⁊ cũ quo etiã põt donari: sic est hr̃e excellẽs ingeniũ:fecũdam memoriã:singularẽ fortitudinẽ ⁊ robur corporis:elegãtẽ aspectũ eloquẽtiaz copiosã:⁊ similia. ¶ Secũdo modo gr̃a dicit q̃cq̃d supaddit libero arbitrio: disponẽs ad salutẽ ꝓpriã vel alterius sicut timor huilis lumẽ ꝓphetie:gratia pdicãdi:⁊ reliqua q̃ ptinẽt ad gratiã gratis datã. De hac gr̃a dicit alexãder in.z.sũme sue.Gratia gr̃tis data est donũ infusũ rõali nãe sine meritis quãtuz in se ẽ disponẽs ad salutẽ ꝓpriã vel alteri⁹. ¶ Tertio mõ dicit gratia quicquid supaddit

libero arbitrio ꝑficiēs illō in merito: ⁊ hec est gratia gratum faciens.

Possumꝰ ḡ dicē ꝙ āgeli a ꝑncipio creatōis hūerūt gr̄az primo ⁊ secūdo mō dictā. Sed Tho. arguit sic cōtra ista: ꝙ ex quo gratia erat āgelis necessaria: vt cōuerterēt in deū: hūerūt ḡtiā gratū faciētē: quia sicut nature corꝑali indite sūt rōes seminales ad suos effectꝰ: vt Aug. dicit sup gene. Ita āgelice nature ad suos. Sȝ talis rō seminalis respectu diuini obiecti: est ipsa gratia: q̄a gr̄a gratū faciens hoc mō cōꝑat ad beatitudineȝ: sicut rō seminalis in natura ad effectum nālem. Ista tū̄ nō admittūt ab alijs doctoribꝰ: q̄a vt dicit Lādulfus. Cōuerti ad deū vt ad obiectū beatificū est dupliciter: vl' de cōgruo: ⁊ ꝑ ḡtiā ꝑueniētē gratis datā: q̄a deꝰ mouet liberꝫ arbitriū vt cōuertat in ipsum vel ecōuerso ad deū recipit ꝑ modū meriti ⁊ ꝓficiētis: qđ fit cū gr̄a ḡtuȝ faciēte: hec nō fuit cum āgelis in sua creatione.

Qꝫ āgeli nō fuerūt in sua creatōe beati: necꝫ āte cōfirmatōeȝ ⁊ lapsum vidē essentiam dei.

Tertio demōstrat demonum excellētia ⁊ sblimis cōditio ex ꝑte glīe: q̄a ad gloriā ⁊ beatitudinē erant habiles ⁊ dispositi: verūtn̄ dubitari solet: vtꝝ demones āte lapsum fuerūt in beatitudine: ⁊ vr̄ q̄busdaȝ ꝙ sic. nā de Lucifero dicit Ezechiel' 28. Tu signaculuȝ similitudinis plenus sapiētia: ꝑfectꝰ in decore: in delicijs paradisi dei fuisti. Sȝ esse in delicijs ꝑadisi: est esse in beatitudine. et iterꝫ Aug. li. de mirabilibꝰ sacre scripture. Diabolus in sūmo sui ordinis honore cōstitutꝰ est lapsus. ⁊ Augꝰ. li. de fide ad Petꝝ. Angelici spiritꝰ ꝓ eo ꝙ rōales facti sūt eternitatis ⁊ beatitudinis donū in ipa nature sue spūalis creatōe diuinitꝰ accceperūt. et Aug. in libro de ecclesiastici dogmatibus. Angeli q̄ in illa qua creati sūt beatitudine ꝑseuerāt: n̄ natura possidēt vt nō mutēt. Cōtrariuȝ ē qđ rei veritas cōfitet. ꝙ. s. āgeli āte cōfirmationē ⁊ lapsū nō fuerūt beati. Nam beatitudo in visiōe diuine essētie cōsistit. Si igit demōes vidissēt essentiā dei: nūq̄ȝ lapsi essēt: q̄a ꝫm Thō. i. 2. q. 5. Impossibile est ꝙ aliq̄s vidēs diuinā essētiā velit eā nō videre: qm̄ omne bonū habituȝ: quo q̄s carere vult: aut est insufficiēs: ⁊ q̄rit aliq̄d sufficiēs loco eius: aut hēt aliqđ incōmodū ānexū: ꝓpt qđ in fastidiū veīt Uisio āt diuine essētie replet vidētē omnibꝰ bōis. Similit etiā nō habet aliqđ incōmodū adiūctum. ḡ ꝓpria volūtate beatus nō pōt eā deserere. Similit nō pōt eā ꝑdē deo sbtrhētē: q̄a cū sbtractio beatitudinis sit q̄dā pena: nō pōt talis pena a deo iusto iudice ꝓuenire nisi ꝓ aliqua culpa: in quā cadē nō pōt: q̄ dei essentiam videt: cū ad hanc visionē de necessitate sequat rectitūdo volūtatis. Idcirco dicendū ad auctoritates allegatas ꝙ beatitudo ꝫm Bona. di. 4. et pōt duplicit dici. vno modo status ꝑfectus ꝑuatōe omnis mali: sed non plenitudie ois bōi: ⁊ sic fuerūt āgeli in creatōe beati. alio mō statꝰ ꝑfectꝰ tā ꝑuatione ois mali q̄ȝ plenitudine omnis bōi: ⁊ hoc vt dictū ē in clara

dei visione cōsistit: ⁊ sic angeli vt di
ctum est non fuerūt beati.

¶ Qr āgeli dignitate nāe excedunt
oēs creaturas excepta anima xpi.

Quarta lucet demonū excellen
tia āte peccatū ex pte excedētie
pducti eqdē fuerūt āgeli in tāta na
turaliū excedētia: q minim⁹ diabol⁹
q cecidit ꝺm nām excedit decorem ⁊
pfectionē quarūlibꝫ creaturarū cor-
poraliū ⁊ spūaliū: nō loquēdo de aia
xpi dei vbo vnita. vñ Aug⁹. ii. de ci.
dei inqt de āgelica nā. Omnia ceta
que deus cōdidit nature dignitate
pcellit. Sꝫ cōtra hoc aliq mouent ⁊
dicūt q hō est nobilior ⁊ excellētior
pduct⁹ a deo qꝫ āgelus: qa de⁹ fecit
hominē ad imaginē ⁊ similitudinez
suā: ⁊ ñ āgelū. Dicit Aug. in quodā
ꝺmone. De⁹ nulli alij creature dedit
q sit ad imaginē eius: nisi homini.
Sed Tho. pma pte. q. 93. rñdet q
Aug. hoc dicit respectu creaturaruz
inferiorꝫ intellectu carētiū: ⁊ non re
spectu āgelorꝫ. quinimo in ipsis an-
gelis dignitas imaginis repit. Uñ
Dionysius ait. Angelus est imago
dei manifestatio occulti hōis. ⁊ gre.
37. moraliū exponēs illud Ezechiel
Tu signaculū similitudinis inqt: licꝫ
hō ad similitudinē dei creat⁹ sit: an-
gelo tñ quasi maius attribuēs nō eū
ad similitudinē cōditū: ꝫ ipsuꝫ signa
culū similitudinis dei dicit: vt quo sb
tilior est in nā eo in illo similitudo
dei pleni⁹ credat expssa. Notādum
tñ ꝫꝫ Ric. de media villa in. 2. di. 16
⁊ Tho. vbi. s. q de imagine dei loq
dupliciṫ possum⁹: vno mō qꝫtuꝫ ad
id in quo pmo ꝯsideraṫ rō imaginis
qđ est intellectualis nā: et sic imago
dei magis est in angelis qꝫ sit in ho
minib⁹: qa intellectualis nā pfectior
est in eis. Secūdo potest cōsiderari
imago dei in hōie qꝫtū ad id in quo
secūdario cōsistit: put. s. in hōie inue
niṫ quedā dei imitatio: in qꝫtū. s. hō
ē de hōie: sicut de⁹ de deo: ⁊ in qꝫtū
aia hōis est tota in toto corpe ei⁹: et
iterꝫ tota in qualibet pte ipsius: sicut
de⁹ se hēt ad mūdū: ⁊ ꝺm hec ⁊ silia
magis inueniṫ dei imago in hōie qꝫ
in āgelo. Sꝫ qa hec cōsideratio acci
dētalis est imagini: ideo nō ꝯcludit
simpliciṫ: ꝫ ꝺm qd qꝫtuꝫ ad aliq acci-
dētalia. Ideo simpliciṫ āgel⁹ magis
est ad imaginē dei qꝫ homo: ⁊ sic cō
cludim⁹ q deus gloriosus pl⁹ ceteri.
creaturi. excellētes ꝯdidit āgelos: inṫ
oēs autē siue bonos siue malos: pre
stātior fuit Lucifer: de quo Gre. de
pe. di. 2. c. Principiū ait. Hūc pmū
cōdidit: quē reliqs eminentiorē fecit
h⁹ pmat⁹ eminētiā conspicit pheta
cum dicit. Cedri nō fuerunt altiores
illo in paradiso dei: abietes non ade
quauerūt sūmitatē eius. Platani nō
fuerūt equales frōdib⁹ illius. Omne
lignum pciosum paradisi dei nō est
assimilatum illi: ⁊ pulchritudini ei⁹:
quoniā speciosum fecit eum in mul
tis cōdensis frondibus. Quid nāqꝫ
accipi in cedris abietib⁹ et platanis
potest: nisi illa vtutuꝫ celestiū pcere
celsitudinis agmina in eterne leticie
viriditate plātata: que qꝫuis excelsa
sint cōdita: huic tñ nec plata sūt nec
equata. O qꝫta benignitate vsus est
de⁹ taꝫ pcelsa munera largiens illis
quos psciebat ingtos ⁊ malos futuros

Discāt illi: qui liberales volūt eē atq͂ magnifici nō detineri q̄n bn̄faciant illis: quos bn̄ficijs iudicauerunt esse indignos: dūmō bn̄ficētia cedat ad gloriā bn̄factoris. Sit v̄tus seipa cō tēta. Ecce pater sūmus tā ineffabilia bona cōtulit demōib⁹: q̄ tn̄ vt dicet in sequēti misterio totis virib⁹ maie stati sue sese obiecerūt: neq͂ p īgrātiā peccauerūt. De q̄bus dicit magister in textu di. 3. li. 2. Or tāta luce sapie pditi fuerūt ꝙ erat in eis naturalis cognitio triplex qua sciebāt ꝙ facti erāt: ⁊ a quo facti erāt: ⁊ cū quo. sc3 mūdo facti erāt: ⁊ hēbāt aliquā bōi ⁊ mali noticia3 intelligētes q̄d appe tēdū vel respuēdū illis foret.

Qualit̄ āgeli mali volūtate ꝓpa auerterūt se a deo ⁊ facti sūt ei rebel les. Cap. secūdum.

Circa offensiōe3 ruētiū āgeloꝝ hoc secūdo loco erit imorādū quaten⁹ agnoscētes peccati eoꝝ gra uitatē intelligam⁹ deum iustū illos nō in merito sempit̄nis cruciatibus cōdēnasse. Nouit ipse toti⁹ conditor creature: ex quocūq͂ malo bonū eli gere: vt Aug. dicit in libro de libero arbitrio. Ipseq͂ decorē in hoc pfecit vniuersi ꝙ bonis tribuit eternalia p̄ mia malis v̄o nūq͂ finitura supplicia vt pfat⁹ Aug. li. xi. de ci. dei expresse fatet̄. Qualit̄ ḡ demones volūtate sua in malicia cōsenserūt: cōtēdem⁹ hoc plene disserē. Circa quoꝝ offen sionē quatuor nobis occurrūt consi deratiōes.

Prima dicitur possibilitatis.
Secūda numerositatis.
Tertia qualitatis.
Quarta cōtrarietatis.

Or āgeli potuerūt peccare in puris naturalibus cōstituti ꝓpter libertatē abitrij.

In p̄ma cōsideratōe pscrutari debem⁹ vtꝝ angeli potuerūt peccare. Quibusdā videt̄ ꝙ n̄ p̄mo q̄a erāt in celo empyreo loco sblimi ⁊ sancto: q̄b⁹ respōdem⁹ ꝙ loc⁹ nō ꝓhibet q̄n hō in hoc seculo ⁊ āgel⁹ āte cōfirmatōe3 in celo potuerit pec care. Ideo dr̄ di. 40. c. Nos. c. Non loca. c. Multi. c. Quelibet. Nō locus hominē sāctificat: s3 hō locū. ⁊. c. Nō est. Nō sūt filij sanctoꝝ q̄ tenēt loca eoꝝ: sed qui exercent opa eoꝝ. 2° arguūt ꝙ āgel⁹ in puris nālib⁹ cōsti tut⁹ peccare n̄ potuit p locū a minōi q̄a si in corporib⁹ celestib⁹ nō potest esse malū: vt dicūt phi. ḡ neq͂ in an gelis: cū ipsi sint digniores. Ad hoc dicit Thomas prima pte. q. 63. Or corpora celestia non habēt opatōem nisi naturalē: ⁊ ideo sicut in nā eorū nō pōt esse corruptionis materia: ita nec in actōne nāli eorum potest esse malum inordinatōis. Sed in āgelis vltra actionem naturalē est actio vo lūtaria liberi arbitrij s3 quā ɔtingit in eis eē malū. vn̄ magister in textu di. 3. li. 2. Poterāt inq̄t p liberꝝ arbi triū sine violētia ⁊ coactōe ad vtrūl3 ꝓpria volūtate deflecti. 3° arguūt q̄a appetit⁹ n̄ ē nisi bōi vl̄ apparētis bōi. S3 in āgelis n̄ pōt eē apparens bonū: q̄d n̄ sit v̄ū bonū: q̄a in eis vl̄ oio error eē n̄ pōt vl̄ saltē3 n̄ pōt p̄ce cedē culpā. ḡ āgeli n̄ pn̄t appetē nisi illud q̄d est vere bonu3. S3 nullus appetendo illud q̄d est vere bonum

peccat. ꝙ āgeli nō potuerūt peccare. Jn cōtrariū est rei ꝟitas. vñ Job. 4 Ecce qui seruiūt ei nō sunt stabiles. Et in angelis suis repperit prauitatē 7. 2. pe. Deus angelis peccātibꝰ nō pepcit. dicit ꝙ sanctꝰ Tho. ꝙ peccatū mortale in actu liberi arbitrij: contingit esse dupliciter: vno mō ex hoc ꝙ aliqđ malū eligit: sicut hō peccat eligendo adulteriū: qđ ƀm se est malū ⁊ tale peccatum semꝑ ꝓcedit ex ignorantia vel errore. Alioquin id qđ est malū nō eligeret vt bonum. Errat quidem adulter in pticulari eligens hāc delectatōꝫ inordinati actꝰ quasi aliqđ bonū ad nūc agenduꝫ: ꝓpt inclinationē passionis aut habitꝰ: etiaꝫ si in vniuersali nō erret: sed ꝟam de hoc sententiam teneat: hoc modo in angelis peccatum esse nō potuit: qa in angelis nō sunt passiōes: quibus ratio aut intellectꝰ liget: nec āte peccatū habitꝰ pcedē potuit ad peccatū inclinās. Alio modo contingit peccare p libeꝝ arbitriū eligendo aliqđ qđ ƀm se est bonū. Sed nō cū ordie debite mēsure: aut regule. Jta ꝙ defectus inducēs peccatū sit solū ex pte electōis que nō hēt debitū ordinē nō ex pte rei electe: sicut si aliqs eligeret orare nō attēdēs ordineꝫ ab ecclesia institutū ⁊ hꝰmōi peccatū nō ꝑtigit ignorātiā: sed solū absentiā cōsiderationis eoꝝ que cōsiderari debēt. Et hꝰ mō angeli peccauerūt: cōuertēdo se p libeꝝ arbitriū ad ꝓpriū bonū absqꝫ ordine ad regulā diuine volūtatis. Lādulfus autem dicit in. 2. di. 4. ꝙ absqꝫ errore hominis: vel āgeli in intellectū potest eē malicia in volūtate ideo ꝑma radix possibilitatꝭ peccādi in angelis volūtas creati arbitrij ꝗ potuit in opposita ꝑ libito.

De numēo āgeloꝝ ꝗ peccauerūt.

Secūda cōsideratio circa offensionē āgeloꝝ dicit numerositas: vbi vidē habebimꝰ: vtrū plures angeli peccauerūt: ꝗꝫ adheserūt deo Et ꝙ plures aliqui sic ostēdūt: ꝑmo qa phs dicit. Malū est vt in pluribꝰ bonū vt in paucioribꝰ. Jtem iustitia ⁊ peccatum eadem rōe inuenitur in angelis ⁊ hominibꝰ: Sed in hōibus plures inueniūt mali ꝗꝫ boni: ƀꝫ illđ eccꝉ. i. Stultoꝝ infinitꝰ est numerꝰ ꝙ in āgelis plures defecē in malicia ꝗꝫ steterūt in iusticia. Cōtra istos est glosa. 4. Re. 6. c. vbi dicit. Plures nobiscum sunt ꝗꝫ cū illis: qđ đ bōis āgelis exponit: qui sunt nobis in auxilium: ⁊ de malis qui nobis aduersant rñdet Tho. ꝙ plures angeli remanserūt ꝗꝫ peccauerūt: ⁊ qđ obicit de malo ⁊ de hōibꝰ: intelligit de hominibus nō de angelis: qa in hominibus malū est vt in pluribꝰ: ex eo ꝙ sequūt bona sensibilia: que sūt plibꝰ nota: deserto bono rōis: qđ est paucioribus notū. Jn angelis autē non est nisi natura intellectiua: vnde nō est similis ratio. Uerū est ꝙ nōnulli curiosius inuestigare conati sūt: quot homines erunt saluandi: ⁊ quidā dixerunt: tot quot āgeli perierūt: qdaꝫ tot quot remāserūt: qdam ꝟo ꝙ oēs simul: vt dicit Tho. i. pte. q. 23. Sed melius est illud relinquere sapientie dei: cui ecclesia in quadam collecta dicit. Deꝰ cui soli cognitꝰ ē numerꝰ electoꝝ in supna felicitate locādus.

Quia ꝟo de numero ãgeloꝝ loqui
mur: notãdũ ꝙ nõ est acceptãda sen
tẽtia phoꝝ: humana sapiẽtiuȝ. plato
.n. posuit numerũ sbaꝝ sepatarũ ꝫm
numeꝝ specieꝝ sensibiliũ. Et Aristo
12. metha. ꝫm numeꝝ orbiũ: aut mo
tuũ. s. ad plus. 60. Immo firmiter te
nendũ est ꝫm Lãdulfũ in. 2. di. 3. et
Tho. i. pte: ꝙ plures numero sunt an
geli: ꝙȝ omnia alia entia simul sũpta
⁊ arene maris: ⁊ gutte aque: ⁊ stelle
celi: qδ ꝓbat̃ ꝑ Dionysiũ. 14. caplo.
celest. Jerarchie dicẽteȝ. Multi sunt
exercitus supnaꝝ mansionũ infirmã
⁊ cõscriptaȝ nostroꝝ materialiũ nu
meroꝝ cõmẽsuratõeȝ excedẽtes. De
numero ãgeloꝝ dicit̃ Danielis. 7°.
Millia milliũ ministrabãt ei: ⁊ decies
centena millia assistebãt ei. Ponit̃
hic numer⁹ det̃minat⁹ ꝓ indet̃mina
to. Et Mathei. 26. c. dixit xp̃us. An
putas quia nõ possum rogare p̃rem
meuȝ: ⁊ exibebit mihi modo plus ꝙȝ
duodecim legiones angeloꝝ. quare
autem tot sint angeli a deo ꝓducti:
dicit Tho. i. pte. q. 50. Quia quanto
aliqua sunt magis pfecta: tãto sunt
in maiori excessu creata a deo. sicut
autem in corporib⁹ excessus attẽdit̃
ꝫm magnitudinẽ. Ita in reb⁹ incor
poreis excessus potest attẽdi ꝫm mul
titudinẽ: videm⁹ auteȝ ꝙ corpora su
piora: que sunt pfectiora excedũt q̃si
incõpabiliter corpa inferiora ꝫȝ ma
gnitudinẽ: nam tota spera actiuoꝝ
⁊ passiuoꝝ est aliquid modicũ respe
ctu corpoꝝ celestiũ: vñ rõabile est: ꝙ
sbstãtie imateriales excedãt ꝫm mul
titudinẽ sbstantias materiales quasi
incõparabiliter.

Quale fuit peccatũ Luciferi: ãge
lorũq3 sibi adherẽtium.

Tertia consideratio de angelis
peccãtibus dicit̃ qualitatis: in
qua sollerter attẽdẽdũ est: vt sciam⁹
quale fuit Luciferi ⁊ alioꝝ peccatuȝ
Et refert Bona. di. 5. 2. ꝙ peccatum
Luciferi inchoatum est in p̃sũptiõe.
Statiȝ. n. vt suã pulchritudinẽ vidit
p̃sumpsit. Cõfirmatũ in ambitõe q̃a
p̃sumẽs de se appetiit qδ oio supra se
fuit: ⁊ ad qδ puenire nõ potuit. Cõ
sumatũ est in inuidie ⁊ odii auersiõe
q̃a ex quo obtinẽ nõ potuit qd appe
tiit deo inuidere cepit et affectu odii
contraire. Angeli ꝟo minores adhe
serũt Lucifero q̃rẽtes esse beati sine
meritis. Et vt dicit hugo de sancto
victore. Oẽs in eãdẽ maliciã ꝯsẽserũt
⁊ vnũ ordinẽ puerse societati. fecerũt
Quare tam Lucifero ꝙȝ reliq̃s ꝓp̃a
⁊ volũtaria superbia fuit cã illorum
ruine. Nihilomin⁹ in his dubitare
cõtingit. vtꝝ Lucifer appetiit esse sic̃
deus. ⁊ ꝙ sic pȝ ꝑ Apoca. 14. c. dicit
ibi in. d. c. Diabolus. Ascẽdã in celũ
⁊ ero similis altissimo. Et Aug⁹ in
questionibus noui ⁊ veteri. testamẽti
dicit. Elatõe inflatus voluit dici de⁹
⁊ in li. de ꝟginitate sbdit. Diabol⁹
in celo voluit esse sicut deus. ꝫ mirũ
videtur imo impossibile q̃busdam ꝙ
angelus tanta luce sapientie p̃ditus
appetierit id quod erat impossibile:
cum vt inquit Aristo. 3. ethi. Electõ
non sit impossibilium: ꝓpterea scien
dum ꝫm Tho. Qr appetere esse vt
deus: potest intelligi dupliciter.
Uno modo per eq̃parantiã seu eq̃li
tatem. Secũdo mõ ꝑ similitudinẽ.

Primo modo nō potuit appetē esse vt deus: quia sciuit hoc esse impossibile: naturali cognitione nec primuʒ actum peccandi in ipso pcessit: vel habitus vel passio ligans ipsi⁹ cognoscitiuam ꝟtutem vt in pticulari deficiēs eligeret impossibile: sicut in nobis interdū accidit. Appetere autem esse vt deus: ƀʒ similitudinē ɔtingit dupliciter: vno modo q̄tuʒ ad id in quo aliquid natū est assimilari deo: ⁊ sic si aliq̄d quantū ad hoc appetat esse deo similis: nō peccat dūmodo similitudinē dei debito ordine appetat adipisci: vt. s. illam a deo habeat: peccaret nam si quis appeteret ƀʒ iusticiam esse similis deo p ꝓpriam virtutem ⁊ nō ex ꝟtute dei. Alio modo potest aliq̄s appetere esse similis deo q̄tum ad id in quo est nat⁹ assimulari. Sicut si q̄s appeterʒ creare celū ⁊ terram: qd̄ est ꝓpriū dei: in quo appetitu esset peccatum. Hoc modo. Lucifer appetijt esse vt deus: q̄a appetijt finalem beatitudinem per suam virtutem habere: qd̄ est ꝓpriū dei.

¶ De bello realiter gesto inť āgelos bonos ⁊ malos.

Quarta consideratio diciť Contrarietatis: in qua de bello gesto in angelica natura tractāduʒ est de quo Apoca. xij. c. scribiť sic. Factū est pliū magnum in celo: Michael ⁊ angeli eius pliabanť cuʒ dracone ⁊ draco pugnabat: ⁊ angeli eius: et non valuerūt: neq̧ locus eorū āpli⁹ inuentus est in celo. Queriť hic vtꝝ illud fuit bellum reale. Et Frāciscus de Marone in. ij. di. 6. dicit ꝙ sic. lʒ non fuerit corꝑale. Nā pr̄eter ea que ptinent ad potētiam executiuam excipimur aliqua gn̄a belloꝝ ptinentiū ad opatōes imanētes. ¶ Primū est inter appetitū sensituū ⁊ intellectiuū Appetitus. n. isti inclināť ad opposita. ¶ Secūdū bellū est inter intellectum ⁊ volūtatē: sicut quando ratio iudicat aliq̄d faciendū ⁊ volūtas renuit. ¶ Tertiū bellū inter volūtatē ⁊ volūtatē nō vnius ad se: ß duoruʒ hominū. ¶ Quartū inter intellectū ⁊ intellectū: ex cōtrarijs opinionib⁹: p rōnes oppositas. Bellū ģ āgeloruʒ bonoꝝ ⁊ maloꝝ: actū est iuxta tria: que in spūali natura repiūť: que sūt. ratio. volūtas. ⁊ facultas. Per rōeʒ nempe electi ⁊ reprobi angeli cōtr̄ia sentiebāt. Per volūtateʒ ad cōtraria afficiebanť. Per facultatē ad cōtr̄ia nitebāť. Nam electi angeli sblimiter sentiebāt de deo ⁊ gratia eius: ⁊ ad gratiā ⁊ gloriā eius afficiebāť: ⁊ pro facultate sibi data ꝓ illis nitebātur. Angeli ꝟo supbiētes cōtēnētes ḡtiā ⁊ gloriam dei sblimiter sentiebāt de bonitate nature sue: ⁊ ꝓpter hoc ad ꝓpriā gloriā afficiebāť. Et toto nisu in cōtrariū electis spiritibus ferebāť magnis ģ affectōib⁹ electi ⁊ reprobi āgeli in cōtraria ferebāť: boni in creatorē: mali in naturā: boni in gratiā mali contra illam: boni in diuinum amorē: mali in odiū dei.

¶ Qualiter angeli mali puniti sunt nec potuerūt resistē potentie dei.

¶ Capitulū tertiū.

Expti sunt angeli mali q̄ʒ robusta sit et valida manus dei excelsi. Nulla equideʒ sua ꝟtute: nulla sapiētia nulla potētia nullaq̧ ɔcordi

conuentione ad malum potuerūt re
ſiſtere ire dei. Ipſe depoſuit eos de
ſede: ⁊ inimicos ſibi factoſ puniuit g̃
uiſſima pena. Idcirco in hoc tertio
miſterio de illius pene grauitate eri
mus ꝟba facturi. quaꝫ quadruplicit̃
cōſiderabimus. videlicet.

¶ Primo rōne impedimēti.
¶ Secūdo rōne loci.
¶ Tertio rōne ſupplicij.
¶ Quarto rōne termini.

¶ Qꝛ demones non poſſunt pro li
bito vti doniſ nature: que adhuc ma
nent in ipſis.

PRimo conſiderare debemus
grauitatem pene maloꝝ āge
loꝝum: ratione impedimēti: quia cū
dona nature in ipſis maneāt integ̃
vt dicit Dionyſi⁹. li. de di. no. ꝟūtn̄
impedit̃ actus executio: ⁊ vſus illoꝝ
ita vt n̄ poſſint facere ea que velint.

¶ Sunt aūt inter cetera tria in demo
nibus: de q̇bus ꝑ libito diſponē nō
poſſunt.

¶ Primum eſt naturalis exiſtentia.
¶ Secūdū naturalis ſapientia.
¶ Tertiū naturalis potentia.

¶ Primū qđ eſt in demōib⁹ eſt nālis
exiſtentia. Sunt demones natura
pulcherrimi: neqꝫ q̃ntum ad ſbſtātiaꝫ
ſue nature ſunt angelis bonis turpi
ores: ⁊ tamen hominibus in ſui ſba:
⁊ decore apparere nō poſſunt: imo
apparent: aut in corporib⁹ aſſumptis
in aliqua viſione: ſicut deo placet cū
deformitate tali ac tanta ꝙ vidētes
illos in tali aſpectu maxime terrent̃
⁊ contriſtant̃. Quo fit vt ꝟgo glo
rioſa in ſuo felici tranſitu petierit ab
angelo: vt hāc pre ceteris filius eius

Ieſus bn̄dictus gratiam dignaret̃
concedere: ne imūdos demōes hor
ribileſqꝫ videret. Sed fabule vident̃
iſta quibuſdam: qui multa ſcire ſe ar
bitrant̃. Inquiūt enim demōes nō
reperiri. Contra quos offerunt ſe in
uincibilia teſtimonia omnis ſcripꝫe
Unde Leuitici. i7. c. habet̃. Neq̃qꝫ
vltra imolabūt hoſtias ſuas demo
niis. Et Thobie. 6. c. Sarra tradita
fuit ſeptem viris: ⁊ demonium illos
occidit. ⁊ pſal. 95. Oēs dii gentium
demōia. Et pſal. io5. Immolauerūt
filios ſuos ⁊ filias ſuas demonijs. ⁊
Mathei. 4. c. Obtulerūt chriſto eos
qui demonia habebāt. et Mathei. 7
In nomine tuo demonia eicimus. ⁊
Mathei. 8. Obtulerūt ei multos de
monia habentes. ⁊ Mathei. iz. Ob
latus eſt ei demonium habens. Et
Math. i5. Filia mea male a demōio
vexat̃. ⁊ Math. i7. Exijt demoniuꝫ
⁊ curatus eſt puer. ⁊ Marci. i. demo
nia multa eiciebat. ⁊. i6°. In nomie
meo demonia eiciēt. ⁊ Luce. 4. In
ſynagoga erat homo demoniū hn̄s
⁊ clamauit. Et Luce. 7°. Uenit Io
hānes baptiſta: nō māducans neqꝫ
bibens: ⁊ dicunt demoniū habet. et
Luce. 8. Occurrit ei vir qui habebat
demoniū iā temporibus multis. Et
Luce. ii. Erat Iheſus eiciēs demo
nium. Et Ioh. 8. Ego demoniū nō
habeo. ⁊ Ioh. io. Dicebant multi de
moniū habet: ⁊ inſaniuit. ⁊ apocali.
. i8. Cecidit Babilon illa magna: et
facta eſt habitatio demoniorum. Et
Plato in Thimeo ¶ Inuiſibiliū diui
naꝝ poteſtatū: que demones nūcu
pāt̃ pſtare rōneꝫ maius eſt opus q̃ꝫ

ferre valeat hominis ingenium: Et Apuleyus de quo meminit Aug⁹. ponit demones esse. ⁊ Porphirius adhuc de illis loquitur: vt patuit. s. Lactāti⁹. li. z. diuinaꝝ insti. Poete ⁊ sciunt esse demones ⁊ loquūtur. Thales milesius mūdū animatū esse dicit: ac demonib⁹ plenū: Socrates esse circa se assiduū demonium: ⁊ loquebat̃ vt dicit Lactantius. Idem testat̃ Apuleyus: qui sup̱ hoc librum edidit quē vocauit de deo Socratis ⁊ teste Xenophōte li. de morte Socratis in oratione quā ab Athenienſibus cōdēnādus fecit: sic inter cet̃a dicit. Enimuero iam bis mihi defēsionem p̱anti demoniū aduersatur. Arist. in ꝓlogo li. de somno ⁊ vigilia querit. An somniū procedat a cā aliqua naturali: vel euꝫ aliqđ demonium operet̃. Hermes termegistus ſm Aug. de ci. dei. li. io. c. z4. demones esse fatetur. Calcedius sup̱ Thimeū Platonis đ demonib⁹ diffuse mētionē facit. Ptolome⁹ in quarta q̄druptiti malignos spūs demōes appellat. Sufficere g̊ debēt tantorū testimonia: ad fidē faciēdā de demonibus reprobatis.

De cognitōe ⁊ scientia demonū.

Secūduꝫ qđ est in demonibns est naturalis sapientia. Isidor⁹ in. 8. ethimo. ait. ꝙ angelus malus dicit̃ diabolus hebrayce. i. deorsum fluēs: grece v̾o diabolus. i. criminator. vocat̃ etiam Sathanas. i. aduersarius ⁊ demon. i. p̱itus: ac reꝝ scius Vellent g̊ demones contra nos vti omni astucia sua: sed non sinit illos deus: qui sua clementia ad euitādas fraudes ⁊ deceptōnes eoꝝ: resp̱ersit nos luce v̾itatis: misitqꝫ filium suuꝫ vnigenitum in mūdū: qui fuit lux et splendor omnis doctrine. Johānis p̃mo. Erat lux vera. ⁊ Jo. 7. dicebat Ego sum lux mundi. ⁊ Jo. io. Ego suꝫ via v̾itas ⁊ vita. Hic tñ dubitari solet. Vtꝝ intellectus demōis post peccatum cognoscat aliquā v̾itateꝫ Et arguit̃ ꝙ non. Primo q̇a si aliq̄ꝫ v̾itateꝫ cognoscerēt: maxime cognoscerent seipsos: qđ est cognoscē sb̄stātias sep̱atas: hoc autem eoꝝ miserie nō conuenit: cū ad magnā felicitatē p̱tinere videat̃: in tantū ꝙ quidam vltimā beatitudinē posuerunt in cognitiōe sb̄stantiaꝝ sep̱ataꝝ. g̊ demones p̃uant̃ omni cognitione v̾itatī. nquit Lactātius. Nullus ē suauior anime cibus q̄ꝫ cognitio v̾itatis. et Aristo. io. ethi. dicit. Videt̃ philosophia admirabiles delectatōes habē delectatio autē non conuenit demonibus. g̊ nullam v̾itatem cognoscūt ⁊ eoꝝ intellectus est totaliter excecatus. Respōdet his Thomas. i. parte. q. 64. ꝙ duplex ē cognitio v̾itatis vna que habet̃ per gratiā: Alia per naturam. Prima cognitio duplex ē vna est speculatiua tantuꝫ: sicut cum alicui aliqua secreta diuina reuelāt̃. Alia v̾o que est affectiua: producens amorem dei: ⁊ hec ꝓprie p̱tinet ad donum sapientie: haꝝ autem trium cognitionū cognitio naturalis: nec est ablata nec diminuta. Consequūt̃ enim ipsam naturaꝫ angeli: qui ſm suam naturā est quidā intellect⁹ vel mens. Cognitio autē que est p̱ grāꝫ in speculatōe consistens non est eis

totaliter ablata:ſ; diminuta: quia d̄
hꝰmōi ſecretis diuinis tātū eis reue
lat̄ q̄ꝫtū opꝫ: vel mediātibꝰ angelis:
vel ꝑ aliqua tēporalia diuine ꝟtutis
effecta. vt Aug. dicit. 9. de ci. dei. vel
14. nō autē ſicut ipſis ſāctis angelis
q̄bꝰ pl̄a ⁊ clariꝰ reuelāt̄ in ipſo ꝟbo
A cognitōe autē effectiua totalit̄ pri
uati ſūt: ſic̄ ⁊ caritate. Ad argumētū
ꝟo dicēdū ꝙ felicitas ꝯſiſtit in appli
catōe ad id qđ ſupiꝰ eſt. Subſtantie
autē ſepate ſūt ordine nāe ſupra nos
vñ aliq̄ rō felicitatis eſſe pōt homini
ſi cognoſcat ſbſtātias ſepatas: lꝫ ꝑfe
cta felicitas ſit in cognoſcēdo ſbam
p̊mā. ſ. deū Sꝫ ſbſtātie ſepate cog̊ſcē
ſbſtātiā ſepatā eſt cōnaturale: ſicut ⁊
nobis cog̊ſcere nās ſenſibiles. vnde
ſicut nō eſt in hoc felicitas hominis
ꝙ cognoſcat nās ſēſibiles: ita nō eſt
felicitas angeli. in hoc ꝙ cognoſcat
ſbſtātias ſepatas. ¶ Ad auctoritates
ꝟo allegatas que videt̄ excludē co
gnitionē naturalē a demonibꝰ. dicit
Ric. in 4. di. 50. ꝙ q̄ꝫuis vſus ſciētie
ſit ꝑ ſe delectabilis: tñ ꝑ accidēs pōt
eſſe triſtabilis. Nā quippe dānatorū
tā āgeloꝝ q̄ꝫ hominuꝫ ita erit plene
ꝯphēſa triſticia: vt oio ſint indiſpōiti
ad aliquā delectationeꝫ: quare vſus
ſciētie in eis nullaꝫ poterit generare
delectationē aut ſuauitatē. ¶ Tertiū
qđ eſt in demonibꝰ ē nālis potētia:
de qua Job. 41. c. dr̄. Nō ē ptās ſup
terrā que cōparet̄ eis. Pñt demōes
facē mira ⁊ ſi nō miracula ⁊ naturā
adiuuādo ad ſtupēdoſ affectꝰ ꝯcurrē
vt patebit pñt ſenſus deludere: pñt
vexare corpa: pñt aquas maris ſup
terrā ſpgē ⁊ alia facē que ipſi vellēt

que ſi ꝑmittēt deꝰ: tota pene mūdia
lis machina turbaret̄: ſuffocarentur
hōies: ruerēt domꝰ: ſiccarent̄ herbe
arboreſq̄ꝫ ⁊ mutatōnes in dies vide
rent̄ in omnibꝰ elemētis. O pietas
dei bñdicti: que impetū inimicoꝝ ex
tinguit: nec ſinit illos ꝯtra nos exer
cere qđ ſatis ābiūt: et ſi qñq̄ꝫ id fieri
ꝑmittat iuſta ſūt eiꝰ iudicia: ⁊ nobis
inſcrutabilia. Ex dictis tñ omnibus
demones atrociter cruciant̄.

¶ Qr demones vſq̄ꝫ ad dieꝫ iudicij
ſunt in hoc aere caliginoſo: ⁊ pꝰ ad
infernum deſcendent.

SEcundo cōſideranda eſt pena
demonū rōe loci: ꝓiecti eq̄deꝫ
fuerūt e celo empyreo in hūc aerem
caliginoſū. de quo ait Aug. 3°. ſuper
Geñ. ad litterā. Aer caliginoſus eſt
quaſi carcer demonibꝰ vſq̄ꝫ ad tēpꝰ
iudicij. ⁊ Tho. i. pte. q. 60. Locꝰ iſte
dat̄ demonibꝰ rōne exercitatōis hu
mane: nā ꝓcuratio ſalutis noſtre ꝓ
tēdit̄ vſq̄ꝫ ad diē iudicij: ⁊ vſq̄ꝫ tunc
durat miniſteriuꝫ āgeloꝝ ⁊ exercita
tio demonū: deſcēdūt tñ aliq̄ ad in
fernū: vt ibi damnatos vexēt. Poſt
diē ꝟo iudicij: ſimul cuꝫ dānatis ho
minibus ibi oms̄ recludēt̄. Sed hic
ſpeculari libet qm̄ eſſe ex celū ēpyreū
nō dꝫ demonibꝰ in penā cedere: qm̄
ſpūalis natura nō afficit̄ loco. ergo
nullus locus eſt demonibꝰ penalis.
Rñdet Tho. i. pte. q. 63. ꝙ locꝰ nō
eſt penalis āgelo aut anime: q̄ſi affi
ciens alterādo nām: ſ; quaſi afficiēs
volūtatē cōtriſtādo: dū āgelꝰ vl̄ aia
apprehēdit ſe eſſe in loco nō ꝯuenienti
Si ꝟo obicēt̄ ꝙ āgelꝰ nō ſit in loco
q̄a vt dic̄ boetiꝰ in li. d̄ ebdomadibꝰ

Cōmunis animi ꝯceptio apud sapiē tes est: incorpalia in loco nō esse. Et Arist. 4. physicoꝝ. Nō omne qđ est est in loco: ſꝫ mobile corpꝰ. ḡ āgelus nō est in loco. Rn̄det Tho. i. pte. q. 52. ꝙ equiuoce dr̄ esse āgelꝰ in loco ⁊ corpus. corpus. n. est in loco p hoc q̇a applicat̄ loco: ſꝫ tractū dimēsiue q̄ntitatis: que q̇dē in āgelis nō ē. Sꝫ est in eis q̄ntitas ꝟtualis p applicatōꝫ ḡ ꝟtutis āgelice ad aliquē locū q̄li tercūqꝫ dicit̄ āgelus esse in loco cor poreo: ⁊ ſm hoc pꝫ: ꝙ nō opꝫ dicere ꝙ āgelus cōmēsuret̄ loco: vel ꝙ ha beat sitū in cōtinuo: hec. n. cōueniūt corpori locato: put est q̄ntuꝫ: q̄ntitate dimēsiua. ¶ Similit̄ etiā nō opꝫ ꝓpt̄ hoc ꝙ cōtineat̄ a loco. Nā ſb̄a incor porea sua ꝟtute cōtingēs rē incorpo reaꝫ cōtinet ipsā: ⁊ nō cōtinet̄ ab ea. Anima. n. est in corpe vt cōtinēs: nō vt cōtēta. Sic āgelꝰ dicit̄ eē in loco corporeo: nō vt cōtētū: ſꝫ vt cōtinens aliquo mō. ¶ Addit Thomas ꝙ di uersimode esse in loco cōuenit corpi āgelo ⁊ deo. Nā corpꝰ dicit̄ esse in loco circūscriptiue: q̇a ꝯmēsurat̄ loco Angelꝰ nō circūscriptiue: cū nō men surет̄ loco: ſꝫ diffinitiue: q̇a ita est in vno loco: ꝙ nō in alio. Deꝰ aūt neqꝫ circūscriptiue: neqꝫ diffinitiue: q̇a est vbiqꝫ: quō āt hoc sit nō pōt intelligi ab hūano sensu: vt dicit magister in p̄mo. di. 37. vbi inducit Crisostomū sup epistolā ad hebreos dicētē. sicut multa de deo intelligimꝰ: que loqui penitꝰ nō valemꝰ: ita multa loq̇mur q̄ intelligē nō sumus idonei. ꝟbigr̄a ꝙ vbicūqꝫ deꝰ est scimus: ⁊ dicimus quō āt vbiqꝫ sit intellectu n̄ capimꝰ.

Itē ꝙ est incorporea quedā ꝟtꝰ que omniū est cā bonoꝝ scimꝰ: que autē ipsa sit penitꝰ ignoramꝰ. Ut aūt re deamꝰ ad āgelos. Nota ſꝫ L ādul. di. 8. z. ꝙ opinio est modernoꝝ: Qꝛ āgelꝰ nō est in loco p applicatōꝫ ꝟtu tis: ſꝫ p suā ſb̄stātiā diffinitiue: seu pre sentialit̄ n̄ cōmēsuratiue: nā in āgelo est potēcia passiua ad plura: vbi nec est dēminatꝰ respectꝰ alicuius. ḡ in eo est potētia passiua ad essendū in omnibꝰ illis: ꝙ aūt āgelꝰ hēat potē tiā passiuā ad vbi. pꝫ. q̇a articulꝰ est excōicatꝰ dicē ꝙ ſb̄stātie sepate nusq̄ꝫ sūt. Similit̄ error est dicē: ꝙ āgelus est vbiqꝫ. ḡ opꝫ dicē ꝙ angelꝰ possit recipe aliqua vbi.

¶ Qꝛ demōes puniēt̄ pena ignis.

Tertio cōsiderāda est pena de monū rōe supplicij: q̇a puniēt̄ in igne. pbat̄ Mathei. 25. Ite male dicti in ignē et̄nū: q̇ patꝰ ē diabolo: ⁊ āgelis eiꝰ. ⁊ Apoc. 20. Diabolꝰ q̇ seducebat eos: missus est in stagnuꝫ ignis: vbi bestia: et pseudo ꝓph̄e cru ciabūt̄: die ac nocte in setula secl'oꝝ. et de hoc inq̇t Aug. in li. de fide ad Petꝝ. Firmissime tene ⁊ nullatenꝰ dubites diabolū ⁊ āgelos eiꝰ in ignē eternū a christo esse mittendos: vbi nūq̄ꝫ carebūt pena: quam eis p̄pauit diuina iusticia: qualit̄ ꝟo spūs sepati patiūt̄ ab igne dictū ē abūde in qua dragesimali de penitentia.

¶ Qꝛ pena demonum nunq̄ꝫ termi nabitur.

Quarto cōsiderāda est pena de monū rōe termini: q̇a nūq̄ꝫ fi niet̄: ⁊ qđ super hoc dixit Origenes ad hec in quadragesimali diffusius ē

ꝑtractatum: quare ex dictis constat: q̄ districtius iudex est deus: q̄ ꝓpter vnū peccatum angelis nūq̄ pepcit. Et vt dicit Tho. i. pte. q. 64. Tenē dum est firmiter: q̄ volūtas bonorū angeloꝝ ꝯfirmata est in bono: ⁊ voluntas demonū obstinata ē in malo Causam autem huius obstinationis non oportet accipe ex ḡuitate culpe sed ex conditōe nature seu stat⁹: q̄a vt dicit Aug. li. de fide ad Pe. Sic deus creauit angelos: vt qui vellēt ꝑpetuo boni essent: qui autē nollēt: nūq̄ eos diuino munere repararet Sicq̄ in eternū demones obstinati luent penas nequicie sue: a quibus nos liberet christus redemptor benignus. Amen.

¶ Sermo quartus de bello quod continue geritur inter demones et homines.

SUmus in cotidiana frequentiq̄ pugna cū āgelis malis: q̄ nos tēptare nō desinūt: vt peccātes eoꝝ tandem iūgamur societati. Ex hoc petri. i. epist. c. 5. dicebat. Sobrij estote: ⁊ vigilate: q̄a aduersarius vester diabolus: tāq̄ leo rugiēs circuit querens quem deuoret. Cui resistite fortes in fide. Et ecclesia sācta in officio apl̄oꝝ nos ammonet sic. Estote fortes in bello: ⁊ pugnate cū ātiquo serpente ⁊ accipietis regnū eternuȝ. q̄a tamen pleriq̄ q̄nq̄ diffidūt: nec arbitrant̄ se posse demonū effugere mille nocendi modos. sicq̄ in pessima peccata labūtur. Idcirco in hoc sermone aliqua de ipsis demonib⁹ aperiemus. quibus intellect⁹ poterit quilibet animi vires assumere ad pugnandū strēnue cum illis q̄ nostraȝ ꝑditionē ꝓcurant. de quib⁹ tria misteria erunt declarāda.

Primū dicit̄ presidentie.

¶ Secundum potentie.

¶ Tertium resistentie.

¶ De p̄sidentia demonū. ⁊ qualiter omnia disponunt ad interitū hōinū

¶ Capitulū primū.

HAbent demones inter se deputata maledictōis offi^a. et cūcta que possunt ordināt ad trahendum homines vt dei p̄cepta trāsgrediāt̄. Impāt supiores ⁊ inferiores obediūt Sed ꝓ huius ptis clariore noticia. de p̄sidentia demonū locuturi consideremus illam ſm triplicē respectū.

Primo respectu āgeloꝝ maloꝝ.

¶ Secūdo respectu āgeloꝝ bonoꝝ.

¶ Tertio respectu corpoꝝ supioꝝ.

¶ Qualit̄ demones p̄sūt demōib⁹.

PRimo: cōsideremus p̄sidentiā demonum respectu ipsoꝝ āgeloꝝ maloꝝ. Utꝝ. s. inter eos sit p̄latio. Et arguūt q̄dam q̄ non. primo q̄uia omnis p̄latio est ſm aliqueȝ ordinem iusticie. Sed demōes totalit̄ a iusticia ceciderunt. ḡ in eis non est p̄latio ¶ Secūdo vbi nō est obedientia ⁊ sbiectio. non est p̄latiō. Hec aūt sine concordia esse nō possūt que in demonibus nulla est. ſm illd̄ ꝓuer. 13. Inter supbos semp sunt iurgia. ḡ in demonibus non est prelatio.

¶ Tertio si in demonibus esset aliq̄ua prelatio: aut hoc ptineret ad eorum naturaȝ. aut ad eoꝝ culpā vel penā.

Sed non ad eoꝝ naturā q̈a ſbiectio ⁊ ſeruitus non eſt ex natura: ſ ex peccato ſbſecuta: nec ꝑtinet ad culpam vel penam: quia ſic ſuꝑiores demões qui magis peccauerūt inferioribus ſbderent: non ḡ eſt ꝓlatio in demonibus. In contrariū eſt ipſa veritas īnā glo. i. ad corin. 15. dicit. Quādiu mundus durat: angeli angelis: homines hominibꝰ: ⁊ demones demonibus ꝓſunt. Ratio quare inter demones eſt prelatio. ſꝫ Tho. q. 110. q̈a actio ſeq̈t nām rei: quorūcūqꝫ nat̄e ſunt ordinate: oportet ꝙ etiā actões ſbinuicem ordinent: ſicut pꝫ in rebꝰ corporalibus q̈a eniꝫ inferiora corꝑa nāli ordine ſunt infra celeſtia corꝑa actiones ⁊ motus eoꝝ: ſbdūt actiōibus ⁊ motibus celeſtiū corpoꝝ. manifeſtum eſt autē ꝙ demonū quidā naturali ordine ſb alijs cōſtituūt. vñ ⁊ actões eoꝝ ſunt ſb actiōibꝰ ſuꝑioꝝ ⁊ hoc eſt qḋ rōnem ꝓlatōis facit. vt .ſ. actio ſbditi ſbdat actioni prelati. Sic igit ipſa naturalis demonū diſpoſitio requirit ꝙ in eis ſit prelatio Conuenit etiam hoc diuine ſapiētie que nihil in vniuerſo inordinatū relinquit: que attingit a fine vſqꝫ ad finem fortiter: ⁊ diſpōit omnia ſuauit vt dicit ſapientie. 8. c. ¶ Ad ṗmum ḡ dicendū ꝙ prelatio demonū non fundat ſuꝑ eoꝝ iuſticia: ſed ſuper iuſticia dei cūcta ordinātis. ¶ Ad 2ᵐ dicēdū ꝙ ↄcordia demonū qua q̈dā alijs obediūt: nō eſt ex amicitia quaꝫ inter ſe habeāt: ſed ex cōi neq̈cia qua homines odiunt: et dei iuſticie repugnant: eſt. n. ꝓpriū hominū impioꝝ vt eis ſe adiūgant ⁊ ſbiciāt ad ꝓpriā nequiciam exequēdā quos potiores viribus vident. ¶ Ad tertiū dicēdū ꝙ demones non ſunt equales ſm nām: vnde in eis eſt naturalis prelatio qḋ in hominibꝰ nō cōtingit: qui natura ſunt pares: ꝙ autē ſuꝑioribꝰ inferiores ſbdant nō eſt ad bonum ſuꝑioꝝ: ſ magis ad malum eoꝝ: q̈a cum mala facere maxime ad miſeriā ꝑtineat: preeſſe in malis eſt eſſe magis miſeꝝ.

¶ Qualiter angeli boni habēt ꝓlationem ſuper demones.

Secundo conſideremus ꝓſidētiam demonum reſpectu angeloꝝ bonoꝝ. Ubi videndum erit an boni angeli habeant ꝓlationē ſuper malos: ⁊ poſſet argui ꝙ non. primo q̈a ꝓlatio āgeloꝝ precipue attendit ſm illuminatões: ſed mali āgeli cuꝫ ſint tenebre nō illumināt a bonis. ḡ boni angeli non habēt ꝓlationē ſuꝑ malos ¶ Secūdo ad negligentiam ꝓſidentis ꝑtinere vident ea que per ſbditos male fiunt. Sicut pꝫ. 83. di. .c. Error. c. Cōſentire. c. Quid enim prodeſt. 84. di. c. Peruenit. 86. di. c Facientis. 2. q. 7. c. Negligere. 17. q 2. c. Si quis. 23. q. 3. c. Qui pōt. ext̄ de homicidio. c. Sicut dignū. Sed demones multa mala faciunt. ſi ḡ ſbſunt prelationi bonoꝝ angeloruꝫ videt in angelis bōis eſſe aliqua negligentia: qḋ eſt inconueniens ¶ 3º ꝓlatio āgeloꝝ ſequit nature ordinē ſed ſi demones de ſingulis ordinibꝰ ceciderunt: vt cōmuniter dicit: quia ipſi ⁊ ſi non fuerunt in ordinibꝰ ſimpliciter: fuere ſm quid: in quātū erāt aliqui diſpōiti ſi ſtetiſſet eſſe de vno

ordine aliꝫ de alio: ſm variā diſpoſi-
tionem ſuoruꝫ naturaliū. Sic multi
demones multis bonis angelis ſūt
ſuperiores ordine nature: non ergo
boni angeli prelationē habent ſuper
omnes malos. Contra iſtos eſt au
ctoritas Aug. qui tertio de trinitate
ait. Spiritus vite deſertor atqꝫ pec
cator regitꝰ p ſpūm vite rōalem piū
⁊ iuſtum. Et Gregorius dicit: ꝙ po
teſtates dicunt angeli: quoꝝ dictōi
ꝟtutes aduerſe ſbiecte ſunt. Rn̄det
Tho. vbi. ſ. ꝙ totus ordo plationis
pmo ⁊ originalitꝰ eſt in deo: et parti
cipatꝰ a creaturis ſm ꝙ deo magis
appropinquat. Ille eniꝫ creature ſup
alias influētiā hn̄t: q̄ ſunt pfectiores
⁊ deo ꝓpinquiores. Maxima auteꝫ
perfectio: ⁊ per quam maxime deo
appropinquatꝰ eſt creaturaꝝ fruētiū
deo: ſicut ſunt ſancti angeli: qua pfe
ctione demones priuantꝰ: ⁊ iō boni
angeli ſuper malos plationē habēt:
⁊ p eos reguntꝰ. ¶ Ad pmum ergo
dicēdū ꝙ p ſanctos angelos multa
de diuinis miſterijs demonibꝰ reue
lantꝰ: cū diuina iuſticia exigit: vt per
demones aliqua fiant: vel ad puni
tionem maloꝝ: vel ad exercitationē
bonoꝝ. Sicut in rebꝰ hūanis aſſeſſo
res iudicis: reuelāt tortoribꝰ eius ſen
tentiam. Huiuſmodi autē reuelatōes
ſi ad angelos reuelantes compētur
illuminatōes ſunt qui ordinant eas
ad deū: ex pte ꝟo demonū non ſunt
illuminationes: quia eas in deū nō
ordinant: ſꝫ ad exactionē ꝓprie iniq̄ta
tis. ¶ Ad ſecundū dicendū ꝙ ſancti
angeli ſunt miniſtri diuine ſapiētie.
vn̄ ſicut diuina ſapiētia pmittit aliq̄

mala fieri p malos angelos vel ho
mines ꝓpter bona que ex eis elicit:
ita ⁊ boni angeli nō totalitꝰ adhibēt
malos a nocēdo. ¶ Ad tertiū dicēdū
ꝙ angelꝰ qui eſt inferior ordine nāe
preeſt demonibꝰ: q̄uis ſupioribus or
dine nature: quia ꝟtꝰ diuine iuſticie
cui inherent boni angeli: potior ē q̄ꝫ
ꝟtus naturalis āgeloꝝ: vn̄ ⁊ apud
homines ſpūalis iudicat omnia: vt
dicitꝰ. i. ad corin. z.

¶ Qr demones nō ſbdūtꝰ actionibꝰ
corpoꝝ celeſtiū.

TErtio cōſideremus pſidētiaꝫ
demonū reſpectu corporū ſu
pioꝝ: vbi diſputandū eſt: vtꝝ demo
nes ſbdantꝰ actiōibꝰ corpoꝝ celeſtiū
Et q̄dā cōtēdūt ꝓbare ꝙ ſic. Primo
q̄a demōes ſm certa augmēta lune
aliquos hōies vexant: qui ꝓptꝰ hoc
lunatici vocātꝰ. vt pꝫ Marci. 4. ⁊. 17.
Sed hoc nō eſſet niſi corporibꝰ cele
ſtibus ſbiacerēt. g̊ ſbiacēt actionibus
celeſtiū corpoꝝ. Secūdo nigromā
tici obſeruāt certas cōſtellatiōes ad
inuocandos demōes: qđ nō facerēt
ſi demones corporibꝰ celeſtibus non
ſbderentꝰ. Tertio celeſtia corpora ꝟ
tuoſiora ſunt q̄ꝫ inferiora ſꝫ quibuſdā
inferioribus corporibus demones ar
centꝰ. ſ. herbis: lapidibus ⁊ ſonis qui
buſdā ac vocibꝰ ut a porphirio dictū
Aug. introducit. io. de ci. dei. g̊ mul
to magis demōes ſbdūtꝰ actiōi cele
ſtiū corpoꝝ. Cōtra iſta omnia ē ipſa
ratio. Nā demones ſunt ſuperiores
ordine nāe q̄ꝫ corpa celeſtia. Agens
autem eſt ſuperius patiēte. vt augꝰ.
dicit. iz. ſup geneſim ad lit. Cū ergo
demones ſunt ſbſtātie intellectuales

coꝛpoꝛibꝰ nō vnite: pꝫ ꝙ nō ſbdunᷓ actioni coꝛpoꝝ celeſtiuꝫ:nec ꝑ ſe: nec ꝑ accidēs:nec directe: nec indirecte. Ad primū rn̄det Tho. q.cxv.i.ꝑtis. ꝙ demones ſᷓm certa augmēta lune cōtingit vexare ꝓpter duo. ¶Primo q̇dē ad hoc ꝙ infamēt creaturā dei .ſ.lunā.vt Criſoꝰ.⁊ hieroꝰ.dicunt. Secūdo qui cū n̄ poſſint oꝑari: niſi mediātibꝰ nālibꝰ ꝟtutibꝰ:vt dicetur in ſuis oꝑibꝰ:cōſiderāt coꝛpoꝝ apti-tudines:ad effectos intētos:manife ſtū eſt ꝙ cerebꝛuꝫ eſt humidiſſimum omniū ꝑtiū coꝛꝑis.vt Ariſt.dicit. et ideo maxime ſbicitᷓ oꝑatōi lune: que ex ſua ꝓꝓꝛietate hēt mouē humoꝛeꝫ. In cerebꝛo aūt ꝑficiūtᷓ vires anima-les:⁊ ideo demōes ſᷓm certa augmē ta lune ꝑturbāt hōis fātaſiā qn̄ cōſi derāt cerebꝛū eſſe ad hoc diſpoſituꝫ Ad ſecūdū dicit Tho.ꝙ demōes ad uocati in certis cōſtellatōibꝰ veniūt ꝓpter duo. ¶Primo vt hōies in hūc erroꝛē inducāt ꝙ credāt aliq̄d numē eſſe in ſtellis.Secūdo q̇a cōſiderant ſᷓm aliq̄s certas ɔſtellatōes materiā coꝛpoꝛalē eſſe magis diſpoſitam ad effectꝰ ꝓ quibꝰ aduocātᷓ. ¶Ad 3ᵐ ꝟo dicit aug.io.vľ.ii.de ci.dei ꝙ de mones alliciūtᷓ ꝑ varia gn̄a lapiduꝫ herbaꝝ:lignoꝝ:animaliū: carminū rituū:nō vt animalia cibis:ſꝫ vt ſpūs ſignis: in quātū hec eis exhibentᷓ in ſignū honoꝛis diuini:cuius ipſi ſunt cupidi.nam vt dicitᷓ.26.q.5.cᵒ.Nec mirum. Ad hoc innititᷓ diabolꝰ:vt adoꝛetᷓ quaſi deus.

¶De potentia demonuꝫ que ſupat ſᷓm nām omnem potētiā hominū.

¶Capitulū ſecūdū.

Ad potentiaꝫ demonum iam ſermo noſter vertendus eſt. Equidem vix poſſunt credere multi que de illa ꝟaciſſime ſunt cōſcripta. ꝟū tamen preterea que ſancti docto res dicunt: adſunt cotidiana ecēpla eoꝝ:qui magicis artibus inuoluti: ſtupenda ⁊ ineffabilia quodāmodo oꝑari videntᷓ. Has artes vt Iſidoꝛꝰ inq̄t.8.li.ethimo.Primus inuenit ʒoꝛoaſtes Rex Bactrianoꝛuꝫ: quem Ninus Rex Aſſirioꝝ interfecit.De quo etiam Aug.li.2i.de ci.dei.c.14 aſſerit:ꝙ qn̄ natus eſt primo: riſit. Immiſcent ſe huiuſmodi artibꝰ de mones: et ꝑmittente deo fiunt:que homines facere nullo pacto poſſent vt tamē iſta magꝭ nobis innoteſcāt conſiderāda nobis occurrit potētia demonum ſᷓm triplicē reſpectū.

¶Primo reſpectu miraculoꝝ.

¶Secūdo reſpectu deluſionū.

¶Tertio reſpectu vexationum.

¶Qꝛ demones q̄uis non poſſunt facere miracula: pn̄t tn̄ facē ꝟa oꝑa ſᷓm facultatem hominū.

Primo cōſiderāda eſt demonū potentia reſpectu miraculorū vbi a doctoꝛibꝰ diſputatᷓ:vtꝝ demo nes poſſūt miracula facere. et rn̄det Alexāder in.2ᵒ volumine ſūme. Et Tho.i.ꝑte.q.cxiiij.ꝙ ſi miraculū ꝓꝑe accipitᷓ:demones miracula facere nō pn̄t:nec aliqua creatura:ſed ſolꝰ deꝰ q̇a miraculuꝫ ꝓꝓꝛie dicitᷓ q̄d fit p̄ter oꝛdineꝫ totius nature create: ſꝫ quo oꝛdine omnis ꝟtus creature ɔtinetᷓ Dicitᷓ tamen quādoq̧ miraculū lar-ge:q̄d excedit humanam facultateꝫ ⁊ cōſideratiouē:⁊ ſic demōes poſſūt

facere miracula: que scz homines mirant: in quantum eorum facultatez et cognitionem excedunt. Nam vnus homo in quantuz facit aliqd: qd est supra facultatem et cognitoez alteri⁹ ducit alium in admiratoez sui opis: vt quodamodo videat miraculum operari. Sciendum tamen q̄ q̄uis huiusmodi opera demonū que mirabilia vident ad veram rationez miraculi nō ptingant: sunt tñ q̄nq3 vere res. Sicut magi Pharaonis: p vtutem demonū vos serpētes et ranas fecerunt. Et sicut quando ignis de celo cecidit: et familiam Job cuz gregibus pecorum vno impetu absūpsit et turbo domum deiciens: filios ei⁹ occidit. Sic etiam demonib⁹ opantibus factum est: vt terre atheniēsiū vastarēt aquis. Refert aug. i8. li. de ci. dei. c. 9. q̄ postq̄z condite fuerunt Athene: vt Athene vocarent: quod certe nomē a Minerua ē: que grece athena dicit. Hanc causam Uarro indicat. Cum appuisset illic repente Oliue arbor: et alio loco aq̄ erupisset Regem prodigia ista mouere: et misit ad apollinem delficum sciscitādū quid intelligēdū esset: q̄d ve faciēdū Ille respōdit: q̄ olea Mineruā significaret: vnda Neptūnū: eo q̄ essz in ciuiū ptāte: ex cuius potius nomine duorum deorum: quorum illa signa essent. Ciuitas vocaret. Isto Cicrops oraculo accepto: ciues omnes vtriusq3 sexus. Mos enim tunc in eisdē locis erat vt etiam femine publicis consultatiōib⁹ interessēt: ad ferēdū suffragiū cōuocauit. Cōsulta igit multitudine mares p Neptūno: femine pro Minerua tulerē sentētias: et q̄a pl⁹ vna inuenta est feminarum Minerua vicit. Tunc Neptūnus iratus: marinis fluctib⁹ estuātibus: terras atheniēsiū populatus est: quoniā spgere latius quaslibet aquas difficile demonibus non est. Hec aug. sequit Tho. vbi. s̄ q̄ quāuis materia corporalis nō obediat angelis bonis: seu malis ad nutum: nec demones sua vtute possint transmutare materias de forma in formam: possunt tamē adhibē q̄dā semina: que in climatibus mūdi inueniunt ad aliquos effectus cōplēdos vt dicit augu. in tertio de trinitate dei. Ideo omnes transmutationes corporalium rerum que possunt fieri per aliquas vtutes naturales: ad q̄s ptinent predicta semina: possunt fieri p opationem demonum huius seminibus adhibitis. Sicut cū alique res transmutant in serpentes: vel ranas que per putrefactionez gñari possūt Ille vero transmutationes corpaliū rerum: que non possunt fieri vtute nature: nulla opatiōe demonis pfici possunt s̄m rei vitatem. Sicut q̄n corpus humanum mutet in corpus bestiale: aut q̄ corpus hōis mortuuz reuiuiscat. Dicta sunt omnia ista ad cōfirmationem p̄cedentiuz: nam nisi pietas dei nobis subueniret a ptāte demonum nūq3 effugeremus.

¶ Qualiter demones possūt multiplicit deludē sensus humanos.

Secūdo ɔsiderāda ē demonuz potētia respectu delusionū: vt n. dicit Bona. in. 2. di. 8. pñt demones deludē sēsus hūanos: et h tripl'r Primo oñdēdo pñs esse qd nō est.

Scđo oñdēdo rē aliť q̄ȝ est. ¶ Tertio
abscōdēdo qđ presens est. Primum
quidē facit species offerēdo. Scđm
quidē facit sensū vľ obiectū variādo
Tertiū ꝟo impedimētū p̄stādo. pmū
intelligi pōt sic: qñ fātasmata existē-
tia interius offerūť forti oblatōe ipsi
ꝟtute interiori: vel ꝟtus interior for
titer illis intēdit: similitudo rei videť
esse ꝟitas. hoc manifestū est p nām
nā frenetico ꝓpť ascēsū fumositatuȝ
ad cerebrū: ex modica occasiōe exte-
riori vř ꝙ videat vel audiat multa:
que nō sunt sibi p̄sentia. Similiter p
fortē cōuersionē intētōis: fātasma vř
ꝟitas. sicut Aug. exēplificat: ꝙ q̇daȝ
tāta cōuersiōe recogitabat cuiusdam
mulieris imaginē: ꝙ ei carnaliť ꝯmi
sceri videbať etiā vigilādo: per hunc
modū potest demon diuersa hōi fa-
cere apparere. Est de hoc exēpluȝ in
.2. dyalogoꝝ. li. vbi narrat Grego.
qualiť dū construereť monasterium
quoddā: in q° aderat sāct⁹ Benedi
ct⁹: inuētuȝ est sб terra ydolū qđdaȝ
eneū: qđ cū frēs portassēt in coq̇naȝ
visum est eis ꝙ exilissȝ inde flamma
ignis: que totā coq̇nā potuissȝ incen
dere: qđ cū p spūm coguisset beatus
Benedict⁹: cucurrit ad eos: ⁊ oratōe
facta fātasticū illđ euanuit. ¶ 2° pōt
diabolus deludere sensus ostēdēdo
rem aliter q̄ȝ est: nā naturaliť pōt cō
tingere hoc ꝓpter variationē aliquā
ex pte organi. Sicut qñ humor san
guineus: vel vapor igneus descēdit
ad oculos: vř homini ꝙ ea q̄ exteri⁹
sunt: sint rubea vel ꝓpter variatōem
aliquā ex pte obiecti: sicut contingit
aliquādo ꝙ expositōe cādele: vel di

spositōe palearū videťť palee esse ser
pentes. Tertio possūt diaboli delu
dere sensus: abscōdēdo qđ presens ē
Nā res que p̄sens est: dupliciter pōt
latere sensuȝ nostꝝ. Aut q̇a impediť
ꝟtus sensus: ne pueniat ad sensibile.
Aut q̇a impediť species sensibilis ne
pueniat ad sensum: et vtroq̄ȝ modo
fieri pōt virtute demonis. De hac
delusione diffuse loquiť Aug. 18. li.
de ci. dei. c. 17. 18. ⁊. 19. vbi inducit ꝙ
tradunt gētiles de socijs dyomedis
conuersis in volucres: dicūtq̄ȝ tēplū
Dyomedis esse in insula dyomedia
nō longe a mōte gargano: q̇ est in
Apulea: ⁊ hoc tēplū circūuolare atq̄ȝ
incolere aues illas: tā mirabili obse
quio: vt aquā impleāt: ⁊ aspgant: et
eas si greci venerint: vel grecorum
stirpe ꝓgeniti: nō soluȝ quietas esse:
ꝟum etiam insuper adulari. Si aūt
alienigenas viderint: sбuolare ad ca
pita tāq̄ȝ grauib⁹ ictib⁹ vulnerare vt
etiā perimanť. Nā duris ⁊ grādib⁹
rostris: satis ad hec p̄lia phibentur
armate. hec Uarro vt astruat cōme
morat: alia nō minus incredibilia đ
illa magna ⁊ famosissima Circe que
socios quoq̄ȝ Ulixis conuertit in be
stias: ⁊ de archadib⁹: qui sorte ducti
trāsnatabāt quoddā stagnū: atq̄ȝ ibi
conuertebāť in lupos: ⁊ cū similib⁹
feris per illius regionis deserta viue
bant. Si aūt carne nō vescerenť hu
mana: rursus post nouē ānos eodē
renatato stagno reformabāť in ho-
mines. Si enim dixerimus hec non
esse credēda: ñ desunt qui dicāt talia
fuisse exptos. Nā ⁊ nos inq̇t Aug.
cū essem⁹ in Italia: audiebam⁹ talia

de quadā regione illaꝝ ꝑtiū: vbi sta
bularias mulieres in caseo dare solē
dicebant imbutas his malis artib⁹:
quibus vellent seu possent viatorib⁹
vnde in iumenta illico ꝯuerterent: ⁊ ne
cessaria queq; portarēt. Post q; pfū
cta opera: iterū ad se redirēt: nec tamē
fieri in eis mētē bestialē: ſ; rōnalē hu
manā q; seruari. Sicut Apuleyus in
libris quos asini aurei titulo inscripsit
sibiipsi accidisse: vt accepto veneno:
humano animo ꝑmanēte asin⁹ fieret
aut indicauit: aut finxit: hec vel falsa
sunt: vel tā inusitata: vt merito non
credant. Firmissime tn̄ credēdū est:
nō solū animū: sed nec corpus q̄dem
vlla rōne arte: vel ptāte demonū: in
mēbra ⁊ liniamēta bestialia posse cō
uerti. Sed pōt esse vt corpa ipsa ho
minū alicubi iaceāt viuentia q̄dem: ſ;
multo grauius atq; vehementius q̄
somno: suis sensib⁹ obseratis: talisq;
etiā sibi ipe homo videat: sic vt talis
vidēi sibi possit in somnis: ⁊ portare
onera: que onera si vera sunt corpora
portāt a demonib⁹: vt illudat homi
nibus. Nā q̄dā nomine Prestātius
pr̄i suo ꝯtigisse indicabat: vt venenū
illud p caseū in domo sua sumeret: ⁊
iaceret in lecto suo: quasi dormiēs: q̄
tamē nullo mō poterat excitari: post
autē aliquot dies: cū velut euigilasset
dicebat: ⁊ q̄si somnia narrasse: que
passus est. Caballū se. s. factū ānonā
inter alia iumenta militis baiulasse.
qd̄ ita vt narrauit factū fuisse cōptū
est: que tn̄ ei sua somnia videbantur
Indicauit ⁊ alius se domui sue per
noctē: āteq; req̄escēt: vidisse veniētē
ad se ph̄m quendā sibi notissimum
sibiq; exposuisse nōnulla Platonica
que ātea rogat⁹ exponē noluisset: et
cū ab eodē ph̄o quesitū fuisset: cur in
domo eius fecerat: qd̄ in domo sua
petenti negauerat. Nō feci inquit: ſ;
me fecisse somniaui. Ac p hoc alteri
p imaginē fātasticā exhibitū est vigi
lāti: qd̄ alt̄ vidit in somniis. hec ad
nos eis referētib⁹ ꝑuenerūt quos nō
estimam⁹ fuisse mētitos. hec Aug.

¶ Qualit̄ demōes pn̄t vexare corpa

Tertio cōsiderāda est demonū
potētia: respectu vexationum
pn̄t vexare hūana corpa. Ut inquit
aug. li. de nā demonū. nā ꝓpter sb̄ti
litatē nāe pn̄t penetrare quecūq; cor
pora sine obstaculo. insup possūt illa
corpa pturbare ⁊ molestare. vt clare
p; in euāgeliis. de his quos christ⁹
liberauit. ¶ Dieb⁹ etiā meis aliquas
mulieres demōiacas vidi. ⁊ audiui
illas loquētes talia. que n̄ nisi demo
nes dicē potuerūt. ⁊ virtute iesu xp̄i
liberate fuerūt. Inter ceteras tamen
vna fuit Neapolis. anno dn̄i. 1470
De qua exptus sum q̄ referā. Predi
cāte me ibi tpe q̄dragesimali. Sona
bat vndiq; rumor q aie quorūdam
defunctoꝝ intrauerāt corpus eius.
loquebat illorū ydiomata. cōmemo
rabat gesta. ⁊ que nūq̄ ipa didicēat
enarrabat. Accessit ad eam cum suis
Illustrissimus Calabrie dux. Regi⁹
ꝑmogenitus. duxit eū in admiratōē
nō puā. dū secretissima illoꝝ defun
ctoꝝ apiebat. q̄dam vero die ego ipse
ad eam vidēdam accessi. ⁊ q̄primum
intraui cameram. in qua multi ade
rant. Ipsa vero iuuencula iacebat
in lecto. cepit furere. oculos torquere

vultūq͡ȝ minacem ⁊ tristem exhibere
Tandem clamās aiebat. Tu venisti
huc: tu ad ꝗd: ad ꝗd. Ego respondi:
vt tecū prelier in nomine iesu glíosi
at illa: quid vis: volo dixi scire: quis
nam es: illa respōdit. Ego sum Ste-
phanus siculus: quōdam armiger ⁊
stipēdiarius. Ego r̄ndidi: mentiris o
fallax ⁊ imūde spiritus. Adiuro te ꝑ
Jesuȝ: in cuius nomine omne genu
flectitur: celestiū: t̄restriū: ⁊ infernoꝝ
vt ꝟitatem patefacias. Tūc cū grādi
molestia illius corporis: arroganter
respōdit. Ego sum diabolus. at ego
q̄re dicebas ꝙ eras anima Stephāi
siculi: ⁊ illa: vt decipiā. Ad hoc enim
intēdimus: vt decipiamꝰ: ꝗa vellemꝰ
oēs hōies fore dānatos: sicut ⁊ nos
sumus. Itēꝝ ego interrogaui eā: et
quare me nō decepisti: ȝ mihi veruȝ
cōfessus es: Ille addidit: ꝓpt̄ officiuȝ
tuū: ꝗa tu p̄dicas euāgelicā ꝟitatem
⁊ es inimicissimꝰ noster. Ego repli
caui: quare: ꝗa inꝗt nos solicitamus
hōies vt ꝑdāt: tu ꝟo trahis illos: vt
cōuertāt: dixi ad hec ego: ꝗs ego sū
r̄ndit: Tu es Frater Robertus: ꝗ ꝑ
omnē Italiā pluribus ānis fuisti cō-
trarius opibus nostris: ⁊ nouiter ve
nisti Neapolim: ⁊ p̄ma die quadra
gesime p̄dicasti in castro: corā Rege
Ferdināndo. Ego petij ab illo: quare
odio habetis deū: respōdit: ꝗa eiecit
nos a celo empyreo: ⁊ priuauit nos
dignitate nostra: ⁊ ne imorer m̄ltis
ꝑ lōgū spaciū ad interrogata r̄ndit:
lȝ q̄nq͡ȝ male libēter: ⁊ ita docte: Ita
efficaciter: ita etiā hostilit̄ ꝟitatē exp̄
mebat: ꝙ omnino ⁊ infallibilit̄ de-
prehēdi ipsum diabolum esse. cui cuȝ

p̄cepissem: vt in nomine iesu corpus
illud exiret: nec euȝ lederet post mul
tas cauillationes faciente misericor
dia dei abscessit. Remāsit ꝟo puella
illa pallida: et a me interrogata: ꝗd
faceret. Respondit se a somno euigi
lasse: cum omniū membroꝝ suorum
collisione. Quare autem deus ꝑmit
tat aliquādo hōies sic vexari: r̄ndet
ꝙ hoc facit: aut ad maloꝝ punitōeȝ
aut ad bonoꝝ purgatōeȝ ⁊ ꝓbatōȝ
aut ad sue glorie manifestatōeȝ: iu-
dicia tamen eius abyssus multa.

Quod omnes volentes possunt: non
solum resistere demonibus: sed etiaȝ
illos vincere ⁊ superare.

Capitulum tertium.

C Um audiunt homines que
de demonibus dicta sunt ni
mio terrore corripiuntur diffiduntq͡ȝ
posse saluari: dum opus est cum ho
stibus tam terribilibꝰ cōserere manꝰ
ꝟūtamen vt Gregoriꝰ ait. Debilis ē
hostis: ⁊ non vincit nisi volentē: q̄re
facile est non soluȝ resistere: viribus
demonum: sed etiaȝ illos vincere et
sup̄are: qd̄ vt plene inotescat: in hoc
tertio misterio ostendemus: ꝙ ꝗlibȝ
volens diabolum ⁊ omnes demōes
ad malum nos impellētes potest cō
fundere: ꝓbabimus aūt hoc triplici
ratione.

Primo rōne ligationis.
Secūdo rōne custoditōis.
Tertio ratione ꝑmissionis.

Quod ꝑ dn̄m Jesum christū ligata ē
potestas demonum.

P Rimo pōt vnusq͡sq͡ȝ diabolo
resistē: illūq͡ȝ vincē ⁊ sup̄ar: rōe
ligatōis: ꝗa ꝑ dn̄m Jesum saluatorē

nostrum eius potestas est ligata.
Unde Apoca.20.c°. Johannes ait.
Uidi āgelū.i.christum descēdētē de
celo:hñtē clauez abyssi: ⁊ cathenam
magnā in manu sua: ⁊ apprehendit
draconē serpētē ātiquū:q̄ ē diabol⁹:
⁊ sathanas ⁊ ligauit eū. Notādū tñ
ſm Bona.di.19.3.li°.ꝙ sicut ēt dicit
magister in textu p passiōz xp̄i sum⁹
a ptāte diaboli liberati:oēs q̄dē q̄tū
ad sufficiētiā. Sz illi soli q̄ sūt de ei⁹
corpe:qȝ ē eccl'ia quātū ad efficaciaz
Diabolus.n. āte passionē xp̄i hēbat
duplicē manū.s.attrahētē ⁊ impellē
tē. Man⁹ attrahēs erat ptās trahēdi
ad lymbū etiā iustos ⁊ sanctos. Ma
nus impellēs erat potestas p̄cipitādi
in malū vel p fallaciā vel p violētiā:
q̄a tēptabat vt draco: temptabat vt
leo:⁊ p̄ma man⁹.scȝ.attractiua erat
tāte potētie vt null⁹ possz ei resistere
⁊ hec fuit ei omnino āputata p xp̄m
Jā.n.nullū iustū pōt ad lymbū t̄hē
q̄a p passionē xp̄i deletū ē cyroḡphū
peccati Ade. Manū aūt impellentē
habebat ita fortē: vt cū magna diffi
cultate possz q̄s ei resistē:⁊ ideo fere
in omnib⁹ regnabat:oēs.n.vel supa
bat p fraudulētiā vel p violētiā.⁊ h̄
ptās debilitata ē p xp̄m:p quē lumē
v̄itatis apit̄ ꝯtra fraudulētiā diabo
licā ⁊ adiutoriū v̄tutis tribuit̄ cōtra
diabolicā violētiā. Apparuit āt lumē
v̄itatis:⁊ interi⁹ p diuinā inspiratōz
⁊ exteri⁹ p hūanā instructōez:iaz.n.
omnib⁹ est v̄itas ꝑpalata:⁊ ideo de
structa ē idolatria que p̄us regnabat
adiutoriū etiā v̄tutis tribuitur p gr̄e
infusiōez que repmit cōcupiscentiā.
¶ Qr ꝑpter āgelū custodiētē possu
mus diabolo resistere.

Secundo pōt vnusq̄sq; diabolo
resistē illūq; vincē ⁊ supare rōe
custoditōis:nā hñt oēs hōies āgelū
custodientem: vt Hieronym⁹ docet
super Matheuz:⁊ ponit magister in
.2.di.11.quare si tēptat diabolus ad
malū:āgelus custodiens inducit ad
bonum. De custodia v̄o bonoꝝ an
geloꝝ dictuz est in quadragesimali:
in sermone de amore dei ad animā
iō hic ñ curo diffusius de illa t̄ctare.
¶ Qr deus non pmittit vt diabol⁹
tēptet hominē ꝑ voluntate sua.

Tertio pōt vnusquisq; diabolo
resistere:illūq; supare ratione
pmissionis.vt enim dicit apostolus
p̄mo ad corin.4. Fidelis deus q̄ nō
pmittit vos tēptari supra id qȝ pote
stis:sed facit cum tēptatōe ꝑuentuz.
Nūq̄ȝ g̊ deus sinit aliquez a demōe
impugnari cui non prestet gratiam
ne decipiat̄ aut opprimatur. Nostra
igitur interest fortiter dimicare quia
si legitie certauerim⁹ coronabimur.
quia vt dicit̄ Jacobi primo. Beat⁹
vir qui suffert tēptationē.quoniam
cum probatus fuerit accipiet coronā
vite.quam nobis largiat̄ christ⁹ dei
filius. Amen.

¶ Sermo quintus de cognitione
superbie que fugienda est:ne cū āge
lis ruentibus deputemur.

Paulū admodū ꝓdesset
nobis intelligere que di
cta sūt de iudicio dei cōt̄
angelos transgressores
nisi oi studio ⁊ diligētia

elaborauerimus tumētē ſupbiā fugē ⁊ detestari. Ipſa ſi q̄dē est omnium vicioꝝ regina: quam difficile multi cognoſcūt: q̄a vitiū ē ſpūale latet in corde: viget in mēte: feruet in animo ⁊ ſola volūtate deliberata cōpletˀ: q̄a tū p extrinſeca cognoſcūtˀ intrinſeca vt ſic ſupbiā cogſcamˀ mūdoſqȝ noſ ab eiˀ labe ſeruemˀ: de fructibus ⁊ ſignis ſupbie dicemus in p̄nti: diſtinguemˀ āt ſb tribˀ articlis.iz.fructˀ.

Primi articuli.

Primˀ fructus extollentia.
Secūdus arrogantia.
Tertius vana gloria.
Quartus iactantia.

Secūdi articuli.

Primus fructus ambitio.
Secūdus ypocriſis.
Tertius pertinacia.
Quartus ingratitudo.

Tertii articuli.

Primus frūctus inobediētia.
Secūdus curioſitas.
Tertius contentio.
Quartus preſumptio.

Qr ſupbi deificant ſeipſos ⁊ ſpernūt deū celi: q̄a ſe cognoſcē nolūt.

PRimˀ fructˀ q̄ ſignū ē ſupbiētis animi extollētia dr̄. q̄ñ.ſcȝ aliq̄s ꝓpē dona aut nāe aut fortūe: vt ſic loq̄mur: aut ſpūalia aut corpalia aut tēporalia: puta ꝓpē diuitias: gn̄is nobilitatē: corpis formoſitatez robur ⁊ fortitudinē: elegantiā: ſbtilitatē ingenij: fecūditatez memorie: et ſimilia deificat ſeipſū: ⁊ deuz cogſcē negligit. Cōtra illō q̄ō dr̄ Iheremie 9.c. Nō gliētˀ ſapiēs in ſapiētia ſua: nec fortl.in fortitudine ſua: nec diues in diuitiis ſuis: ſ in hoc gliētˀ q̄ gloriatˀ ſcire ⁊ noſce me. Seq̄tur ex hoc igrātia ſui: que oblitionē inducit in firmitatiſ ⁊ fragilitatl.hūane ⁊ certe dānificatˀ in hoc hō: dū deficit ab ea regula: que cūctis ē ois ſapiētie fūdamētū. Uoce q̄ppe omniū tā ſāctoꝝ: q̄ȝ phoꝝ cognitio ſuiipſiˀ p̄dicatˀ lex pcipua fructifere vereq̄ȝ ſapiētie. Uñ Bernardus li. de cōſideratōe ad Eugeniū ait. Noueris licȝ oia miſteria lata terre: alta celi: ꝓfunda maris: ſi te neſcieris: ſimilis eris edificāti ſine fūdamēto: ruinā nō ſtructurā facies Et Augˀ in ꝓhemio q̄rti li. de trinitate. Laudabilior eſt animˀ cui nota ē infirmitas ꝓpria q̄ȝ q̄ ea ñ reſpecta vias ſyderꝝ: fūdamēta terrarꝫ: ⁊ faſtigia celoꝝ ſcrutatˀ. ⁊ Hugo.li.i.d aia Melior es ſi te ipſū cognoſcas: q̄ȝ ſi te neglecto cogſcēs curſus ſyderuz: vires herbaꝝ: cōplexiōes hōinū: nāas animaliū: celeſtiū ⁊ terreſtriū ſciētiā haberes. Multi enim multa ſciūt: et ſeipſos neſciūt: cum tñ ſūma phia ſit cognitio ſui. ⁊ Macrobiˀ.li. de ſōnio Scipionis. Deifici vox hec fuit oraculi cōſulēti ad beatitudinē: qˀ itinē pueniret poſſz: ſi te inq̄t noueris. Supbi itaq̄ȝ cōtēpto deo in ſeipſis confidūt: nō arbitrātes deū ſupiorē: nec ſe piculis paſſiōibˀ ⁊ morti ſbiectos.

Talis erat ſupbia Atrei: q̄ dū fratris filios in odiū occidiſſz: dicebat eq̄lis aſtris gradior: ⁊ cūctos ſupo: altum ſupbo v̄tice attingēs celū. Talis fuit ſuperbia Romanorū: de quibˀ aug. libro.i. de ciuitate dei.c.i. dicit q̄p ad tātā ſupbiā extollētiā reputatiōezq̄ȝ deuenerūt q̄p ſe deos eſtiabāt vñ iq̄t

hoc ꝟo qđ dei est: supbeq̄ȝ aie: spūs
inflatus effectat: amatq̄ȝ sibi in laudi
bus dici. Parcē sbiectis ⁊ debellare
supbos. Talis fuit supbia Domitiāi
Imparatoris: q̄ vt scribit Suetonius
Eutropius ⁊ Beda: libro de tpibus
Fuit Vespasiani fili⁹ ⁊ frater iunior
Titi: cui Tito domitian⁹ in imperio
successit: imo ita fuit regnādi cupid⁹
ꝙ sepe fratrem interficē satagebat ⁊
clam ⁊ palā semp fraudes illi pabat
quē Titus semp ferebat patienter.
Tādē mortuo Tito: in impiū sblima
tus ostendit se in pncipio moderatū
valde: simulauit diligē studia lr̄aruȝ
⁊ bibliothecas reficē ita videbat hor
rere cedes: vt ne boues imolare mā
dauerit: ꝫ firmat⁹ seuerus apparuit.
Senatores etiam nobilissimos occi
dit: ꝑsecutus est xp̄ianos ⁊ iudeos ꝫ
Eusebiū. li. z. historie ecclesiastice. et
ꝫm Horosiū li. 7. se deū ⁊ dn̄m iussit
appellari: ⁊ in cūctis pmordiis lr̄arū
suaꝝ dicebat. Dn̄s ⁊ de⁹ vester Do
mitianus ita mādat. Tādē deo per
mittente a cubiculariis suis septem
vulnerib⁹ occisus est. āno etatis sue.
45. Ad excellētiā insup ascendit cor
herodis Agrippe q̄ occidit Jacobū
⁊ Petrū incarcerauit. Refert quidē
Josephus. 19. antiq̄tatū libro: ꝙ cuȝ
Cesareā aduenisset: ⁊ ad eū toti⁹ ꝓ
uincie viri vnanimiter cōuenissent:
ille veste fulgenti ex auro argētoq̄ȝ
mirabilit ꝯtexta indut⁹: incipiēte die
ꝓcedit ad theatrū: vbi cū pmos solis
radios vestis argētea suscepisset: re
ꝑcusso splēdore duplicatā spectātib⁹
lucē fulgor metalli vibrantis effudit:
vt intuētib⁹ ꝑstringeret aciem terror
aspect⁹. Illico adulātis vulgi concre
pāt voces dicentis. Nuncusq̄ȝ vt ho
minē te timuim⁹: ꝫ ex hᵒ iā. s. hūanā
nāȝ te eē fatemur: ⁊ dū adulatorib⁹
demulceret honorib⁹: ⁊ oblatos sibi
diuinos honores nō respuerȝ repēte
mortifero viscez dolore corripitur ⁊
dum p man⁹ suoꝝ deportaret dice
bat. En ego vester deus ducor ad
mortē: iuxta igit quinq̄ȝ dies ꝟmib⁹
eius viscēa corrodētib⁹ expirauit: nec
miꝝ: q̄a vt dicit Jacobi. z. cᵒ. Deus
superbis resistit. ⁊ Seneca tragedia
. i. Seq̄t supbos victor a tergo de⁹.

Qr supbi cum suis ꝓximis conuer
sant arroganter.

Secūdus fruct⁹ supbie: q̄ sig⁹
est supbie si supbi cordis arro
gātia or̄. hic facit ꝓximos ꝑuipēdē:
⁊ in dictis gestis motib⁹ cūctisq̄ȝ ex
trinsecis reb⁹: supbe cum ꝓximis se
habere: qui sic est arrogās supbe ince
dit: supbe loquit: supbe ingreditur ⁊
egredit: supbe comedit: supbe omnia
facit: cū clamore ⁊ strepitu minis ⁊ cō
tumeliis: ꝟūtamē cōtra istos est au
ctoritas eccle. z. c. dicentis. Quanto
maior es humilia te in omnib⁹. Et
Cicero in. i. de officiis inq̄t. In reb⁹
etiā ꝓsperis supbia fugienda ⁊ arro
gātia: nā vt aduersas res: sic ⁊ secun
das: imoderate ferre leuitatis est. et
Ouidi⁹. z. de arte amādi. Nō natet
in vultu dānosa supbia vestro. Dicit
Cassiodor⁹ in eplis. Ornamentum
omniū bonoꝝ ē sincera benignitas
igit si tu gdu aut dignitate aut ꝟtu
te supas reliquos: noli illos pedibus
ꝯculcare: sis amabil effabil et vultu
facieq̄ȝ placid⁹ ⁊ vt dic Señ. ad Lu.

Sic cū inferiore viuas: quēadmodū
te cum superiore viuere velles. Scri
bit in policratone. li. 5°. ꝙ Gratian⁹
optimus Imꝑator arguentibus euz
amicis: ꝙ in omnes familiaris esset
nimiū ⁊ cōmunis respondit se talem
velle Imꝑatorez esse ꝑuatis quales
imꝑatores sibi esse priuatū optasset
Bene ē vt qui alijs imperat timeat:
sed melius vt diligat: de hoc Cicero
li. 2. de officijs ait. Omniū reruz nec
aptius quicq̄ȝ ad opes tuendas ac te
nendas q̄ȝ diligi: nec alieni⁹ q̄ȝ timē
laudat ꝙ mansuetudo in omnibus
etiam magnis viris: dūmodo tanta
nō sit vt vilescat auctoritas. Recitat
Ualerius libro quinto de Alexādro
magno: ꝙ cuz vidisset militē quēdā
senio confectuz: frigore nimio stupe-
factum: cum ipse esset in sede sblimi
ꝓpinqua igni surrexit: ⁊ suis manib⁹
illum in sede sua reposuit dicēs illud
salutare sibi futurum. Sed nobis q̄
christiani sumus: exempluz xp̄i satis
esse debet: de quo sic pulchre loquit
Hieronymus in epistola ad Anto-
nium monachum. Dn̄s noster hu-
militatis magister disceptātibus de
dignitate discipulis vnū apprehēdit
ex ꝑuulis dicens: nisi cōuersi fueritis
⁊ efficiamini sicut ꝑuuli: n̄ intrabitis
in regnum celoꝝ: qd̄ se docere tātū
nec facere videret: docuit exemplo:
duz discipuloꝝ pedes lauit: dū loq̄t
cum Samaritana: dū ad pedes sibi
sedente Maria de celoꝝ disputat re
gno: dum traditorem osculo excipit
dum resurgēs ꝑmo mulierculis ap
paruit. Ad idem est textus Cipriani
93. di. c. Dominus.

Cur superbi querūt gloriam tꝑalem
que nihil est.

Tertius fructus qui signuz est
superbie est vana gloria: sed
quomodo vana gloria dicat plerią
audire cupiunt: nam si loquamur de
illa beata: d̄ qua psal. ait. Exultabūt
sancti in gloria: certe vana nō ē quā
cuncti desiderare tenent. Tēporalis
adhuc gloria vana nō est: que v̄tuti
fauet conformat nature: ⁊ animum
ad queq̄ȝ difficilia ⁊ ardua roborat.
ē hec ꝫ ambrosiū li. de officijs clara
cum laude noticia: ⁊ ꝫm Tulliuz in
rhetorica: est frequens de aliq° fama
cum laude. Laus v̄o vt dicit aristo.
ꝑmo rhetoricoꝝ est ꝫmo elucidans
magnitudinez rei. vnde Aug. super
Johānem. Gloriari idem est qd̄ cla
rificari. De hac gloria inq̄t Seneca
ad Lucillum. Nulla est tam excelsa
v̄tus que dulcedine glorie nō tāgat
⁊ Hieronymus ad Sabinianum.
Naturali ducamur malo ⁊ adulato
ribus nostris libenter fauemus. Et
quāq̄ȝ nos respondeam⁹ indignos
⁊ callidus rubor ora ꝑfundat: tamē
ad laudem sui intrinsecus anima le
tatur. Et Claudianus. Gaudet eniz
v̄tus testes sibi iungere musas. Car
men amat quisquis carmine digna
gerit. Et Ouidius libro de tristibus
Deniq̄ȝ non paruas animo dat glo
ria vires. Et fecūda facit pectora lau
dis amor. et ecclesiastici. 41. Curam
inquit sapiens habe de bono nomie
⁊ ꝓuerb. 15. Fama bona impinguat
ossa. ⁊. 12. q. 1. c. Nolo. Aug. famam
tuendam hortat. ⁊ idem. 5. de ci. dei
. c. 12. dicit de Romanis. Gloriam

ingentē:diuitias honestas volebāt:
hanc ardentissime dilexerūt: ꝓpter
hanc viuere voluerūt:ꝓpter hanc et
mori nō dubitauerūt. Et.18.c.eiusdē
Hec sunt duo illa: libertas ⁊ cupidi-
tas laudis humane:que ad facta cō-
pulere miranda Romanos. Non ḡ
videť gloria fugienda:quaꝫ omnes
efferunt miris laudibꝰ. Sꝫ Alexan.
in.2.⁊ Tho.22.q.132. dicūt.ꝙ glīa
tēporalis potest appeti ordinate:⁊ in
ordinate:cum p̊mo mō nullū ē pec-
catū:nā cū q̇s cogitat bonum suū di
gnuꝫ laude:⁊ approbat illud:cupiēs
ab alijs laudari:aut ꝓpter diuinum
honorē: aut ꝓpter ꝓximoꝝ salutem
aut appetendo nō appetit cōtra deū
⁊ ꝓximū:nec in gloria finē cōstituit:
de sup̱bia et vana gloria reprehendi
non potest. Inordinate ꝟo gloria
appetiť p̊mo:quādo q̇s querit glīaꝫ
de eo qđ est peccatū:sicut luxuriosus
de carnalitate. Iracūdꝰ de vindicta
⁊ contumelijs:⁊ similia: de q̇bꝰ aliq̇
gloriant:quos rep̄hendit psal. dicēs
Quid gloriaris in malicia: q̇ potēs
es in iniquitate. Secūdo glīa appe-
tiť inordinate: cū eaꝫ quis querit de
eo qđ non habet: puta de scientia:đ
sapiētia:de sāctimonia vite ⁊ hꝰmōi
Tertio qñ q̇s querit gloriā de eo qđ
non est gloria dignuꝫ:vt de diuicijs
de pulchritudine:de fortitudine: de
edificijs:de dominijs:⁊ q̇buslibꝫ tēpo
ralibꝰ bōis:fatue quippe hōies in his
gloriāť:⁊ vane:q̇a omnia ista fumꝰ
⁊ fauilla sūt. Ideo sapiēs ecclesiastes
.i.c.ꝓ istis dicit. Uanitas vanitatū
⁊ omnia vanitas. Crisoꝰ. sup̱ Iohēꝫ
sic sequiť hunc ꝟsiculū. Si saperent
qui in potentia ꝟsanť:in parietibus
suis omnibus: ⁊ vestibus scriberent
in domo:in foro:⁊ in egressibus: et
ante omnia in cōscientijs suis:vt sēp̱
eum ⁊ oculis cernerent:⁊ corde sen-
tirent:quoniam eo ꝙ multe sūt reꝝ
facies ⁊ imagines false:que decipiūt
incautos: istđ oportet cotidie carmē
salutare:⁊ in prādijs:⁊ in cenis:⁊ in
omnibus ꝯuentibꝰ:libenť vnūquēqꝫ
ꝓximo suo canere:a ꝓximo suo libē
ter audire: quia vanitas vanitatum
⁊ omnia vanitas. hec ille. An nō vi
demus:q̄ꝫ breui deficiūt omnia dicit
Iheremias.40.c. Omnis caro fenū
⁊ omnis gloria eius quasi flos feni
exiccatū est fenum:⁊ cecidit flos. Iō
Hugo.li.i.de anima inq̇t. Dic mihi
vbi sunt amatores mūndi: qui ante
pauca tempora vobiscū erant: nihil
ex eis remansit: nisi cineres ⁊ ꝟmes
homines fuere sicut tu:comederunt
biberunt:riserunt: duxere in bonis
appentibus dies suos: in puncto āt
ad inferna descendere:hic caro eorū
ꝟmibꝰ: illic anima eternis supplicijs
deputať:donec rursus infelici cōmer
tio colligati sempiternis inuoluātur
incendijs. ⁊ Baruch.3. Ubi sunt p̊n
cipes gentiū: et q̇ domināť super be
stias:que sunt sup̱ terram:q̇ in auibꝰ
celi ludunt:q̇ argētū thesaurisant:et
aurum:in quo confidūt homines:et
non est finis acquisitōis eorū: qui ar
gentū fabricant:⁊ soliciti sunt. nec ē
inuentio opeꝝ illoꝝ:exterminati sūt
tñ:⁊ ad inferos descenderūt. Et alij
in loco eoꝝ surrexerūt. Ad hoc facit
exempluꝫ de quodā Imp̱atore mor
tuo: ad cuius sepulchrū accedēs q̇dā

philosoph⁹ tumulo patefacto: vidēs
cadauer illud horribile. dixit Intuit⁹
sum cadauer Cesaris in sepulchro: et
vidi eū liuido colore coloratū: putre
dine circūdatū: aluū eius diruptum
⁊ vermiū cateruas: q̄ p̄ illū trāseūtes
discurrebant: crines nō adherebant
capiti: dentes patebant labijs cōsum
ptis: ⁊ dixi. Ubi nam Cesar chorūs
puellaꝝ: magnitudo diuitiaꝝ: catua
Baronū: acies militū: vbi sūt canes
venātes: equi velores: aues rapaces
thalamus depictus: lectus eburneus
aurū citrinū: mutatoria vestimenta:
diuersa cibaria: cāticū lire: organorū
sonitus. Te verebāt homines: time
bant p̄ncipes: colebāt vrbes: vbi est
tanta potentia ⁊ tam p̄clara magni
ficētia. Et respōdit mihi. hec omnia
defecerūt in me quādo defecit in me
spiritus meus: ⁊ reliquerunt in hoc
me miserū sepulchro circūuoluto pu
tredine carnis mee.

¶ Qr supbi iactāter de se loquāt: et
q̄lit pōt q̄s absq̄ peccato se laudare.

Quartus fruct⁹ q̄ signū ē elate
mentis: iactantia dicit: et est:
cum quis ꝓprio ore se laudat: hoc āt
incōueniēs esse dictis sanctoꝝ ⁊ phi
losophoꝝ demonstrat. vñ Sapiens
ꝓuerb. 26. ait. Laudet te alienus: ⁊
non os tuū. aliena labia: non lingua
tua. Et Cicero in p̄mo de officijs.
Turpe est de seipso p̄dicare. ⁊ Quin
tilian⁹ libro. 8. de oratoria institutōe
Uiciosa est iactatio: infertq̄ audien
tibus non modo fastidiū: sed etiam
plerūq̄ odiuz. ⁊ Seneca. li. 2. de bn̄
ficijs. Retrahenda est inanis iactatō
res loquant nobis tacentibus. Quū

autē quis potest de seipso dicē absq̄
peccato: lʒ dictuz sit in q̄dragesimali
tamen hic repetendū est. Ideo nota
s̄m doctrinaz Alexandri in. 2. volu
mine sūme: q̄ aliq̄s potest tripliciter
se laudare.

¶ Primo meritorie.

¶ Secundo venialiter.

¶ Tertio mortaliter.

Primo cum merito: ⁊ hoc triplicit.
aut ꝓpter caritatem dei: aut ꝓpter ca
ritatem proximi: aut ꝓpter caritatem
ꝓpriam. ¶ Primo laudet se q̄s ꝓpt
caritatē dei vt sue bonitati gratie re
ferant. De hoc sic loquit Cipanus:
in epistola ad Donatum. Odiosa ia
ctatio est: quāuis nō iactatū eē possit
sed gratum: quicq̄d nō hominis vir
tuti ascribit: sed de dei munere predi
cat. Sic fecit gloriosissima v̄go: dū
visitauit Elisabet. Luce. 2. qñ cecinit
v̄ba illa suauissima. Magnificat aia
mea dominū. ¶ Secūdo potest q̄s
cum merito se laudare ꝓpt caritatez
proximi: vtputa ne scandalizet: ꝓpter
v̄ba detrahentiū. Nā vt dicit. 6. q.
.i. c. Sunt plurimi qui vitā moresq̄
bonoꝝ amplius q̄ȝ debent laudant.
Ideo p̄mittit deus malos in obtre
tationē et obiurgationē prorumpe:
vt si qua elatio ab ore laudantiuz in
corde nascit: ab ore vitup̄antiū suffo
cetur. Qua de re sepenumero de vi
ris bonis ⁊ iustis pusilli scandalizāt
ideo licet qñq̄ v̄tutes ꝓprias ap̄ire.
Sic fecit Aug. qui in sermōe q̄ legit
in festo ipsius ait. Caritati vestre de
nobisipsis hodie sermo reddendus
est: q̄a enim vt ait apostol⁹. Specta
culum facti sumus mūdo: angelis ⁊

hominibus:qui nos amāt: q̄ſierunt
q̄d laudent in nobis:q̄ nos oderunt
querūt q̄d detrahāt nobis:nos autē
in vtroq̄ꝫ medio cōſtituti adiuuante
deo:⁊ vitam:⁊ famam:ſic cuſtodire
debemus:vt nō erubeſcant de detra
ctorib⁹ laudatores. Hinc Paulus.2.
corin.10.⁊.11.c.tā alta de ſeipſo ꝓnū
tiat.Iſtā vt inquit hierony.in argu
mēto in epiſtola ad corin. Corinthi
ſunt Achayci: ⁊ hi ab apoſtolo audi
erunt ꝟba veritatis: ⁊ ſubuerſi ſunt
mltifarie a pſeudo apoſtolis:q̄ mlta
dixerūt cōtra Paulū. ¶ 2° pōt quis
laudare ſe: cū merito ꝓpt̄ caritatem
ꝓpriā:q̄ñ eſt in aliqua tribulatiōe:vt
ſe conſolet̄.ſicut Job dicebat.29.c.
Oculus fui ceco:pes claudo:manus
debili:⁊ pater eram quōdā pauꝑuꝫ.
Secūdo in laude ſuiipſius poteſt eē
peccatū veniale:cū.ſ. dicit̄ aliq̄d qđ
nō eſt contra deuꝫ:nec cōtra ꝓximū
Tertio pōt q̄s laudare ſe cū peccato
mortali: vt cū q̄s laudat ſe de eo qđ
eſt cōtra honorē dei:puta de aliquo
mortali: etiā ſi ꝟitas dicat̄:aut cum
q̄s nimis ſuꝑbe ꝓfert de ſe falſa: vt
decipiat ꝓximos:vel cā cupiditatis:
vel cā glorie:aut cū q̄s refert aliqua
de ſe in expꝛ̄ſſam ꝓximi cōtumeliam
ſicut faciebat Golias.1.Regū.17.c.
q̄ dicebat. Ego exprobraui agmini
bus Iſrahel hodie.Et ſicut peccatū
eſt iactātia:ita ⁊ Ironia:que eſt cum
quis de ſe minora dicit: vt reputet̄
bonus.Poteſt aūt fieri dupliciť ſcḋm
Tho.22.q.cxiij.vno modo cū ꝟitate
⁊ ſic non eſt peccatū:niſi ꝑ alicui⁹ cir
cūſtantie corruptōeꝫ.alio⁹ modo cuꝫ
falſitate:cuꝫ aliq̄s dicit illud qđ in ſe

nec recognoſcit:nec credit.⁊ de hoc
dicit Aug.22.q.2.c.Cū humilitatis
Cū humilitatis cauſa mentiris:ſi ñ
eras peccator mētiendo efficieris qđ
vitaſti.Idem in.c.Non ita.⁊ in ca.
Incauti.dicit̄. Incauti ſunt hūiles
q̄ ſe mētiendo illaqueāt. Debet tam̄
vnuſq̄ſq̄ꝫ ſemꝑ eſtimare ſe peccatorē
vñ di.5.c.Ad eius.Bonaꝝ mentiū
eſt ibi culpā cognoſcē:vbi culpa ñ ē.
¶ Articulus ſecundus de quatuor
aliis fructibus ſuꝑbie.quoꝝ pm⁹ eſt
ambitio.

Admonet nos diuina ſcripť a.
vt ſuperbie crimen effugiam⁹
oſtendens deū omnipotētē illam nō
parum odire.Unde Amos.6.dicit
dñs exercituū. deteſtor ego ſuꝑbiaꝫ
⁊ ꝓuerb.6.Arrogātiā ⁊ ſuꝑbiam ⁊
viam prauā.⁊ os bilingue ego dete
ſtor.⁊ eccleſiaſtici.10.Odibilis ē corā
deo ⁊ hōibus ſuꝑbia. Quare ipſe ex
celſus dñs ꝯminat̄ ſuꝑbis duriſſime
dixit.n. Iheremias.13.c. Requieſcē
faciā ſuꝑbiā infideliū:⁊ arrogātiam
fortiū humiliabo.⁊.18.c. Ue corone
ſuꝑbie.⁊ Iheremie.50. Ecce ego ad
te ſuꝑbe dicit dñs de⁹ exercituū. q̄a
venit deus tuuſ tēpus viſitatōis tue
⁊ cadet ſuꝑbus ⁊ corruet.⁊ nō erit q̄
ſuſcitet eū.Propterea in hoc articl'o
de aliꝭs quatuor fructibus ſuperbie
loquamur.

PRimuſ fruct⁹ eſt ambitio q̄ q̄s
inordinate dignitates appetit
⁊ honores. hec imanis beſtia totuꝫ
fere mūdū ꝺſtruit.ſtat⁹ oēs ꝯturbat
ſcādala plurima parit.eccleſiāq̄ꝫ con
fundit.vnde in.c.Nihil.de electōne
dicit̄.Nihil eſt quod magis officiat

ecclesie dei q̄ꝫ ꝙ indigni assumuntur prelati ad regimen animarum. Hoc ideo est quia ambitiosi presumunt: et ingerunt se precibus: et precio vt dignitates acquirant. Sed audiant Crisostomū. di.xl.ca. Multi.dicētē: Quicunqꝫ desiderauerit primatum in terra: inueniet confusionem in celo: nec inter suos christi computabitur: qui de primatu tractauerit. Et .8.q.i.ca. In scripturis ponit dictuz Apostoli ad hebreos.5°. Nemo sibi assumat honorem: sed qui vocatur a deo tanq̄ꝫ Aaron.

¶ De ypocrisi maligna xp̄o exosa.

Secundus fructus superbie est ypocrisis: que vt dicit Alexander in.2.est amor apparētis boni: q̄n q̄s est malus: ꝛ simulat se esse bonū De his ypocritis loquit Arist.i.Elēcoꝝ. Quibusdā inq̄t est magis opepciuz videri esse sapiētes: q̄ꝫ esse ꝛ nō videri Et Seneca ad Lucillū ait. Q̄d loquimur sentiam⁹: cōcordet s̄mo cū vita ꝛ iteꝝ ad eūdem. Multo magis ad rem ptinet: qualis tibi: q̄ꝫ q̄lis alijs videaris. Et idē ad eūdem. Illud te admoneo: ne eoꝝ more q̄ nō proficere s̄ cōspici cupiūt facias aliqua que in habitu tuo: aut gn̄e vite nōbilia sint hos ypocritas supra oēs peccatores detestatus est dn̄s iesus xp̄s. Nam Math.5.dixit. Cū facis elemosinam noli tuba canē: sicut ypocrite faciūt. ꝛ.6.c. Cū ieiunatis: nolite fieri sicut ypocrite tristes. ꝛ.7.c°. Attendite a fermēto phariseoꝝ: q̄d est ypocrisis. ꝛ.15.c. Ipocrite bn̄ ꝓphetauit de vobis Isayas. ꝛ.22.c. Ue vobis scribe ꝛ pharisei ypocrite: q̄ clauditis regnū celoꝝ āte hōies: vos.n. nō introitis nec introeūtes sinitis intrare. Tales sunt religiosi ignorātes: q̄ in pdicationib⁹ ꝛ confessionibus: ac consilijs dānāt cōiugia: asserūtqꝫ neminez in statu matrimonij posse saluari. Et iteꝝ Mathei.22. Ue vobis scribe ꝛ pharisei ypocrite: qui comeditis domos viduaꝝ: orōnes lōgas orantes Tales sūt religiosi ꝛ sacerdotes: multis artibus bona viduaꝝ rapiētes. et iteruz ibi. Ue vobis scribe ꝛ pharisei ypocrite: qui circuitis mare: ꝛ aridā vt faciatis vnū proselitū: ꝛ cū factus fuerit: facitis eū filiū gehēne duplo q̄ꝫ vos. Proselitus dicebat q̄ ex gētilitate cōuertebat ad iudaismuz: ad q̄d pharisei multū elaborabāt ꝓpter inanem gloriaz. Sic hodie religiosi q̄ indistincte induūt frēs: ꝛ pēitētes de tertio ordine. Et iteꝝ. Ue vobis scribe ꝛ pharisei ypocrite: q̄ decimatis mentā: ꝛ anetū: ꝛ ciminuz: ꝛ reliquistis que maiora sūt legis: iudiciū misericordiā ꝛ fidem. Tales sūt m̄lti q̄ sibi cōsciētiā de minimis faciūt: q̄ aliq̄n peccata nō sunt: tn̄ de odio fori mali pximi: d̄ detractōib⁹ ꝛ infamijs nō curāt. Et iteꝝ. Ue vobis scribe ꝛ pharisei ypocrite: q̄ mūdatis q̄d de foris est: calicis et parapsidis intus pleni estis imundicia ꝛ dolo. Tales sunt q̄ tātū opiniones vulgariuz de q̄busdā ad rem nō ptinētib⁹ pascūt: vt ferre ante oculos scapulare: ꝛ nudos ostendere pedes: ac similia: que si fiāt vt hōibus ostēdātur: ypocrisis vitiū sapiūt: secus si bono aīo: ꝛ ꝓpt diuinū amorē. ꝛ iteꝝ. Ue vobis scribe ꝛ pharisei ypocrite: q̄ similes estis

sepulchris dealbatis: que foris patet hominibus speciosa: intus vero plena sunt ossibus mortuorum et omni spurcicia. Et iterum. Ve vobis scribe et pharisei ypocrite: qui edificatis monumenta prophetarum: patres vestri occiderunt illos. Nec mirum quod ita acriter persecutus est ypocritas xps: quia ut dicitur Isaie. 9. c. Omnis ypocrita est nequam. et Aug. 83. di. c. Nemo. Nemo nocet amplius in ecclesia: quam qui perverse agens: nomen vel ordinem sanctitatis et sacerdotis habet. Concordat huic sententie: Ciceronis dictum in primo de officijs. Totius iniusticie nulla capitalior est: quam eorum qui cum maxime fallant: id agunt vt boni viri esse videantur. Cognoscere possunt omnes sapientes et viri graues ypocritas a fructibus eorum: vt docuit xps Math. 7. qui sunt primorum odia: persecutiones: detractiones: impatientie: ambitiones: appetitus honoris et laudis: diligentia querendi fauores dominorum temporalium: mendacia: fictiones: extra claustrum discursus: inutiles mulierum frequentationes et conuersationes: et his similia. Taceo quod scio: quod vidi: quod audiui: vnusquisque iudicet seipsum. vnum tamen asserere possum quod rarissimi sunt: qui religiosam vitam profitentes aut spiritualem: ypocrisis labe non deturpentur fatetur hoc Hieronymus qui li. 2. contra Pelagianos ait. Quamuis alijs vicijs carere possumus: ypocrisis maculam non habere: aut nullorum aut paucorum est.

Quod superbi pertinaces sequuntur proprium sensum.

Tertius fructus superbie dicitur pertinacia: dicitur pertinax qui ita firmiter suo heret sensui: vt nemini velit acquiescere: sequitur proprias opiniones: et iudicia: spretis consilijs et sapientum et amicorum dictis. Ne igitur quis pertinax deprehendatur: tria principaliter oportet obseruare. Primum vt proborum virorum sententijs magis quam proprie inhereat: hoc scribitur extra de constitutionibus. c. Ne innitaris. vbi sic habetur. Ne innitaris prudentie tue: prudentie sue innititur qui ea que sibi agenda vel dicenda videntur: patrum decretis preponit. Idem ponitur extra eodem. c. Canonum. et 8. q. i. c. Sciendum. et 2. q. 9. c. Pura. Secundo vt a ceptis que bona credebat: et postmodum comperit mala: siue in dictis siue in factis retrocedat. vnde dicitur. 22. q. 2. c. Diffinitio. Diffinitio incauta laudabiliter est soluenda. Idem in sententia. por. i. c. Magne. Augustinus doctor eximius fecit librum retractionum. Arrius hereticus fuit pertinax: et periit. Sic Sapius flamineus fuit pertinax et princeps: et ab Hanibale apud lacum transimenum deuictus est et occisus.

Tertium quod obseruandum est vt euitetur pertinacia: quod quantumcumque homo sit sapiens in rebus: tamen duris et arduis vtatur maturis consilijs. Inquit. n. Hierony. super illo verbo Isaie. 2°. et consiliarius non est tibi. Greci poete laudabilis sapientie dixerunt primum esse beatum: qui per se sapiat. Secundum qui sapientem audiat: qui autem vtroque caret hunc inutilem esse tam sibi quam alijs.

Quod superbi ingrati sunt deo et hominibus.

Quartus fructus superbie dicitur ingratitudo. Solent superbi esse ingrati deo et hominibus: nam superbus beneficia et dona que habet a se habere

aut ꝓprijs meritis credit: cui apostolus .i.ad corin.4.ait. Quid habes quod non accepisti: si autem accepisti: cur gloriaris: quasi non acceperis. Et Jacobi .i.c. Omne datum optimum: et omne donum perfectum desursum est. Superbus ergo nec deum recognoscit: nec proximo beneficio refert gratias: imo semper debit: semper conqueritur: quia nulli vellet subditus esse vel obligatus.

¶ Articulus tertius de quatuor alijs fructibus superbie: quorum primus est inobedientia.

SI diversis iaculis non vulneraret superbia mentes mortalium non insudarem tamdiu ad eius exprobrationem: sed quia ipsa pene omnes involuit: et vix reperitur qui ab ipsa sit alienus: idcirco in hoc articulo de quatuor eius fructibus ultimis adhuc dicemus. Primus itaque fructus: inobedientia vocatur: ex hoc filij petentibus: subditi prelatis: et inferiores superioribus obedire contemnunt. hoc autem maxime perficitur in illis qui se bonos reputantes: cum videant de facto malos superiores et prelatos ab eorum obedientia se eximunt: reputantes iniquum et iniustum fore: ut boni criminosis subiciantur et reis. Contra istos dicit Alexander in.3.summe.in.q. Utrum boni subici teneantur malis: quod sic: quia mali subiciuntur malis: propter vitium puniendum: et boni subiciuntur malis: ex dei ordinatione propter utilitatem sue purgationis. unde Ambro. super epistolam ad Ro.13.c.ait. super illo verbo principes non sunt timori boni operis: si bonus est princeps: bene operantem non punit: sed diligit: si malus est: non nocet bono: sed purgat eum. et in.q. Utrum prelatus malus possit iudicare inferiorem bonum respondet quod potest de officio potestatis: et adducit exemplum Saulis: de quo.8. .i.q.i.c. Audacter: et.2.q.7.c. Sic de his. et primo Regum.24.c. Qui cum esset a domino reprobatus: iudicabat tamen populum dei: et universus populus eius iudicium expetebat. unde dixit David post reprobationem: confitens ipsum esse iudicem a domino: propitius sit mihi dominus: ut non extendam manum meam in christum domini. David etiam cum esset adulter et homicida: interrogatus a propheta sententiam in divitem dedit: qui rapuit ovem pauperis dicens. Judicium mortis est viro huic. Salomon etiam amore mulierum depravatus coluit deos gentium tamen universa plebs Israhelitica ad eius iudicium confluebat. et in.q. utrum honor sit exibendus malo prelato dicit Alexander quod quamdiu ab ecclesia toleratur: debetur sibi honor: et quamvis male presideat: quousque ab ecclesia deponatur: ut bene presidens debet haberi nec debent inferiores iudicare: utrum bene operetur: sed illos dominus iudicabit. et in.q. Utrum malus prelatus magis sit honorandus quam bonus subditus: dicit quod malus prelatus in quantum prelatus magis debet honorari quam bonus subditus: quia magis est in participatione debiti honoris. Confirmantur dicta per Alexandrum. prima.i.2.c. ubi dicitur. Servi subditi estote in omni timore dominis: non tantum bonis et modestis: sed etiam discolis: et ad idem est textus. di.9.c. Quicumque. et.ii.q.3.c. Julianus.c. Qui resistit.c. Si ei.c. Si bonum.c. Imperatores.ca. Quid ergo mirum. Dum igitur prelati mali precipiunt ea que non sunt contra deum

⁊ bonos mores audiendi sunt iuxta precepta domini Math.23.c. dicentis. Super cathedrā Moysi sederūt scribe ⁊ Pharisei. Omnia ergo que dixerint vobis facite ⁊ seruate ꝫ vo opera eorum nolite facere.

¶ Qr superbi sunt curiosi scire que n̄ possunt: aut non debent.

SEcundus fructus superbie: curiositas vocatur. ſm tho.22.q.167. Curiosus aliquis potest dici multipliciter. ¶ Primo qui querit scire qd̄ supra vires est: contra illud qd̄ scribitur Ecclesiastici.3.c. Altiora te ne quesieris: ⁊ fortiora te: ne fueris ꝑscrutatus. Sic sunt curiosi: qui volunt inuestigare ingenio suo secreta dei pro quibus dicit Lactātius li.1. diuinarū institutionum. Ueritas ⁊ archanū summi dei: qui fecit omnia ingenio ac ꝓpriis sensibus nō potest comprehendi. Alioquin nihil inter deum hominē〈q〉ꝫ distaret: si cōsilia et dispositōes illius maiestatis eterne cogitatio assequeretur humana.

¶ Secundo dicitur curiosus: cum q̇s querit scire aliorū facta: que ad ipsuz non pertinent: nam quilibet seipsum inspicere habet: non proximos: vt dixi in quadragesimali in sermone de iudicio curioso ⁊ temerario: quoniā vt inquit Cicero in questionibus tusculanis. Propriū stulticie est: aliena vitia cernere suorum obliuisci. Ueꝝ hodie impellit illud dictum Senece li.3. de ira. Aliena vitia ante oculos habemus: a tergo nostra: et de h̄ ait Martialis coquus. Ad fratris culpā aquile tu lumina portas. ¶ Tertio dicit aliquis curiosus: cū querit scire qd̄ scire peccatum est: vt artes magicas. nā vt dicit dn̄s Boñ. in.2. di.7 huiusmodi artes exerceri nō possūt absq; peccato: quia ꝓhibitum est: et per legem diuinā: vt patet Leuitici 20. ⁊ per legem positiuā: vt habetur 26.q.5.c. Si q̇s.c. Qui diuinatōes.c. Non liceat. Ratio huius ꝓhibitionis est: quia qui diabolū aduocat per magicas artes: aut quouismodo peccat in seipsum: dum se cōmittit discrimini: peccat in ecclesiam: dū hēt cōmertium cum illo: qui est omnino precisus ⁊ ecclesie aduersari⁹: peccat etiam in maiestatem diuinam: dum recurrit ad diabolum: quasi deus nō sit omnipotens: ⁊ sufficiens atq; benign⁹. ¶ Quarto potest aliq̇s dici curiosus: cum querit scire qd̄ scire nō est peccatū: sed cum debito modo vt faciunt illi qui volunt acq̇rere sciētiā ꝑ artem notoriaz. ¶ Et quinto dicit quis curiosus: cū querit scire: sed nō ad debitum finem.

¶ Qr superbi sunt contentiosi.

TErtius fruct⁹ supbie contētio vocat: q̇a supbi solent esse verbosi: ⁊ cōtēdūt libēter: ⁊ omnibus loquētib⁹ cōtradicūt: assumūtq; libent omnē cōtrarietatē: vt videāt sapientes. De hac cōtētione dixi in quadragesimali copiose.

¶ Qr superbi sunt presumptuosi.

QUartus fructus supbie dicitur presūptio: de qua sunt tria notanda. Primū ꝙ ꝑsumptio sumitur multipliciter. Aliquādo ꝓ ꝓbatiōe semiplena in iure: ⁊ sic dicit li.6°. de regulis iuris. Qui semel malus: semꝑ ꝑsumit esse malus. Secūdo accipit

presumptio pro quadã bona cõfidẽtia. ⁊ sic accipit Judit. 8. c. Bñdictus es dñe: qui nõ derelinq̃s p̄sumẽtes de te. ⁊ di. 4. c. deniq̈. Tertio sumit ꝓ vna ex speciebus peccati in spũm sanctuz. ¶ Quarta sumit prout opponit magnanimitati: ⁊ sic est species superbie: ⁊ potest sic diffiniri. Presũptio est vitium: quo quis aggredit vel exeq̃t ea que sũt supra facultatez suam ⁊ conditionẽ. Hoc vitiũ opponit magnanimitati per excessuz. nã magnanimitas est ꝟtus moralis: tẽdẽs ad magna opera: ⁊ ad magnos honores: sed ꝫm rõnem ⁊ ꝫm ꝟtutẽ suam: ⁊ dignitatem: huic autẽ ꝟtuti opponit aliq̃d vitiũ ꝫm defectum: et aliq̃d ꝫm excessum: sicut ⁊ alijs ꝟtutibus moralibus: ⁊ ꝫm defectũ q̃dez opponit vitiũ pusillanimitatis quo quis retrahit se ab his omnibꝰ: q̃bꝰ est dignus vel aptus: dum. s. nõ conat ad oꝑandũ ea que sibi cõpetũt: ꝫm statũ suũ: ⁊ hoc ꝓhibet Ecclesi. 6. Noli inq̃t sapiẽs esse pusillanimis in animo tuo: ꝫ ꝑ excessũ opponitur magnanimitati p̄sumptio: que attẽptat magnũ opus: excedẽs facultatẽ suam: q̃d q̃dem peccatũ est ꝫz Tho. 22. q. 30. quoniã vt inquit Seneca li. de quatuor ꝟtutibus. Magnanimitas si se supra modũ extollat facit viꝝ minacẽ inflatum ⁊ inquietuz et turbidũ: ⁊ in quascũq̈ excellẽtias dictoruz factorũq̈ neglecta honestate festinũ. Secũdũ notãdũ q̃ si homo vult se retrahere ⁊ ꝯuertẽ ad diuina ꝑ orõnem cõtẽplationẽ ⁊ huiusmõi: vniẽdo se eis per intellectuz ⁊ voluntatẽ: quãuis diuina sint supra hõiez nõ tamẽ dicet p̄sũptuosus: si debito modo idest ꝫm rõnez se applicet eis idest ꝫm capacitatẽ suam. Tertiũ notandum q̃ si aliquis attẽptat aliq̃d opus facere non ex se: ꝫ ꝟtute diuini auxilij: hoc non erit p̄sumptuosum. Opus enim magnũ de se cũ fiducia diuini auxilij facultatẽ nostraz nõ excedit: dũmodo illud sit ꝓportionatũ p̄supposito auxilio cõis gratie: sicut attẽptãdo celebrationẽ cõmunionez religionis ingressuz: regimen impositum cũ debitis circũstãtijs ⁊ hꝰmõi. Hi p̄nominati fructꝰ a suꝑbie radice ꝓueniũt: eradicet arbor: ⁊ fructus ꝑibunt: ⁊ exiccabunt. Nisi. n. humiles fuerimꝰ heredes celestis regni nũq̈ esse valebimus. Ad q̃d nos ꝑducat Jesus redemptor mundi: qui est benedictus in secula seculoꝝ. Amen.

¶ Sextus sermo de iudicio dei cõ primos parentes: mandato diuino inobedientes.

Prestat nobis in dies cã quare dei iusticiã timere debeamus. Quis nam non pateat: dũ ꝫm ꝟidicam scripture sancte traditionez pro inobedientia p̄morum parentum: et ipsos: ⁊ omnem ipsorũ posteritatem penis grauissimis viderit affici. Nõ sinit deus iniuriam sibi fieri: quin ꝑ flagella sequentia ostendat quantũ sibi displiceat: non est acceptor personaruz: nec respicit cuiusq̈ dignitatẽ: non ꝑmisit hominẽ labentẽ impune

transire. Apud quosdam tn̄ impios ⁊ incredulos figmenta videnť esse: que dicuntur de peccantibus homi nibus primis. Idcirco in hoc s̄mōe de iudicio dei contra hominem ino bedientem dicturi: tria more solito misteria declarabimus.

Primum dicit causalitatis.

Secūdum qualitatis.

Tertium penalitatis.

De causa pene primorum parētuȝ quia ꝓpria voluntate preterierūt dei preceptum.

Cap. p̄mum.

Satisfaciendū arbitror in hoc primo capitulo eoꝝ opinioni qui primorū parentum culpam alle uiare: imo excusare nitunť: asserunt equidem. si voluisset deus non pec casset Adam: quasi deus causa fuerit transgressionis illius. Quare ad trā quillitatem cordis: opus est hic qua tuor dubia disputare.

Primū. vtꝝ deus sit cā peccati.

2m. vtꝝ deus possit facē volūtatem creatā impeccabilē ꝑ naturā.

3m vtrū deus debuit ꝑmittē hōiem impugnari.

4m vtꝝ diabol⁹ ex inuidia tēptauit hominem.

Ad primum dubium obiciendo ar guūt aliqui: ꝙ deus sit causa peccati Et primo ex auctoritate Isaie. 45. c. Ego dn̄s et non est alter formans lucem: ⁊ creans tenebras: faciens pa cem: ⁊ creans malum. Et Amos. 3. ca. Non est malum in ciuitate quod dominus nō faciat. Et Ecclesiastici .ii. ca. Bōa ⁊ mala. vita ⁊ mors: pau pertas ⁊ honestas a deo sunt. Item arguitur ex ratione Phi. Quicquid est causa cause: est causa causati. Sed deus est causa liberi arbitrij: liberum arbitrium est causa peccati. ergo de⁹ est causa peccati. Contra ista est au ctoritas August. 3. li. 83. q. ait. Deo auctore non fit homo deterior. Re spondet ergo Tho. i. 2. q. 79. arti⁰. p̄mo. Qȝ homo dicit esse causa pec cati dupliciter. Uno modo directe. inclinando scilicet voluntatem suaȝ vel alterius ad peccanduȝ. Alio mō indirecte. dum scilicet non retrahat aliquos a peccato. Ezechielis tertio speculatori dicitur. Si non dixeris impio morte morieris sanguineȝ ei⁹ de manu tua requiram. Deus auteȝ non potest esse directe causa peccati quia omne peccatum est ꝑ recessum ab ordine. deus autem omnia incli nat ⁊ conuertit in semetipsum. sicut in vltimum finem. sicut Dionysi⁹ ait 2. c. d̄ diuinis nominib⁹. vn̄ impossi bile ē ꝙ sit sibi vel alijs cā discedēdi ab ordine q̄ est in ipsū. vn̄ nō pōt di recte esse cā peccati. similiť nec indire cte. cōtingit. n. ꝙ de⁹ aliq̄b⁹ nō p̄bet auxiliū ad vitanda peccata. si p̄beret nō peccarēt. ſȝ totū hoc facit s̄m ordi nem sue sapientie ⁊ iusticie. cum ipse sit sapientia ⁊ iusticia. Unde nō im putať ꝙ aliq̄s peccat sicut cause pec cati. sicut gubernator nō dicit causa s̄mersionis nauis. ex hoc ꝙ non gu bernat nauiȝ. nisi qn̄ s̄btrhit guberna tōeȝ potēs ⁊ debēs gubernare. ⁊ h⁰ mō intelligitur dictum Apostoli ad Romanos p̄mo. Tradidit illos de⁹ in reprobum sensum. vt facerent ea que cōueniunt. in quātū scilicet non

ꝓhibet eos: quin suū reprobū sensuȝ sequant. Respondet ergo Tho. ad auctoritates in contrariū allegatas: ꝙ triplex est malū. s. culpe. ⁊ pene. et dāni: inter que ē differētia: q̄a malū culpe est in agēdo: nam peccatuȝ est dictum vel factū: vel cōcupitū cōtra legeȝ dei: vt dicit Aug. cōtra Faustū. Malū ꝟo pene ⁊ dāni ē in patiēdo illud est volūtariū: ista inuolūtaria. Deus igit ē cā mali pene: q̄a omnis pena iusta: ⁊ qui contrariū assereret: diceret vtiq̄ ꝓpositionē hereticā. 24 q. 4. 5. c. Quidā Tociliani. similit dicendum est de malo dāni. Uñ Job .i. c. Non dixit Chaldei abstulerūt Sed dixit. Dñs dedit. dñs abstulit Patet hoc etiā. 23. q. 5. c. Remittūt Si loq̄mur de malo culpe: vt p̄dictū est: deus nullo mō est cā peccati. Ad rationem vero ꝓphi. dicit Tho. ꝙ effectus cause medie ꝓcedens ab ea: ſm ꝙ ſbdit ordini cause prime: reducit etiā in causā p̄mā sicut si minister facit aliq̄d contra mādatū domini: hoc nō reducit in dñm: sicut in cām Similiter peccatū q̄d liberꝫ arbitriū cōmittit nō reducit in deuȝ: sicut in cām. Nam lȝ deus dederit homini liberꝫ arbitriū: quo posset peccare: ēt dedit q̄uo non peccaret. quare dicit Hierony. ad Demetriadē. Utrunq̄ nos posse voluit optimus creator: ſȝ facē tātū q̄d imꝑauit. Uñ vt peccata vitaremus: dedit angelū custodeȝ dedit lumen rōnis nālis: dedit bñficia sua: volens reliq̄s creaturas hōi seruiciū tribuere: dedit legē scriptaȝ ⁊ p̄cepta vite: misit in mundū vnigenitum filium: ꝟitatem fecit ꝑ aplos p̄dicari: cōminat etnas penas: pollicet futurā gloriam: ⁊ similia: cū q̄b⁹ omnibus hortat oēs: imo et p̄cipit: vt declinent a malo: ⁊ faciant bonū Secūdum dubiū erat. vtrum deus possit facere volūtatē creatā impeccabilem ꝑ nām. ⁊ Rndet Anselmus li. Cur deus homo. secūdo. ⁊. c. 20. ꝙ non: ex eo quia non potest facē creaturam esse deum: vnde non potest creatura eē impeccabilis: nisi sit de⁹ essentialit: quod est impossibile: vel suppositaliter sicut christ⁹. Ideo dicit Hierony. in euangelio prodigi. sol⁹ deus est: in quem peccatuȝ cadere ñ potest. Et Aug. contra Maximum. Solus deus natura sua nō potuit: nec potest: nec poterit peccare. Declarāt ista a dño Bona. in. 2. di. 24. sic Si liberꝫ arbitriū creature ratiōalis fieret naturaliter ad malū inflexibile aut hoc esset ꝓpter ipsius artationeȝ ad bonum: aut ꝓpter detminatōem Si ꝓpt artationē: vt sic facēt bonuȝ sicut lapis tendit deorsum: certe iam liberꝫ arbitriū non esset liberum: nec opus eius esset laude dignum: ⁊ ita ineptum esset ad finem: ꝓpter queȝ est factū. vicȝ. ad laudis ⁊ glie p̄miū assequēdū. Si autem inflexibile esȝ ad malū ꝓpt detminationē: quia sic potens esset ꝑ ꝓpriam naturam in bonum: vt nō posset deficē in malo sicut est de libero atbitrio diuino q̄d ad sola bona determinatū est liberū arbitrium careret vanitate ꝑ naturā suam. ergo iam non esset creatura: nec ꝓductuȝ ex nihilo: cū omnis creatura vāitati sit ſbiecta: ⁊ ꝓpterea eē impeccabilem ꝑ nām: ꝓpriū est solius dei

Tertium dubium fuit. Utruȝ deus
debuit ꝑmittē hominēȝ impugnari
quem pſcīebat in pugna defīcere.
Et ad hoc dicit Bona.in.2.di.22.
ꝙ ſic decet deum adminiſtrare res:
⁊ eis ꝓuidere vt ſalua ſit lex: quam
indidit eis a ꝑmaria reꝝ conditōne
iuxta illud Aug.lí.7.de ci.dei. Sic
deus res quas cōdidit adminiſtrat
vt vnāquāq; agere ꝓprios motus
ſinat. Sed deus fecit hominē in ꝟti
bilitate arbitrij: ⁊ ſimilr̄ diaboluȝ. ğ
ſi diabolus voluit hominē temptare
⁊ homo voluit ei cōſentire de⁹ nullū
illoꝝ debuit impedire: inſuꝑ facilius
erat homini vincē aduerſariū q̄ȝ dia
bolo vincere hominē: hō.n.nō pote
rat vinci niſi volens: q̄re pugna illa
de ſe magis erat ordinata ad victo
riam hominis q̄ȝ diaboli: ⁊ ſic magꝭ
ad bonum q̄ȝ ad malum. Si ğ de⁹
ꝑmittere debet: qđ directe ad bonū
hōis ordinat: videt ꝙ a tēptatione
ꝑmi hōis nō erat arcendus aduerſa
rius. Adhuc voluit ꝑmittē hoc deus
q̄a volūtariū peccatū hōis remedio
carere non debebat: qđ fuit duȝ xp̄s
filiuſ dei miſicordit pro illo dignat⁹
eſt ſatiſfacē: ob qđ eccleſia cantat. O
felix culpa: que talem ac tātū meruit
habere redēptorē. Accedit etiam hic
permiſſio ad peccati alleuiationem.
Leuius enim fuit peccare alio ſugge
rente ⁊ impellente q̄ȝ volūtate ꝓpria
incuruante: q̄a fortaſſis hō cecidiſſet
etiam ſi nūq̄ȝ aduerſarius peſtifera
ſuggeſſiſſet. Si ğ peccauit hō: impu
tandū eſt ſibi volūtarie ad peccatuȝ
conſentienti: uā vt dicit magiſter in
.2.di.24. Fuit homini adiutorium

datum in creatione q̄uo poterat ma
nere ſi vellet. Illđ vtiq; fuit libertas
arbitrij ab omni labe et corruptela
immunis: atq; voluntatis rectitudo
⁊ omniū naturaliū potētiaꝝ anime
ſinceritas atq; viuacitas: ſed inq̄unt
nōnulli. Potuiſſet ne deus qui eſt
omnipotens volūtatem hōis ꝟtere
in bonam. ⁊ r̄ndet magiſter di.22.2
.c.i. Potuiſſet reuera. Cur non fecit.
Quia noluit. Cur noluit. Ip̄e nou̇it
Non debemus plus ſapere q̄ȝ opꝫ.
Quartū dubiū fuit. Utrum inuidia
motus eſt diabolus ad tēptandum
hominem. ⁊ ꝙ ſic ꝓbat auctoritate
ſcripture. dicit.n. Sapientie.2.c. In
uidia diaboli. mors intrauit in orbē
terraꝝ. Sȝ ꝯtra hoc poſſȝ q̄ſ inſtare
ꝑmo q̄a omnis inuidia eſt reſpectu
paris vel ſupioris ſm ꝙ dicit Greg.
2.moraliū. ſuꝑ illo verbo Job. Par
uulū occidit inuidia ſupioris inquit
ſaltē ſm reputatōeȝ. ſꝫ diabol⁹ nō re
putabat hōieȝ ſupioreȝ ſibi. ğ vr̄ ꝙ ei
nō inuidebat. 2° inuidia eſt reſpectu
bōi qđ aliquo mō pōt acq̄ri. ſꝫ diabo
lus nō potēat ꝑuenire ad eternā bea
titudineȝ: q̄a lapſus erat irreꝑabilr̄.
ğ vr̄ ꝙ ꝓpt̄ illi⁹ acq̄ſitiōeȝ nō inuide
bat hōi. R̄ndet Bonauē.i.2.di.21.ꝙ
mēs diaboli a ſuꝑbia et inuidia poſ
ſeſſa. videnſ hominē in ſtatu in quo
poterat cadere ſb̄ diabolica ptāte. et
in quo poterat aſcendē ad ſupernaȝ
felicitatē. ex hoc ex ſuperbia mot⁹ eſt
⁊ ex inuidia ad ipſum tēptāduȝ. Ex
ſuperbia nāq; vt ipſum ſibi ſubiceret
Ex inuidia vero vt ipſum a ſuperna
felicitate retraheret. et ſuperbia fuit
ſicut mouēs ꝑmū. Inuidia ꝟo ſicut

mouens proximū ⁊ imediatū. Esto eniʒ ꝙ non posset dominium super hominez acquirere adhuc studuisset ipsum a paradisi gaudijs impedire. Ad p̄mū ḡ oppositū dicendū ꝙ inuidia nō solū est respectu ſupioris eius qui est ſupior: ſʒ eius q̄ pōt esse: q̄ʒuis autē diabolus in statu illo nō reputaret hominē ſupiorem se: inuidebat tñ ne merito obedientie sublimaret̃ ad statū glorie: in quo statu ipsuʒ ſupiorē se nō dubitaret. Potest etiam dici: ꝙ tūc reputabat ipsū ſupiorez se in hoc ꝙ potēat ꝑuēire ad illā gl̄iaʒ ad quā nō poterat ascēdere ipse diabolus. ❡ Ad secū dū dubiū ꝙ nō solū inuidet aliq̄s respectu bōi qđ potest obtinere: ſʒ etiaʒ respectū ei⁹ qđ nat⁹ est habere: q̄ʒuis nō possit: sicut truncatus ⁊ cecus inuidet alijs visuʒ ⁊ ꝓgressum. Lʒ aūt diabolus non possit ad beatitudinē ꝑuenire: tñ hʒ ad hoc nālem aptitudinē. Temptauit itaq̄ȝ hominē ⁊ a muliere cepit. vt pʒ geñ. ʒ. quare aūt ab ip̄a cepit: ⁊ nō a viro dicit Bona. q̄a attēdebat mulierem esse minoris sapiētie: debilioris cōstā stantie: ⁊ importunioris adherentie ꝓpter minorē sapiētiam erat facilior ad seducēdū: ⁊ iō diabolus seductor ꝑ eā sibi voluit facere trāsitū ad viā ꝓpter debiliorē cōstātiā facilior erat ad ꝑuertendū. ⁊ ideo diabolus expugnator aggressus est hōis ciuitatez ex ea ꝑte ex qua erat aditus minus munit⁹: ꝓpt̃ importuniorē v̄o adherētiā: cogitauit diabolus ꝙ si mulier p̄mo vinceret̃ nō quiescēt: quousq̄ȝ ꝑuerteret virum.

❡ De q̄litate peccati p̄moꝝ ꝑentuʒ ⁊ grauitate illius culpe ⁊ remissibilitate. ❡ Cap. secūdum.

C Upiunt equidem multi declarari sibi qđ fuit illud peccatuʒ tam grande: exosumq̄ȝ deo celi: qđ n̄ nisi morte xp̄i deleri potuit: et ꝓpter qđ tā diu altissimus dn̄s cōtinuit in ira misericordias suas. Utile quippe est inspicere diligent̃: q̄ȝ sit dānosum dei mandata p̄terire: cū ex inobediētia vt patebit Adam deo sit fact⁹ inimicus. Ad hoc autez melius inuestigādū quatuor in hac ꝑte dubia erūt declaranda. ❡ Primū. vtꝝ peccatū p̄moꝝ ꝑentum fuit inobediētia. ❡ Secūdū. vtrū peccatū illud fuit grauissimū omniū peccatoꝝ. ❡ Tertiū vtꝝ grauius peccauit vir: q̄ȝ mulier. Quartum. vtrū magis fuit remissibile peccatum hominis q̄ȝ peccatum angeli. Et licʒ tria dubia posita sint in quadragesimali: in sermōe de obedientia: tñ adhuc inserenda illa sēsui vt materia ista clari⁹ ab omnib⁹ intelligatur.

❡ Vt inobediētia fuit peccatū Ade.

P Rimū igit̃ dubium est. vtrum peccatū p̄moꝝ ꝑētū fuit inobediētia: ⁊ ꝙ sic pʒ. q̄a apostol⁹ ad ro. 5. c. dicit. Per vnius hominis inobedientiā peccatores cōstituti sūt m̄lti ⁊ Aug. in li. de v̄a religione Adam ꝓpter transgressionē obedientie: de paradiso deiectus est. ⁊ idem ſup genesim ad l̄ram. Non potuit melius ⁊ diligentius cōmēdari: quātū malū sit sola inobediētia. Cum ideo reus iniquitatis factus est homo: quia eā rem tetigit contra prohibitionem: quam si non prohibitus tetigisset:

nō vtiq peccasset. ⁊ Genesis.3.ca°. Dixit illi deus. Quis indicauit tibi ꝙ nudus esses: Nisi q̄a de ligno de quo p̄ceperā tibi ne comedēs: comedisti. Sed aliq̄ dicūt ꝙ fuit superbia Nā ecclesiastici.10.c.dicit. Initium omnis peccati supbia est: ⁊ eiusdem .25. A muliere sumpsit initiū omnis perditio. Et Aug°.li.de ꝟginitate. Diabol⁹ in celo voluit esse sicut de⁹ cadēs aūt psuasit homini similitudinem volūtatis sue. Alij autē asserunt ꝙ fuit auaricia: sumēdo illam large. Auaricia inq̄t Greg⁹ sup Ezechielez nō tātū pecunie est: ſ; scientie ⁊ altitudinis. Sz mulier appetijt scientiā q̄ñ diabolus dixit ei. Eritis sicut dij sciētes bonū ⁊ malū. Nōnulli clamant ꝙ peccatum illud fuit gula. Unde Ambrosius.25.di.c. Sexto die.ait. Gula regnantē a padiso expulit. Et idem in hymno quē cantat ecclesia. De parētis ꝓthoplausti fraude facta cōdolens: q̄ñ pomi noxialis morte morsu corruit. Ipse lignū tūc nōuit: dāna ligni vt solueret. Et Ihierony. cōtra Iouinianū. Solicite ꝓuidēdū ē: vt quos saturitas a padiso expulit esuries reducat. Rñdet dñs Bona. 22.di.2. ꝙ p̄ncipale peccatum hōis ꝓpter qd̄ lapsus est: fuit inobediētia ⁊ ad hāc diabolus conatus est illuz adducē. Sz quoniā nemo opat̄ ad malū aspiciēs: nec appetit malū: nisi sb̄ specie boni. Ideo clare dep̄hēdēs diabolus ꝙ nō posset mulierē p̄cipitare: nisi ꝓponeret aliqd̄ appetibile: illa tēptādo p̄posuit: ad que omnis homo nāliter inclinat̄. Omnis ꝟo homo naturalit̄ appetit beatitudinē que est bonū copiosum gloriosum ⁊ deliciosum. vñ omnis homo nāliter appetit excellētiā sufficiētiā ⁊ leticiaz ⁊ in appetitu ordinato taliū consistit iusticia: in imodēato ꝟo culpa. gula enim est appetitus inordinatus cibi suauiter reficientis. Auaricia est inordinatus appetit⁹ sufficiētie. Supbia est imoderat⁹ amor excellentie. Diabolus ꝗ p̄mo ꝓmisit mulieri dignitatis excellentiam: cum dixit. Eritis sicut dij. Secūdo cognitōis abūdantiam: cū addidit. scientes. Tertio suauitatis expientiā: cuz ostēdit lignum pulchrū: ⁊ ad vescendū suaue. Ideo mulier in appetēdo p̄mū: fuit supba. appetēdo secūdū: fuit auara. ⁊ tertiū gulosa. ⁊ in hoc fuit transgressionis rea. Et sic Adaz a muliere stimulat⁹ comedit de pomo: non ꝙ crederēt ꝙ esset deūs. sed ne contristaret Euam vt dicit aug. super Genesim ad lit. nec est incōueniēs plura genera peccatoꝝ concurrere ad vnum flagiciū ꝑpetrandū. Nā preter dicta: mulier peccauit peccato mendacij. quando dixit serpenti: ꝙ deus preceperat ne pomum comederent neq tāgerent de tactu vtiq p̄ceptum nō acceꝑant sed hoc addidit in displicētiā p̄cepti. Ut dicit Nico. de lyra. Quare concludit̄ ꝙ p̄ncipale peccatū ade ⁊ vxoris eius inobedientia fuerit. ⁊ ex consequenti crimen lese maiestatis. De quo aug. li.14. de ci. dei. c.12. ait. Nō debet extimare quisq leue ac puum illud fuisse cōmissum. quia in esca factum est. Non quidem mala nec noxia. nisi quia prohibita. Nec enim quicquā mali in illo tante felicitatis

padiso deus crearet atq3 plātaret: ſ
obediētia cōmendata eſt in precepto
que ꝟtus in creatura rōali mater eſt
quodāmodo omniū cuſtoſq3 ꝟtutū.
Hoc itaq3 de vno cibi gn̄e nō edēdo
vbi alioꝝ tanta copia ſbiacebat: pre
ſertim cū nōdū volūtati cupiditas re
ſiſtebat: qđ de pena trāſgreſſiōis po
ſtea ſbſecutū eſt: tā leue p̄ceptum ad
obſeruādū tā breue ad memoriā reti
nēdū: tāto maiore iniuſticia violatū
eſt: quāto faciliore poſſet obſeruātia
cuſtodiri. hec Aug. ex cuius ꝟbis de
p̄hēdimus: q̄3 graue fuerit primoruʒ
pentum peccatū. Nec mirū: quoniā
ſi pater indignat̄ filio: ⁊ dn̄s ſbdito
inobediēti: quāto magis pater miſi
cordiaruʒ: ⁊ dn̄s celi ⁊ terre moleſte
ferre debuit: dū p̄ceptū ſuū de facto
vidit cōtemni ⁊ p̄teriri. ¶ Secūdū
dubiū erat: vtrum peccatū illud fuit
grauiſſimū omniū peccatoꝝ. Et re-
ſpōdet Bo. in. 2. di. 21. ⁊. 22. ꝙ vnuʒ
peccatuʒ poteſt dici grauius altero
duodecim modis. ¶ Primo cāſitate
⁊ ſic peccatum diaboli eſt maximum
cuius inuidia mors intrauit in orbē
terrarum. ¶ 2° enormitate: et ſic pec
catuʒ Jude. ¶ 3° ingratitudine: ⁊ ſic
peccatū illi⁹: q̄ plura ſuſcepit dona et
bn̄ficia ¶ 4° piculoſitate: ⁊ ſic peccatū
īgrātie ¶ 5ᵒ inſepabilitate: ⁊ ſic pec-
catū auaricie ¶ 6° importunitate: et
ſic ſupbia: que ex ipſis bonis opibus
cōſurgit ¶ 7° pronitate: ⁊ ſic luxuria
8° maioris gratie impugnatōe: ⁊ ſic
peccatū in ſpūm ſanctū ¶ 9° maiori
offenſiōe: ⁊ ſic ydolatria ¶ 10° ratiōe
maioris libidinis: ⁊ ſic cuiuſcūq3 ge-
neris peccatuʒ pōt fieri maius alt̄o.
11°. gn̄alitate: ⁊ ſic peccatū p̄mi p̄tis
dicit̄ fuiſſe maius: q̄a in totū genus
hūanū ſe diffudit. 12ᵐ rōe facilitati
reſiſtendi. Et ſic dicit magr̄ in textu
ꝙ peccatū Ade fuit grauiſſimū: q̄a
vt dicit Aug. li. 14. đ ci. dei. Magna
fuit in peccādo iniq̄tas: vbi tāta fuit
in nō peccādo facilitas. ¶ Tertium
dubiū fuit. vtꝝ grauius peccauit vir
q̄3 mulier: ⁊ rn̄det Bona. ꝙ ſi loqua
mur de grauitate: quātū ad ingrati
tudinē: ḡuius peccauit vir: q̄a copio-
ſiora dona ſuſcepit. Si aūt loq̄mur
quātū ad libidinem magis peccauit
mulier: q̄a cū magis improba volū
tate: dū cupiuit deo aſſimilari: ⁊ cre-
didit. Si ꝟo loq̄mur ad corruptiōeʒ
diſtinguēdū: q̄a aliq̄d dicit̄ corrūpe
duplicit̄. Aut p modū cauſe. Aut p
modū occaſiōis. Si p̄mo modo ſic
q̄a peccatū viri fuit cā trāſfuſiōis in
poſtēos: ⁊ ita corrupit ſe ⁊ alios: ma
ior cōſecuta eſt ex peccato viri corru
ptio: ⁊ ideo eius culpa fuit grauior.
Si p modū occaſiōis: ſic q̄a peccatū
mulieris fuit occaſio peccati viri: et
ita p cōſequēs omniū alioꝝ. Hoc m̄
mulier poteſt dici ceteros corrupiſſe
nō ſolū poſteros: ſed etiā virū ſuum
vn̄ nō ſolum peccauit in ſe: ſed etiam
in ꝓximū: ⁊ quātuʒ ad hoc peccatuʒ
eius fuit grauius q̄3 peccatū viri.
¶ Quartū dubium fuit. Utruʒ magis
fuit remiſſibile peccatuʒ hominis q̄3
angeli. Et reſpondet Alexander in
tertio ſūme ꝙ ſic: ⁊ cōgruētia ſumit̄
ex tribus.
¶ Primo ex libertate arbitrij.
¶ Secūdo ex conditōe nature.
¶ Tertio ex qualitate peccati.

PRimo rōe libēi arbitrij fuit ma
gis remissibile pcēm hōinis q̄3
āgeli ꝑ3.n.aug.⁊ pōit̄ a magr̄o.24.
di.2.in libēo arbitrio ē facl̄tas volū
tatis ⁊ rōnis: tā in homine q̄3 in an
gelo:ꝟūtamen differenter. Primo
quātū ad volūtatē:q̄a libeꝝ arbitriū
hōis āte electionē3 volūtatis:⁊ post
electionē se habet mutabilit̄:liberum
arbitriū angeli āte electionē se hab3
mutabilit̄:⁊ pꝰ electionē imutabilit̄.
⁊ hac rōne in sūmo gradu: libeꝝ ar
bitriū est in deo. Jn infimo in hōie:
in āgelo ꝟo medio modo se habēs.
Quare deus de necessitate imutabi
litatis semꝑ elegit bonu3:homo pōt
eligere bonum ⁊ malū:⁊ iteꝝ bonū
Angelus aūt tātū semel pōt eligere
⁊ ideo quicq̄d elegit nō potuit dete
stari:exquo nō potest penitē: neq3 ꝑ
penitētia3 culpā delere: que est dete
statio mali: ⁊ ita relinquit̄:ꝙ culpa
eius nō potest remitti:sicut remittit̄
illa hominis. Jtē quātū ad ꝓprieta
tē rōis:differt libeꝝ arbitriū in hōie
⁊ in āgelo:q̄a sicut dicit Dionysius.
Dei intellectus angeli firmius est:et
hoc est quia supra tēpus ⁊ ita accipit
totū simul:⁊ non post hoc illud: vel
hoc ex illo. ⁊ ideo dicit̄ angelus in
tellectualis sƀstātia: ꝭ intellectꝰ hōis
est in tpe.⁊ ita cōferēdo accipit.Un̄
nō accipit totū simul:sed vnum post
aliud:⁊ vnu3 ex alio.sicut ex p̄missis
cōclusionē.⁊ ideo hō dicit̄ rōalis sƀa
q̄a rō est ꝟtus collatiua vniꝰ ab alio
q̄lis est g̊ cōpatio simplicis ad cōpo
sitū ⁊ pūcti ad lineā in essendo:talis
est cōpatio intellectꝰ angelici ad hu
manū in intelligēdo ⁊ iudicādo. cū
g̊ iudiciū fiat ab intellectu.p3 ꝙ āge
lus ꝭm statū sue cōditiōis iudicat de
re tota simul.⁊ non in tēpore.⁊ iudi
cando de ipsa.videt eam totā simul
g̊ certissime iudicat. ꝭ g̊ peccat in iu
dicādo.p3 ꝙ peccat ex certissima ma
licia: ⁊ sic nullo mō potest excusare.
g̊ eius peccatū est irremissibile. Nō
sic autē est de homine. vn̄ cū totā rē
nō simul videat potest decipi in iudi
cio suo.⁊ ita cū peccatu3 eius aliquo
mō possit excusari.nō ē irremissibile
vn̄ Gene.6.dixit deus. Nō p̄manе
bit spūs meus.i. indignatio mea in
hōie in eternū q̄a caro ē. Scđa rō
Scđo pcēm hōis fuit magꝭ remissi
bile q̄3 peccatū āgeli rōe nature.vt.n
inq̄t Anselmus.li. Cur deus homo
ꝑ aliū hominē q̄ nō esset sui gn̄is hō
nō debuit liberari ⁊ reparari.Et cū
nō oēs āgeli sint vnius gn̄is.p3 ꝙ n̄
fuit possibilis repatio in āgelo sicut
in hōie Tertia rō. Tertio pcēm
hōis fuit magꝭ remissibile rōe q̄lita
tis peccati.attēdēdo in pcc̄o tria.

Primo genus.
Secundo circūstantiam.
Tertio occasionem.

Primo attēdēdo genꝰ. Tā āgelus
q̄3 homo peccauit ꝑ superbiā.ꝭ diffe
rent.hō.n.appetijt sciētiā dei. Sed
angelꝰ omnipotētiā. Omnipotētia
autē dei nō est cōmunicabilis alicui
creatūre.Unde xp̄s ꝭm ꝙ homo nō
hūit omnipotētiā:ꝭ hn̄ omniū scien
tiam. Quia g̊ sūma inordinatio est
appetere illud ad qđ nullo mō crea
tura ē ordiata. hō āt erat ordiatꝰ ad
sciētiā quā appetebat.ideo peccatum
hōis fuit remissibile.non angeli.

Secundo attendēdo circūstantiam peccati pz differentia. Nā in Adam fuit aliqua ignorātia: q̄a peccatū q̄ erat mortale credidit veniale. Sicut dicit aug⁹. Unde nō tātum credidit peccare quātum peccauit. Angelus autem non habuit ignorātiā in peccando. Item homo habuit ꝓpositū penitēdi ⁊ petēdi veniā de peccato: q̄ credebat veniale. Angelus autē non. ⁊ ꝓpter hoc peccauit in spiritū sanctū: homo nō. ¶ Tertio attēdēdo occasionem peccati. pz. q̄a homo nō peccauit seipso sed alio mediante scȝ vxore. vxor etiam suasa fuit a serpēte Insuper in vno homine erat tota species hūana nō adhuc mltiplicata sed multiplicāda in alijs. Sed in angelo peccante non erat tota natura angelica: ⁊ ꝓpter hoc diuine iusticie congruū fuit. vt nō statim iudicaret hominē q̄ cito peccaret. donec spēs humana multiplicaretur. ⁊ maxime numerus electoꝝ.

¶ De duodecim penis punitū est genus humanū ꝓpter peccatū ꝑmorū pentū. ¶ Cap. tertiū.

Et si cotidie in nobisipsis experiamur: q̄ mirabilis facta sit humana conditio ꝓpter lapsum ꝑmoꝝ pentum. Vūtamen vt vehementius excitet animus ad timorē. de penis quas humanū genus incurrit ꝓpter trāsgressionē diuini p̄cepti. In hoc tertio misterio flebiliter differemus. Deus nācq̄ iusto iudicio quadruplici pena voluit Ade peccatū punire.

¶ Prima dicit spiritualis.

¶ Secunda corporalis.

¶ Tertia temporalis.

¶ Quarta eternalis.

¶ De triplici pena spūali quā incurrit humanū genus ꝓpter lapsum primoꝝ pentum. Et ꝑmo de ꝑditione iusticie originalis.

Prima pena qua puniuit deūs peccatum Ade. fuit spūalis. et hec triplex.

Pri^a d̄r iusticie originalis ꝑditio.

¶ 2^a anime maculatio.

¶ 3^a donoꝝ spūaliū diminutio.

¶ Prima pena spūalis fuit iusticie originalis ꝑditio. De hac dicit Nico. de lyra. sup. 5. c. ad Ro. Iusticia originalis est quedam humane nature rectitudo ſm quam corpus erat aīe s̄biectū. ⁊ vires inferiores ratōi q̄diu anima s̄bdita erat suo creatori. Hec autem iusticia erat quoddā donum supernāle datū homini a deo. p q̄ ipse homo erat totaliter s̄biect⁹ deo: q̄tum ad rōnem. Ratiōi v̄o erāt s̄biecte vires inferiores. s. irascibilis ⁊ cōcupiscibilis. hāc iusticiā vocat Salomon rectitudinē. quādo dicit ecclesiastes. 7°. c. Inueni q̄ deus fecit hominem rectum. Ista ḡ iusticia vt dicit Lādulfus. in. 2. di. 29. ordinabat respectu dei. vt plena obedientia exiberet ei. deinde respectu sui. vt pfecte faceret inferiores potētias seq̄ motū recte rōis ⁊ volūtatis. deiñ respectu ꝓximi. vt redderet vnicuiq̄ q̄ suū erat. ⁊ debitā cōdilectionem. Addit Lādulfus q̄ erat in volūtate sicut in s̄biecto: quia si iusticia moralis est in volūtate ſm Arist. 5. ethi. Nō min⁹ originalis iusticia. ⁊ ideo nō tenetur opinio eoruȝ qui dixerunt q̄ erat in appetitu sensitiuo. q̄a illa iusticia fuit

habitus ꝑceptiuus: non obeditiuus:
Fuit. n. data ad ꝓmpte inclinãdum
volũtatem: ⁊ vt intensiue ⁊ dñatiue
preciperet. De hac dicit Tho. ꝑma p.
.q. cẽtesima ꝑª. ꝙ ex eo ꝙ fuit donũ
diuinitus datũ toti nature: Idcirco
filij pentibus assimilati fuissent q̃tũ
ad originalem iusticiã. O q̃ȝ grauis
fuit hec iactura donum tale ꝑdidisse
cuius vtiqȝ ꝑditione etiam sancti cũ
tot aspitatibus ⁊ castigatõib⁹ ac mor
tificationib⁹ carnis: cõcupiscẽtiã vix
supare potuerunt. Clamabat Paul⁹
ad Ro. 7. Uideo aliam legẽ in mẽ-
bris meis repugnanteȝ legi mentis
mee. Si non peccasset Adam: non
erat opus cuȝ tot ieiunijs disciplinis
vigilijs ⁊ laboribus acquirere regnũ
celoꝝ. O Adam quid fecisti: cũ non
obedisti voci dei. Ecce ꝓpẽ culpam
tuam perdita est tibi: ⁊ omnibus a te
descẽdẽtibus originalis iusticia. Iõ
dicit textus Geñ. Aperti sunt oculi
eoꝝ. Nico. de lyra. s. ad cognoscẽdũ
suam nuditateȝ esse confusibilẽ: que
prius erat hõesta: q̃a sbtracta iusticia
originali: statim senserũt rebellioneȝ
carnis: ad spũm ⁊ motũ inordinatũ
membroꝝ. Ideo statim studuere co
operire suã nuditatẽ ⁊ turpitudineȝ
⁊ vt dicit textus: consuerũt folia fic⁹
⁊ hoc dicũt hebrei: ꝙ ficus fuit arbor
ex cuius fructu comederũt: ⁊ fecerũt
sibi perizomata. i. succinctoria circa
lumbos. Nota tñ ꝓm doctores mo
dernos: vt dicit Landulfus in. 2. di
29. ꝙ iusticia originalis non fuit ha
bitus gratie gratum facientis ex eo
ꝙ ꝑmus homo nõ fuit creatus cum
gratia gratum faciente: vt magister
dicit in littera p̃sẽtis nominate di
stinctiõis ꝙ creatus fuerit cũ iusticia
originali. Tamẽ anteq̃ȝ peccaret: ha
buit gratiam gratũ facientẽ. Fuit. n
tribus horis in statu innocẽtie quia
fuit creat⁹ hora sexta: ⁊ expulsus ho-
ra nona. In ista morula fuit sibi col
lata gratia. quia Grego. ⁊ Damas.
quos magister adducit in textu di-
cunt ꝙ primus homo fuit in caritate
⁊ fuit coniunctus deo: et donis mi-
randis preditus. ergo si caritatem hũit
hũit gratiã quia idem sunt.

[S]Ecũda pena spũalis quaȝ in
currit Adã ꝓpter inobediẽtiã
illam: dicitur anime maculatio. tho.
ꝑma secunde. q. 86. articulo primo.
Macula ꝓprie dicit᷑ in corporalibus
quãdo aliq̃d corpus nitidũ ꝑdit suũ
nitorem: sic macula fuit anime Ade
Naȝ inocẽtia ꝑdita mortali peccato
facta fuit obnoxia: ⁊ q̃d his grauius
est. Omnes ab Adam descendẽtes.
Christo dũtaxat excepto: q̃a fuit de⁹
⁊ homo: cum sorde originalis culpe
nascunt᷑: que est culpa contracta: ⁊ si
non acta. Omnes inquit Apost. ad
Ro. 5. in Adam peccauerũt. De hac
ꝟo materia diffusius loquar in ser-
mone ꝓ festo cõceptõis ꝟginis glo
riose.

[T]Ertia pena spũalis dicit᷑ do
noꝝ spũaliuȝ diminutio. seq̃t᷑
ex cõsequenti ꝙ postq̃ȝ iusticiã origi
nalem ⁊ gratiã gratũ facientẽ Adã
amisit: non cum illa dulcedine deuȝ
otẽplabat᷑ sicut prius: nec gaudebat
eius conscientia intrinsecus gustib⁹
reꝝ diuinaꝝ. Nam licet deũ ꝑ essen
tiam non viderit: vt dicit Tho. i. pte

q.94.⁊ Bon.in.2.di.23.vidit tamē
deū per speculū clarū:⁊ p̱ apparitōez
in aliquo signo:seu in s̄biecta creat̄a
sic potuit letanter vidisse āgelos in
corporibus assūptis apparentes sibi.
Ex quibus omnibus suauissime refi
ciebat̄ in mēte: que tamē post illam
trāsgressionē in eo fuerūt diminutā.

¶ De punitione corporali.

SEcunda pena qua punitū fuit
Ade peccatū:dicit̄ corporalis.
⁊ hec est triplex.
¶ Prima dicit̄ cōtrarioꝝ actio.
¶ 2ª laboriosa vite sustentatio.
¶ 3ª mortis s̄biectio.

¶ Prima pena corporalis est cōtrioꝝ
actio. Si enim Adam stetisset:q̄ nūc
homini contrariāt̄: minime illū ledē
potuissent: si in ignem fuisset ꝓiect⁹
ipsū non cōbussisset:si in aquā fuissz
imersus:ipsum nō suffocasset:et silia.
⁊ hoc vtiq̧ euenisset p̱ dei ꝓuidētiā
que sic actiuoꝝ actum suspendissz ꝙ
impassum minime agerent. De hac
impassibilitate ⁊ duab⁹ penis sequē
tibus: copiosius tractaui in q̄dragesi
mali:in sermōe de vita. Jdeo in hoc
loco ista breuiter p̱curro. ¶ Secūda
pena corporalis est laboriosa vite su
stentatio. Dictuz equidē fuit homini
Geñ.3. Jn sudore vultus tui vesceris
pane tuo. Si non peccasset: nō erat
opus tot laborib⁹:tot artibus: tot in
dustrijs acquirere victū ⁊ tegumētū
Unde Aug.li.14.de ci.dei.c.26.ait
Uiuebat itaq̧ hō in paradiso sicut
volebat:q̄diu hoc volebat:qđ deus
iusserat: viuebat fruens deo: ex quo
bono bonus erat. Uiuebat sine vlla
egestate:sic semp̱ viuere habēs in po
testate:cibus aderat ne esuriret:pot⁹
ne sitiret:lignum vite:ne illū senecta
dissolueret:nihil corruptōis in corp̱e
vel ex corpore vllas molestias vllis
eius sensibus ingerebat:null⁹ extrin
secus morbus:nullus ictus metuebat̄
extrinsecus summa in carne sanitas
erat:in animo tota tranq̄llitas. Hec
ibi. Jgit̄ omnes dolores p̱turientiū
omnes sudores laborātiū:agricl̄aꝝ
artificum:et quorūcūq̧ omnia mala
egrotantiū ⁊ infirmorū: q̄ nec libris
medicoꝝ cūcta rep̄hensa sūt: omnia
deniq̧ h⁹ vite p̱icula a culpa p̄morū
p̱entū deriuant̄. ¶ Tertia pena cor
poralis ē gn̄alis mortis s̄biectio: ꝓpt̄
peccatū ecenim p̄moꝝ p̱entū mors
dn̄at̄ in omnib⁹. vn̄ aug.li.13 de ci.
dei.c.3.ait. Fatendū est p̄mos hōies
ita fuisse institutos:ꝙ si nō peccassēt
nullū genus mortis exp̱irent̄. Sed
eosdem peccantes primos ita fuisse
morte mulctatos. Ut quicq̄d eoruz
stirpe esset exortum:eadē pena tenēt̄
obnoxium. Pro magnitudine q̄ppe
culpe illius nāz dānatio mutauit in
peius:vt qđ penalit̄ p̄cessit in peccan
tibus primis nālit̄ sequeret̄ in nascē
tibus ceteris.

¶ De tertia pena corporali.

TErtia pena qua punitū ē pec-
catū p̄moꝝ p̱entuz dr̄ t̄palis.
⁊ hoc tripliciter.
Prima est a paradiso expulsio.
2ª animalium rebellio.
¶ 3ª s̄biectionis introductio.
Prima pēa fuit a paradiso expulsio.
vt.n.hēt̄ Geñ.2. Plātauerat autez
dn̄s deus p̱adisum voluptatis a p̄n
cipio.i.a p̄ncipio creat̄e:s̄z expositōz

Magistri in historia scholasticã. s. cũ apparuit arrida: ⁊ germinare terraꝫ fecit. Ulꝰa pncipio. i. a pma pte orbis .i. ad orientẽ. Nã vt dicit Tho. pma pte. q. 102. Conueniẽter in pte orĩetali dicit situs: qa credendũ est ꝙ in nobilissimo loco totius terre sit constitutus. Cuꝫ autẽ oriẽs sit dextera celi ſm Arist. 2. de celo ⁊ mũdo. Dextra autẽ est nobilior ꝙ sinistra. Conueniens fuit vt in oriẽtali pte padisus ille institueret a deo. De hoc padiso sic ait Damas. li. 2. c. ii. Paradisus in oriente positus est omni terra excelsior: tẽpato tenuissimo ac purissimo aere fulgens: plantis semp floridis comatus: bono odore plenꝰ: lumieqꝫ repletus. Isidorus li. 14. ethi. Idem dicit in sentẽtia. Et Aug. 8. sup geñ. ad lrãm. Tres inqt sunt de padiso gñales sententie. Una est eoruꝫ qui tãtũmodo corporalit volũt intelligi Alia est eoruꝫ qui spũalit tm̃. Tertia eoꝝ q vtroqꝫ modo paradisuꝫ accipiunt: quã mihi fateor placẽ sentẽtiã Et in. 13. de ci. dei. Que cõmode dici possunt de intelligẽdo spũalit paradiso nemine ꝓhibente dicãt: duꝫ tñ ⁊ illiꝰ historie ṽitas fidelissima rerũ gestaꝝ narratõe cõmẽdata credãt. Tria. n. que de paradiso in scriptura dicunt p modũ narratõis historice ꝓponũt. In omnibus auteꝫ que sic scriptura tradit: est pro fundamento tenẽda ṽitas historie. et desup spũales expositões fabricãde. Hec Aug. Ad hũc padisuꝫ translatꝰ ẽ Enoch. vt hr Eccle. 88. c. ⁊ Helyas. Ut patꝫ 4. Re. 2. c. Ambro. in exameron. Et Basilius in exameron dicunt. ꝙ positus est in altissimo monte: de cuiꝰ cacumine cadunt aque cũ tanto strepitu ꝙ oẽs circa habitãtes fiũt surdi ⁊ faciunt aqũe lacũ: ex qᵒ ꝓgrediũt q̃tuor flumina. Uerũtamen vt dicit Tho. sequendo Aug. 8. sup Geñ. ad lrãm. Locus ille seclusus est a nostra habitatõe aliqbus impedimẽtis vel montiũ: vel mariũ: vel alicuiꝰ estuose regionis: que ptransiri non potest: ⁊ ideo scriptores locorum de hoc loco mentionẽ nõ fecerũt. Ad nrã igitur redeũtes. Magister in historia scholastica dicit ꝙ hõ cõditus ẽ in agro damasceno: ⁊ inde tulit eum deus ⁊ posuit eũ in padisum. Rõ ſm Tho. ẽ qa padisus fuit locus cõgruus habitationis hũane: q̃tũ ad incorruptiõꝫ pmi status. Incorruptio autem illa nõ erat hõis ſm nãm: ſ ex supnãli dei dono. vt g hoc gratie dei imputaret: ⁊ non humane nature. Deũs hominẽ extra padisum fecit: ⁊ postea in paradiso posuit. Ut ibi habitaret toto tpe animalis vite: postmodum cũ spũaleꝫ vitã adeptꝰ essꝫ trãsferret in celũ. Ibi g vt dictũ est paulo ante tribus horis creditur Adam traxisse morã. in q diuini mãdati trãsgressor inuentus est: ⁊ a padiso cuꝫ pellicea tunica turpit eiectꝰ: missusqꝫ est cum vxore sua in hãc vallem lacrimaꝝ.

De pditõe dominij animaliũ.

Secũda pena tpalis: q punituꝫ est pmoꝝ pentũ peccatuꝫ: dr animaliũ rebellio. De qbꝰ dicit dñs Bo. in. 2. di. 15. ꝙ alit ordinãt aialia ad hominẽ ſm statũ innocẽtie. Alit ſm statũ nature lapse. In statu innocẽtie ordinabãt ſꝫ rõeꝫ q̃druplicez.

¶Prima rō ad manifestādū hōis im-
perium: qđ manifestaret: dū ei p oia
obedirent. Secūda ad decorādum
hōis habitaculū: animaliū multitu-
dine nō solū arboꝝ. 3ª ad excitādū
hōis sensum: vt in ipsoꝝ animalium
naturis diuersis videret hō multifor
mem sapientiā dei. 4ª ad mouēdū
hōis affectū: vt videſ illa deo ſbiecta
⁊ sibi: ipse deum amaret. Secūdum
ſo statū nature lapse ordinaſ aialia
alr ad hominē. Jumēta.n.⁊ pecora
ordinaſ ad reuelādū hōis indigen-
tiā: quātū ad cibū: quātū ad vestitū:
quātū ad obsequiū: ⁊ quātū ad sola
ciū: hec p maiori pte sumpta sunt ex
dictis Aug.3.sup Geñ. āte peccatuz
itaqʒ omnia animalia ſb hōis erant
ptāte: oēs volucres celi: ⁊ oēs pisces
maris. Unde deus dixit Geñ.i.ca.
Dominamini piscib9 maris: ⁊ vola
tilib9 celi ⁊ vniuersis animalib9 que
moueſ sup terram. Ex quo vt dicit
Tho.i.pte.q.96. Naturaliſ homo
dñs est omniū animaliū. Jdō pmo
politic. dicit Arist. q venatio est qsi
quoddā iustū bellū qđ vtiqʒ nō expe
diret: si Adā nō peccasset. Uerūtam
somnia hec videnſ plerisqʒ: q facile
seipsos confundere vel corrigere: qđ
melius est possunt: si amicoꝝ dei et
sanctoꝝ viroꝝ exēpla inspicē velint.
Refert nāqʒ hierony. in vita pauli
pmi heremite. Q coruus diebus sin
gulis dimidiū panez Paulo defere
bat: ⁊ dū Anthoni9 ad illū visitādū
se contulit: integrū vt vtriqʒ sufficēt
apportauit. Jnsuper dū Anthonius
post illius felicē trāsitū corp9 vellet
sepelire: superuenietib9 leonibus: ⁊ mā
suetissime fodētib9 terrā: id fecit ipse
adhuc hieronym9 leonem ferocissi
muz in monasterio velut agnū mā
suetū retinuit. At ⁊ Frācisc9 noster
lupū apprehēdit in ciuitate Eugubij
qui multos hōies occiderat ⁊ cū obe
dientia multa lupus Frācisc9 secut9
ē. Qui mādato ei9 biēnio supuiuēs
mansit cū hominib9 ⁊ pueris ⁊ cani
bus: neminē vltra ledens. Sanctus
adhuc pontifex Siluester draconē
ingētē ferreo anulo imposito in nari
bus eius sine aliquo nocumento in
vrbe maxima ligauit. De leonibus
iteꝝ legimus q Danielē seruum dei
nō offēderūt. Naz vt dicit Danielis
14.c. fuit ipse in lacu: in quo erāt.7.
leones diebus.7. qbus dari cōsuetū
erat quotidie duo corpa: ⁊ due oues
⁊ tūc nō data fuit eis vt deuorarēt
danielē: q tamē ptegēte se deo liber
cū leonibus habitauit.

¶ Subiectio violēta ē ppē peccatū.

TErtia pēa tpalis fuit ſbiectōis
introductio. Si nō peccasset
homo: tūc homini hō nō ſbiceretur.
Uerūtā vt accipi pōt ex dictis sācti
Tho.i.pte.q.96. duplex est ſbiectio.
vna violentie: altera ordinis ⁊ reue
rentie. Prima nō fuisset in statu ino
cētie: qa penalis est ⁊ dura. 3ª ſo q
nemini nocet fuisſz in illo statu: quia
reuerēter ⁊ cuz amore filij fuissent ſb
diti pentibus suis: vxores maritis: et
iuuenes senibus ⁊ similia.

¶ Q non essent tot dānati ſi non
peccasset Adam.

QUarta pena qua punituz ē pec
catū pmorū pētū dicit eternalis
na illud peccatū puniſ pena eterna

tripliciter.
Primo in paruulis.
Secundo in infidelibus.
Tertio in dānatis omnibus.
Primo illud peccatū punitur pena
eterna. In paruulis qui in solo origi
nali decedūt. Omnes quippe tales
in eternū ꝑuabūt visione dei: vt dic
Magister in. 2. di. 33. De hac mā et
sequenti de infidelibus dixi in q̄dra
gesimali. 2° illud peccatum punit in
infidelibus pena eterna. Oēs q̄ppe
infideles in sua infidelitate moriētes
eternalit dānati puniēt in inferno:
nec vera: nec tenēda: imo velut here
tica reiciēda est opinio eorū q̄ dicūt
vnūquēqꝫ in sua fide saluari. Unde
scribit ex de sūma trinitate ⁊ fide ca
tholica. c. pmo. vna ē fideliuz vniuer
salis ecclesia: ex quā nullus omnino
saluat. 3° punit peccatū primorum
pentum in dānatis omnibꝰ. Tenēt
q̄dem aliqui: ꝙ si stetisset hō in statu
innocentie: soli fuissent nati: q̄ modo
sunt electi. Hoc videt asserē Grego.
q̄ in 4° moraliū. c. 25. ait. Si pētem
pmū peccati nulla putredo corrūpet
nequaq̄ꝫ filios pditionis generasset
Sed illi qui nunc p redēptorem sal
uandi sūt soli ab illo electi nascerēt.
Et si diceretur ꝙ multi electi nati sūt
de pentibus dānatis. ḡ illi parētes
fuissent nati. Rn̄det Lādulfus in. 2
sn̄o. di. 20. ꝙ isti electi fuissent gēiti
ex illis pentibus electis. Quare autē
deꝰ pmittat tot homines nasci quos
ante secula vidit fore dānandos. Et
q̄a xp̄s qui mīꝭcordit vēit in mūdū
⁊ suo pcioso sanguine nos redemit
tam grandi piculo: tot hominū pdi
toꝝ non obsistit: ⁊ similia: nō est no
strum inuestigare. Sed potius vnꝰ
quisqꝫ timere debet: ne ꝓpter sua vo
luntaria scelera ⁊ delicta deputetur:
cum dānatis alijs igni gehēne: et iō
studeat opam dare: vt p penitentiaz
⁊ ꝟtutis opa numero electoꝝ ascri
bat. Sicqꝫ possideat eternū regnuz
in quo xp̄s cum suis omnibus viuit
⁊ regnat in secula seculoꝝ.

Sermo septimus de iudicio dei
contra mūdum lasciuientez quando
diluuio pdidit hōies peccatores.

QUā terribilia nimis sint
iudicia dei: preter ea que
de angelis ruentibus et
peccantibꝰ hominibus p̄
mis enarrata sunt: Ostendit adhuc
nobis diluuiū illud gn̄ale: qd inūda
uit tēporibus Noe quo paucis dūta
xat exceptis deleta est omnis caro.
Extendit vtiqꝫ tunc Rex celoꝝ po
tentissimū brachiū suuz: ⁊ cōtriuit su
pbiam hominuz malorū. nec inuētꝰ
est quispiaz: qui valuerit effugere fu
rorem illius. Omnes pierūt: omnes
suffocati sunt in aquis inundātibus
Qua de re vt efficacius timor dn̄i in
gerat cordibus nostris statui in hoc
smone de iudicio dei cōtra mundū
lasciuientez disserē. Dicāqꝫ q̄d ꝟacit
in scripturis de diluuio: quo carna
les homines puniti sunt continetur:
neqꝫ ꝓut in textu biblie singula posi
ta sunt explicabimꝰ: sed quedā p̄nci
palia tamen ptractabimus eo ordie
quo in hoc dicendi gn̄e auditoribus
facilius ꝟitatem psuadere possimꝰ.

¶ De diluuio igit̄ locuturi: tria miſteria declarabimus.
¶ Primū dicit̄ tēporalitatis.
¶ Secundum cauſalitatis.
¶ Tertium terribilitatis.

¶ De tēporibus circa diluuiū conſiderandis. Primo de ānis q̄ fluxerūt ab Adam vſq; ad diluuium.

¶ Cap. p̄mum.

PRo ampliore dicendoꝝ noticia: ad tempus diluuij: animū in hac ꝑte ꝟtemus: diſtinguemuſq; quatuor tempora cōſiderāda.
¶ Primū tēpus mūdialis duratōis.
¶ 2m retardate generationis.
¶ 3m diuturne expectationis.
¶ 4m menſis determinatōis.

¶ Ab Adam vſq; ad diluuiū anni duo millia ducenti q̄draginta duo.

PRimū tempus cōſiderandum circa diluuiū: dicit̄ mundialis durationis. In quo licet ſcire quot āni exacti ſunt a p̄ncipio mūdi vſq; ad diluuiū. Et ſm Joſephū ⁊ magiſtrum in hiſtoria ſcholaſtica ab Adā vſq; ad diluuium fluxerūt anni duo millia quingenti quinq̄gintaſex. ſm ꝟo Hieronymum Euſebiū ⁊ ſeptuaginta interpretes: ⁊ omnes tam grecos q̄ latinos: fuerūt āni duo millia ducenti quadraginta duo. Pro hac differentia annoꝝ non debet quis turbari: potiſſimū quia anni a diuerſis diuerſimode computāt̄. Eſt eniz annus maximus: de quo dicit Macrobius: ſecundo libro ſuper ſomniū Scipionis. ⁊ Tullius libro ſecundo d̄ natura deoꝝ. ⁊ in. 6. de republica qd̄ cōpletur cum ſol ⁊ luna ⁊ omnia ſydera firmamenti ad eūdem locum vnde ſemel profecta ſunt redierint. Hunc annuz Uarro conſici conſcripſit in quadraginta millibus annis Et dicit Aug. li. iz. de ci. dei. Platonici ꝟo in quindecim millibꝰ annis ꝓut refert Macrobiꝰ li. z. ſup ſōnio Scipionis. Ptolomeus vero in li°. Almageſti dixit annum maximū cōpleri in trigintaſex millibus annis. Sed Reſtaurus modernus philoſophus ⁊ Aſtrologus: in p̄mo libro d̄ cauſis eſſe mūdi dixit ꝙ ſtelle fixe et erratice mouent̄ ꝟſus orientē q̄tuor gradibus: nec vlterius: ⁊ poſt retrogradando alijs quatuor gradibꝰ retrocedeunt: ⁊ motus iſte nūq̄ ceſſat ab hoc ordine. Quare celū nūq̄ faciet opatiōes tales: quas ſemel fecit cum ſemꝑ tendit ad ꝓducēda noua ꝓpter maiorē nobilitatē ⁊ ꝑfectionē ipſius. Ideo nec ānus maximꝰ pōt poni. Eſt annus ſolaris: qui duobus modis accipitur. vno modo ꝓut eſt annus reuolutionis: ꝓut ſcribit ptolomeus. li. ʒ. Almageſti. i. c. Eſt tēpꝰ motꝰ ſolis: quo ſol ſemel circuit duodecim ſigna zodiaci: redeūdo ad p̄m pūctum ſui circuli: qd̄ quidem fit in trecentis ſexagintaquinq; diebus et ſex horis. Annus ꝟo vſualis tribus cōtinuis ānis cōtinet dies trecētos ſexagintaquinq;. Sed quartꝰ ānus qui dicit̄ biſſextilis ꝑficit̄ in trecētis ſexagintaſex diebus: naz ille ſex hore que ſupabūdāt a trecētis ſexaginta q̄nq; diebus nō ꝯputāt̄ in tribꝰ p̄oribus ānis: ſz in quarto cōſtituūt vnū diem: ⁊ vocat̄ ānus biſextilis: Et ſi ſic ſex hore nō intercalarēt̄ in q̄buſz quatuor ānis: ſucceſſu tꝑis variarēt̄

principia ⁊ fines temporū ⁊ solemni
tates que sunt in hieme: reperirent
in estate. Quare sancta mr̄ ecclesia
singulo quadrienio accepit diē vnū
qui vocatur bisextus: quasi ex bis. 6
horis collectus: ⁊ per hunc bisextum
stant firma in Kalendario pͥncipia
⁊ solēnitates temporum. Est adhuc
annus lunaris: continēs duodecim
lunationes: quarum quelibet cōtinet
dies vigintinouem cum dimidia. ꝗ̄
dies huius anni sunt tricenti quin
quagintaquatuor: estq̄ minor solari
diebus vndecim: seu quādo est bisext⁹
duodecim. Quid plura. annus vt p̄
diximus apud varias natiōes ·dispi
numero per multa secula fluctuauit:
⁊ vt cōmemorat aug. li. 15. de ci. dei.
⁊ Plinius libro septimo de naturali
historia. Egyptii quatuor mensibus
annum terminabāt. archades trib⁹
acharnane sex. Latini tredecim. Ex
quibus nullum fit preiudiciū historice
veritati: si inter scriptores rerum ge
starum de numero annorum tanta
suborta videatur differentia. Aduer
tendum tamen est: vt nullo modo
mundum et homines fuisse semper te
neamus. Hic fuit error Metrodori
chii: qui bm̄ Eusebium. li. i. de euāge
lica pͣparatione dixit. Uniuersum fuisse
semper: quia si esset factum: esset a nō
ente. Fuerūt ⁊ alii philosophi: vt Pi
tagoras samius: archita tarentin⁹:
et Theofrastus: ac Peripatetici fere
omnes qui vt scribit Censorinus ad
Cirillum in libro de natali die: affir
mauerunt homines semper fuisse.
Contra quos aug. li. 12. de ci. dei. c.
9. sic ait. Si semper fuit humanum
genus: quonam modo verum loq̄tur
historia gentilium narrans qui fue
rūt quarūcūq̄ rerum inuētores: q̄ pͥmi
liberaliū disciplinarū aliarūq̄ artium
institutores: vel a quib⁹ primum illa
vel illa regio: parsq̄ terrarū illa atq̄
insula incoli ceperit. Hec ille qui do
ctor eximius nō imerito ad historias
recurrit: quia vt inquit Tullius li. de
oratore. Historia est testis temporū:
lux veritatis ⁊ nūtia vetustatis. nos
ṽo scripture sancte adherē debem⁹:
que ṽidica narratōe cōmemorat ab
vno adam genus hominum multipli
catum. Scripsit autem Moyses hi
storiam genesis ex reuelatōe diuina
vnde Hierony. in epistola ad Pau
linum ait. Manifestissima est genesis
in qua de creatōe mundi de exordio
generis humani: de diuisione terre:
de confusione linguarū ⁊ gentium:
vsq̄ ad exitum scribitur hebreorum.
Sicut ergo cepit mundus: sic cepūt
esse homines: ⁊ vt docet Tho. i. pte
. q. 61. Solus deus pater fili⁹ ⁊ spūs
sanctus est ab eterno. Hoc. n. fides
catholica tenet: ⁊ omne contrarium
est hereticum. Sic enim creaturas
deus produxit: q̄ eas ex nihilo fecit.
idest postq̄ nihil fuerant. Ideo ab
adam vsq̄ ad diluuium termin⁹ assi
gnatur.

¶ Quare Noe distulit gnāre vsq̄
ad quingētesimū annum.

SEcūdū tēpus circa diluuiū cō
siderandum dicitur retardate
gnātionis. Uolens equidē scripta
de diluuio mensionē facē gnātōem
Noe tangit. Noe ṽo cū q̄ngentorum
esset ānorum genuit Sem Cham et

Japhet. vbi dubitare ↄtingit: quare Noe vsqꝫ ad q̄ngētesimū ānū distu lit generare. Rndet Nico. de lyra: ꝙ doctores hebrei dicūt: hoc factū esse ex eo ꝙ deus disposuerat eū saluare in diluuio cuꝫ tota sua posteritate. si aūt āte q̄ngētesimū ānū generasset fuissēt tot ex eo ⁊ filijs eius multipli cati: ⁊ fuissent inter eos multi mali: de quibꝰ nō esset dignū vt saluarēt Nā si in trecētis q̄nq̄ginta ānis q̄bꝰ Noe vixit post diluuiū. vt hr̄ Ge. 9. c. Ex tribꝰ eiꝰ filijs vigintiq̄tuor mil lia ⁊ cētū viros ex̄ muliēs et puulos ꝓcreatos affirmat filo. vt refert ma gister in historia scholastica q̄d fuissꝫ in q̄dringētis ānis. Insup tot ꝑsone cū necessarijs ad vitā ꝑ ānū integrū quo durauit diluuiuꝫ: nō potuissent cōpetēter in archa collocari. Quare deo volēte cū q̄ngētoꝝ esset annoꝝ filios generauit: cū q̄bꝰ ⁊ vxoribꝰ sal uus factꝰ est in archa. Vtrū pleriqꝫ dubitāt de Matusalē: ꝫm .n. cōputa tionē. 70. interpretū. vixit. 14. annis post diluuiū: sed nec legit̄ in archa fuisse: nec trāslatꝰ vt Enoch: ⁊ q̄daꝫ dicūt ꝙ mortuus fuit āte diluuiū. 7 ānis. hiero. asserit ꝙ eodē āno in q° fuit diluuiū: q̄d ēt diligēs ↄputatio ānoꝝ eius ꝫm genesim manifestat: tn̄ oēs in numero ānoꝝ eius vite cō ueniūt. s. ꝙ fuerūt oēs dies eius āni nōgēti sexagintanouē: vt dr̄ ge. 9. c.

¶ Qr deus per centum ānos predi cari voluit diluuiū.

Tertiū tēpus circa diluuiū cōsi derādū dicit̄: diuturne expe ctationis: ꝓ sua quippe pietate deus benignus anteq̄ꝫ disꝑderet peccato res illius tꝑis: diutius expectauit: et monuit vt ad penitētiā redirēt. Naꝫ ꝫm Aug. li. 15. de ci. dei. c. 24. Cum dixit deꝰ ad Noe. Erūt dies eiꝰ cētū viginti ānoꝝ: nō de termino hūane vite locutus est: ß de termino ad pe nitētiā assignato. Nāqꝫ centū annis archa legit̄ fabricata: vt refert Ma gister in historia scholastica: et Noe vbo ⁊ facto diluuiū ꝑdicebat: Vtrū illi hōies neq̄ꝫ deridebāt eū: ⁊ mina bant̄ ꝙ āteq̄ꝫ ipse archā ingrederet̄: si diluuiū supueniret interficerēt illū.

¶ Qr ī mēse mayo inūdauit diluuiū

Quartū tēpus circa diluuiū dr̄ mēsis determinatiōis: q°. s. mēse diluuiū illud venisset credit̄: ⁊ ad hō dicit Mag. in historia scholastica ꝙ fuit mēsis mayus q̄ ab hebreis dicit̄ Isan: a Macedonibꝰ yon: a Latinis mayus: de isto mēse lata est inter au ctores dissensio. Titusliuius ꝑmo li. ab vrbe cōdita. ⁊ Varro li. 6. de ori gene lingue latine. ⁊ Beda li°. de tē poribꝰ dicūt Romulū diuisisse ꝓplm Romanū in maiores ⁊ iuniores vt altera ꝑs ↄsilio: alia armis rēpublicā tueret̄. In honorē ḡ vtriusqꝫ partis hūc Mayū sequētē Juniū dixit. aug vo cōtra Faustū. 2° inq̄t mensēꝫ ve teres dixerūt Mayū a maya: quam mercurij matrē colebāt deaꝫ. ex quo oīs mercatores illo mense sacrifica bant Maye et Mercurio ¶ Papias vult vt dicat̄ mayus a madēdo: q̄a hoc tempore ros ꝑcipue cadat made faciens terrā: seu quia tunc oriantur hiades stelle pluuiales.

¶ Qr diluuium factum est volente deo: ꝓpter peccata hominuꝫ ꝑmēda

que si non fuissent: nec diluuiū inundasset. Cap. 2.

Iam disputandum est cōtra curiosos de causa diluuij: quoniā pleriq nolunt ppē peccata hominū diluuium inundasse. Idcirco vt de hac rei veritas clarius elucescat: notabimus quatuor causas: que a multis diuersimode solent assignari.

Prima dicit celestis influentia.
2ª demonum malicia.
3ª potentum violentia.
4ª omnis carnis immūdicia.

Q influentia celi non fuit causa precipua et pncipalis diluuij.

Prima causa diluuij assignat a quibusdam celestis influētia hi dicunt q si tempore illo omnes fuissent iusti et sancti: adhuc diluuiū supuenisset: et hoc pter dispositōem celi scilicet pter coniunctionē planetarum frigidorum et humidoꝝ talē effectum causantium. Nam vt dicit Seneca in li. de naturalib' qōibus. Dixit Empedocles arsurā esse terrā cum vniuersa sydera conuenient in signo cancri: et vniuersalē inūdatōez futuram: cum eadem turba syderuꝫ cōuersi in capricorno prouenit. Igit aiunt isti diluuiū ex causa naturali: sicut et alia diluuia cōsueuerūt qnq prouenire: vt enim inquit Isidorus li. 13. ethimo. In achaya fuit diluuiū Jacob patriarche et Ogigi tpibus: qui Eleusine conditor et Rex fuit.

Jde Jsidorus narrat: q recitat Orosius libro primo q anno octingentesimo decimo ante vrbem conditam aquarum illuuies maiorem partem populorū Thessalie absūpsit: paucis per refugia montium liberatis: maxime in monte parnaso in cuius circuitu Deucalion tunc Regno potiebatur: qui tunc ad se ratibus cōfugiētes susceptos fouit et aluit: a q° pterea genus hominum grecoꝝ fabule ex lapidibus ferunt reparatum. De hoc Deucalione mensionez facit Juuenalis li. pmo qui ait. Ex quo Deucalion nimb' tollētib' equor. Nauigio montē ascēdit sortesq poposcit. Paulatimq anim' caluerūt mollia saxa. Et marib' nudas oñdit pirrha puellas. Quicquid agūt hōies votū timor ira voluptas. Gaudia discursus nostri est farrago libelli. Jsidor' li. 17. ethi. c. 3°. farrago a farre dicta. est. n. herba ordeacea adhuc viridis nec dū grauis ad maturitatez turgētibus. Ouidius insup in. i. metamorphoseos ita inquit. Deucalion lacrimis ita pirrham affat ab ortis. O soror o coniunx o femina sola supstes. Quā cōmune mihi genus et patruelis origo. Demū thorus nutrit nunc ipsa pericula iungūt. Ferarū qscūq videt occasus et ortus. Nos duo turba sum': possedit cetera pont'. et ibi Ouidi'. Missam viri manib' speciez traxere viroꝝ. Et de femineo est reparata femina iactu. Jnde gen' durum sumus experiensq laborum. Et documenta dam' qua sum' origine nati. Famosū g̃ fuit illud diluuium de q° ipsi etiā poete tāta cecinē: nec tñ nisi a cā nāli pcessit. h ne multuꝫ inutiliter contendam'. dicit Nicol. de lyra q nobis satis esse debet testimoniū scripture: que diluuiū asserit firmiter inundasse in penā peccati.

Possum⁹ tñ dicẽ ƀm Ric. in.8.di. 47. ꝙ ꝓductionez ignis purgantis mũdũ in fine seculoꝝ precedet vehemens siccitas nalit̃ gñata: illi⁹ ignis ꝓductiõi cõcordãs: nõ tñ sicut dispositio necessaria. ſ; cõgrua: ita diluuiũ aque potuit ꝓcedẽ aliqua dispositio planetaꝝ frigidoꝝ ⁊ humidoꝝ: concurrens ad nutũ dei ad talẽ aquarũ inũdationẽ. Ideo influentia illa nõ fuisset: si deus non statuisset diluuio pimere se spernentes.

De demonibus incubis ⁊ succubis ⁊ gigantibus.

S Ecũda cã diluuij ab aliquib⁹ assignat̃ demonum malicia. Scribit̃ nãq; Gẽn. Uidẽtes filij dei .i. demões ƀz expositõez istoꝝ: q̃ dicũt̃ filij dei ꝓpt̃ nãm spũalẽ: filias hominũ ꝙ essẽt pulchre: miscuerũt se in specie hũana cũ mulierib⁹: ⁊ inde sũt nati gigãtes. Mag. in historia scholastica dicit. Potuit eẽ: vt incubi demones genuerint gigãtes a magnitudine corpoꝝ denominatos. Sed imanitati corpoꝝ respõdebat imanitas animoꝝ: ∂ũtñ nõ acceptat̃ hoc ꝙ gigãtes nascãt̃ ope demonũ incuboꝝ ⁊ succuboꝝ: q̃a et ipsi nati sunt ex viris ⁊ mulierib⁹: sicut ⁊ ceteri homines. Nã de Og Rege basan. deutronomij. 3. ⁊. 3. ca. dicit̃: ꝙ mõstrat̃ lectus eius ferreus. 9. cubitos habẽs lõgitudinis. ⁊. 4. altitudinis. ⁊. i. re. 15. c. legit̃ de Golia: ꝙ erat altitudinis sex cubitoꝝ ⁊ palmo. In cronica Ricobaldi reperi ꝙ tpe Clementis pape secũdi Rome cadauer inuẽtuz est gigãtis incorruptuz magnitudinis insolite: cui erat tale epitaphium

Fili⁹ euãdri Pallas quẽ lãcea turni Militis occidit: more suo iacet hic. Hec ideo dicim⁹ q̃a etiaz nalit̃ gigãtes pñt absq; demõib⁹ gñari: ⁊ ideo vtꝝ illi q̃ erãt diluuij tpe nati sũt: vt ꝓtactũ est demonib⁹ coopãtibus in dubiũ ∂tit̃. Sz posito ꝙ sic esset: nõ ꝓpterea deus diluuiũ inũdare fecit: qm̃ vt inq̃t Nico. de lyra. Diluuium datũ est in penã hominũ ñ demonũ. Or tpe diluuij filij potentũ etiã vi carnaliter concũbebant cuz filiabus pauperum.

T Ertia cã diluuij assignatur ab alijs potẽtũ violẽtia. Dicit. n. Rabi Salomon: ꝙ filij dei accipiũt̃ ꝓ filijs iudicum ⁊ potẽtũ: q̃ qñ videbãt filias sƀditoꝝ pulchre ornari: et qñ dabãt̃ ad nuptias accedebãt ad eas: cogñscẽdo carnalit̃ anteq̃ȝ mariti eas cogñscerẽt: ⁊ lz sic potuerit eẽ: tñ ƀ ñ ẽ totalis cã: ſ; q̃rta que seq̃t̃.

Or ꝓpter peccata carnis deus misit diluuium.

Q Uarta cã igit̃ quare diluuium fieri voluit de⁹: fuit oĩs carnis imũdicia: dr̃ quidez in textu Biblie. Omnis caro corrupat viaz suã. Alij itaq; filij dei ƀm Nic. de lyra intelligunt̃ qui descenderunt de Seth: q̃ ab Adam instructi fuerunt in cultu diuino: ꝓ filias hominũ intelligunt̃ mulieres descẽdẽtes ꝺ Chaym: que erãt lubrice lasciue ⁊ dissolute: et de illis ꝓcepat Seth filijs suis ꝺ volũtate dei: vt nõ coñherẽt cum eis. Ipsi ∂o fecerunt contrariũ: q̃a tamen hic fit mensio de filiis Seth: et filiabus Chaym. Notandum est secundum Magistrum in historia scholastica:

qui allegat ꝫm Methodoꝝ cui in car
cere exn̄ti ꝓ amore xpi: facta fuit re
uelatio de tēporibus p̄mis ⁊ nouissi
mis dicentē. ꝙ Adam ⁊ Eua virgi
nes egressi sunt de paradiso: ⁊ hoc
vtiq; ihiero. ad Eustochiū cōfirmat
dicens. Eua in ꝑadiso ꝟgo fuit: post
tunicas pelliccas sumpsit iniciuȝ nu
ptiaꝝ. āno ꝟo vite Adā. 15°. natꝰ est
ei Chaym ⁊ soror eius Calmana pꝰ
alios. 15. ānos natꝰ est Abel ⁊ soror
eius Delbora. ⁊ ideo natus est p̄mꝰ
Chaym pessimus q̄ȝ Abel iustus: vt
ostēderet ꝙ in Adam tota generis
humani massa dānata est: ⁊ quādo
aliq̄s ex ea vas sāctificatōis efficitur:
nō hoc ꝓuenit ex nā: ſ; ex dei vocātl.
misericordia. āno vite Adā cētesimo
trigesimo: Chaym occidit Abel. Et
luxere eū Adā ⁊ Eua cētū ānis: locꝰ
in q° luxerūt dicit̄ vallis lachrimaꝝ
iuxta Ebron. Chaym ḡ pessimꝰ re
māsit: q̄ p̄mus terminos terre posuit
ad calliditatē fallaciāq; ꝓduxit. p̄mꝰ
in terra suꝑbiuit: post Adā in ꝑadiso
p̄mus homicidiū ꝑpetrauit p̄mus ci
uitates edificauit: murisq; muniuit:
⁊ homines male agentes in vrbibꝰ
collegit: ſm Josephū Chaym itaq;
cog̊uit vxorē suam: que peꝑit Enos
enos genuit Irad: Irad mathusael
Mathusael Manuel: Manuel La
mech. Hic p̄mꝰ. s. Lamech bigamiā
introduxit. Et sic adulteriū cōt̄ legē
dei ex n̄ā fecit. In p̄ma. n. creatione
vnica vnice facta est mulier: ⁊ deꝰ ꝑ
os Ade decreuerat: vt essent duo in
carne vna: hic autem accepit duas
vxores: Ada ⁊ Sellā: genuitq; Ada
Jabel: q̄ adinuēit portacilia pastorū
. i. tentoria ad mutāda pascua: nomē
fratris eius Tubal. s. pater canētium
in cithara ⁊ organo: n̄ insturumtoꝝ
q̄dē: que lōge post inuēta fuerūt: sed
inuentor fuit musice ⁊ cōsonātiaruȝ
vt labor pastoralis quasi in delicijs
ꝟtēt̄: ⁊ q̄a audierat Adā ꝓphetasse
de duobꝰ iudicijs: ne ꝑiret ars inuē
ta: scripsit eā in duabus columnis: in
qualibet totā dicit Josephus. Una
marmorea: altera latericia: quarū al
tera non dirueret̄ diluuio: altera nō
solueret̄ incendio. Sella genuit Tu
balchaym: qui ferrariā artem p̄mus
inuenit: res bellicas decēter exercuit:
schulpturas operū vel hominum in
metallis in libidinem oculoruȝ fabri
cauit sicq; vsq; ad tempus diluuij ge
neratio Chaym semper excreuit nu
mero ⁊ malicia ac iniquitate ḡnatio
vero Seth instructa erat in dinino
cultu. dicit Strabus ꝙ post morteȝ
Abel: vouit Adam nō vltra se vxorē
cognitur um: sed deo iubēte ꝑ āgelū
fregit votum: vt dei filiꝰ de eo nasce
ret̄: quare cognouit vxorem suam: ⁊
natus ē Seth: q̄ genuit Enos: Enos
genuit Caynay: Caynay genuit La
mech: Lamech gēuit iareth: Jareth
Enoch: Enoch Matusalem: Matu
saleȝ Lamech. Addit magister histo
riaꝝ: ꝙ breuiter legislator ḡnatōnis
Ade transit festinās ad tꝑa ihabrae
p̄ris hebreoꝝ ⁊ plures s̄ticet Ade fi
lios ⁊ filias. ex q̄bꝰ oibꝰ vt ad ꝓpōitū
redeamꝰ. pȝ ꝙ nō habrae ꝓhibitum
fuerat: his qui descenderāt de Seth
ne inirēt matrimonia cū filiabus de
scendentibus de ḡnatōe Chyam: et
tamen contrariū facere nō erubuere

Inquit ad hec sanctus Methodor⁹ q̄ filij Chaym abutebãtᷓ vxorib⁹ fra trum suorũ nimis fornicatõib⁹: dein mulieres in vesaniã verse supgresse viris abutebãtᷓ. tãdẽ exarserũt hõies in alterutrũ coeũtes abũdabant pec cata imũdissima carnis in omnibus excepto Noe ⁊ vxore filijs ei⁹: ⁊ vxo ribus eoꝝ. Quia peccata illa nephã dissima deũ ꝓuocauerũt: vt diluuio extinguẽret cõcupiscẽtiã hominũ.

¶ De terribilitate diluuij: quo tãta strages facta est cõtra hõies ⁊ aialia

¶ Cap. tertium.

Audite obsecro oĩs ꝑpli pec catores q̃ꝫ terribile fuit iudiciũ illud: a quo se hõies defẽdẽ ñ value runt. Timete deum: et humiliate in cõspectu eius corda vestra: Nõ. n. est potẽtia: nõ fortitudo: nõ cõsiliũ contᷓ dñm. Ipse fuit qui vires gigãtũ cõ truit ⁊ deleuit: et aquis inũdãtibus omnẽ carnẽ. Si ãt cõpħẽdẽ velim⁹ illius diluuij terribilitatem quatuor considerare debemus.

¶ Primo terre deteriorationem.

¶ 2° animalium occisionem.

¶ 3° puuloꝝ sῡmersionem.

¶ 4° tãtoꝝ hominũ pemptionẽ.

¶ De ꝑpter aquas diluuij terra dete riorata est.

Primo cõsiderem⁹ terre dete riorationeꝫ. Dicit Magister in historia scholastica: exponẽdo verba dei. s. Dispdã eos cũ terra. i. cũ ferti litate terre: tradũt. n. vigorẽ terre: et fecunditatẽ longe inferiorẽ esse post diluuiũ: vñ esus carniũ hõi cõcessus ẽ: cũ ãtea fructib⁹ victitarũt: nec miꝝ q̃a tã diu fuit terra coopta aquis di

luuij: que ꝑ maiori pte: vt dicit Ni. ð lyra: fuerũt ð mari occeano salso.

¶ De animalia ⁊ volucres periere ex ceptis piscibus.

Secũdo cõsideremus diluuij ter ribilitatẽ ꝑptᷓ animaliũ occisio nem: vt inq̃t textus biblie. Mortua ẽ omnis anima viuens sup terraꝫ: oĩa animalia: oẽsq̃ꝫ volucres: excepti. que erant in archa. Nõ fuerunt mortui pisces: q̃a vt dicit Nico. de lyra: pec cata cõmissa erãt in terra ⁊ in aere: ñ autem in aquis.

¶ De puuli periere in aquis diluuij.

Tertio cõsideremus diluuij ter ribilitateꝫ: ꝑptᷓ puuloꝝ sῡmersi onem. Erãt illo tpe tot puuli: tot ad vbera matrũ pendẽtes: q̃ tñ ꝑ pr̄no scelẽ oẽs eiulãtes: lamẽtãtesq̃ꝫ sῡmer si sũt. Qualitᷓ ãt filij puniũtᷓ ꝑ pecca tis pentum: dixi in quadragesimali in sermone de ira dei.

¶ De oẽs hõies suffocati fũt: Noe et suis exceptis.

Quarto cõsiderem⁹ illi⁹ iudicij terribilitatẽ ꝑptᷓ tãtoꝝ hominũ peptionẽ. Completa si q̃dẽ iuxta dei ordinatoẽꝫ. Dixit deus ad Noe. In gredere in archam tu: ⁊ filij tui: vxor tua: ⁊ vxores filioꝝ tuoꝝ tecuꝫ. Ma gister in historia scholastica seorsum viros: seorsum mulieres nominauit dñs: cum de ingressu loqueretᷓ: ac si diceret: tẽpore afflictõis cessandũ est ab ãplexib⁹ mulierũ. In exitu ꝟo di xit de⁹. Egredere ð archa tu ⁊ vxor tua: coniũcti iubentᷓ exire: q̃ disiũcti intᷓuerãt: ac si diceret eis. Nũc redijt tempus ãplexãdi: vt multiplicemini super terram. Mox enim subiũxit.

Crescite et multiplicamini. dicit Rabi Salomon: quod in archa non fuit cocubitus hominum: nec avium: nec bestiarum propter universalem mundi tribulationem. In articulo itaque dixi illius. Intrauit Noe in archam iuxta preceptum domini cum omnibus animalibus et volucribus deputatis: que secundum Magistrum in historia scholastica: tuitu diuino: et angelorum ministerio adducta fuerunt. Refert Nicolaus de lyra quod articulus importat rem distinctam et manifestam. Deus namque ingredi fecit Noe de die clara et manifesta ad ostendendum quod poterat eum tueri a malis hominibus illius temporis qui cominati fuerant eum occidere. O quid fuit videre et quam tremendum spectaculum illud quando subito nebulosus aer fuit effectus ventique stridere ceperunt: tonabat ether: tonitrua audientes terrebant: et catharacte celi. i. nubes apte sunt secundum Nico. de lyra. loquitur scriptura metha forice: nec dicit de celo stellato: sed aereo ubi generantur nubes et pluuie: et quantus omnium luctus mox insonuit: quot lamenta: dum breui spacio excrescentes aque rape ceperunt corpora mergendorum: uidebat pater submergi filium: uidebat fratrem: et ipse necandus: clamabat ad sydera. heu heu perimus in aquis: filius patrem aut matrem forte precabatur. Adiuua me natum tuum pereuntem. ac ille respondere poterat. O me miserum: et ego tecum pereo: uix puto transsiunt dies quod maior pars defecit in aquis diluuii: et si qui forsan in montibus erant: suffocati sunt tandem ipsi: quando pluit 40. diebus. et 40. noctibus: et aque multiplicate superauerunt omnia cacumina montium. Expergissimini quoque o peccatores polluti. O carnales et lasciui. O sacrilegi et incestuosi. O libidinibus spurcissimis fedati: et timete Regem regum deum nostrum: deponite veterem vitam: abicite voluptates: corrigite malos mores: ut sic ipse misericors pater liberet nos ab omni malo in presenti: et in futuro largiatur gloriam sempiternam. Amen.

Sermo octauus de mulieribus: que occasio sunt multorum peccatorum propter que indignatur deus.

Propter mulierum conditiones noxias in grandia peccata sepenumero lapsi homines deum irritant: ut sue iusticie in illos furorem effundat et quantus ita fore facile comprehendi possit ex relatis in duobus precedentibus sermonibus: verum videmus cotidie patrias flagellari quod probi et sancti viri arbitrantur fieri: quia indignatur deus propter inordiatos excessus ornatus mulierum: et pompam: imo inhonestatem vestimentorum: adeo utique inualuit iam ubique perniciosa et detestabilis consuetudo huius dissolutionis: quod nulla forti persuasione predicatorum potest aboleri. ex hoc multiplicate sunt vsure rapine fraudulentie et iniquissime extorsiones: quin imo cum iuuencule multe nuptui tradi non possint: et aliis facultates non suppetant: ad suis vanitatibus satisfaciendum nouit deus quid inde sequitur. Ob id quoque statui in presenti nostro sermone de mulieribus verba facere. De quibus dicturi tria misteria declarabimus.

Primum dicitur productionis.

Secundum commendationis.

Tertium reprehensionis.

¶ Qr deus benedictus produxit mulieres ad perfectionem vniuersi.

¶ Cap. p̄mum.

Ita obiurgāda puto vitia mulierꝫ: vt sexus ipse nō cōtēnatꝰ: neq̄ȝ ille que ꝟtutibꝰ florēt: occasiōeȝ sumant desperādi. Idcirco in hoc misterio p̄mo: mulierꝫ ꝓductionē inuestigabimus sb̄ q̄tuor dubijs.

¶ Primū vtruȝ mulier ꝓduci debuit cū a ijs creaturis.

¶ 2m vtruȝ mulier fuerit imediate formata a domino.

¶ 3m vtrū mulier fieri debuit ex viro.

¶ 4m vtꝫ mulier producta sit ad imaginem dei.

Primū dubiū inuestigādū est: vtruȝ mulier ꝓduci debuit cū alijs creaturis: ⁊ arguūt q̄dā ꝙ n̄. Priº q̄a dic̄ ph̄s in libro de gn̄atōe animaliū: ꝙ femina est mas occasionatꝰ: ſ nihil occasionatuȝ: ⁊ deficiēs debuit eē in rerꝫ ꝓductōe. g̊ mulier nō debuit ꝓduci. 2º occasiōes peccatorꝫ sūt āputande: ſ deus p̄sciuit ꝙ mulier futa esset viro in occasionē peccati. g̊ nō debuit mulierē ꝓducē. Refert Lactantius li. 3. ꝙ plato de q̄tuor agebat vere gratias. Primo ꝙ hō natꝰ esset nō animal brutū. 2º ꝙ Grecus potiꝰ q̄ȝ barbarꝰ. 3º ꝙ athenis ⁊ tꝑe Socratis. 4º ꝙ mas potius q̄ȝ feia. Rn̄det his Tho. i. p. q. 92. ꝙ necessariū fuit. feminā fieri: sicut scriptura dicit Gen̄. ⁊ in adiutoriū viri: n̄ q̄dē in adiutoriuȝ alicꝰ alteriꝰ opis: vt q̄dā dixerūt: cū ad quodlibȝ aliđ opꝰ cōueniētius iuuari possit: vir ꝑ alium virū q̄ȝ ꝑ mulierē: ſ in adiutoriū generatōis. Ad illud ꝟo qđ p̄mo obiectū ē: dicit Tho. 2. ⁊ sic in. 4. di. 44. ꝙ q̄ȝuis mulier generet̄ p̄t intēsiōeȝ nāe ꝑticularis: est tn̄ de intēsiōe nāe vniuersalis que vtrūq̄ȝ sexū requirit ad ꝑfectā humane speciei gn̄atōem dicit̄ g̊ mulier aliq̄d deficiens et occasionatū: q̄a ꝟtus actiua que est in semine maris: intēdit ꝓducē simile sibi: ꝑfectū ſm masculinū sexum: sed ꝙ femina generet̄ hoc est ꝓpt̄ ꝟtutis actiue debilitatē: vel ꝓpter aliquam materie indispositionē: vel etiaȝ ꝓpt̄ aliquā trāsmutatiōeȝ ab extrinseco: puta a ventis australibꝰ: qui sunt humidi: vt dicit Arist. li. de animalibꝰ. Ad secūdū ꝟo qđ adductū est dicit Tho. ꝙ si omnia ex quibꝰ hō sūpsit occasionē peccādi deus sb̄traxisset a mūdo: remāsisset vniuersū imꝑfectū nec debuit cōe bonū tolli: vt vitaret̄ ꝑticularit̄ malū: p̄sertiȝ cū deꝰ nouit ordinare malū omne in bonū. ¶ 2m dubiū erat: vtꝫ mulier fuerit immediate formata a deo: ⁊ Rn̄det ad hoc Tho. vbi. s̄. ꝙ solus deus q̄ est nat̄e institutor pōt p̄ter nature ordinem res in esse ꝓducē: ⁊ ideo solus deus potuit vel virū de limo terre vel mulierē de costa viri formare. vn̄ Aug. li. 9. suꝑ Gen̄. ad lit. Formare vl̄ edificare costam vt mulier esset: nō potuit nisi deus: a quo vniuersa nā sb̄sistit. ⁊ iterꝫ ibi: ꝙ ministeriū angeli exhibuerūt deo in formatōe mulieris. nescimus. Certū tn̄ ē: ꝙ sicut corpus viri đ limo nō fuit formatū ꝑ āgelū ita nec corpꝰ mulieris de costa viri: ⁊ iterꝫ ibidē aug. Nō hūit p̄ma rerꝫ conditio: vt femina omnis sic fieret:

ꝫ tantum hoc hũit: vt ſic fieri poſſet:
⁊ ideo ſm cauſales rões ꝑſtitit corp⁹
mulieris in p̃mis opibus: nõ ſm po
tentiã actiuam: ſꝫ ſm potẽtiã paſſiuã
tãtũ in ordine ad potẽtiã actiuã cre
atoris. Tertiũ dubiũ fuit vtꝝ mulier
debuit fieri ex viro. Et poſſet q̇s ar
guere ꝙ non: q̇a ſexus cõmunis eſt
hominibus: ⁊ alijs animalib⁹: ſed in
alijs animalib⁹ femine non ſũt facte
ex maribus. g̊ nec in hõie fiẽi debuit
Secũdo arguit̃ quia eorũ que ſunt
eiuſdem ſpeciei eſt eadẽ materia: ſed
mas ⁊ femina ſunt eiuſdeꝫ ſpeciei. g̊
femina fieri debuit ex limo terre: ſic̃
⁊ vir. 3° mulier facta eſt in adiuto
rium gñatiõis: ſꝫ nimia ꝓpinquitas
reddit ad hoc ꝑſonã ineptã: vñ ꝑſõe
ꝓpinque a matrimonio excludũt̃ vt
pꝫ Leuitici. 18. c. g̊ mulier nõ debuit
fieri ex viro. Rñdet his oibus Tho.
ꝙ mulier ex viro formari debuit ꝓpt̃
tria. Primo q̇dẽ vt in hoc quedam
dignitas p̃mo h⁹mõi ſeruaret̃: vt ſꝫ
rei ſimilitudinẽ eſſet ipſe p̃ncipiũ to
tius ſue ſpeciei: ſicut deus eſt p̃ncipiũ
totius vniuerſi. vnde Paulus dixit
actuũ. 17. ꝙ deus fecit ex vno omne
gen⁹ hominũ. Secũdo mulier facta
eſt ex viro: vt vir magis mulierẽ dili
geret: ⁊ ei inſeꝑabili⁹ inhereret: duꝫ
cognoſcẽt eã ex ſe eſſe ꝓductã. Vñ
dr̃ Geñ. 2. Ex viro ſumpta ẽ: q̃obrẽ
relinquet hõ p̃rem ⁊ m̃rem: et adhe
rebit vxori ſue. Et ꝫ maxime neceſſa
riũ fuit in ſpecie hũana: in qua mas
⁊ femina cõmanẽt ꝑ totã vitã: qđ ñ
cõtingit in alijs animalib⁹. 3° mu
lier facta eſt ex viro: q̇a vt ph̃s dicit.
8. ethi. Mas ⁊ femina cõiungunt̃ in
hõib⁹: ñ ſolũ ꝓpt̃ neceſſitatẽ gñatõis
vt in alijs animalibus: ſed etiam ꝑ
domeſticã vitaꝫ: in qua ſũt aliq̃ opa
viri ⁊ femine: et in q̃ vir ẽ caput mu
lieris: vñ cõueniẽter ex viro formata
eſt mulier: ſicut ex ſuo p̃ncipio. 4ª
rõ addi poteſt ſacramẽtalis: figurat̃
eniꝫ ꝑ hoc ꝙ eccleſia a xp̃o ſumit p̃n
cipiũ. vñ Apoſtolus dicit ad Ephe.
5. c. Sacramẽtũ hoc magnũ eſt ego
dico in xp̃o: ⁊ in eccleſia: et ꝑ hoc pꝫ
rõ ad primũ. Ad ſecũdũ dicit Tho.
ꝙ materia eſt ex qua aliq̇d fit: natura
aũt creata hẽt deťminatũ p̃ncipium
cũ ſit deťminata ad vnuꝫ habet deť
minatũ ꝓceſſum. vñ ex deťminata
materia ꝓducit aliq̇d in determiata
ſpecie: ſed v̾tus diuina cũ ſit infinita
poteſt idem ſꝫ ſpeciẽ ex quacũq; mã
facere: ſicut viꝝ ex limo: ⁊ mulierem
ex viro. Ad tertium dicit Tho. ꝙ ex
naturali generatione cõhĩbit̃ quedã
ꝓpinquitas: que matrimoniũ impe
dit: ſed mulier nõ eſt ꝓducta a viro
per naturalem generationẽ: ſed ſola
virtute diuina. Unde Eua nõ dicit̃
filia Ade: ⁊ ꝓpterea rõ nõ concludit
Ut igit̃ ſcribit̃ Geñ. 2. c. poſtquam
Adam in paradiſũ introduxerat de⁹
miſit ſoporem in eum. Aug. 9. ſuper
Geñ. ad lit. dicit ꝙ ſopor ille fuit ra
ptus ⁊ extaſis: q̇a tũc vidit dñm per
eſſentiam: ⁊ interfuit curie ãgeloꝝ.
hoc vtiq; opinãdo dicit nõ aſſerẽdo
de viſione eſſẽtie diuine: cũq; obdor
miuiſſet: tulit vnam de coſtis eius
abſq; leſione ⁊ dolore: vt dicit Tho.
ſꝫ v̾o Land. di. 18. 2. Coſta detrcta
fuit miniſterio ãgelorũ: nõ tñ eorũꝫ
miniſterio fuit in mulierẽ formata.

Dicit etiam Landulfus ꝙ formatio de costa non fuit ꝓprie gñatio: sicut aliqui dicunt: ꝙ deus de aere circunstantie: vł terra corrupta eoꝝ forma deus suppleuit materiam illius coste ꝗa vt dicit Magister in textu: magꝭ dꝫ dici mulier facta de illa materia: que fuit maior: ꝗꝫ de illa costa: Nec potest dici ꝓprie creatio: tuꝫ ꝗa creatio humane nãe ꝑcesserat in hõie: tũ ꝗa fuit facta de aliqua p̄iacenti mã. scꝫ de costa. fuit g̊ multiplicatio sicut magister dicit in littera: quomõ de quinqꝫ panibus multiplicatis dñs saciauit quinqꝫ millia hominum. Contrarium tamen tenet Tho. q̃ asserit ꝙ corpus mulieris fuit formatuꝫ de costa: per additionẽ materie: vel per creationem: sed qui fecit ipse nouit: quare ỽo de costa: nõ ꝺ alia ꝑte fuit mulier formata. dicit Tho. ⁊ glo. 33. q. 5. in. c. Mulierem. Non de pede formata ẽ mulier: ne omnino videꝛ̃ famula. Non de capite: ne omnino videreꝛ̃ domina: ꝭ ꝺ costa: vt videꝛ̃ collateralis. ¶ Quartũ dubium fuit: vtꝝ mulier fuit ꝓducta ad imaginẽ dei. Nam corin. ii. c. dicitur. Uir est imago dei: mulier autem est imago viri: ꝓpter que ỽba diciꝛ̃. 33. q. 5. c. Hic imago dei: ꝙ mulier non est ad imaginẽ dei. Rñdet Bona. in. 2. di. 16. ⁊ Tho. i. ꝑte. q. 93. ꝙ cum homo ꝭm intellectualem nãm ad imagineꝫ dei esse dicaꝛ̃: ꝭꝫ hoc est maxime ad imaginem dei: ꝙ intellectualis naꝛ̃a deũ maxime imitari potest. Imitaꝛ̃ auteꝫ intellectualis natura: maxime deum quãtũ ad hoc ꝙ deus seipsuꝫ intelligit ⁊ amat. Unde imago dei triplicite potest in homine considerari. vno quidẽ modo ꝭm ꝙ hẽt hõ aptitudinẽ nãlem ad intelligendũꝫ ⁊ amando deum: ⁊ hec aptitudo cõsistit in ipsa natura mẽtis: que ẽ cõis omnibus hominibꝰ. Alio modo ꝭm ꝙ actu vel habitu deum cognoscit ⁊ amat: sed tamen imperfecte: ⁊ hec est imago ꝑ conformitatẽ gratie. ¶ 3° modo ꝭm ꝙ homo actu deũ cognoscit: ⁊ amat ꝑfecte: ⁊ sic attendiꝛ̃ imago ꝭm similitudinẽ glorie. vñ super illud p̄s. Signatũ est suꝑ nos lumen vultus tui domine. Glo. distinguit triplicem imaginẽ. s. creatõis. recreationis: ⁊ similitudinis. Prima imago inuẽiꝛ̃ in omnibꝰ hõibus. Scd̃a in iustis tantũ. Tertia ỽo solum in beatis. Tam g̊ in viro ꝗꝫ in muliere inueniꝛ̃ dei imago quantũ ad illũd in quo ꝑ̃ncipaliꝛ̃ rõ imaginis cõsistit scꝫ quãtũ ad intellectualẽ naturam. vñ Geñ. i. cũ dixisset scriptura. Creauit deꝰ hominẽ et imaginem suam ad imaginem dei creauit illuꝫ. Sbdit masculum ⁊ feminã creauit eos. Et dicit principaliter eos: vt etiã intelligaꝛ̃ mulier ad imaginẽ dei creata: ꝭ quãtũ ad aliq̃d secũdarium imago dei inueniꝛ̃ in viro: sed ꝙ nõ inuẽiꝛ̃ in muliere. nã vir ẽ ꝑ̃ncipiũ mulieris ⁊ finis: sicut deus est ꝑ̃ncipiũ ⁊ finis totius creature. vñ cũ Apost. dixisseꝫ ꝙ vir imago ⁊ gloria dei est: mulier autem gloria viri est. ostendit quare hoc dixit: sbdens: nõ enim vir est ex muliere: sed mulier ex viro: ⁊ vir nõ est creatus ꝓpter muliereꝫ: ꝭ mulier ꝓpter viꝝ. Diximus hec omnia vt intelligamus mulieres nõ eẽ ꝯtẽnẽdas

que ad imaginē dei create ꝑticipes
fieri possunt eterne vite.

¶ De prerogatiuis ꝟtutum quibus
mulieres floruisse compertum est.

¶ Cap. secūdum.

SOlent pleriq; mulieres a deo
ꝓductas ad omne bonum: ad
omnēq; ꝟtutem inhabiles reputare
Quibus in hac ꝑte admirabiles lau
des mulieruz aperiendas duxi: que
licet de multis cōmendari possint:
tātū quatuor ꝑcipue sunt illa: que in
sexu muliebri excellētissima sūt reꝑta.
¶ Prim̄ ē fortitudo ⁊ magnanimitas.
¶ 2m̄ pudicicia ⁊ honestas.
¶ 3m̄ clemētia ⁊ liberalitas.
¶ 4m̄ deuotio ⁊ pietas.
¶ Prima laus muliebris sexus est de
fortitudine ⁊ magnanimitate. quis
maius non mireť de his que mulie
res magnanimiter fortiterq; egere:
⁊ vt taceā de Judith: que caput Ho
lofernis trūcauit: de Tamiri massa
getaruz regina: que suꝑauit Cirū: vt
refert Justinus de Pātasilea Regi
na Amazonū: que in bellis troianis
cum suis puellis pugnādo egit stu-
penda: vt cōmemorat Frigius Da-
res de Semirami Assyrioꝝ regina
que vt Valeri⁹ asserit. li. 9. deficiētē
Babilonē recuperauit: ꝑusq; decorē
capilloruz in ordinem redegisset. Ad
tot millia mulierum conuertendus
est animus: que pro christi amore se-
uissima tormenta passe: tandem nec
mori recusauerunt. Longum quippe
esset resensere singula: ꝓpter que ec-
clesia sācta in oratōe sic dicit ad deū
Deus qui inter cetera potētie tue mi
racula: etiam in sexu fragili victoriaz
martirij ꝯtulisti. Ambrosiūs de sācta
agnete affirmat: ꝙ ťtiodecimo āno
etatis sue mortem ꝑdidit: ⁊ vitaz in
uenit: quādo. s. in vrbe maxima glo
rioso martirio migrauit ad celos. Ce
cilia sponsum ⁊ cognatū cōuertit ⁊
omnes pariter coronā martirij sunt
adepti. Rufina ⁊ Secūda due soro-
res fuerūt ꝟgines Romane: ꝑētib⁹
clarissimis genite: que tꝑe valeriani
Jmꝑatoris accusate ꝙ xp̄iane essent
⁊ capte: ac tradite Donato prefecto:
post multa ꝟbera iussit Rufinā ꝑ⁹
cedi: q̄d videns soror clamare cepit
ad Judicē. Quid est ꝙ sororez meā
glorificas: ⁊ me inhonoras. Tandez
p⁹ multa vtriq; illata tormēta ducte
fuerunt in siluam in via cornelia ab
vrbe roma miliario decimo: in fūdo:
qui vocať buxeto. Ibiq; Rufina ca
pite trūcať. Secūda ꝑcutiť: ⁊ eorum
corꝑa feris vorāda linquūť. Deniq;
Plantilla matrona in cuius predio
hoc factū ē: vidit eas in visu sedētes
gēmatas in thalomo ⁊ dicētes sibi.
Plātilla desine a flagitijs ydoloꝝ ⁊
crede in christū: ⁊ veni in ꝑdiū tuū:
⁊ corpora nostra sepeli. q̄d illa fecit
Multa ꝑcurrenda esset de Katerina
de Lucia: de Agata: de Justina: de
Ursula ⁊ vndecim millibus puellis
eius: ⁊ de reliquis que forti animo
diros cruciatus ꝑ xp̄o pati voluerūt
2a laus muliebris sexus est de pudi
citia ⁊ honestate. Jnuente sūt mulie
res ⁊ q̄dem innumere: que hōestatē
⁊ pudicitiā cūctis reb⁹ h⁹ mūdi ꝓpo
suerūt Susanna vt habeť Danielis.
13. c. ꝓelegit mori falso criminata et
accusata: q̄z senib⁹ libidinosis ꝯsētire

Lucretia matrona Romana: a filio Tarq̃ni sup̃bi ui cognita: semetipsã peremit: vt dicit Aug. li. i. de ci. dei. eufrosina domo pr̃is relicta: virilique habitu sumpto: vsque ad mortẽ incognita manẽs in monasterio: habitu in monastico induta: virginitatem vsque ad mortẽ prudẽtissime cõbuauit vt ponit in vitas patrũ. Et ne m̃ltis imorer mater dñi nostri Jesu christi ꝟgo ꝟginũ nũcupat: q̃a omnis mũdicie ꝛ castitatis speculũ mũdissimũ fuit: cuius exẽplo vsque in p̃ntẽ diem pene innumere iuuẽcule ꝟginitatẽ suã dño cõsecrarũt: vt nostra sãctissima clara: ꝛ alie etiã tẽporib⁹ nostris neque aliter q̃ vana cẽseri põt maloꝝ hominũ sentẽtia: qui aiunt mulierẽ nullã bonã: ꝛ vt poeta canit. Casta est quã nemo rogauit. Mẽtiũt vtique quoniã ꝛ nupte plurime immo pro maiori p̃te viris suis fidẽ quã p̃mi serũt inuiolabiliter seruãt: et ꝟgines deo dedicate: ac alie viduitatẽ tenentes in sua pudicicia firmit p̃seuerãt. 3ª laus muliebris sexus est: de clemẽtia ꝛ liberalitate. Mulier fuit regina Saba: que venit a finibus terre ad Salomonẽ: ꝛ donauit ei cẽtũ vigiti talẽta auri: ꝛ aromata multa nimis: ꝛ gẽmas p̃ciosas: vt hẽt. 3. Re. 10. c. Nota hic s̃m huguitionẽ ꝛ Catholicon ꝛ Jsidorũ. 16. ethimo. q̃ talẽtũ est quoddã põdus q̃d sũmũ esse phibet: nã nihil est calculo minus nihil talento maius: cuius variũ apud diuersas gẽtes pondus habet. nã apd Romanos talẽtũ ẽ. 72. libraꝝ: sicut Plautus ostẽdit: qui duo talẽta esse dicit cẽtũ quadragintaq̃tuor libras s̃z est talentũ minus. i. q̃nquaginta libraꝝ ꝛ mediũ: vt dictũ ẽ septuagita duaꝝ: ꝛ sũmũ centũ viginti librarũ. Accipiẽdo q̃ talẽtũ minus: centum viginti talẽta faciũt sex millia libras Apparet ex hoc q̃ liberalis fuit p̃nominata Regina: vt valeri⁹ maxim⁹ in rubrica de liberalitate ꝛ Titusliui⁹ li. 2. de. 2. bello punico Paulã canusinam cõmẽdant: quoniã mulier illa clara diuitijs Romanos omnes qui de clade cannensi canusinũ fugerãt circa decẽ millia ciuium romanoꝛũ solũ menibus ac tectis a canusinis receptos: p̃prijs sumptib⁹ frumento veste etiam viatico iuuit. Uidemus insuper cotidie mulierũ elemosinis tot paupes. tot religiosos ꝛ mẽdicãtes sustentari. De sancta Paula romana hieronẏ. ita scribit in epithaphio suo. Postq̃ vir mortuus ẽ: ita eum planxit: vt p̃pte ipsa moriretur ita se conuertit ad dei seruitutem: vt mortẽ eius videret optasse. Quid q̃ referam ample et nobilis domus: et quõdã opulẽtissime omnes pene diuicias in paupes erogatas. 4ª laus muliebris sexus est de deuotõe ꝛ pietate. Tẽpore nãque p̃secutõis x̃pianoꝝ mulieres cõfessorib⁹ sanctis ministrabãt necessaria vite: ꝛ martirũ corpa sepeliebãt. vñ ecclesia dicit in officio sancti Andree. Maximilla x̃po amabilis tulit corpus apostoli: ꝛ optimo loco cũ aromatib⁹ sepeliuit. hec maximilla vxor fuit Egee: drusiana m̃r paupum: Johãnẽ euangelistã apud Ephesum hospicio deuotissime recipiebat: quã ꝛ ipse a mortuis suis meritis resuscitauit. Lucina Romana

corpus martiris Sebastiani inuictũ: tradi ꝓcurauit sepulture: ⁊ obmissis aliis. mulieres inquit marcus vlti. c. emerũt aromata vt venientes vngerent Jesum. Quanta autẽ ad cultum dei sit cẽiter mulierꝫ deuotio ex pietia magistra rerꝫ hoc manifestat.

¶ Magnus ꝗ in celo erit numer⁹ mulierũ: que simul cũ xpo gaudebũt in delicijs paradisi.

¶ De mulierꝫ excessiuo ⁊ rephẽsibili ornatu. ¶ Cap. z.

Mulieres quas tã ãple laudib⁹ hucusqꝫ ꝓsecuti sumus: in hoc misterio rephensibiles arguendasqꝫ ostẽdã qm̃ hodierna die, ꝓpt excrescẽtes vanitates suas cõminat nobis altissimus deus p Jsaiã ꝓphetã suũ z. c. ⁊ dic. Pro eo ꝙ eleuate sũt filie syon: ⁊ ãbulauerũt extẽso collo ⁊ nutibus oculorꝫ ibant ⁊ plaudebant et ãbulabant pedib⁹ suis cõposito gradu incedebãt: decaluabit dñs vũicem filiarꝫ syon: ⁊ dñs crinẽ earꝫ nudabit: in die illa auferet dñs ornatum calciamtorꝫ: ⁊ lunulas ⁊ torques ⁊ monilia ⁊ armillas ⁊ mitras ⁊ discriminalia ⁊ periscbelidas et murenulas: ⁊ olfatoriola ⁊ maures ⁊ anulos et gẽmas in fronte pẽdẽtes et mutatoria ⁊ palliola ⁊ lintheamina ⁊ acus: ⁊ specula ⁊ sindões ⁊ theristra ⁊ erit ꝓ suaui odore fetor ⁊ pro zona funiculus: ⁊ ꝓ crispãti crine caluiciũ ⁊ ꝓ fascia pectorali ciliciũ pulcherrimi qꝫ viri tui cadẽt: ⁊ fortes tui in ꝓlio: et merebũt atqꝫ lugebunt porte eius ⁊ desolata in terra sedebit. Dicendum itaqꝫ ẽ in hoc misterio quare mulierꝫ ornatus rephẽsibilis ẽ: ⁊ exosus deo ⁊ ad hoc possunt assignari quatuor ꝑcipue et ꝑncipales rõẽs.

¶ Prima dicit additionis.
¶ Secũda parificationis.
¶ Tertia intensionis.
¶ Quarta inhonestationis.

¶ Prima rõ quare mulierꝫ ornatus est rephẽsibilis dicit additõis. Excedũt ꝗdẽ in hoc ꝙ addẽ satagũt opificio dei: nã breuitati corpis: imo ꝯueniẽti stature adinueniũt altas caligas q̃s calciãtes videt statura magne. defecui capillorꝫ addũt capillos et adulterinos et extraneos colori faciei su paddũt cerusa et alia feda fucamẽta De quib⁹ dicit de. 9. di. 4. c. fucare. Secũda rõ quare mulierꝫ ornat⁹ est rephẽsibilis dicit parificatõis. Cõtẽdunt n̄ ꝗdem minores et populares equare se maioribus et ꝑncipaliorib⁹ Cõptũ vtiqꝫ est ꝙ quidaꝫ vẽdidit vinũ et bibebat aquã: vt manicas sericas emeret vxori. Non licet artifici vel agricole vxorẽ induere preciosis et delicatis vestib⁹: maxime dũ possibilitas abest: sed dieb⁹ istis in quolꝫ gradu hõies corrupti sũt: nã in tãtũ excreuit ornamẽtorꝫ põpa vt necesse sit ãplissimas dotes filiab⁹ nubilib⁹ dare. Ob quã cãm ille ꝗ plures habꝫ filias vix vnã põt nuptui tradẽ. Si vna nubat alie vl' in domo remanẽt vel nõ ꝓpt deum: ꝫ q̃si vi moniales fiunt. Taceo flagicia que sequũt ex his. dicit hiero. ad Eustochiũ. pudꝫ dicẽ quot cotidie ṽgines ruãt q̃tas de suo gremio pdat mater Ecclesia: ꝓpter qd sup sydera supbus inimic⁹ põat tronũ suũ: quot petras excecuit ⁊ habitet coluber in foraminib⁹ earꝫ

videas plerasq3 viduas ateq3 nuptas ꝛ infelicē cōsciētiā mentita tm̄ veste ꝓtegē:q̄s nisi tumor veteri ꝛ infātū ꝓdierit vagitus erecta ceruice:ꝛ ludētibus pedib⁹ incedūt:ꝛ cetera ibi. Nō rephēdim⁹ nō dānam⁹ decentē ornatū:q̄a vt inq̄t aug.41.di.c.q̄sq̄s Quid loco ꝛ tēpori ꝛ psonis cōueiat attēdēdū est: ne temē flagicia rephēdamus. Sz cur tot expēse fiūt:vbi n̄ debēt:imo vbi cōmode fieri n̄ pn̄t. Si fiūt inquis quō fieri nō pn̄t:fiūt fiūt ꝟ vnde acq̄rūt pecunie:heu heu infelix tēpoꝝ hoꝝ cōditio. christiani oēs iusticie ꝛ ꝟitatis obliti extēderūt iaz man⁹ suas ad fraudes:ad deceptōes ad rapinas:ad impia ꝛ turpia lucra ad cōtct⁹ ꝓhibitos ꝛ vsuras publicas vix vn⁹ repit de mille q̄ vt acq̄rat ꝛ thesaurizet cōsciētiā nō inficiat.

Tertia rō quare sit rephēsibilis mulieꝝ ornat⁹:dicit intētōis.nā posito q̄ fm sui status decētiā mulieres se ornent: tn̄ si que inueniāt in tali ornatu intētionē hēre:vt viroꝝ aspiciētiū animos ad sui cōcupiscētiā alliciāt cū hoc sit cōtra caritatē dei ꝛ ꝓximi etiā si nō sequat alicui⁹ ruina mortaliter peccāt: q̄a est ibi ꝓprie ꝛ p se scādalū actiuū ꝛ mortale fz Tho.22.q. 43.ar.3.ꝛ.4. De talib⁹ sic se ornātibus dicit hiero. ad sacras virgines de cōtinētia ꝟginali. Impudicissim⁹ mulieꝝ affectus semp in lapidib⁹:sēp in gēmis: semp in ornamētis extrinsecis gloriā pōit:nō sufficit eis libido innata nature:ꝟ occasiōez querūt ex splēde libidinis. Affectāt ꝓcul dubio vt oculi viroꝝ aurū cōtēplātes ꝛ gēmas:tādē figāt in facie: vt furtiuis oculoꝝ suoꝝ nutib⁹ facilius incitent ad libidinosū incendiū.hec ille.Si ꝟo alique se ornāt ꝓpt iactatiā ꝛ vanaz gloriā ibi cōstituētes finē suū vltimū magis diligētes illā gloriā q̄ȝ salutē anime sue vl' gloriā eternā:pate facē cōt pcepta dn̄i vel ecclesie vt possint cōsequi illā laudē ipse adhuc mortalit peccāt. Si aūt id faciāt vt viruz a cōcupiscētia retrahāt aliaꝝ mulierum nullū ibi tūc erit peccatū. Sed quis intētionē seu ornatū cognoscere pōt nisi deus ꝓ maiori si q̄dē pte h̄ solet eē mulieꝝ scutū:vt asserāt se ornare intētione placēdi viris suis. Si ꝟuz dicūt bene est:sin autez imputet eis. Quarta rō quare est rephēsibilis mulieꝝ ornat⁹ dicit inhōestatōis. decet nāq3 mulieres honeste loqui:hōeste incedē:hōeste cōuersari:hōeste deniq3 se ornare:q̄a honestas extrinseca mētem ostēdit pudicā. Inq̄t.n. Ari.li°.i.rhetoricoꝝ. Opa signa habit⁹ sūt. ꝛ.4.ethi. Unusq̄sq3 qualis est: talia dicit ꝛ opat:ꝛ sic viuit. Et Sapiens ecclesia.19. Amict⁹ corporis incessus hōis:ꝛ risus dentiū enūciāt de illo. Cū igit multe sūt mulieres inhōeste se ornātes: nō pn̄t de inhōestate nō vitupari. He sūt que denudāt pect⁹ ostēdūt collū:discooꝑiūt brachia: ludūt cū oculis: loquūt scurrilia ꝛ ociosa:de q̄b⁹ hiero.ad matrē ꝛ filiam ait. Palliolū interdū cadit:vt candidos nudet humeros. Et ad furiam idem inq̄t:aut loquēdū nobis vt vestiti sum⁹:aut vestiēdū vt loquimur lingua:psonat castitatē ꝛ totū corp⁹ pfert impudiciciaz. Arbitror ego nil ita exornare posse mulieres:sicut ho

nestatem. Hinc et tibi qui uxorem ducere cupis audeo dicere illud quod Hiero. scribit ad Demetriadem virginem. Illa tibi sit pulchra: illa amabilis: illa habenda pro socia: que nescit se esse pulchram: que negligit forme bonum: et procedens ad publicum non pectus et colla denudat: nec reuocato pallio ceruices aperit: et vix vno oculo: qui vie est necessarius: patenter ingreditur. Et recte hic asserit: quia ve illi qui vane vxoris incurrit comertium. Multa essent de huius excessibus enarranda que breuitas causa relinquimus. Id tamen concludimus quod mulierum publicas pompas deus guerrit et aliis tribulationibus domat: A quibus nos libet ipse qui est benedictus in secula seculorum. Amen.

Sermo nonus de iudicio dei contra fetidos sodomitas.

Animo trepidanti cordeque gelido commemorandum est a nobis: quid egerit robusta manus excelsi dei contra homines sodomitas. Nam temporibus nostris maxima xpianorum multitudo heu heu vitio sodomitico polluitur. Neque scelus tam nephandissimum silentio est pretereundum: animo acriter insistendum est ad eius detestationem: exprobrationem: et increpationem. Ob illud si quidem vt patebit sodomitis indignatus deus igne de celo misso: et regiones et homines cunctos deleuit. Quare in hoc sermone de subuersione sodomorum dicendum est de qua declarabimus tria misteria.

Primum dicitur rationis.

Secundum reuelationis.

Tertium modificationis.

Propter peccatum execrandum sodomie deus celesti igne destruxit gentes sodomorum. Cap. primum

Hinc causa putant plerique increduli sodomam fuisse deletam. Dicit enim Paulus Orosius li. i. quod ante annos vrbis condite mille centum sexaginta arsit Sodoma: quod Cornelius tacitus etiam scripsit: licet causam taceat. Sed Isidorus. i4. ethimolo. expresse sic loquitur. pentapolis regio in confinibus Arabie et Palestine sita: dicta a quinque ciuitatibus impiorum que celesti igne consumpte sunt terra amplius a hierosolimis olim vberrima: nunc autem deserta atque exusta Nam pro scelere incolarum de celo descendit ignis: qui regionem illam in cineres eternos dissoluit. Cuius vmbra quedam est species in fauillis et in arboribus ipsis etiam adhuc videtur. Nascuntur enim ibi poma virentia sub tanta specie maturitatis: vt edendi desiderium gignant: si carpas: fatiscunt ac resoluuntur in cinerem: fumumque exalant quasi adhuc ardeant: hoc ipsum ponit aug. li. xxi. de ci. dei. c. 5. Scripturam igitur sacram imitantes firmiter dicimus et tenemus quod vicium sodomiticum causa fuit illius ardentis et inflammati iudicii: nec mirum: cum peccatum illud sit grauissimum et deo benedicto fetidum et exosum: imo angelis et hominibus recta sapientibus cuius grauitatem ostendunt nobis potissime tria.

Primum nominatio.

Secundum vociferatio.

Tertium punitio.

De grauitate vitii sodomitici.

PRimū qđ ostendit vitij sodomitici grauitatē: dicitur nominatio. Nominatꝰ.n.quadruplici vocabulo.

¶ Primū est crimen pessimū.

¶ Secūdum passio ignominie.

¶ Tertium turpitudo.

¶ Quartum abhominatio.

¶ De pmo est textus Gene.19.vbi dr. Homines sodomite erāt pessimi peccatores.⁊ Ge.37.Accusauit Joseph fratres apud patrē de crimine pessimo.Magister in hist.scho. de coytu cum brutis:lʒ ſm Nico. de lyra aliq̄ exponāt:vel de odio in ipm Joseph vel in rixa pessima. ¶ De secūdo vocabulo dicit Apoꝰ ad Romanos.i. Tradidit illos deꝰ in passiões ignominie: nam femine eoꝝ mutauerūt nālem vsum: in eū vsum qui est contra nām. De 3º vocabulo seqꝛ ibidem Paulus.Similit aūt ⁊ masculi relicto nāli vsu femine.exarserūt in desiderijs suis:masculi in masculos turpitudineʒ opantes. De 4º vocabulo scribit Leuitici.18.sic.Cū masculo ne cōmiscearis:q̄a abhominatio est: ex his dicit Giraldus odonis super.7. ethi.cp Arist.posuit cōcubituʒ masculoꝝ inter bestialitates ꝯsuetudinales nō inter egritudinales.Et ideo talis bestialitas est inexcusabilis:naʒ bestialitas reducit ad duo.s. ad naturā ⁊ ad ꝯsuetudinē.Primo mō est a nā .i.ex lesione nature:que q̄dē pōt esse cōnaturalis:q̄a a natiuitate cōtracta ex mala cōplexione: vel actualis:q̄a ex aliquo casu incursa:puta ꝑꝑt egritudinā vel maniam. Quibusdā aūt accidit ex cōsuetudine: puta illis qui sunt ad talia cōsueti a pueritia.Peccatum g̃ sodomiticū omnino cōtra nām est:id grauius ceteris peccatis carnalibus:sicut pʒ.32.q.5.cº.Adulterij.32.q.7.c. Offerebat.c.Usus.đ pe.di.i.c.Si q̄s taʒ masculuʒ.c.Qui puero.32.q.8.c.In eo.ex̃ de excessi. platoꝝ.c.Clerici.

¶ Secūdū qđ ostendit grauitatem vitij sodomitici est vociferatio.q̃tuor q̄ppe peccata pcipue inueniunt:que fortiter clamant dei vindictā poscentia.Primū est homicidaꝝ.Geñ.4º. dixit deus ad Chaym.Ecce vox sanguinis fratris tui Abel: clamat ad me.Secūdū est peccatū oppressaruʒ viduaꝝ.vñ Exodi.22.dixit deꝰ. Uidue ⁊ pupillo ñ nocebitis:si leseritis eos:vociferabunt ad me:⁊ audiā clamorē eoꝝ:⁊ indignabit furor meus contra vos. Tertiū est peccatū detētoꝝ mercedis laborātium.et de hoc Jacobi.5.c.Ecce merces opariorū:q̄ messuere regiones vestras que fraudata ē a vobis clamat.⁊ clamor ipsorum in aures dñi sabaoth introiuit. 4ᵐ est peccatū sodomitaꝝ. vñ Ge. 18.dixit deus. Clamor sodomorum multiplicatus est nimis.

¶ Tertiū qđ ostēdit grauitatē vitij sodomitici est punitio.Inuenit huiꝰ sceleris quadruplex punitio.Prima est Leuitici.2.vbi dicit. Qui dormierit cū masculo coytu femineo: vterq̃ opatus est nefas:morte moriat:sanguis eoꝝ sup eos.Per legē insuper ciuilē sodomitis infligit pēa mortis C.de adulterijs.ꝟ.Cū vir.⁊ in auctētico vt nō luxuriēt con nāʒ collatōe .6.Secunda punitio sodomoꝝ fuit

nocte qua natus est christus. Tūc.n omnes sodomite morte subito pierūt hoc videt sentire hiero. qui super illo Isaye.9.c. habitātib⁹ in regiōe vmbre mortis lux orta est eis.ait:luē illa omnes isto vitio laborātes extin xit:ne natura quam sumpserat tāta immūdicia fedaret ¶Tertia punitio peccati sodomitici est in pestilentijs: quas frequent̄ ꝓpterea immittit de⁹ vt p3.22.q.7.c.Flagicia ¶Quarta punitio fuit in sodomis:de qua dice mus in sequentibus:quid plura.Ab hominabile vltra q̄ dici pōt est pec catum istud:adeo vt feraē a q̄busdā ipsis demōibus detestādū: nā inter demones aliqui inueniri dicuntur: qui dum vitiū istud ppetrat:nullo pacto volunt esse pñtes. O scel⁹ nec nominandū. O malū omni vitupio dignum. O peccatum naturā macu lans. O vitium spurcissimū: a cūctis merito exprobrādū:dānat a gētilib⁹ Tantalus Rex frigiorū: qui rapuit Caminedē filium Troy Regis dar danioꝝ:vt eo abutēt. In dardania regnauit Tros: a q° Troyani dicti sūt. O quale dedecus qualisue igno minia inter xp̄ianos tale quid cogi tari:vel dicturi dico. ve mundo a scandalis.ve sodomitaꝝ conciuibus ve quia excreuit hec pditissima iniq̄ tas:ita vt pene oēs inuoluat stat⁹.

¶Qualiter sodomoꝝ incēdiū fuit habrae reuelatum: qui orauit ꝓ po pulo. ⁊ quia nō fuit populus dign⁹ liberari habraā cū puenit ad nume rum decem.nil dixit amplius.

¶Cap.secūdum.

Volens deus benedictus sodo mitas pessimos iuste deuasta re secretum suū aperuit habrae dile cto suo.de quo cōsiderare debemus tria.

¶Primo amicitiam.

¶Secundo beniuolentiam.

¶Tertio prudentiam.

¶Quare deus voluit habrae reue lare que sodomite faciebāt.

PRimo cōsiderem⁹ in habraā amicitiā:q̄a meruit esse amic⁹ dei. Est vtiq̄ hoc vnū de vere amici tie signis qñ quis cōmunicat amico secreta.vt plene posui in sermone de amicitia in libro de v̄tutibus. vnde Ambrosius li.de officijs. Nil inquit occultat amicus si v̄us est. et sapiēs ꝓuerb.25. Causam tuā tracta cum amico tuo.Tenēda tñ est semper re gula Senece ad Lucillū dicētis Oia cū amico delibera.s̄ de ipso ꝑus de⁹ igit̄ v̄us erat amicus: cui fidelitas habrae notissima erat.Ideo dixit vt ponit̄ Geñ.18. Num celare potero habraā que gesturus sum.dixit ergo illi.O care habraā:clamor sodomoꝝ ⁊ gomorreoꝝ multiplicat⁹ est:⁊ pec catū aggrauatū est nimis. descēdā ⁊ videbo vtꝝ clamorē qui uenit ad me opere compleuerint.vm oēs do ctores deus cui nihil est abscōditum hoc sic dixit in exemplū nostrum ne pcipites sim⁹ ad ferēdas in ꝓximos repēte sentētias ⁊ eos de facili morti adiudicemus. de hoc est textus.2.q 1.c.Deus omnipotens.

¶De orōne habrae pro populo.

SEcundo consideremus in ha braā beniuolentiā ad ꝓximos

cum enim audisset vba dei dixit. O deus meus: nunquid perdes iustum cum impio si inueniri fuerint quinquaginta iusti in ciuitate: peribunt simul: et non parces loco illi: propter hos iustos si fuerint in ea: absit vt rem hanc facias: et occidas iustum cum impio. ait dominus. Si inuenero in sodomis quinquaginta iustos: dimittam omnem locum propter eos. at vero habraam descendit ad. 45. deinde ad .40. deinde ad. 30. deinde ad. 20. deinde ad. 10. auidus vt populus ab illa plaga liberaretur.

¶ Qr decem personae faciunt populum.

Tertio consideremus in habraam prudentiam: quia non descendit infra decem: secundum Nico. de lyra. hoc ideo fecit: quia decem faciunt populum neque videbatur conueniens: vt vbi non inueniretur populus iustorum: indulgeret deus tot iniquis atque peruersis.

¶ De terribili sodomorum concrematione

¶ Cap. tertium.

Iam dicendum est quomodo deus vltus est iniquitatem illorum qui: vt sic dicam: tam diu fatigauerant eius mentem: vbi tria consideremus.

¶ Primo angelorum apparitionem.

¶ 2° Loth liberationem.

¶ 3° ciuitatum deletionem.

¶ De angelis qui apparuerunt habrae in specie iuuenum.

Primo consideremus angelorum apparitionem: dicit textus biblie Abiit dominus. i. non apparuit: postquam cessauit loqui: et habraam reuersus est in locum suum: veneruntque duo angeli sodomam vespere. Nico. de lyra venerunt inquit in assumptis corporibus in specie iuuenum sedente loth in foribus ciuitatis expectante alicuius hospitis aduentum: qui occurrens eis: adorauit. i. reuerenter suscepit eos: petens vt declinarent in domum suam: quibus ingressis: fecit conuiuium et comederunt Pro habenda aliquali intelligentia eorum que hic dicuntur de angelis: notanda sunt tria. ¶ Primum quod angeli non habent corpora sibi naturaliter vnita: vt docent omnes theologi in .2. sententiarum. di. 8. et hoc probatur per Damas. et Dionysium. Tamen contra hoc arguunt aliqui. Nam Origenes in libro periarchon dicit sic. Solius dei. i. patris et filii et spiritus sancti vere id proprium est: vt sine materiali substantia: et absque vlla corporee additionis societate intelligatur existere. Bernardus etiam dicit omel. 6. sup cantica. Demus soli deo sicut immortalitatem sic incorporeitatem cuius natura sola nec propter se: nec propter aliud solacio indiget instrumenti corporei: liquet autem omnem spiritum creatum corporeo indigere solacio. et Aug. in. 2. sup Gene. ad lit. et in. 3. de trini. et in. 8. de ci. dei. et in li°. de Eccles. dog. videtur asserere quod angeli habent corpora aerea et subtilissima. et Greg. in omel. epiphanie nominat angelum animal rationale. his auctoritatibus respondet sanctus Tho. i. parte. q. 51. quod aliqui estimauerunt: nullas substantias incorporeas esse: nisi corporibus vnitas a deo: quod quidam etiam deum posuerunt esse animam mundi. vt aug. docet. li. 7. de ci. dei: sed quia hoc fidei catholice repugnat: que ponit deum super omnia exaltatum secundum illud psal. Eleuata est magnificentia tua sup celos. Origenes hoc de deo recusans

dícere. Jn alijs ſecutus eſt alioꝝ opi
nionem: ſicut ⁊ in multis alijs dece-
ptus fuit: ſequēs antiquoꝝ philoſo
phorū opiniones. vnde Hieróny. ad
deſiderium de illo inquit Origenes
melior in bonis: peior in malis fuit:
cui⁹ hereſes in libris piarchon quos
ipſe cōpoſuit maxime inueniri dicūt
Mag. in hiſt. ſcho. ſup gen̄. circa pn
cipium. Periarchon eſt liber in quo
Origenes dixit. Chriſtum adhuc in
aere ꝓ demonib⁹ pati debē: ſicut in
terra ꝓ hominib⁹ paſſus eſt: nō tn̄
igit eius dictū ꝙ angeli habeāt cor
pora. Uerbū ṽo Bernardi exponit
ꝙ ſpūs creati indigent corporeo in
ſtrumēto: n̄ nāliter vnito: ſ3 ad aliq̇d
aſſumpto: vt dicit. ſ. ꝓpt inſtructōe3
noſtrā. Aug⁹ aūt loq̇t nō aſſerēdo
ſ3 platonicoꝝ vtens opinione. Gre.
ṽo nominat angelū rōnale animal
methaphorice: ꝓpt ſimilitudinē rōis
Secūdu3 notādū ꝙ q̇dā dixerūt an
gelos corpora nūq̄ aſſumpſiſſe: ſed
oia que in ſcripturis diuinis legūt
de apparitōibus āgeloꝝ cōtigiſſe in
viſione ꝓphetie: hoc eſt ſ3 imagine3
ſ3 hoc dictū Tho. repugnat intētioni
ſcripture: illud enim qđ imaginaria
viſione videt eſt in ſola imaginatōe
videntis. vnde nō videt indifferēter
ab omnibus: ſcriptura aute3 diuina
ſic introducit interdū angelos appa
rētes: vt cōiter ab omnib⁹ viderent
ſicut angeli apparentes habrae: viſi
ſunt ab eo: ⁊ a tota familia ei⁹ a loth
⁊ a ciuib⁹ ſodomoꝝ. Similit āgel⁹
qui apparuit Thobie: ab omnibus vi
debatur: ex quo manifeſtu3 fit iſta cō
tigiſſe ſm corpoream viſionem: qua
videtur id qđ poſitū eſt extra vidētē
vnde ab omnibus videri poteſt. tali
autem viſione nō videt niſi corpus:
cum g̊ angeli neq3 ſint corpora neq3
habeant corpora ſibi nāliter vnita re
linquit ꝙ interdū corpora aſſumāt.
Aſſumunt autem illa ex aere cōden
ſando ipſum ṽtute diuina: quātum
neceſſe eſt ad corporis aſſumēdi for
mationem. nam aer condenſatus fi
gurari ⁊ colorari poteſt: Corpus ṽo
aſſumptū ab angelo vnitur ſibi: non
q̇dem vt forme: ſed ſicut motori: rep
ſentato per corpus mobile aſſūptu3
ſicut enim in ſacra ſcriptura ꝓprieta
tes reꝝ intelligibiliū ſb ſimilitudini
bus reꝝ ſenſibiliu3 deſcribūt: ita cor
pora ſenſibilia diuina virtute ſic for
mant ab angelis vt cōgruāt ad rep
ſentādu3 āgeli intelligibiles ꝓprieta
tes: ⁊ hoc eſt angelum aſſumere cor
pus: ⁊ l3 angeli nō indigeāt corpore
aſſumpto ꝓpter ſeipſos: tn̄ aſſumūt
corpora ꝓpter nos: vt familiarit cu3
hominibus conuerſando demōſtrēt
intelligibilem ſocietatem: quā hōies
expectant: cum eis habēdā in futura
vita. hoc etiam ꝙ angeli corpa aſſū
pſerūt in veteri teſtamēto: fuit q̇dā
figurale iudicium: qđ verbū dei aſſū
pturum eſſet corpus humanū. oms
eni3 apparitiones veteris teſtamēti:
ad illam apparitionem ordinate fue
runt: qua filius dei apparuit in carne
Tertium notandum ꝙ ſicut non eſt
contra veritatem qđ in ſcripturis
intelligibilia ſub figuris ſenſibilibus
deſcribuntur: quia hoc non dicit ad

astruēdū:ꝙ itelligibilia sint sēsibilia:
sed q̄a ꝑ figuras sensibiliū ꝓꝓrietates
intelligibiliū ꝫm similitudinē quādā
dant intelligi:ita n̄ repugnat ꝟitati
sanctoꝝ angelorū:ꝙ corpora ab eis
assumpta vident hōies viuentes: licȝ
non sint. Non.n.assumūt nisi vt ꝑ
ꝓꝓrietates hōis:⁊ opum hōis spūa-
les ꝓꝓrietates āgeloꝝ ⁊ eorū spūali
oꝑe designant: qđ non ita congrue
fieret:si ꝟos hōies assumerent:quia
ꝓꝓrietates eoꝝ ducerent in ipos ho
mines: non in angelos: quare āgeli
ꝑ organa assumptoꝝ corpoꝝ nō sen
tiunt: nec tamen illa organa suꝑflue
sunt formata:q̄a nō sunt formata vt
ꝑ ea angeli sentiant:ꝫ ad hoc vt per
huiusmodi organa virtutes spūales
āgeloꝝ designēt:sicut ꝑ oculū desi-
gnat ꝟtus cognoscitiua angeli: ⁊ ꝑ
alia mēbra alie eius ꝟtutes: vt dicit
Dionysius.vi.c.celestis ierarchie.

¶ Ad historiam itaqȝ reuertentes enar
remus quid actū sit:⁊ scribit in textu
biblie ꝙ viri ciuitatꝭ a puero vsqȝ ad
senē vallauerūt domum:⁊ dixerunt
Loth. Educ viros illos huc:vt cog-
scamus eos:q̄bꝰ Loth obtulit filias:
que nōdū cognouerāt viros:dicēs.
Accipite illas ⁊ abutimini eis:viros
aūt istos nō tāgatis. Hic querit vtꝝ
Loth sic faciēs peccauerit. Et q̄dam
dicūt ꝙ nō: eo ꝙ de duobus malis
minus est eligēdū.vt pȝ di.13.c.duo
⁊.22.q.4.c. Jurauit.⁊.c.Nō solum.
ꝫ Nico.de lyra dicit:ꝙ istud intelli-
git in corꝑalibus seu tꝑalibus:nō āt
in spūalibus:q̄m vt dicit Apoꝰ. Nō
sūt faciēda mala: vt inde veniāt bōa
⁊ idē dicit.22.q.4.c.Sic nō sunt.et
22.q.5.c.si q̄s vxorē. Quare illicitum
fuit Loth cōcedē filias ad abusum.
Caritas.n.est ordinata:⁊ ideo nullꝰ
debet cōmittere aliq̄d inordinatum
vt p̄caueat a maiori peccato alteriꝰ.
Loth g̃ nō potuit offerre filias suas
quin consentiret peccato mortali:ex
cusat itaqȝ a tanto:ꝫ nō a toto: tum
ratione ꝑturbationis mentis in qua
erat: tum quia vitio pessimo in suis
ciuibus ⁊ violentie in hospitibus oc
currere intendebat. Dū g̃ sodomite
violentiam inferre temptarēt: ita vt
vellent effringere portas domus an
geli introduxerūt Loth clauserūtqȝ
hostiū:⁊ eos q̄ foris erant ꝑcusserūt
cecitate: a maximo vsqȝ ad minimū.
Nico.de lyra dicit:ꝙ ꝑcussi sunt ceci
tate non p̄uatione visus: sed acrisia.
Mag.in histo.scho. Acrisia est:q̄ndo
homines habent oculos apertos:et
non vident: qđ magi faciunt incan
tationibus. Fit insuper aliquando ꝙ
homines rem habent in manu:⁊ nō
vident:⁊ hec etiā est acrisia:ab a qđ
est sine:⁊ crisis iudicium.

¶ Secundo consideremus Loth li
berationē. Dixerūt angeli ad Loth
Omnes tuos educ de vrbe hac:dele
bimus enim locum istū:⁊ ingressus
Loth ad generos suos.ait eis. Sur
gite ⁊ egredimini:quia delebit dn̄s
ciuitatem istam. Non est credendum
vt ait Hieronymus his q̄ dicūt alias
filias a predictis virginibꝰ Loth ha
buisse:habentes viros:que cū viris
submerse sunt: sed generos vocat fu
turos generos.vn̄ hebrayca ꝟitas hȝ
Egressus ē Loth ad spōsos:q̄ nolue
rūt egredi:⁊ visus est eis ludēs loqui

mane dissimulãte Loth exire appre
hẽsũ eũ cũ vxore sua ⁊ filiabus suis
statuerũt eũ angeli extra ciuitatem:
dicẽtes ne respicias retro: ꝫ in mõte
saluũ te fac: q ex pturbatõe nondum
pleue credẽs dño ait. nõ possum in
monte saluari: ne forte apprehendat
me malũ ⁊ moriar. Dicit Magist. in
hist. scho. Forte senex: mõtiũ frigora:
⁊ laborez vie horrebat. addit Loth.
Est hic ciuitas puã: ad quam fugere
sufficio: vt saluer in ea: ⁊ ait dñs. non
sbuertã vrbẽ p qua locut⁹ es: ⁊ ppt
vba Loth vocata est ciuitas illa Se
gor. i. puã: q̃diu autem fuit ibi Loth
dñs pepcit ei: ꝫ vt dicit Hiero. ꝯcussa
fuit bis terremotu. vñ Loth timens
egressus mãsit in mõte: ⁊ Segor p⁹
sbuersionẽ quatuor ciuitatum: tertio
terremotu absorta fuit. ¶ 3° cõside
remus ciuitatũ deletionez. Egresso
Loth de sodomis: pluit dñs sup ci
uitates illas sulfurem ⁊ ignez. dicit
Nico. de lyra: ꝙ ignis sulfureus hẽt
ardorem ⁊ fetorem ad significãduz
vitiũ sodomitaꝝ: qđ fetet vilitate: et
ardet ardore concupiscentie ⁊ sbuer
tit dñs ciuitates illas: ⁊ oñs habitã
tes in eis. Uxor vo Loth respiciẽs
post se versa est in statuã salis: quaz
Josephus dicit se vidisse: dicunt he
brei ꝙ hoc fuit qa peccauerat in sale:
vt sic pena rñderet peccato. Petẽti
enim Loth sal p cõdimento cibi an
geloꝝ: quos hõies credebat: ipsa rẽ
nuit apportare: qa nõ hẽbat caritatẽ
ad hospites. perierunt itaqꝫ in igne
oẽs vtriusqꝫ sex⁹: q erãt in ciuitatib⁹
illis totaqꝫ regio cõuersa est in lacuz
de quo Jsidorus li. iz. ethimo. ait. ꝙ
dicit mare mortuuz: qa nihil gignit
viuũ: nihil recipit ex gñe viuentium
Nã neqꝫ pisces habet: neqꝫ assuetas
aquis ⁊ letas mergendi vsu patitur
aues: ꝫ ⁊ quecũqꝫ viuentia mergẽda
temptaueris: quacũqꝫ arte demersa
statim resiliunt: ⁊ q̃uis vehementer
illisa: statim excutiunt: ꝫ neqꝫ ventis
mouet resistente turbinib⁹ bitumine
neqꝫ nauigatõis patiẽs ẽ: qa omnia
vita carẽtia in pfundũ mergũt: nec
materiã vllã sustinz: nisi q bitumine
illustrat: lucernã accensam ferũt sup
natare: extincto lumine mergi. puto
ꝙ sapiẽtissimus deus statuerit lacuz
illum tam admirandis pprietatibus
sociari: vt sic magis occasionẽ hẽant
homines cognoscendi vtutem ⁊ po
tentiam dei. Jpsa ĝ sodomitas de
leuit nec passa est regionẽ illorum in
lacuz conuersã: vt tadũ est: vllo vnqꝫ
tpe habitabilẽ fieri. Caueãt ĝ q chri
stiano nomine decorant: ne tãto cri
mine irretiti: deũ celi ꝯturbẽt: ⁊ indu
cãt vt iudicet illos: ⁊ vberet flagello
suo. A quo nos misericordit liberet:
qui est benedictus in secula seculoꝝ.
Amen.

¶ Sermo vndecim⁹ de iudicio dei
contra pharaonem et Egyptios: in
populum iudeoꝝ seuientes.

Q Ue repetimus frequẽti⁹
de iudiciis dei viuentis:
vident his: qb⁹ lapidea
corda sunt: ⁊ adamãtina
friuola esse: ineptaqꝫ ⁊ abiciẽda. aiũt
.n. illa ꝯficta inuẽtaqꝫ esse: vt sic vul
gares terroribus quatiãt: ꝫ pfecto

rerum gestaꝝ experientia docet ipsos
velint nolint esse mentitos. Offert
nāqꝫ scriptura sancta vndiqꝫ aptissi^a
exēpla ⁊ manifesta: in q̄bus luculēter
cognoscē possum⁹ q̄ꝫ terribilis om-
nipotēs deus fuerit: et q̄dē sepi⁹ con̄
peccatores illū spnētes: inter q̄ extat
illud vnū: de quo in pn̄ti ꝯmone eri
mus disceptaturi: qn̄. s. tot plagis ꝑ
cussit Pharaonē ⁊ pplm egyptiorū
ꝓpter delicta ⁊ facinora sua. Quare
de iudicio dei contra Pharaonem
locuturi: tria misteria de illo ꝓponi
mus ꝑcurrenda.

Pri^o dr̄ pp̄li Israhelitici afflictio.
2° Moysi diuina electio.
3° pharaonis ⁊ suoꝝ punitio.

Qualiter Pharao ⁊ Egyptij cru
deles erant populo iudeoꝝ.

Cap. p̄mum.

PEccauit Pharao contra pplm
dei: ⁊ Egyptij fecerūt similiter
neqꝫ arbitrādū est illū Pharaonem
fuisse: sꝫ quo Joseph taꝫ gloriose sꝫ
limatus est: qui vt dicit Uincentius
in speculo historiali: Ille dictus fuit
Mefres: post quem ⁊ multi alij pha
raones regnauerūt successiue in egy
pto: vsqꝫ ad istū Pharaonē Ameno
fis nominatū: q̄ in iudeos acriter in
surrexit: qđ vt melius innotescat: In
hoc misterio de populo iudaico tria
considerare debemus.

Primo multiplicationem.
Secūdo ꝑsecutionem.
Tertio aggrauationem.

Qualiter multiplicatus est popu
lus iudeorum.

PRimo cōsideremus illius ppli
multiplicationē: dicit̄. n. Exo.
.i. ca. Filij Israhel creuerūt: ⁊ quasi
germinantes multiplicati sunt: ⁊ ro
borati nimis: ipleuerūt terrā. ⁊ Aug.
15. li. de ci. dei dicit. Ex vno habraā
nō multo āplius q̄dringētis annis
multiplicatio hebree gentis tanta ꝓ
creata est: vt in exitu eiusdem populi
ex Egypto: sexcenta millia hominuꝫ
fuisse referāt̄ bellice iuuētutis: ꝯm āt
magistrū in hist. scho. ⁊ colligitur ex
12. c. Exo. habitatio filiorum Israhel
in egypto fuit q̄dringētoꝝ triginta
ānoꝝ: sed nomine Egypti intelligē
dus est omnis incolatus eoꝝ q̄ ince
pit a ꝓmissione habrae facta in via
Mesopothamie. 2° cōsideremus
illius populi ꝑsecutionē. quare scilicꝫ
Pharao ⁊ Egyptij ꝑsequebāt̄ Iu-
deos: ⁊ dicit Josephus q̄ Egyptij in
uidebāt eis ꝓpter v̄tutē ingenij ⁊ la
boris industriā ⁊ affluentiā opum ⁊
sobolis nobilitatem. 2^a rō assignat̄
Exo. i. vbi dr̄ q̄ pharao dixit: pplus
Israhel fortior ē nobis: opprimam⁹
eū ne multiplicatus insurgat contra
nos: vel adulādo hostib⁹ nr̄is exeat
liber. 3^a rō pōit̄ in glo. sup Matheū.
q̄ diabolus p̄sagiens xp̄m nasciturꝝ
ex hebreis populū extinguē nitebat̄
incurrebāt ḡ simul inuidia populi. ti
mor Pharaonis ⁊ malicia diaboli.
3° cōsiderem⁹ illi⁹ populi grauatōēꝫ
Imposuit pharao illi populo ḡues
angarias opum ꝯm Mag. in histo.
scho. q̄bus fracti nō vacarēt āplexib⁹
⁊ magistros opum p̄fecit Egyptios
vt duri⁹ affligerēt eos. Cōpellebant̄
coquere lateres: ex quibus āpliarent̄
ciuitates scilicet Phiton: ⁊ ramessen
que erant in finibus Egypti: ⁊ forti

ficauit eas Pharao: ponēs ibi armatos: ne q̄s posset ingredi vel egredi sine regis nutu. Aliud opus nō tam graue q̄ȝ seruile imposuit eis vt lutū plateaꝝ ⁊ sordes vicoꝝ cophinis ex portarent: de quo in ps̄. Man⁹ eius in cophino seruierūt. Zᵐ etiā addit Josephus: vt. s. fluuiū p multas deriuatōes diuiderēt: ⁊ circūdarēt ciuitates fossatis. Quāto magis āt opprimebāt: tāto magis deo auctore multiplicabāt. Q̄d videñs Pharao p̄cepit obstetricib⁹ hebreorum: Sephore et Phae: que ſm̄ Nicol. de lyra erant Egyptie: ⁊ p̄erāt multitudini obstetricuȝ: vt masculos hebreoꝝ obstetricādo interficerēt: ⁊ abortū factū mētirent: feminas aūt reseruarēt. Dicit Mag. in histo. ꝙ hoc factū est: tum q̄a femine nō poterant surgē contra Regē: tuȝ quia volebant illas ad luxuriā Egyptioꝝ: tū q̄a erant vtiles ſȝ Nico. de lyra ad aliqua opa que Egyptij facē nesciebāt. Jn tot angarijs: in tot laborib⁹ nō saciebatur crudelitas Pharaonis. Quinimo cum obstetrices q̄d ordinauerat facē noluissent: dicētes hebreas mulieres artē obstetricādi hr̄e: ⁊ absq̄ȝ illis parē: p̄cepit Pharao oī populo suo dicēs Quicq̄d masculini sexus natū fuerit. s. d̄ iudeis: in flumē proicite: ⁊ q̄cq̄d feminei reseruate. O q̄ȝt⁹ erat meror: quātusue luctus hebreoꝝ: quot lamēta: quot gemitus clamabāt ad deū creatorē omniū. Miserē nostri dn̄e. miserere nostri: subueni nobis: et ferueūtibus opeȝ: adiuua nos deus salutaris noster: ⁊ ꝑpter gloriaȝ nōis tui dn̄e libera nos: nec patiaris nos tā dure vexari ac molestari.

¶ Q̄r de⁹ exaudiuit clamorē populi Judaici: ⁊ elegit Moysen ducem et liberatorem. ¶ Cap. z.

NOn derelinquit in se sperātes deus: qui si quādoq̄ȝ illos pati secreto suo iudicio sinat: tandem sue misericordie venā aperire nō desinit voluit ꝙ pro pietate sua populum in afflictione clamātē exaudire. elegitq̄ȝ Moysen ducem ⁊ liberatorem queȝ amplissimis p̄rogatiuis donare dignatus est: vt autem hoc clarius habeatur bene est: vt de hoc Moyse in hoc secūdo misterio tria cōsidēmus.

¶ Primo generationem.
¶ Secundo p̄seruationem.
¶ Tertio vocationem.

¶ De natiuitate ⁊ ortu Moysi qui natus est ſm̄ bn̄placitum dei.

PRimo cōsideremus Moysi generationem. Natus quippe ē Moyses ſm̄ beneplacitum diuinuȝ. dicit̄ nāq̄ȝ Exodi. z. ca. Egressus est post. hic vir de domo leui et accepit vxorem stirpis sue que cōcepit et peperit filium. dicit Nicola. de lyra ꝙ ista acceptio non potest intelligi de acceptione in matrimonio q̄a dicit̄ post hic. i. post preceptum Regis de pueris ſ̄bmergēdis. nā āte illud p̄ceptū vxor pepat Aaron q̄ natus fuit aū Moysen ānis trib⁹ q̄d ꝓbat̄ exo. 7. c. vbi dr̄ ꝙ moyses. 8o. erat ānoꝝ ⁊ Aaron octoaginta triuȝ qn̄ locuti sūt ad Pharaonē. Jd̄ Joseph⁹ ⁊ alij dicūt ꝙ ista acceptio intelligitur de copula. quia ꝑpter edictum Regis. Multi seperauerunt se ab vxoribus: quantum ad carnalem copulam:

magis eligētes nō generare:q̄ꝫ q̄ filij statim nati submergerēt in flumine. Et dn̄s āmonuit Auirā p̄rē moysi in somnis: q̄ secure ad vxorē accede ret: quia ex illa filiū gn̄aret: q̄ populū esset liberaturus: ⁊ sic eam cognouit cōcepit q̄ vxor Auiram: ⁊ pepit filiū ḃm Mag. in hist. scho. silentio eo q̄ non multū doloris ptus ei intulerit nec absurdū aut impossibile id cēseri debet qm̄ Plutarchus refert in vita Ciceronis: q̄ quādo in lucem venit Tullius: nullo puerperij dolore tertio Kal. Januarij natus est. Abscōdit q̄ mater Moysen tribus mēsibus. Re fert Aug. 18. li. de ci. dei. 39. ca. q̄ eo tp̄e quo Moyses natus est: fuisse re-pit Athlas ille magnus astrologus Promethei frater: maternus auus Mercurij maioris: cuius nepos fuit mercurius termegistus. ¶ 3° cōside-remus Moysi p̄uationē: p̄seruauit illū deus a piculis: ne violēta morte occideret: vt enim inq̄t Nic. d̄ lyra. q̄a inq̄sitiōes fiebāt in domibus: nō potuit vltra illū abscondere mater. Quare cōpulsa sūpsit fistellā scirpeā vt dr̄ Exodi. 2. c. i. capsellaꝫ de iūcis contextā ⁊ rotūdā. vt dicit Magist. in historia: ⁊ liniuit eaꝫ bitumine: ac pice: ⁊ ponēs intus infātulū: in corre pto ripe euꝫ exposuit: ne impetu flu-minis rapet: stāte p̄cul sorore puulā Maria: ⁊ expectāte rei exitū: ex mr̄is p̄cepto ḃm magistrum in historia: ⁊ ecce descendit filia Pharaonis: vt la uaret in flumine: que vidēs fistellaꝫ afferri fecit ⁊ aperiri: vidensq̄ꝫ puulū vagientē miserta est eius dicens: de infantibus hebreoꝝ est. Refert Jo-sephus q̄ tante pulchritudinis erat: vt null⁹ adeo seuerus esset: q̄ aspiciēs illū nō diligeret: multiq̄ꝫ de post dū cernerēt eū p̄ plateā ferri occupatōes in q̄bus studebāt desererēt. Dū igit̄ susceptū pueꝝ expositū: vt Joseph⁹ narrat alique Egyptie vellēt lactare nolebat illarūꝫ suggere mām̄as. At Maria soror dissimulās q̄ frater ei⁹ esset: dixit filie Pharaonis. Uis dn̄a vt aduocem aliquā hebreā: que dixit sic. vocauitq̄ꝫ mr̄eꝫ cui illa ablactādū tradidit filiū: p̄misitq̄ꝫ mercedē. Su scepit mulier ⁊ nutriuit pueruꝫ: adul tūq̄ꝫ tradidit filie Pharaonis: Que adoptauit illuꝫ in filiū: vocauitq̄ꝫ no men eius moyses: dicēs: q̄a de aqua tuli eū ḃꝫ mag. in hist. scho. Egyptij mos aquā: is saluatū dicunt. Addit magister in hist. scho. q̄ dū quadaꝫ die Pharaōi filia obtulissꝫ moysen ⁊ vt ipse eū adoptaret: admirās rex pueri venustatē: coronā quaꝫ fronte gestabat capiti illius imposuit. Erat autem in ea Amonis imago fabre facta: puer aūt coronā p̄iecit in terrā ⁊ fregit. Sacerdos aūt heliopoleos a latere regis surgēs exclamauit. hic est puer quem nobis deus occidēdū mādauit: ⁊ voluit irruere in euꝫ: sed auxilio Regis liberatus est: etiā p̄sua sione cuiusdaꝫ sapientis: qui p̄ igno-rātiā hoc factū esse a puero asseruit: in cuius rei augmentū cum prunas allatas puero obtulissꝫ: puer eas ori suo apposuit: ⁊ lingue sue sūmitatem igne corrupit. vnde ⁊ hebrei euꝫ im peditioris lingue fuisset iā p̄cessisse autumāt. postq̄ꝫ v̄o creuit vt hr̄ exo. 2. c. apli⁹ fact⁹ robust⁹ vidit q̄dā die

vnū de Egyptiis verbērātē quēdam Hebreū: et Moyses respiciēs huc atq illuc: vidēs q nullus adesset interfecit eū: et abscōdit in sabulo. dicit Nico. de lyra q hebrei tenēt: q iste q erat percussus ab Egyptio: fuit vir Salomith: que erat pulchra nimis: vt pz numeri. 24. c. Egyptius aūt ille erat vnus ex ppositis q ordinauit q He breus in aurora surgēt: et veniret ad opa: at ille domuz adiens ad Salomith: adhuc in lecto iacentē accessit que credēs eē viz: accepit eū: postq vo innotuit sibi pditio cōquesta est viro: quare vir rixabat cū illo Egyptio: et ille verberabat eū. Moyses aūt ex reuelatōe dei sciebat se esse electū ducē et defensorē illius populi. itaq sine peccato interfecit illum. Altera die vidit duos hebreos rixātes: et dū argueret euz q fecerat iniuriā. rñdit Quis te cōstituit in iudicē super nos num occidere me vis: sicut heri occidisti Egyptium. Audiuit Pharao vbū hoc: et querebat occidē moysen q fugiēs p desertuz venit in terram Madian: seditq iuxta puteū. Erant aūt sacerdoti Madian. i. pmati: qui ātiqtus sacerdotes appellabant: maiores et pncipaliores septē filie: Ipse vo dicebat Raguel agnominatus Jetro que venerāt vt haurirēt aquā gregibus suis: dicit magister in hist. scho. Officiū. n. gregū alendoz tunc erat etiā mulieꝝ. Supuenientes vo pastores repulerūt eas: quos prohibuit Moyses ab iniuria virginuz: et adaquauit greges eaꝝ: que maturius solito redeūtes: rogauerūt prēm ne bñficiū pegrini retributione puaret vocatusq Moyses iurauit q habitaret cū illo et accepit vxorē filiam eius Sephorā que pepit ei Gersen. qd sonat aduena: eo q in exilio genuerat eū. pepitq alteꝝ quē dixit heliaczar. i. diuinū adiutoriū. Deditq ei socrus omnē curā gregū suoꝝ in qbus fm Mag. in hist. omnis ātiqs barbaris erat possessio. Zo. ꝯsiderem⁹ moysi vocatōez: nō. n. a seipso psumptuose grādia ē agressus: sed a deo vocat⁹. Nā dum pasceret greges ouium in deserto. vt notat Exodi. 3. ca. venit ad montē Sinay: qui fm Magrm in histo. scho. in quadaz sui pte dict⁹ est Oreb: et apparuit ei dñs in flāma ignis de medio rubi qui ardebat et nō cōburebat. Uocauitq dominus Moysen. et ait Moyses. Uadam et videbo visionē hāc magnaz: et vocauit eum dñs de rubo. et ait. Moyses Moyses. Qui Rndit assum. et dñs. Tolle calciamēta locus eniz in quo stas terra sancta est. Ego sum deus Habraā. deus Ysaac. et deus Jacob vidi afflictōez populi mei in egypto et descēdi vt liberem eū. veni. mittaz te ad Pharaonē. Sūt et alia multa in textu biblie in qb⁹ luculent oñdit q deus Moysen ducē illius populi elegit cui in socium dederit Aaron fratrem eius. Confundant ergo illi qui deceptorem et seductorē accusāt Moysen et criminant illuz quasi ex vi ingenij et artis magnalia que de ipso pdicāt fecisse. Cōtra quos ē scriptura diuina tā veteris q noui testamenti put expressius posui in qdragesimali de penitentia in smone de obedientia dei.

De varijs plagis et flagellis egypti. Cap. tertiū.

Dicendū hoc tertio loco restat de varijs dei iudicijs: quibus omnez Egyptū et Pharaonez iuste concussit: qđ vt plenius intelligatur tria considerare debem⁹.

Primo Pharaonis obdurationē.

2° magoꝝ opationem.

3° Egypti plagationē.

Primo cōsiderem⁹ Pharaonis obdurationē. Cū.n. Moyses et Aaron coram Pharaone locuti fuissēt mādata dei: fecissentq3 signa: indurauit Pharao cor suū: et vt dicit. 23.q.4.c. Nabuchodonosor: ipsis flagellis durior est effectus: et perijt. Hac occasione querit a doctorib⁹: vtrū obduratio sit a deo. Et qꝫ sic pz. qa exodi. 4.c. dixit deus. Indurabo cor Pharaonis. et Exodi. 9.et.10.et.14. Indurauit deus cor Pharaonis. et Isaye 63. scribit. Indurasti cor nostrū ne timeremus te. et ad Ro. 9. Apo⁹. ait Cuius vult de⁹ miseret: et quez vult indurat. Sed contrariū pbari pōt. dicit.n. pheta. ps. 94. Nolite obdurare corda vestra. et Iheremie. 5. ca. cōquerit deus dicēs. Indurauerunt facies suas supra petram: et noluerūt reuerti. et exodi. 17.c. Indurauerunt ceruicem suam ne audirent me: et ne accipent disciplinaz. q̄ videt qꝫ induratio sit a ppria malicia. Rndet Bo. di. 40. i. li°. qꝫ obduratio vno modo dicit culpam: et sic bm Aug⁹. li. de pdestinatiōe sanctoꝝ. Obduratio nil aliud est: q̄ꝫ dei obuiare mādatis: et glo. ad Ro. 2.c. Obduratio ē obdurate mētis in malicie pertinacia: per quam fit hō impenitēs: hec ē ab hōie nō a deo: qa vt pbatū ē deo auctore nō fit hō deterior. Alio modo obduratio dicit penā: et quia omnis pena iusta est et ordinata: sic obduratio est a deo: que nihil aliud ē q̄ꝫ sbtractio gratie qua hō nō est dignus: qa illa abuteret: ppterea de multis dic de⁹ id ps. Dimisi eos bꝫ desideria cordis eoꝝ: ibūt in adinuētiōib⁹ suis. Hinc Aug. ait. li. de libero arbitrio. Indurauit de⁹ Pharaonē iusto iudicio: ꝟ ipse se libero arbitrio. Uñ cū audissꝫ relata p moysen et Aaron: vidissetq3 vgam cōuersaꝫ in colubrū: et rursus colubrū cōuersum in vgam. Iussit affligi populū ne daret eis palee: sed ipsi acqrerēt: et redderēt numeruꝫ laterū cōsuetū.

Secūdo cōsiderem⁹ magoꝝ opationē. Nam vt dicit Exodi. 7°. ca°. Magi Pharaonis piecerūt virgas in terram: que verse sunt in serpētes Sed hic difficultas nō pua orit vtꝝ ille vge ɔuerse sunt in veros spētes et quidā dicūt qꝫ ibi nō fuerunt veri serpētes: sed fuit tātū quedā delusio qa vt dicit Aug. 3. de trinitate. Nō est putādū istis trāsgressorib⁹ āgelis ad nutū seruire: hāc visibiliuꝫ mām rerum: sed soli deo. Rō istoꝝ est: qa fortior erit diabolus tpe Antichristi q̄ꝫ nunc: ꝟ tūc mēdacit opabit: vt dic Aug. 2. li. de ci. dei. c. 19. et Ap⁹. etiā scribit ad Th. 2°. c. Cuius aduētus erit bm opationeꝫ Sathane in oib⁹ signis et pdigijs mēdacibus. vūtñ Alexander in. 2. li. solnit dicēs qꝫ cū in mendacio duo intelligant. s. falsitas et intentio fallēdi: in miraculis

Antichristi aliqñ erit falsitas ex ꝑte
rei: aliqñ erit ỽitas ex ꝑte rei: nõ tñ
ex ꝑte intẽtõis. Intẽdet ꝗppe decipe
hõies: ⁊ facẽ credere se esse deũ. Sic
opa magoꝝ Pharaonis erãt ỽa ex
ꝑte rei: ꝟ mẽdacia ex ꝑte intentionis
Intẽdebant nãqȝ ipsi: vt vidẽtes cre
derent: ꝙ opa sua ꝓcederẽt volente
deo: sicut opa Moysi: tamen vt dicit
aug. li. 8. de ci. dei. c. io. Faciebãt illi
venefitijs. i. incãtatõib⁹ magicis: ꝗb⁹
sunt angeli mali: hoc est demones
dediti. Alij dicunt ꝙ cõuersio ỽgaꝝ
in ꝟpẽtes fuit ꝟm apparẽtiaȝ: ⁊ tamẽ
ibi fuerunt veri serpẽtes: ꝗa demões
ꝓpria ỽtute dimissi: poterãt virgas
a magis ꝓiectas ꝑ motuȝ localẽ im
ꝑceptibiliter sensui hũano tollere: et
loco eaꝝ ꝟpentes aliũde portãtes ꝟb
ponẽ videm⁹. n. ꝙ aliqui ꝑ ꝟbtilitatẽ
manuũ ⁊ motum localem: aliqua sic
trãsmutãt ꝙ hõies nõ ꝑcipiũt multo
fortius demones. Nõnulli ỽo refe
runt ꝙ ibi fuit ỽa cõuersio ỽgarum
in serpentes: ⁊ hoc dicit Strabo in
glosa. Modũ aũt assignat Alexãder
in. 2. ⁊ Nico. de lyra sup hoc passu.
Nã demones ꝑ motũ localẽ possũt
applicare actiua naturalia passiuis ⁊
sic sequũť effect⁹ nãles: sicut applica
tis lignis ad ignem ꝑ manum hõis
generať ignis in materia lignorum
illa tñ generatio est ab igne: sicut ab
agente ꝓprio: ⁊ ab applicante ligna
ministerialiter tãtuȝ. Si obieereť ꝗa
in textu diciť. Deuorauit ỽga ỽgas
ꝗ non erant serpentes. Rñdet Aug.
ꝙ istud dictũ fuit inicialiť ⁊ finaliter
ꝙ vicȝ ex ỽga Moysi fact⁹ est ꝟpẽs:
⁊ in ỽgam redijt. similiter virge ma
goꝝ potuerũt dici ỽge inicialiter: ꝟȝ
nõ finaliter. Ideo ỽga Aaron deuo
rauit. i. abstulit eis potestatẽ redeũdi
in ỽgas: quia ⁊ si aliquo modo essȝ
ordo naturalis: vt ex ỽgis fierẽt ser
pentes: nõ tamen econuerso.

Tertio cõsideremus Egypti pla
gationẽ. Uoluit nãqȝ de⁹ flagellare
Egyptũ decem plagis. Prima po
niť Exodi. 7. c°. Aqua fluminis ỽsa
est in sanguinẽ: ⁊ pisces qui erant in
aqua mortui sunt diebũs septẽ. dicit
Mag. in hist. ꝙ fuit sãguis in omni
terra Egypti in fluuiis: riuis: ⁊ palu
dibus: ⁊ in vasis domoꝝ: tã ligneis
ꝗȝ saxeis: foderũtqȝ puteos Egyptij
ꝑ circuitũ fluminis: ⁊ inuenerunt san
guineȝ. Refert Iosephus ꝙ hebreis
erat fluuius potabilis: ꝟȝ essȝ mutat⁹
Egyptijs ỽo nõ solũ colore sed etiã
sapore amaro cruorẽ ꝓferebat. 2ª
plaga notať Exo. 8. c°. Ascẽdit mul
titudo ranaꝝ: operuitqȝ totã terram
Egypti. Asserit Iosephus ꝙ orte in
breui moriebãť: et putrescẽtib⁹ cada
ueribus fetor nimis noxi⁹ exhalabat
ex aqua: imo quasi quedã domestice
domos intrãtes sic in cibis ⁊ potib⁹
⁊ lectis inueniebãť. 3ª plaga ad
huc ãnotať Exodi. 8. c. ꝙ omnis pul
uis terre ỽsus ẽ in sciniphes ꝑ totã
terrã Egypti: molestãtes hõies ⁊ iu
menta. Mag. in hist. scho. dicit. sũt
sciniphes musce adeo ꝟbtiles: vt visũ
nisi acute videntis effugiant. Addit
Iosephus ꝙ innumera multitudo
pediculoꝝ Egyptijs pullulauit ex in
terioribus ebulliens: quos nec laua
cris nec medicamẽtoruȝ vnguentis
exterminaee poterãt. Nã vt recitat

Mag. in hist. multis plagis pt decē famosas credibile est pcussos Egyptios. ¶ 4ª plaga fuit: qa venit musca grauissima. i. multitudo muscarum ponit mag. in hist. q quidā egyptiorum inter hec flagella timentes egyptum pituram egressi sunt: vt Cecrops: q ingressus greciam vrbem condidit: que postea dicta est Athene. Credit etiā eadē tēpestate: egressus Dionysius bachus: qui ⁊ agros cōdidit: et vsum vinee grecis dedit. ¶ 5ª plaga describit Exodi. 9. c. mortua sūt oia animātia Egypti: de filijs Israhel n̄. Nic. de lyra inqt. Intelligit de illis qui erant in cāpis. Sz Mag. in hist. dicit: q de illis que erant in domib⁹ quia que in pascuis post grandines pierunt: vel forte determinādū non est: quia sine multo tpis interuallo forte hec facta non sunt: ⁊ potuerūt aliūde habere iterum animātia: non. n. est credēdum q hodie vna plaga et cras alia pcussi sunt: sed forte per qnquēniū vel ampli⁹ vel minus. ¶ 6ª plaga fuit: qa facte sunt vesice turgētes in hominibus ⁊ iumentis. ¶ 7ª plaga fuit: qndo venerūt tonitrua ⁊ grandines: ⁊ deuastauerūt bz mag. ordeum ⁊ linū: qa erāt in spica triticū ⁊ far non. ¶ 8ª plaga venit locusta ⁊ deuorauit frumentū: qa in quolibz mense kalendarij duo dies atro colore tanqz abhominādi signati sunt Ideo nota bm Mag. q Egyptiaci ideo dicunt qa in his passa est Egyptus. Ob qd voluit mater ecclesia illos in kalēdario poni vt diuina miracula semp nobis exēplo sint. Mathematici vo dicūt q pitissimi egyptiorum astrologi: quasdā cōstellatōes nociuas hūanis actibus in singulis mēsibus dephēderūt: quarum cōstellationū puncta vulgus pter impitiā vitare non poterat: qua pp cautum est: vt tota dies obseruaret pp horā illius abbominabilis lucis. i. diei: sed hoc obbuari phibitū est. 26. q. 7. ca. Nō obseruetis. ¶ 9ª plaga habetur Exodi. 10. c. Facte sunt tenebre horribiles in omni terra Egypti: vbi aūt filij Israhel habitabāt lux erat. Nic. de lyra. Dicūt horribiles: qa visione imaginaria videbāt multa fātasmata vt terrerent. ¶ Decima plaga fuit pcussio ⁊ mors pmogenitorum: quādo Moyses expletis omnib⁹ que deus iusserat: ⁊ acceptis vasis aureis ⁊ argenteis mutuo ab Egyptijs: factum est noctis medio: pcussit dn̄s omne pmogenitū in terra egypti: nec erat domus in qua non iaceret mortuus Dicit Mag. in histo. q executio ista facta fuit p manum boni angeli: q apparuerat Moysi in rubo: in persona dei. aug. tn̄ sup illū locū ps. Immissiones p angelos malos ait: possim⁹ sine dubitatōne malis angelis attribuere mortes peccatorum. Nocte igit illa congregato omni populo iudeorum pcinxē se ad iter: ⁊ mane oēs insimul iter arripuere. In egressu vo eorum vt dicit mag. facto terremotu multa templa Egypti cū suis idolis corruerunt. Adhuc aūt factum est: q Nilus pter solitum inūdās: terrā in qua se pulchrum Joseph erat cooperuit. Tenebant autem Judei ex iuramento asportare ossa ei⁹. Tūc Moyses scripsit in lamina aurea: nomē domini

Thethagramaton: que iniecta aque supnatauit: vsq3 dū veniens stetit supra: vbi erat sepulchrū: ⁊ effodientes sustulerunt ossa. Nico. de lyra super i3. c. Exo. hoc impugnat dicēs. que dicūt de Nilo et ossibus Joseph: videt esse ficticia: tū q̄a glose hebrayce ⁊ Josephus talia nō dicūt: li3 imponat eis ab illis q̄ libros eoꝝ nō viderunt: tū q̄a vna de causis quare ossa Joseph remanserūt in Egypto fuit: vt p eius sepulchru3 memoria beneficioꝝ eius apud Egyptios diuti⁹ remaneret: ⁊ sic populus Jsrahel miti⁹ tractaret. Jdeo nō ē ꝟisimile ꝙ ossa ei⁹ essēt posita in pratis vel in cāpis vbi aque possent inundare: ſ3 in loco valde solēni ⁊ celebri: vbi aque non possent inundare: maxime cum tpe mortis eius esset potētissim⁹ ⁊ Regi ⁊ populo p̄dilectus. ꝟūtn̄ hec rō infringi potest de facili: eo ꝙ non est incōueniēs: qn̄q3 aquas: ⁊ maris et fluminu3: p̄ter spem ⁊ vltra solitum inundare. Arist. p̄mo metha. t̄ctatu vltimo ſm nouā trāslatōem: ſm ꝟo veterē est in secundo: dicit. Nō semp aūt eadē lōca terre neq3 aquosa sunt neq3 arrida: ſ3 pmutāt ſm fluuioru3 gn̄atōes ⁊ defectus: ꝓpter qd̄ ⁊ que circa arrida pmutāt: ⁊ mare: ⁊ non semp hic q̄dē terra: hic aūt mare pseuerat omni tpe: ſ3 fit mare q̄dem vbi artida: vbi autē nūc mare: iteru3 hic terra: ſ3 tn̄ quēdā ordinē putare op3 hoc fieri: ⁊ periodū idē ſm Arist. vr̄ ꝙ cā istaꝝ mutationū sit mot⁹ celi: cū sole ⁊ stellis: ⁊ planetaꝝ ꝯiūctōes Jnuenim⁹ nāq3 ꝙ tpe Gregorij scōi vt narrat Ricobaldus in cronica diluuiū Rome ꝓpter aquas Tiberis: qui tātu3 intumuit: vt in via lata ad hōis staturā ⁊ semis fuēit: durauitq3 diebus septē: letanijs actū ē ad deu3 ⁊ cessauit. Jteru3 āno xp̄i millesimo ducētesimotertio terremot⁹ in creta pmaximus mare adeo concussit: vt aquas maris impulerit in ciuitatem Caridiā tāto impetu ꝙ omnia edificia ruinauit: oīs hōies fere occidit. mor adeo retrocessit mare ex portu vrbis: vt vbi aqua ꝓfūda erat: tunc nulla videret arene fūdi maris oculis hominū patuerūt. Anno ab vrbe cōdita q̄ngētesimo flumē Tibris vlt̄ solitū intumescēs Rome edificia in plano posita deleuit. Sic potuit illa Nili inundatio esse singularis: ita vt sepulchrū Joseph coopuerit: sed ista ad rem nō faciūt. Nos tātū ea que scriptura tradidit ꝓseq̄mur. egressus ḡ fuit Moyses cū illa multitudine ⁊ puenit ad mare rubrū. Pharao autē secutus est cū certis currib⁹ ⁊ eq̄tib⁹ q̄nquaginta millia ⁊ trecētis millib⁹ peditib⁹ armatoꝝ. Leuātes oculos iudei. ⁊ timuerūt valde. q̄a nec fugē poterāt nec pugnare. eo ꝙ inermes erāt. quos cōfortauit Moyses. ⁊ de mādato dei tetigit mare. ⁊ aqua diuisa est. et popul⁹ dei ptransiit sicco vestigio. Nec hoc discredēdum dicit Josephus cū Alexādro Macedoni. ⁊ exercitui ei⁹. Dariū insequēti mare Pāsilicu3 diuisum fuisse legat deo volente q̄ p eū persaꝝ regnū deleri volebat. Egyptij ꝟo transire tēptantes omnes pierunt. qm̄ aque que velut muri fuerant diuise ex miraculo dei iterum vnite sunt et coniuncte.

Sicq̧ turpiť Pharao ⁊ oẽs sui exer citus in mari rubro perierũt. Dicit aũt Paulus Horosius. li°. i. sic ꝙ extant nũc certissima hoꝝ monumenta ge stoꝝ: naz tractus curruũ rotarũq̧ si gna orbice: nõ solũ in litore: sed etiaz in ꝓfundo: quousq̧ visus admittiť puidenť: ⁊ si forte ad tẽpus vel casu vel curiositate turbanť: cõtinuo di uinitus in pristinã faciẽ ventis fluctibusq̧ reparãť. hec ille. Timendus ẽ ab omnibus ẽ deus: q̃ etiã creaturas suas armat ad vltionez inimicorum suoꝝ: q̃ sit semper bñdictus in secula seculoꝝ. Amen.

¶ Sermo duodecimus de iudicio dei contra Judaicũ populũ ingratũ de deo murmurantẽ.

Nisi fuissent peccata grã dia populi Judaici: non tã freq̃nter pius ⁊ miśi cors de⁹ in defto duris castigationib⁹ illũ visitasset. Elegit nãq̧ iudeoꝝ gentẽ pre ceteris natõi bus mũdi: ⁊ tñ quãto plura illis col lata sunt dona ⁊ bñficia tãto crebri⁹ ad iracũdiã deũ suis scelerib⁹ conci tauerũt. Jdcirco in hoc sermone de iudicio dei cõtra iudeos criminosos in deserto dicemus. de q̃bus tria mi steria ꝓponimus declarãda.

¶ Primũ dr̃ bñficioꝝ largitio.
¶ 2^m multoꝝ peccatoꝝ cõmissio.
¶ 3^m diuersaꝝ penaꝝ incussio.

¶ De septẽ ãplissimis beneficijs que largitus est deus populo iudeoꝝ.

¶ Cap. ꝑmum.

Dignatus est de⁹ clemẽtissim⁹ amplissima bñficia elargiri populo iudeoꝝ: postq̧ illũ liberauẽat de ser uitute Egyptiaca. Ob q̃d gentiles cõuersi ad fidem dicebãt iudeis ba ptizatis: vt referť in ꝓlogo in Epl̃a ad Romanos. Quãto maiora circa vos dei bñficia narraueritis: tanto maioris vos criminis reos esse mõ strabitis. Ut ẽ de bñficijs populo iu daico exhibitis plenã noticiã hẽam⁹ in hoc misterio septẽ beneficia erunt enumerãda atq̧ differenda.

¶ Primũ diciť aquaꝝ dulcoratio.
¶ 2^m celestis cibatio.
¶ 3^m viarum directio.
¶ 4^m aque de petra eductio.
¶ 5^m inimicoꝝ expugnatio.
¶ 6^m legis illustratio.
¶ 7^m miraculoꝝ freq̃uẽs coruscatio.

¶ De dulcoratione aque fluminis Marach.

Primũ beneficiũz q̃d largitus est deus populo iudeoruz: fuit aquaꝝ dulcoratio: vt. n. scribiť Exo. 15. post trãsitum maris rubri: egressi sunt in desertũ Sur: ãbulaueruntq̧ tribus diebus ꝑ solitudinẽ ⁊ nõ inue niebant aquã: ⁊ venerũt in Marach nec poterãt bibẽ aquas de Marach eo ꝙ amare essent. Et de hoc dicit Amb. 9. di. z. c. Reuera Marach flu uius amarissimus erat: ita vt sitiens populus bibere nõ posset fm Nico. de lyra sup hoc passu Exo. q̃d diciť Uenerunt in Marach: fit ꝑ anticipa tionem: q̃a locus ille adhuc nõ voca bať Marach: ꝫ sic vocat⁹ est a filijs Jsrahel ꝓpter amaritudinẽ aque ꝫz ꝙ sbdiť in textu: vñ ⁊ cõgruũ nomẽ loco imposuit. scz populus Jsrahel.

Magister in hist. addit. Nõ solũ di
cebat Marach ꝑ amaritudine aque
sed etiã ꝑ amaritudine animi: ama
rior quidẽ est qui sitit: qui nõ inuenit
potum: ꝗ̃ si inuentum gustare non
possit. Recitat ſm hoc ꝓpositũ Plu
tarch⁹ in vita Marci Antonij: ꝙ dũ
Marcus Antonius cõtra Indos et
Parthos bellum gereret: vexat⁹ ab
eis: per iuga montium cum exercitu
fugiebat. Edebant naqꝫ Romani
multis dieb⁹ radices et herbas inco
gnitas ⁊ cruciabant a siti: q̃a in mõ
tibus ꝑ quos ibant non erant aque
⁊ Parthi tenebãt planicies. venerũt
tãdem ad flumẽ cuius aqua erat ge
lida ⁊ clara: sed q̃a erat salsa faciebat
viscera dolorosa: ob qđ flebãt oẽs ve
lut conspicerẽt paratã mortez: quare
Marcus Antonius coegit quẽdam
familiarem suũ vt quandoqꝫ iuberet
sibi caput abscinderet: vt neqꝫ viuus
posset ab hoste ledi: neqꝫ cognsci mor
tuus. Ab his tamen piculis tandem
euasit. Sic ergo populus Iudeorũ
q̃relis ⁊ lamẽtatõib⁹ replebat. cla
mauit ad dñm Moyses: ⁊ ostendit
ei lignum: qđ cuz posuisset in aqua:
mox aque dulcorate sunt ⁊ facte po
tabiles. Sed ego puto maius nobis
xp̃ianis bñficiũ cõcessuz: qñ in aquis
christ⁹ baptizari voluit: insinuãs ba
ptismum in aqua fore fiendũ. Iudei
naqꝫ in aquis Marach dulcoratis
refocillarunt corpora: nos in aquis
baptismi recreamus animas et spiri
tualium donoꝝ vbertate illos reple
mus. De effectibus autem baptismi
dixi in quadragesimali de penitẽtia
in sermone de baptismo.

De coturnicibus ⁊ manna.

Secundũ beneficiũ qđ largit⁹
est deus populo Iudeoꝝ: fuit
celestis cibatio. Scribit naqꝫ Exodi
16. c. ꝙ tricesimo die ab exitu eoruz
de Egypto defecerunt eis victualia
Cũqꝫ orasset Moyses ad dñm vespe
ascendẽs coturnix de sinu Arabico:
vbi p̃cipue nutrit ſm Magi. in hist.
operuit castra: ⁊ ad libituz populi ca
piebat. Nic. de lyra inq̃t. Coturnix
est auis pinguis ⁊ sapida: ⁊ sumitur
singulare ꝑ plurali. i. multitudo co
turniciũ. Mane ꝟo cum oraret moy
ses: descendit manna. ¶ Et vt scribit
Numeri. 11. Erat manna quasi semẽ
coriandri: coloris bidellij: qui est sicut
cristallus ſꝫ Nic. de lyra. circuibatqꝫ
populus: ⁊ colligens illud frãgebat
mola siue terebat in mortario coq̃ns
in olla: ⁊ faciens ex eo tortulas. ¶ Et
vt habet Exodi. 16. Erat gust⁹ eius
quasi simula cũ melle. vbi dic̃ Nic.
de lyra: simula est farina tritici deli
catissima. Saporigit illius manne
erat q̃si sapor panis facti de simula:
cum cõmixtione mellis ſm aũt Ni.
de lyra: de ista manna fuerunt octo
mandata. ¶ Primũ vt mane collige
rent: hora enim colligendi erat post
ortuz solis: eleuato rore qui erat sup
manna per vapores: erat q̃dẽ desup
manna ros cõgelatus: q̃ resoluebat
oriente sole quare manna colligi po
terat vsqꝫ ad horam sextã. ⁊ tũc inci
piebat liquefieri ad modum pruine.
ad ignẽ ꝟo indurabat ⁊ formabãt
inde panes. ¶ Secũdũ mandatuz
fuit vt colligerent ad sufficientiaz: et
non plus. ¶ Tertiũ vt comederent

mensuram gomor. Sed dubiu3 hic oritur: quia non est idem per singula capita medium omnibus sicut dicitur .2°. ethi. quod non est idem medium Miloni: de quo dicitur quod comedebat in die bovem integrum: qui erat sufficiens pluribus hominibus: ideo cibus conveniens uni: alteri plus indigenti est deficiens: et minus indigenti est supabundans. Respondet. Nico. de lyra quod iste cibus dabatur diuino miraculo: ita eodem modo fiebat: ut plurimum indigenti sufficeret: et a minus indigenti consumi absque superfluitate valeret. Dicit autem Josephus quia ex divina providentia factum hoc ne ex cupiditate et gulositate illi qui fortiores erant: plus debito vellent colligere: et sic debiliores debito alimento carerent: et in populo seditio oriretur. ¶ Quartum mandatum fuit: ut non relinquerent usque mane: et dimiserunt quidam. s. Dathan et Abiron ut dicunt hebrei: et scatere cepit vermibus et computrescere: hoc autem non contigit ex natura manne quia servari poterat: sed erat ex voluntate dei: ne aliqui ex cupiditate et gulositate plus debito vellent colligere ad servandum quod esset occasio malorum. ¶ Quintum preceptum fuit ut die sexta colligerent duplum. Sextum ut reservarent unum gomor pro sabbato. ¶ Septimum ut illud comederent in die sabbati. ¶ Octavum ut implerent vas continens gomor ad reservandum in futuras generationes. De isto manna dicitur Sapientie. 16. c. Panem de celo prestitisti illis sine labore omne delectamentum in se habentem: et omnis saporis suavitatem. Nico. de lyra ait. hoc intelligitur non ex natura manne sed ex merito sanctorum hominum: qui eum comedebant: quibus sapiebat sicut desiderabant: malis enim hominibus ex eorum demerito desipiebat. Unde Numeri. 15. dicebant. Nihil vident oculi nostri nisi manna: nauseat anima nostra super cibo isto levissimo. Et dicebatur panis de celo: quia generabatur in celo aereo: et panis angelorum: quia in descensu manne cooperabantur angeli: non quod angeli ipso vescerentur: quia ipsi non indigent cibo corporali: hoc cibo aliti sunt filii Israhel. 40. annis. donec venirent in terram habitabilem. scilicet in terram Chanaan: que fuerat eis promissa et ut dicit Nico. de lyra: non statim defecit manna: cum intraverunt illam: quia transito Jordane fecere circumcisionem in galgalis. et postea celebraverunt pascha: et in crastino pasce cessavit manna: ut habetur Josue. 5. Satis tamen cito post ingressum terre Chanaam defecit. Miranda profecto sunt omnia que de isto cibo dicta sunt. Et ut dicit Ambrosius. libro de sacramentis. Revera mirabile est fratres: quod manna plueret dominus patribus in deserto: et cotidiano celi pascebantur alimento. Verumtamen his omnibus maius est: quod nobis xpianis exhibetur verum. s. corpus xpi: in sacramento altaris.

¶ De mirabili ducatu populi Judaici

Tertium beneficium quod largitus est deus populo Judeorum: fuit viarum directio: ut enim habetur Exodi. 14. Angelus domini precedebat castra Israhel: et cum eo pariter columna nubis. Et Numeri. 9. c. dicitur quod die qua erectum est tabernaculum: operuit illud nubes. vespere autem super tentorium

erat q̄ſi ſpecies ignis vſq̄ȝ mane: ſic fiebat iugiter p diem operiebať illum nubes: ⁊ p nocte quaſi ſpecies ignis. Cumq̄ȝ ablata fuiſſet nubes: que tabernaculū ꝓtegebat: tūc ꝓficiſcebāť filij Iſrahel: ⁊ in loco vbi ſtetiſſet nubes ibi caſtra metabanť: ad impium dn̄i ꝓficiſcebanť: ⁊ ad impiuȝ illius figebant tabernaculū: cūctis diebus quibus ſtabat nubes: tabernaculum manebat in eodem loco. Dicit Nic. de lyra ꝙ nubes mouebať angelico ꝑſidio vel miniſterio. Sed mai⁹ beneficium nobis chriſtianis cōceſſum eſt: quibus via ſummi boni verbo et exemplo a chriſto eſt manifeſta. Nā cum philoſophi plurimū deſudaſſēt querentes noſcere in quo ſummum bonum conſiſteret euanuerūt in cogitationibus ſuis. ⁊ Uarro vt refert Aug. 19. li. de ci. dei. dicit ducentas octoagintaocto opiniones falſas de beatitudīe philoſophos ipſos hūiſſe. O vere ſecula aurea xp̄i ꝑſentia illuſtrata. O felicia tpa noſtra: in quib⁹ omnes qui volūt ſcire poſſunt: ꝙ ꝑfecta beatitudo conſiſtit in deo. hinc Lactāti⁹ li. 7. diuinaꝝ inſtitutionū ait. Pater eniȝ noſter ⁊ dn̄s: q̄ condidit: firmauitq̄ȝ celum: qui librata magnitudine ſua terrā vallauit mōtibus: mariq̄ȝ diſtinxit: et quicquid ē in hoc opere mundi: conflauit ⁊ ꝑfecit e nihilo: ꝑſpectl. erroꝛib⁹ hominū ducem miſit: qui nobis viaȝ iuſticie panderet: hūc ſequamur omnes hūc audiam⁹: huic deuotiſſime paream⁹ quoniaȝ ſolus vt ait Lucreti⁹. Ueri dicis hominū purgauit pectoꝛa dictl. Et fidē ſtatuit torpedinis atq̄ȝ timoris. Oſtenditq̄ȝ bonū ſummū quo tēdimus omnes. Quid foꝛet: atq̄ȝ viā monſtrauit limite paruo. Nec tātuȝ oſtēdit: ſed etiā pceſſit: ne quis diffi cultatis gratia iter ꝟtutis hoꝛreret.

¶ De fluxu aque de petra contra naturam.

Quartum beneficiū fuit aque d̄ petra eductio: vt habeť Exodi 17. dum veniſſent in Rafidim: defeciſſetq̄ȝ aqua. Dixit Moyſes ad dn̄m adhuc puſillū: ⁊ lapidabūt me. Inq̄t Nic. de lyra: ꝙ hoc dicebat moyſes ductus timoꝛe naturali: qui cadit in ꝑfectum virum: et magis dicebat timoꝛe populi: ne eo interfecto a dn̄o recederet p idolatriā: ⁊ ait dominus ad Moyſen. Sume de ſenioꝛibus Iſrahel. Nic. de lyra. ſ. vt ſint teſtes ꝙ antea ibi nō fuerūt fōtes vel aque ac etiam vt per hoc appareat dei miraculum: ſbdiditq̄ȝ deus. ⁊ vade ad petram Oreb: ꝑcutieſq̄ȝ ꝟga. Mag. in hiſt. Oreb ſic dicta: ꝑpter Oreb: q̄ occiſus eſt in ea: factumq̄ȝ eſt ita. Et egreſſe ſunt aque: ⁊ bibit populus. Sed his omnibuſ āplius eſt qđ nos accepimus: non vtiq̄ȝ aquā de petra ſ ſanguinē pcioſiſſimū de coꝛpe iħu xp̄i. Un̄ Petrus ꝑma epiſtola. ca. i. dicebat. Non coꝛruptibilib⁹ auro vľ argento redempti eſtis: ſed precioſo ſanguine agni incōtaminati ⁊ immaculati ieſu chriſti.

¶ Quintuȝ beneficiū fuit inimicoꝛū expugnatio ⁊ debellatio. Dicať nāq̄ȝ Exodi. 17. venit autem Amalech: vt pugnaret aduerſus Iſrahel in Rafidim. Notandū hic ſm̄ Nicolaum de lyra: ꝙ quedam gloſa ſup iſtum

locū dicit: ꝙ Amalech fuit fili⁹ Jsma
helis: a quo dicti sunt Amalechite q̄
⁊ Jsmahelite: ipsi sunt Sarraceni ꝙ
autem .i. Paralipomenon .i.c. dicit
ꝙ Elifach ꝑmogenit⁹ Erisau genuit
Amalech: dicunt sequentes dictam
glosam: fuit alius. ⁊ sunt duo eiusdē
nominis: sed hoc dictū de sacra scri
ptura non habet auctoritatē: imo cō
trarietatē: quia Geñ. 36. ⁊ .i. parali.
.i.c. dicitur expresse: ꝙ amalech fuit
fili⁹ Tersifach: ꝑmogeniti Esau: nec
legit alius Amalech. Jnsuper Jo-
seph⁹ in .z. ātiq̄tatū libro dicit: ꝙ ab
Amalech filio Elifach dicti sūt ama
lechite: hoc etiam colligit ex secūdo
Regum primo capitulo. vbi dicit ꝙ
fili⁹ Doech Jdumei venit ad dauid
nūcians mortem Saulis: lꝫ enim ꝙ
non exꝑmat ibi ꝙ fuerit fili⁹ doech
tamen omnes expositores cōcordit
hoc dicunt: ⁊ cū interrogaret a Da-
uid: quis esset. ait filius hōis aduene
Amalechite ego sum. Ex quo videt
ꝙ amalechite sunt Jdumei: ⁊ sic nō
descenderūt ab Jsmahele: ꝫ ab esau
Quare autem isti Amalechite insur
rexere aduersus Judeos. dicit Nic.
de lyra sup. 15. c. Exodi. ꝙ ipsi ⁊ ꝑpl'i
qui erant eis confederati: audiētes
ꝙ filij Jsrahel transierant mare ru-
brum: ⁊ essent in deserto eis ꝓpinq°
irati sunt: timētes ne inuaderēt terrā
eoꝝ: ⁊ ideo antēq̄ essent magis for
tificati: voluere eos delere: ⁊ ascendē
ad pugnandū cum ipsis. Super. 17
.c. Exodi. aliam cām assignat Nico.
de lyra: ex ꝑte populi Jsrahel: ad h°
enim ꝑmisit deus bellum illud insur
gere: vt ex victoria sequenti essēt au-
daciores de cetero ꝯtra aduersarios
insurgētes: ⁊ de spolijs amalech essēt
muniti armis ⁊ alijs necessarijs: que
fugiētes dimisere. Elegit aūt Moy
ses Josue: de tribu Effraim: virum
bellicosum: cui ⁊ paucos tradidit ar
matos ꝫm Mag. in hist. Plurimos
ad custodiam castroꝝ retinuit. Jpse
autem ascendit in montem habens
vͥgam dei in manu: vt ex hoc victo
ria deo ascriberet. Ascenderetq̄ cum
eo Aaron ⁊ Ur: q̄ Ur ꝫm Josephū
fuit maritus Marie. Cumq̄ leuaret
Moyses manus vincebat Jsrahel:
vbi apparet oratiōis efficacia: sin aūt
paululū remisisset vincebat amalech
quo compto Ur ⁊ Aaron supposue
runt ei lapidē: ⁊ ex vtraq̄ ꝑte man⁹
eius sustentabant. Erant .n. graues
ꝓ labore orandi: in cuius rei figura.
ꝫm Mag. in histo. Sacerdos eleuat
manus in missa: ⁊ etiā in figura xp̄i
orantis in cruce: nec remisit Moyses
manus vsq̄ ad solis occasum. Fuga
uitq̄ Josue Amalech in ore gladij.
Nobis vͦo xp̄ianis gloriosior est vi
ctoria: q̄ ꝑ xp̄m demones supamus.
Nā vt diximus in sermone de bello
demonū: ꝑusq̄ xp̄s moreret in cruce
omnes iusti trahebant ad lymbum
At ex post penitēti latroni patefact⁹
est paradisus.

¶ De lege quā dedit Moysi de⁹.

Sextum beneficium qͦd largit⁹
est deus populo Judeoꝝ dicit
legis illustratio: vt enim hēt Exodi
22. Jn monte Sinay Moyses legē
accepit a deo sibi datam: q̄ reuersus
est de monte: portans duas tabulas
testimonij manu scriptas: ex vtraq̄

parte: et factas opere domini. Dicit Rabi Salomon: quod vnica scriptura erat ibi: que tamen erat legibilis in differenter ex vna parte: sicut ex alia quod erat valde mirabile: quia littera ex vna parte figurata ordine recto: in parte opposita apparet eius figura modo opposito: vel potest dici absque tali miraculo quod littere erant duplices ita quod precepta erant sculpta ex vna parte similiter ex altera: has tabulas fregit Moyses: vt dicetur in tertio misterio propter peccatum populi: reputans populum indignum: vt dicit Nico. de lyra. Accipere legem digito dei scriptam. Hec autem fractio tabularum signum fuit euacuationis legalium in aduentu christi. Tandem vt dicitur Exodi. 28. Ascendit Moyses montem de mandato dei: tulitque secum duas tabulas lapideas: instar priorum. i. similes alijs prius factis in materia et in quantitate. Dicit Nico. de lyra: quod de quo lapide fuerint non habetur ex textu. Rabi tamen Salomon tenet quod fuerint de lapide safirico. Inquit enim quod deus ostendit Moysi vnam massam talis lapidis: formatam de nouo: diuina virtute: de qua moyses dolauit duas tabulas: et dolature superflue fuerunt sue: et inde ditatus fuit multum. Sed hoc tacet Josephus: qui prior fuit Rabi Salomone. fuit ergo Moyses in monte cum domino 40. diebus. et. 40. noctibus: nihil comedens aut bibens. Cumque descendisset de monte cum tabulis: apparuit facies eius cornuta: et ipse ignorabat dicit Magister in histo. quod erant quedam radij miri splendoris procedentes in altum ad modum cornuum quos Apostolus vocat gloriam vultus Moysi. 2. ad corin. 3. c. Unde in hebreo habetur. Et non cognouit quod cornuta esset lux faciei sue. Hic queritur quare Moyses non habuit ante hanc gloriam: cum locutus fuisset cum domino diu in monte. Et respondet Ni. de lyra quod aliqui dicunt quod non habuit ante ita limpidam cognitionem de deo sicut post: ad quod denotandum apparuerunt tales radij. Alij dicunt quod hoc factum est: vt populus qui per idolatriam peccauerat: magis eum timeret: et haberet in reuerentia. Rabi Salomon dicit: quod fuit ex hoc quod dominus posuit manum suam super faciem eius. Quare Moyses posuit velamen super faciem suam: cum loqueretur filijs Jsrabel. et locutus est eis omnia que sibi fuerunt imperata. Concludit Mag. in hist. quantum hec gloria durauerit. et vtrum semel vel pluries hoc acciderit ignoramus. sed christianis lux amplior effusa est quibus euangelium effulsit.

De miraculis et signis multiplicibus

Septimum beneficium quod deus donauit populo Judeorum fuit miraculorum frequens coruscatio. Nam preter ea que diximus multa signa et miracula dei ipsis fuerunt ostensa. Miraculum certe fuit quod Maria soror Aaron murmurans contra moysen statim fuit lepra percussa et tandem moysi oratione sanata. vt habetur Numeri. 12. c. miraculum fuit quod aperta est terra. et deglutiuit Dathan et Abiron. numeri. 16. c. miraculum cum floruit virga Aaron. Numeri. 17. c. Et ne singula commemorentur quadraginta annis fuit ille populus in deserto. non comedens panem nec bibens vinum nec vetustate attrita

vestimenta aut calciamēta ꝯsumpta
vt habetur Deuteronomij.29°.cap.
Sed christianis maiora signa pꝰ xpi
aduētū monstrata sunt: q̄nimo con-
tinue in ecclesia sancta miracula fiūt.
Quis nā nō admiret̄ ex arridis ossi-
bus Nicolai sanctissimi apud Barū
⁊ Mathei euāgeliste apud Salernū
⁊ Andree apostoli apud Amalfiam
scaturire manna. Quid dicam de sā
guine gloriosi martiris Januarij: cō
ḃuat̄ quippe Neapolis in vasi vitreo
aut cristallino: estq̄ semp strictꝰ ⁊ cō
gelatus: at dum caput p̄fati sancti ꝺ
prope ponitur: sanguis ille ebulliens
tandem cūctis vidētibus liquefit: et
capite āmoto rursus indurat̄: ⁊ con
gelatus non mouet̄ amplius. O pie
tas dei benedicti: qui sic humano gn̄i
ꝑ tot innumera miracula: ꝟtutē po
tentie dignatus est demonstrare.

¶ De multis peccatis q̇bus populꝰ
in deserto tēptauit: ⁊ ad irā ꝯcitauit
deū excelsum. ¶ Cap. secūdū.

IN tanto cumulo bn̄ficioꝝ nō
custodierūt Judei testamētū
dn̄i: ⁊ in lege eius noluerūt ābulare
⁊ obliti sunt bn̄ficioꝝ eius: ⁊ mirabi
lium eius que ostendit eis. Tēptaue
runt quidē deū excelsū: varijsq̄ pecca
tis maiestatē eius offendere. Jdcirco
in hoc secūdo capitulo de offēsiōibꝰ
¶ Judeorū in deserto dicemus: quas
reducemus ad septem.
¶ Prima dicit̄ murmuratōis.
¶ 2ª inobedientie.
¶ 3ª ingratitudinis.
¶ 4ª idolatrie.
¶ 5ª gule
¶ 6ª desperationis.
¶ 7ª fornicationis.

¶ De septē peccatis populi: ⁊ p̄mo
qualiter murmurauerūt Judei cont̄
deum ⁊ Moysen.

PRima offensio ⁊ peccatum Ju
deoꝝ in deserto dicit̄ murmu
rationis. Nam cōtra Moysen mur
murauerūt quando venerunt ad flu
men Marach. vt dicit̄ exodi.15. Jtē
quando dicebāt. Utinā mortui esse-
mus ꝑ manus dn̄i in terra Egypti
idest ꝑ plagam ab eo immissam: cū
p̄mogenitis Egyptiorū: quādo sede
bamus sup̄ ollas carniū: ⁊ comede
bamus panē in saturitate. Cur edu
xisti nos in desertū istud: vt occidēs
omnē hāc multitudinē fame. Exodi
16.c. ⁊ qn̄ venerunt in Rafidim: vbi
nō erat aqua: iurgati sunt Moysen:
q̇bus ipse dixit. Quid iurgamini ꝯt̄
me: ⁊ tēptatis dn̄m. Exodi.17.c. Sz
hic posset aliquis querere: quare deꝰ
eduxit eos ꝑ talē viam: vt paterētur
defectum cibi ⁊ potus. Et respōdet
Ni. de lyra ꝙ hoc fuit vt ex frequēti
necessitate oporteret eos recurrē ad
dn̄m: ⁊ sic sub timore domini retine
rent̄: per hoc etiam bonoꝝ patiētia:
⁊ maloꝝ impatientia declararet̄.

¶ De inobedientia populi.

SEcūda offensio fuit inobediē
tia: quia multi collegerūt plꝰ
de manna: q̄z fuerat ordinatū: ⁊ res
uauerunt in diem alterū: vt dicitur
Exodi.16. capitulo.

¶ De ingratitudine populi.

TErtia offēsio ingratitudo ap
pellat̄: Jn tot nāq̄ beneficijs
male locuti sunt de deo. Dicit̄ nāq̄
Numeri.14. ꝙ voluerūt sibi p̄ficere

ducē vt reduceret eos in Egyptum.
Quare dixit deus Moysi. vsquequo
detrahit mihi populus iste: quousqꝫ
nō credent mihi: in omnibus signis
que feci coram eis. et infra cominatꝰ
est dicens. Nullus eoꝝ qui viderūt
signa que feci in Egypto numerati.
scilꝫ a viginti annis ⁊ supra: videbit
terrā pro qua iuraui patribus eorū
preter Caleph ⁊ Josue.

¶ De idolatria populi.

Quarta offensio idolatria fuit:
vt enim scribit Exodi. 32. Ui
dens populus ꝙ Moyses moraꝫ fa
ceret: dū esset in monte cū dn̄o. dixit
ad Aaron. Fac nobis deos. Rabi
Salomon dicit ꝙ isti fuerūt egyptij
cōuersi ad iudaismū: qui ascēderunt
cum iudeis de Egypto: ⁊ isti q̄ erāt
nutriti in idolatria: incitauerūt ma
gnam ꝑtem de filijs Jsrahel subiūge
bant. Moysi enim ignoramꝰ quid
acciderit. s̄m Josephū ⁊ Magist. in
hist. Alij dicebāt eū a bestijs comestū
Alij a dn̄o translatū. Alij sane mētis
cū dn̄o philosophantē: vt ibo sequit̄
in historia. Aaron ⁊ Ur restiterunt.
Sꝫ indignatꝰ populꝰ: spuēs in faciē
Ur: sputis vt tradit̄ suffocauit. Un̄
timens Aaron ait. Tollite maures
vxoꝝ ⁊ liberoꝝ: ⁊ afferte ad me. dic̄
Mag. in hist. ꝙ hoc erat qđ p̄ciosiꝰ
⁊ carius habebant: putās ꝙ consulē
tes auaricie sue nollent afferre: fecit
tamen populus qđ dixerat: auidus
ad idolatrandū: formauit itaqꝫ ope
fusorio vitulū conflatilē q̄ in egypto
bouē adorauerūt nāqꝫ vt dicit mag.
in hist. in p̄nº Exo. in. c. đ submersiōe
puuloꝝ. Erat Apis deus egyptiorū
vt Plinius dicit: qui ⁊ testat̄ se eū
vidisse: q̄dā taurus qui ex improuiso
egrediebatur de flumine: hn̄s in hu
mero dextero signū cādidū instar
lune corniculate: atqꝫ cum statim cō
fluerēt Egyptij omni gn̄e musicoꝝ
psallentes leuabat̄ in aera: et super
eos tāqꝫ psallens ferebat̄ ⁊ ad motū
vel stationē ipsius in terra mouebāt̄
⁊ stabant ⁊ eodem die euanescebāt
Que omnia demonū artificio cōple
bāt̄: vt docet Aug. li. 18. de ci. dei. c.
5. Formato itaqꝫ vitulo: dixit ppl's.
Hi sunt dij tui Jsrahel: qui te eduxe
runt de terra Egypti. fecitqꝫ Aaron
altare coraꝫ eo: ⁊ in crastinū indixit
solēnitateꝫ: maneqꝫ surgētes obtule
runt hostias: seditqꝫ populus mādu
care ⁊ bibere. ⁊ surrexerunt ludere. i.
adorare. Hic queritur quare Aaron
edificauit altare. et dicit Nicolaꝰ de
lyra s̄m Rabi Salomoneꝫ ꝙ ad re
tardādā imolationē: quia aut statim
populus imolasset sine altare aut in
momento altare cōstruxisset. Jdeo
stdic Aaron. Cras solēnitas dn̄i est
non dixit hodie. Si forte interim ve
niret Moyses: ⁊ impediret. ¶ Tunc
dixit dominus ad moysen. Descēde
peccauit populꝰ tuus: quasi dicat nō
meus ꝓpter idolatriaꝫ. vel ex eo q̄a
erat Moyses illi populo mansuetꝰ.
vt pꝫ. 45. di. c. Disciplina. ⁊. 23. q. 4
. c. Quid crudele. Subiunxit deus.
Cerno ꝙ populus iste dure ceruicis
sit. dimitte me. vt irascat̄ furor meꝰ.
Dixit Moyses. Queso dn̄e quiescat
ira tua. et esto placabilis suꝑ neq̄cia
ppl'i tui. ne dicāt egyptij. Callide edu
xit eos vt interficeret in montibꝰ. q̄si

impotēs dare terrā quā ꝓmiserat. Recordare Habraam: quasi dicat: si populus iste meruit mori ꝑ incēdiuȝ ecce Habraā pater eoꝝ ꝓpt amoreȝ tuū ꝓiectus fuit in ignē Caldeorum. Seqᷓt textus ysaac: ac si dicat si ppl's meret mori ꝑ gladiū: ecce Ysaac paratus fuit ꝓ te imolari: ⁊ additur. et Jacob. i. si meruerit puniri populus exilio: ecce Jsrabel tāq̄ȝ exul fugit in Mesopothamiā: obiciēs patri suo et tibi: q̄bus iurasti ꝑ temetipsū: qui es imutabilis: de danda terra Chananeoꝝ semini eoꝝ: placatusq̄ȝ est dn̄s ⁊ Moyses descendit.

¶ Quinta offensio fuit gula: quādo ardent dicebāt: vt ponit Numeri. ii. ca. Recordamur pisciū: quos comedebamus in egypto gratis. i. ꝓ ꝑuo p̄cio: in mētē nobis veniūt Cucumeres: pepones: porri: cepe: ⁊ allia.

¶ Sexta offēsio fuit desperatio: qn̄ vt ponit Numeri. 14. Omnis turba fleuit dicēs. Utinā mortui essem⁹ in Egypto ⁊ n̄ in hac vasta solitudine.

¶ Septima offensio fuit fornicatio scribit nāq̄ȝ Numeri. 25. ꝙ fornicat⁹ est populus cū filiabus Meab: q̄ vocauere eos ad sacrificia sua. Dicit hic Nico. de lyra: ꝙ Balaam sciēs filios Jsrabel esse ꝓnos ad luxuriā: dedit cōsiliū Balach Regi Moabitaꝝ: vt mitteret puellas pulchras ⁊ ornatas ꝓpter exercitū eoꝝ: et ꝙ iuuenes venientes ad se v̄bis allicerent: ⁊ cū viderēt eos inflāmatos ad actum carnis: nō ꝑmitterēt se ab eis cognosci: nisi p̄us comederēt de Jdolo ticis. ⁊ idola adorarēt q̄ secū portauerant vt sic deus offēderet: ⁊ ppl's Jsrabel ab eo ꝑcuteret: ⁊ daret in man⁹ hostium. dicit etiā Josephus ꝙ aliq̄ nobiles de Jsrabel accepūt sibi vxores de illis: ⁊ lȝ non sit scriptū in isto capitulo. 25. ꝙ Balaam dedit tale cōsilium: tamē habet ex. 31. c. vbi dicit Nōne iste sunt que decepunt filios Jsrabel ad suggestioneȝ Balaā. Et Apoc. 2. c. dicit. Habeo aduersus te pauca: quoniā habes hic tenētes doctrinā balaā qui docuit balach mittē scādala coraȝ filijs Jsrabel edere de sacrificijs idoloꝝ: ⁊ fornicari.

¶ De septem plagis quib⁹ populus punitus fuit. ¶ Cap. 3.

Tot sceleribus Judeoꝝ ad iracūdiā cōcitatus dn̄s flagella multiplicia cōtra eos imisit: Et q̄ȝuis dictū sit pauloāte in fine quarte offēsionis: ꝙ dn̄s fuit placatus. Jllō tn̄ intelligit ſm Nico. de lyra: ꝙ de⁹ n̄ simul nec s̄bito populū Jdolatraȝ ⁊ duꝝ puniuit. Jdcirco aduertēdū est in hoc misterio ꝙ septeȝ famosis plagis populus ille ꝑcussus est.

¶ Prima plaga fuit post adoratōȝ vituli: de qua dicit Exodi. 32. ca. in fine. Percussit dn̄s populū ꝓ reatu vituli. Nam postq̄ȝ Moyses descendit de mōte: ⁊ vidit vitulū ⁊ choros redegit in puluerem vitulum: quem sparsit in aquis: ⁊ dedit ex eo potuȝ filijs Jsrabel. Rabi Salomon dicit. Qr iste aque potate erant nociue culpabilibus: causando in eis inflatōeȝ ⁊ lāguorē: ꝑ quē poterant ab alijs discerni: alijs autē erāt dulces ⁊ vtiles sicut aq̄ in sacrifi° zelotipie: on̄debat per effectum culpā mulieris vel eius innocentiā: vt habet Numeri. 5. ca.

Alij autem doctores dicunt quod color auri remansit circa ora eorum qui erant culpabiles: ita quod barbe eorum videbant auree: et sic ab alijs distinguebant. Quare filij Leui obedientes Moysi zelo dei interfecerunt ex transgressoribus viginti tria millia: facto autem die alto Moyses orauit pro populo: dicens. Peccauit domine populus tuus iste: aut dimitte eis noxam hanc: aut dele me de libro vite. dicit Rabi Salomon quod iste liber intelligitur lex: que denominatur a Moyse: eo quod fuit eius minister: et est sensus secundum eum: dele me de libro: ut. s. lex non denominetur nomine meo: nisi populus iste tibi reconsilietur. Aug. autem exponit dicens: quod Moyses sic dixit ex confidentia et familiaritate diuina: vt sit sensus: sicut certus sum quod non delebis me de libro tuo: ita peto vt certifices me vt remittas noxiam isti populo.

De igne qui descendit in castra.

Secunda plaga punitus est ille populus propter peccata sua quando accensus ignis domini deuorauit extremam partem castrorum: vt dicitur numeri. xi. c. forte ibi erant magis culpabiles tandem oratione Moysi ignis absortus idest extinctus fuit.

Tertia plaga fuit postquam habuerunt coturnices: vt habetur Numeri. xi. c. et adhuc carnes erant in dentibus eorum nec defeceat huiusmodi cibus. et ecce furor domini concitatus in populum: percussit eum plaga magna nimis: vocatusque est ille locus sepulchrum concupiscentie ibi enim sepeliere populum qui desiderauerat carnes. dicit Magi. in hist. quod modus plage hic non determinatur: creditur tamen quod fuerit ignis.

Quarta plaga ponitur Numeri. xvi. c. quando multitudo murmurabat contra Moysen et Aaron. dicens. Vos interfecistis populum: cumque vellent eos obruere lapidibus: fugierunt ad tabernaculum: et operuit eos nubes: et apparuit gloria domini. Dicunt aliqui quod non fuit illa que prebebat ducatum populo: sed quedam parua nubes: in qua dominus solitus erat loqui cum Moyse. Alij dicunt quod fuit illa que prebebat ducatum: sed stabat in alto super tabernaculum: et tunc descendit operiens et abiens circumquaque vt nullus posset adire: et egressus ignis deuorauit populum: fuerunt autem percussi tredecim millia et octoaginta.

Quinta plaga exprimitur Numeri. xxi. quando profecti de monte hoc venerunt in Salmana: et quia male loquebantur de deo: misit dominus in populum serpentes ignitos: qui sic dicebatur secundum Nico. de lyra: et Magist. in hist. quia minimi et veloces erant ad modum scintillarum: vel quia volantes per aera emittebant scintillas ardentes vel ex eo quod per morsus eorum calefiebat caro: ac si igniretur. Tunc venerunt Iudei ad Moysen: videntes mortes plurimorum: dicentes. peccauimus: quia locuti sumus contra deum: et tu ora. vt tollat nobis serpentes: orauitque moyses ad dominum: cui dominus ait. Fac serpentem eneum: et pone in pertica eminentem in medio populi: et quicunque percussus fuerit a serpente: respiciat eum et viuet: et factum est ita. dicit Rabi Salomon quod in serpente non erat virtus sanandi: sed aspicientes serpentem cogitabant afflictionem illam a deo sibi iuste illatam: petendo

misicordiā: ⁊ ipe deus sanabat eos. Rō aūt mistica est: q̄a hpēs ille figurabat xp̄m passum in cruce: p cuius intuitum fide ⁊ deuotiōe sanamur a morsu Sathane. Ex quo xp̄s dixit Johan. 3. c. Sicut exaltauit moyses serpentē in heremo: ita exaltari opz filiū hōis. dicit Mag. in hist. q̄ illū serpētē eneū hūerūt secū filij Israhel semp: ⁊ magnifice reposit⁹ est in hierusalē. Tādē obcultū supstitiōis quē sibi exhibebat populus: cōminuit eū in puluerem Rex Ezechias: ⁊ posuit in torrētē Cedron: sicut etiā p3 q̄rta rubrica. 19. c.

¶ Sexta plaga enarrat̄ numeri. 25. c. q̄n. s. Israhel iniciat⁹ est. i. ɔsecrat⁹ Belfegor idolo Madianitaꝝ. Irat⁹ dn̄s dixit ad Moysen. Tolle cūctos pncipes populi: ⁊ suspēde in patibulis contra solē: vt auertat̄ furor me⁹ ab Israhel. dicit Mag. in hist. forte q̄a sbditos nō corripiebāt duces tribuum: voluit suspēdi: vel poti⁹ pnci pes. i. actores h⁹ idolatrie: occisiq̄ sūt vigintiquatuor millia hominū.

¶ Septima plaga fuit q̄n iuuenes plimi zelo Finees accēsi: mlta millia hominū pcusserūt: vt. n. refert Josephus: ⁊ pōit̄ Numeri. 25. Princeps tribus Simeō Zambri filiā cuiusdā potentis Madianitaꝝ duxerat: que dicebat̄ Corbi: qui vxore iubente in quadā solēnitate cū alijs ducib⁹ deo nō imolauit: quāobrē cū a Moyse reprehēderet̄ in gn̄ali: q̄ colebant idola nō deum: ille corā omnib⁹ ꝓfessus ē se alienigenā duxisse: ⁊ se idola colē: nec tyrānicis legibus quas ipse sibi Moyses imposuerat obnoxium esse q̄b⁹ sb figmento legū ⁊ dei grauiori seruitute populū pmebat q̄z Egyptij cū ꝓpriū auferebat viuēdi arbitrium ⁊ discedēs corā omni turba: que flebat āte fores tabernaculi. Intrauit tabernaculū vxoris. Surgēsq̄z finees filius Eleazari de medio multitudinis: ⁊ accepto pugione ingressus est post illū in lupanar: ⁊ cū inuenisset coeūtes pfodit ambos in locis genitalibus: quo exēplo multi moti Idolatras plurimos occiderūt. q̄d pl'a. vt cōcludit̄ in argumēto: in epistola ad Romanos: ita crebra ꝓuocatiōe dn̄m irritauerūt: vt oms in heremo morirent̄: nec plus ex seniorib⁹ eorū q̄z duo hōies terrā ꝓmissiōis intrarunt. Nos igit̄ caueamus nobis: ne deum contra nos ꝓpter peccata nostra ꝓuocemus: q̄a quanto plura digniora q̄z suscepimus dona: tāto grauiora nostra facinora delictaq̄z reputant̄. Et si illa deponē neglexerim⁹ non negliget aut retardabit vltiōez deus: qui est bn̄dict⁹ in secula secloꝝ Amen.

¶ Sermo tredecimus de iudicio dei contra Judeos in hierusalem habitantes.

DEdit de⁹ pplo Judeoꝝ ciuitatē hierosolomitanā ad inhabitandū: in q̄ tempore Nabuchodonosor Regis Babilōis tātū excreuerūt iniquitates et execrāda mala: q̄ de⁹ omnem populum tradidit in manus inimicorum suorum: et ciuitate debellata omnes vtriusq̄z sex⁹ iusto

iudicio dei captiui ducti sunt in Ba
bilonē: neq ob aliā cām tam graue
dānū incurrerūt: nisi qa diuina mā
data cōtēnebāt: erātq deo celi abho
minabiles ⁊ exosi ad qḋ clare intelli
gēdū statui in isto sermōe de iudicio
dei cōtra Judeos in hierusalē cōmo
rātes loqui: de quo si plenā noticiā
hēre voluerimꝰ: necesse est vt tria mi
steria disseramus.

Primum dicit glorie.
Secundum nequicie.
Tertium pene.

De gloria ⁊ magnificētia ciuitatꝪ hierusalem. Cap. pmū.

Exaltauit deus gl'iam ciuitatis
hierosolamitane: ⁊ fecit illaz
speciosā ⁊ decoraz valde: in qua mo
rabāt Judei cū ingēti leticia ⁊ qete:
vbūtn̄ vt sic fuisse demonstremꝰ: tria
de ipsa ciuitate consideremus.

Primo situm.
Secundo cultum.
Tertio statum.

De optimo situ ciuitatꝪ hierusalē.

Primo cōsideremꝰ illiꝰ ciuitatꝪ
situ: ⁊ ḋ h̄ nōndū ƀz Rabanū
li. iz. de origine reꝝ: ꝙ hierusalez est
ciuitas in Palestina in medio iudee
posita: vmbelicus totius habitabilis
nr̄e zone. vn̄ Ezech. 5. dicit dn̄s. ista
est hierusalē quā in medio gentiū si
tuaui. Nico. de lyra dicit qa sita ē in
quarto climate terre habitabil' septē
climatibꝰ distincte: est ibi terra fertil'
nō mō frugū: ƀ balsamo: melle: et la
cte: q̄ in distributiōe terre pmissiōis
data fuit tribui Beniamin. dca Jebꝰ
que est hierusalē: vt nōt Josue. i8. c.
⁊ idē fatet Jsidorꝰ li. i4. ethimo. Jn
i5°. vbo li. asserit ꝙ ƀz Judeos Sem
filius Noe: quē dicūt Melchisedech
pmꝰ pꝰ diluuiū in Siria ꝯdidit salē
vrbē hāc: postea tenuerūt Jebusci ex
qbꝰ dicta ē Jebꝰ: sicq duobꝰ nōibus
copulatis Jebus ⁊ Salē vocata est
q̄ postea a Salomone hierosolima
q̄si hierusalomonia dicta est.

De tēplo mirabili hierusalem.

Secūdo ꝯsideremꝰ illiꝰ ciuitatꝪ
cultū: ibi eādē a Salomone cō
structū est tēplū miro artificio: de qº
dr̄ Paralip. z°. c. Cepit Salomō edi
ficar̄ domū dn̄i in hierusalē: in mōte
Moria: q̄ demōstratus fuēat Dauid
pr̄i ciꝰ: āno 4° regni sui cepit. Glosa
hiero. sup illo vbo. Uade in terraz
visiōis: in hoc mōte inqt: Obtulit ha
braā holocaustū p Ysaac: ⁊ glo. sup
illo vbo Jacob: nō est hic aliud nisi
domꝰ dei dic. in h̄ loco credit iacob
dormiuisse: ⁊ vidisse āgeloꝝ visionē
in scala: pūidisseq tēplū ⁊ dei cultuz
ibidē futuꝝ. Quātū vo fuerit domꝰ
illa mirāda: pz ex his q̄ dicūt. z. Re.
6. c. Erat ibi cōcursus ⁊ frequētia gē
tiū. Precipue vo ƀm Nico. de lyra:
ex omni Judea populꝰ ibi ꝯfluebat
in festo pasce siue azimoꝝ: in memo
riā liberatōnis de Egypto. Jn festo
pentecostes: in memoriā date legis
Jn festo scenofagie siue tabernaculo
rum: in memoria mansionum in de
serto. hanc donum Christus voluit
sua p̄sentia decorare. Jbi oblatus est
q̄dragesima die postq natꝰ fuerat.
Jbi inuētꝰ post triduū in medio do
ctoꝝ vt dicit Luce. z. c. Jbi docebat
vn̄. i9. dixit. Cotidie apud vos eram
docens in templo.

Tertio consideremus illius ciuitatis statum: facta equidē fuit ciuitas insignis et regia. primusq; ibi regnauit Rex Saul: quem Samuel vnxit in Regem. 2us Dauid. 3us Salomō. 4us Roboam. 5us Abias. 6us Asa. 7us Iosaphat. 8us Ioram. 9us Ochozias. 10us Iohas. 11us Amasias. 12us Ozias. 13us Iohathan. 14us Agatz. 15us Ezechias 16us Manasses. 17us Amō. 18us Iosias 19us Ioachim. 20us Sedechias. Erat ergo ciuitas illa famosa plena populo et diuitijs: Erant ibi ornata edificia: alta palacia: et iuuenes robusti et bellicosi. Sed vt dicit Lactantius li. 2o. Tum maxime deus ex memoria hominum elabitur: cum beneficijs eius fruentes honorem diuine indulgētie dare debent. Ideo populus Hierosolimorum vt patebit incrassatus nimis recalcitrauit.

De nequicia populi Iudaici: et impietate multa.

Cap. secūdum.

Quanta fuit iniquitas Iudaici populi in hierusalem habitātis inuestigādum est: vt sic percipiamus quam iuste deus populum illum neq; tradidit in captiuitatē. Sunt autem tria que accusant hierosolimorum culpam et impietatem.

Primū est multiplex offensio.

2a temeraria presumptio.

3a dura obstinatio.

De octo peccatis quibus in Hierusalem offendebatur deus.

Primū quod accusat et arguit hierosolimorum culpā: est multiplex offensio. In multis nāq; nō in vno solo peccato offendebant deū. Octo tamen erant inter cetera peccata principalia: que abūdabāt in illa ciuitate.

Primū peccatum dicitur negligentie.

Secundum iniusticie.

Tertium auaricie.

Quartum fraudulentie.

Quintum violentie.

Sextum luxurie.

Septimum idolatrie.

Octauum irreuerentie.

Primū peccatū quod abūdabat in illa ciuitate dicitur negligentie. Superiores nāq; nō curabāt de salute subditorum: quinimo suo malo exēplo corrūpebant eos: et inducebāt ad malefaciendū. Hinc hieremias conquerebatur 10. c. dicens. Stulte egere pastores: et deū non exquisierunt: propterea nō intellexerūt: et omnis grex eorum dispersus est. et 23. c. Ihere. aiebat. Ue pastoribus qui disperdūt et dilacerāt gregē pascue mee. dicit dñs. Sis cautus o predicator ne propter ista platis detrahas si boni sūt: bene erit ipsis: si vero mali: iudicet illos deus. Nostra vero nō interest illorum increpare delicta. 2m peccatū: quod abūdabat in ciuitate hierusalē erat iniusticia. et de hac Ihere. 5. c. ait. Circuite vias hierusalē: et aspicite et cōsiderate: et querite in plateis eius: an inueniatis virum faciētē iudiciū et querentē fidē. Et infra. Causā vidue nō iudicauerūt: et cām pupilli nō direxerūt. O quid de nobis dicam. heu heu: periit perfecto de terra iusticia. timore: amore: odio: ac precio est eiecta. vt dicitur. 11. q. 3. c. Quatuor. Sed perfecto impletū est dictū Isidori: qui ait. 11. q. 3. c. Paup. Pauper dū nō habet quid offerat: nō solum audiri contemnitur:

sed reprobat. Cito violat auro iusticia: nullaq; reus pꝛtimescat culpā: quā nūmis redimere existimat: ⁊ tamen vt dicit Aug. li. 4. de ci. dei. Amota iusticia: quid aliud sunt regna nisi latrocinia. Ideo dicit. iz. q. z. c. Cum deuotissimā. Sūmū in rebus bonū est iusticiā colere: ac sua cuiq; iura seruare. ⁊ Ari. 5. ethi. ait. Preclarissima virtutum esse videtur iusticia: et neq; hesperus neq; lucifer ita admirabilis

¶ Tertiū peccatuz qd erat in Jerl'm erat auaricia. de qua Jheremie. 6. c. sic scribit. A maiore vsq; ad minorē omnes student auaricie: et a ꝓpheta vsq; ad sacerdotem cūcti faciūt dolū Hoc tamen tēpore nescio qd referaz: quando mūndus totus auaricie vinculis detinet: ob illa eteniz multiplicata sunt omnia mala: piuria scilicet fraudes deceptiōes: mendacia: odia: liuores: rancores: rapine: vsure: symonie ⁊ similia. ¶ Quartū peccatum qd erat in Jerl'm fuit fraudulentia. Omnes ꝓ maiori pte erant simulati ficti astuti callidi et deceptores in oi arte in omni exercitio: i omni deniq; cōuersatione sua. vñ Jhere. 9. c. dicebat. Unusquisq; a ꝓximo suo se custodiat: ⁊ in omni fratre suo nō habeat fiduciam: qa omnis frater supplātās supplātabit: ⁊ omnis amicus fraudulenter incedit. O qs habet nūc vnū amicum verū. Inqt Ambro. li° z°. de officijs. Facilis vox ⁊ cōmunis tuus sum totus: s paucorum effectus.

¶ Quintum peccatū Jerl'm fuit violētia. de hoc dicit Jheremie. z4. cap. retraxerunt seruos et ancillas suas: quos dimiserant liberos: et subiugauerunt in famulos ⁊ famulas. Hic dicit Nico. de lyra ꝙ Exodi. zi. ca°. dictum fuit. Si emeris seruū hebreū sex annis seruiet tibi: in āno septimo exeat liber gratis: ita ꝙ non poterat ultra teneri nisi vellet remanē. Tempore Sedechie regis ⁊ ante tenuerāt seruos ⁊ ancillas diutius ꝓpter auariciam suam. tamē ad monitionē Jheremie: ⁊ alioꝝ viroꝝ bonorum rex Sedechias et sui subditi statuerūt firmiter dimittē seruos suos hebreos ⁊ ancillas sm pceptū legis. ⁊ vt hec ordinatio esset firma sciderūt vituluz in duas ptes: ⁊ inter illas partes transierunt rex ⁊ pncipes eius ad significandum ꝙ sic esset dignus occidi ⁊ diuidi infringēs illam ordinationē ꝯtamē post cupiditate ducti retraxerunt ad se redigendo in seruitutez ⁊ sic nō solū peccauerūt contra legē diuinam: sed etiaz contra statutum ꝓprium. Similes his hodie sunt qui retinēt famulos ⁊ ācillas ⁊ pmittūt eos perire fame ⁊ frigore. sūtq; illis infesti. nō soluz cōpellēdo pl⁹ debito laborare: sed etiam iniuriādo ⁊ cōtumelijs ac verberibus afficiēdo. Nō didicere isti disciplinam sapientis. qui Eccle. 4°. c. ait. Noli esse sicut leo in domo tua euertēs domesticos tuos ⁊ oꝑꝛimens subiectos tibi. et pro his facit id Senece ad Lucillū. Colant inquit te potius serui tui q; timeant

¶ Sextum peccatuz Jerl'm fuit luxuria. ⁊ de hoc dicit Jheremie. 5. c°. in psona dei. saturaui eos. ⁊ mechati sunt. ⁊ zz. ca°. Adulteriis repleta est terra. sileant de hoc verba loquantur exempla. ¶ Septimū peccatū fuit

id latria de qua Jheremie.i.c.deus cōquerebaᷣ sic. Dereliquerūt me: ꝛ li bauerūt diȷ̄s alienis: et adorauerunt opus manuū suaꝝ. ¶ Octauū peccatum fuit irreuerentia ad cultuȝ diuinū: nam in tēplo absqȝ deuotione ingrediebanᷣ ꝛ egrediebāᷣ. ꝛ de hoͦ sic hēᷣ Jhere.7.ca. Fecere filiȷ̄ Juda maluȝ in oculis meis: dicit dominꝰ posuerunt offendicula sua in domo in qua inuocatū est nomē meum vt polluerent eam. O q̄ȝ rephensibiles xpiani sūt: qui templa dei ꝛ ecclesias tanq̄ȝ lupanaria calcant: pro quibus facit illud qꝺ scribiᷣ ꝺ imunitate ecclesie.li.6.in.c.Decet. Decet domuȝ dn̄i sanctitudo: decet vt cuiꝰ in pace factus est locus eius: cultꝰ sit debita veneratōe pacificus. Sit itaqȝ ad ecclesias humilis ꝛ deuotus ingressus sit in eis deuota cōuersatio: deo grā inspiciētibꝰ placida. In Jerusalez q̄ erāt huiuscemodi vitia ꝛ alia plīma que solet abhorrere deus.

¶ De p̄sumptione populi.

SEcūdum qꝺ accusat ꝛ arguit hierosolimoꝝ culpā: est temeraria p̄sūptio. In tot enim peccatis deū spernebāt. vn̄ Jhere.5.c.dicitur Negauerūt dn̄m: ꝛ dixerūt: non est ipse: neqȝ veniet sup nos malum gladiū ꝛ famē nō videbimꝰ: ꝛ infra. nō dixerūt in corde suo: metuamꝰ dn̄m deū nostrū: cōfidebāt q̄ in seipsis: et pseuerātes in malis suis: penitentiā recusabant. de hoc diciᷣ Jhere.8.c. Nemo qꝺ bonū est loqᷣ: nullus est q̄ agat penitētiā sup peccato suo dicens: q̄d feci: omnes cōuersi sunt ad cursum suū: quasi equus in impetu: vadens ad prelium.

¶ Tertiū qꝺ ostēdit hierosolimorū culpam: est dura obstinatio. Nā cuȝ p plures ānos populꝰ ille cōmonitꝰ fuisset: nūq̄ȝ se corrigē voluit. Inquit hiero. in cōmento sup Jheremiā ꝙ Jheremias cū esset adhuc puer prophetare cepit āno.iȝ. Josie filiȷ̄ Amō Regis Juda: ꝓphetauitqȝ in impio eius ānis.19. ꝛ postea sb̄ Joachim filio eiꝰ annis.ii. ꝛ sb̄ Sedechia q̄ vltimus fuit regni Juda ānis.ii. vsqȝ ad q̄ntū mēsem: qn̄ a Babilonis capta est Jerl̄m: ac p hoc ab exordio ꝓphetie sue: vsqȝ ad captiuitatē Jerl̄m: q̄ ꝛ ipse captꝰ est: ꝓphetauit ānis.4i. et p̄dixit clare ciuitatis excidiuȝ: nisi penitentiam agerent: at illi nō solū nō timebāt: ꝛ humiliabāt se deo: verum etiam Jheremiā psequebāᷣ: scribiᷣ nāqȝ Jhere.28.c. ꝙ cuȝ semel ꝓphetasset: apprehēderūt eū dicētes morte moriaᷣ: ꝛ cōgregatꝰ est omnis ppl's aduersus Jheremiā in domum dn̄i tādē vtens bonis ꝟbis Jheremias. dixit omnis populꝰ: nō est viro huic iudiciū mortis: quia in nomine dn̄i dei nostri locutꝰ est ad nos. ꝛ Jhere 3z. habeᷣ: qualiter cesum eū miserūt in carcerem: vbi sedit diebus multis ꝛ Jhere.38.c.narraᷣ: q̄liᷣ sb̄miserūt eū in lacū: in quo non erat aqua: sed lutū multasqȝ alias psecutōes intulerūt sibi. O malicia incorrigibilis. O malignitas hominū iniquoꝝ. O duricies prauoꝝ cordiū: ꝟitas adamaᷣ deꝰ p̄dicaᷣ timēdus vitia increpāᷣ: efferūᷣ ꝟtutes ꝛ bōi mores: tn̄ odio hn̄ᷣ q̄ deo iubēte talia nūciāt. Idcirco nemo poteſt de deo cōqueri: sꝫ in

fine seuerus appareat.

De graui punitione ⁊ plaga hierusalem. Cap. 3.

Qui dudũ longanimis p Jheremiam populũ ad penitentiã vocauerat scelẽib⁹ ⁊ malicia iniquoꝝ ꝓuocatus ad vindictã tamen excitatus est: qd̄ vt cuncti valeant scire: in hoc misterio tertio de pena Jerl̃m ptractabimus: de qua tria sunt consideranda.

Primũ dicit̃ ciuitatis obsessio.
2^m ciuitatis afflictio.
3^m ciuitatis delectio.

De valida obsidione ciuitatis.

Primũ cõsiderãdũ est ciuitatis obsessio. vt enim hẽt̃. 4. regũ vltimo. c. ⁊ 2. Paralipomenon. vl. c. ãno. 9. sedechie circũdata ẽ hierl̃m a Nabuchodonosoꝛ cũ validissimo exercitu: ⁊ extincte fuerũt in circuitu eius munitiones: ⁊ clausa est ciuitas decem ⁊ octo mensibus.

Secũdũ considerãdũ est ciuitatis afflictio: ꝓualuit q̃ppe interim fames nec erat panis populo terre.

Tertiũ cõsiderãdũ est ciuitatis captio: Nam ciuitas capta fuit et fugit Sedechias. Rabi Salomon dicit ꝙ ipse fugit p quãdã viam sbterraneã cuius exitus erat bñ lõge a ciuitate: sed deus fecit apparere vnã capreaꝫ siluestrem: ⁊ dum Caldei vellẽt eam capere: fugiendo cucurrit sup terram ɓm viam illius linee sbterranee p̃dictam. vsqꝫ ad exitum: ⁊ sic Caldei inuenerunt Sedechiã qui exierat viã illam. Sed Nico. de lyra dicit ꝙ h° non est ꝟisimile: ꝙ Caldei tũc intenderent venationi: ideo dicendum ꝙ insecuti sunt Sedechiam p indicium aliquoꝝ quos cepũt in ciuitate: q̃ ñ poterant fugere ɓm Mag. in histo. capta fuit ciuitas circa mediã noctẽ Capt⁹ itaqꝫ fuit Sedechias: ⁊ adductus corã Nabuchodonosoꝛ: q̃ dixit ei. Magnus deus hñs nequiciã tuã odio tradidit te mihi. occidit ⁊ filios eius coram eo: oculos ꝟo Sedechie effodit: ⁊ catenis vinxit euꝫ: ⁊ duxit eum in Babilonẽ: muri autẽ hierl̃m destructi sunt: ⁊ ciuitas expoliata: tãdem succensa: et populus ductus in captiuitatem. refert Mag. in hist. ꝙ cũ Nabuchodonosoꝛ intrasset babilonem cum triumpho: victimas solẽnes imolauit diis suis: et solẽnizauit cum omni populo noueꝫ dieb⁹: cũqꝫ recũberẽt exhilarati: p̃cepit rex vt adduceret Sedechias in mediũ: ⁊ aliq̃ de cãtoribus tẽpli cũ eo: q̃ psallerent corã cõuiuãtib⁹ in musicis instrumẽtis: ⁊ canerẽt ymnos de cãticis sion Bibebãt autẽ cõuiue in vasis dom⁹ dñi quoꝝ quedã Nabuchodonosoꝛ cõsecrauit Jdol: quedã ꝟo sibi reseruauit: cũqꝫ darent psallẽtibus potuꝫ: clanculo p̃cepit rex: vt daret̃ Sedechie potus laxatiuus: ⁊ corã omnib⁹ ignominiose laxat⁹ est. Sicqꝫ irrisuꝫ reducere ad carcerẽ: q̃ nimio afflict⁹ doloꝛe: post paucos dies mortuus est. At Nabuchodonosoꝛ fecit eum honoꝛe regio sepeliri. Tali iudi° de⁹ illũ puniuit: q̃a vt scribit̃. 2. Parali. vl. c. viginti ⁊. vnius ãni erat cum regnare cepisset: ⁊ vndeciꝫ ãnis regnauit in hierl̃m: ⁊ fecit maluꝫ corã oculis dñi dei sui: nec erubuit faciẽ Jheremie ꝓphete loquentis ad se ex oꝛe

dn̄i. A Rege quoqꝫ Nabuchodono
sor recessit: q̇ adiurauerat eū ꝑ deuꝫ:
⁊ indurauit ceruiceꝫ suā ⁊ cor: vt nō
reuerteret̄ ad dn̄m deū Israhel. Si
ḡ ipse timuisset deū: abstinuissꝫ vtiqꝫ
a tot tantisqꝫ peccatis: ⁊ deus miseri
cordiā suaꝫ ostēdisset illi: quā nobis
exhibeat: qui est benedictus in secl'a
seculoꝝ. Amen.

¶ Sermo tertiusdecimꝰ de iudicio
dei contra Judeos xp̄m ⁊ ecclesiam
ꝑsequentes.

COmpletis ānis. 70. Ju
daice captiuitatis opāte
hesdra sacerdote: ⁊ Zo
robabel: suscitauit dn̄s
spiritū Ciri Regis Persaꝝ: q̇ anno
p̄mo sui Imperij laxata hebreoꝝ ca
ptiuitate: quatuor ferme hominum
millia fec̄ regredi in iudeā: restituēs
eis vasa tēpli aurea ⁊ argentea q̇nqꝫ
millia q̄dringenta: que Nabuchodo
nosor portauerat in Babiloneꝫ: sicqꝫ
rehedificata est hierl'm ⁊ templū: eo
tpe quo Tarq̇nus suꝑbus regnabat
in vrbe. Colligunt̄ ista ex p̄mo libro
Hesdre. c. i. ex dictis Josephi in libris
antiq̇tatū: ⁊ Bede in libro de tpibꝰ:
sicqꝫ populus ille ibi multiplicatꝰ est
vsqꝫ ad tempora xp̄i: v̄ūtamē quia
xp̄m ⁊ ecclesiā Judei acriter ꝑsecuti
sunt: de qua impietate noluerūt pe-
nitere: volēte deo ciuitas Hierusaleꝫ
a Romanis euersa ē: ⁊ populꝰ fame
⁊ gladio perijt: ⁊ q̇ remāserūt viliter
fuerūt venundati. ꝓpterea vt in dies
ad timēdū deū studiosiꝰ inuigilemꝰ
in hoc sermone de iudicio dei cōtra
Judeos xp̄m ⁊ ecclesiam ꝑsequētes
v̄ba faciemus: videbimusqꝫ qualiter
ciuitas hierl'm destructa fuit: ⁊ ppl's
eius dispersus: de qua desolatōe tria
misteria erunt declaranda.
¶ Primū dicit̄ significationis.
¶ Secūdum prenūtiationis.
¶ Tertium executionis.

¶ De signis ⁊ portētis q̇bus dei iu
dicia sepe p̄monstrāt̄. ¶ Cap. i.

SIgnificata fuit portentis et si
gnis desolatio hierl'm: ⁊ in h̄
apparet duricia populi: q̇a nunq̄ꝫ ad
penitētiā redijt. V̄ūtamen vt plenius
intelligant̄ singula: in hoc misterio
tria sūt dubia absoluēda. ¶ Primū
an timendū sit: cū alique nouitates
apparent in corporibꝰ celestibꝰ: etiaꝫ
si naturaliter fiant. ¶ Secūduꝫ que
sunt illa signa: ꝓpter que timenduꝫ
est: ne imineant de ꝓpinquo hōibus
mala. ¶ Tertiū q̇bus signis hiero-
solimoꝝ excidiū fuit p̄monstratum.
Pro p̄mo dubio arguūt aliq̇ dicen
tes illud Jhere. io. c. A signis celi no
lite timē que solent metuē gentes: ⁊
tn̄ cōtra istos est auctoritas xp̄i: qui
Luce. zi. caº. ait. Erunt signa in sole
luna ⁊ stellis: que v̄ba dicta sunt: vt
ꝑ illa signa hōies terreantur. Rn̄det
his Nic. de lyra suꝑ p̄fato. io. c. Jhe.
ꝙ timē ꝓpter signa celi pōt esse du-
plicit̄: aut rōabilit̄: aut suꝑsticiose. pᵒ
mō licitū ē: ⁊ ad prudētiaꝫ spectat sic
timere: nā lꝫ corꝑa celestia sūt agētia
de necessitate tn̄ hn̄t v̄tutē imutādi
elemēta: ⁊ cōposita ex eis: ad diuer-
sas qualitates: ex q̇bus disponūt̄ hu
mana corꝑa ad varias infirmitates
sicut ex dn̄io Martis colera accēdit̄

ex qua accensiõe nõ solũ corpa dispo
nũt ad infirmitatẽ aliquã: sed etiam
appetitus sensitiuus ad irã: ex quo se
quũt vlterius lites ⁊ dissentiões: eo
ꝙ hõies vt in pluribus sequunt suas
passiones: soli sapientes eaꝝ dñant
ꝑ rõnez. Timor autẽ facit precauere
a malis futuris: ⁊ ideo timẽ a celi cõ
stellationib⁹: ad hoc ꝙ hõ cõsulat de
bñdo remedio cõtra dispositiões ad
infirmitares corpoꝝ ⁊ passiones ma
las: ⁊ alia huiusmodi que possunt ex
influẽtia celi causari: nõ est malũ: sed
bonũ: ⁊ satis conueniẽs. ¶ 2° modo
timere ꝓpter signa celi. s. supstitiose:
illicitũ est ⁊ peccatũ: ⁊ sic loqͣt Iher.
vñ sbdit qa voces populoꝝ vane sũt
qđ insup ponit. C. de penis. l. decu
rionũ. Filij vane inqt voces ꝓplorũ
nõ sunt audiende. Apud ꝓplos autẽ
triplex supstitio inuenta est circa cor
pora celestia. ¶ Prima eorũ qui di
xerunt illa esse animata. ¶ 2ª eoꝝ q
dixerũt illa esse deos. ¶ 3ª eoꝝ qui
dixerunt corpa celestia imprimere in
intellectũ nostrũ. ¶ Prima supstitio
est eoꝝ q tenuerũt corpa celestia esse
animata. Cõtra quos est auctoritas
Damasceni: qui in. 2. li. ait. Nullus
animatos celos vel luminaria existi
met inanimati enim sunt ⁊ insensibi
les. ⁊ Aug. li. 13. de ci. dei ait. Nõ est
credẽdũ ꝙ Plato dicit globos istos
luminũ siue orbiculos luce corporea
sup aerẽ: seu die: seu nocte fulgẽtes
suis quidẽ ꝓprijs animab⁹ viuere. et
18. li. de ci. dei dicit: ꝙ Anaxagoras
factus est reus apud Athenienses: qa
dixit solem esse lapidem ardentem:
negãs vtiqꝫ ipsuz esse deũ: vel aliqd

animatũ. Si vo obiceret ꝙ nõ solũ
Platonici: sed etiã doctores fidei te
nuerunt corpora celestia eẽ animata
vt Origenes ⁊ hiero. Aug. insup h°
sb dubio relinquit. vt. 73. in euche
ridion ⁊ in. 2. sup Genesiz ad lit. vbi
dicit ꝙ si sũt animata corpa celestia
ptinent ad societatẽ angeloꝝ eorum
anime. Rñdet Tho. i. pte. q. 69. vel
70. ꝙ inter ponentes corpa celestia
esse animata vel inanimata: pua vel
nulla est differẽtia in re ꝫ in voce tm̃
qm̃ dici pñt animata ñ sicut planete
⁊ animalia: sed equiuoce in quãtum
sbstãtie spũales vniũt corporib⁹ cele
stibus: vt motores mobilib⁹ quo fit
vt motus celestiũ corpoꝝ sit ab aliq
sbstãtia apprehẽdẽte: ⁊ nõ solũ a nã:
sicut grauia ⁊ leuia. vñ Aug. dicit. 3.
de trinitate. Corpora omnia admi
nistrari a deo p spũm vite. ¶ Scđa
supstitio fuit alioꝝ dicẽtiuz corpa ce
lestia esse deos: vt fuerunt Egyptij:
de qbus Eusebius pãphili. li. i. đ euã
gelica pparatõe ait. Egyptios ferũt
pmos omniũ cũ in celũ oculos sustu
lissent motũ ordinẽ ⁊ quãtitates ce
lestiũ corporũ admiratos: solẽ ac lu
nam deos putasse. ¶ Tertia supsti
tio fuit alioꝝ: q tenuerũt ꝙ corpa ce
lestia impmũt in intellectũ nostrum
qđ vtiqꝫ falsum fore ostendit. Tho.
in. 3. sũme contra gẽtiles. dicens ꝙ
directe ⁊ ꝑ se nõ impmit: qa vt dicit
Dionysius li°. de diuinis nominib⁹.
⁊ Aug. 3. de trinitate. Diuine ꝓuidẽ
tie ordo est: vt ꝑ supiora regãt infe
riora: ⁊ moueant. Intellectus autez
ordine nature omnia corpa excedit.
impossibile est ḡ ꝙ corpora celestia

agāt in intellectū directe nec possint esse cā p se: eoꝝ que sunt circa intellectum. Insup nullū corpus agit nisi p motū: vt habet. 8. physicoꝝ. ğ que sunt omnino extra motuꝫ nō possūt esse causata a corporib⁹ celestib⁹. sed ea que sunt circa intellectū: sunt oio extra motum p se loquendo: sicut pꝫ. 7. phi. qnimo p qetem a motib⁹ fit anima prudēs ꝛ sciēs vt dicit ibideꝫ Indirecte tamen corpa celestia pñt imprimere in nostrū intellectū: qa licꝫ intellectus noster non sit ꝟtus corporea: tñ in nobis opatio intellect⁹ compleri nō pōt sine opatōe ꝟtutuꝫ corporeaꝝ: que sūt imaginatio ꝛ vis rememoratiua et cogitatiua: et inde est ꝙ impeditis haꝝ ꝟtutū opatōib⁹ ꝑpter aliquā indispositōeꝫ corporis impedit opatio intellectus: sicut pꝫ in freneticis ꝛ litargicis ꝛ similibus ꝛ ꝑpter hoc etiā bonitas dispositōis corporis humani: facit actū ad intelligēdū: in quātū ex hoc pdicte vires fortiores existunt: dispositio autē corporis hūani sbiacet celestib⁹ motib⁹: ꝛ sic ad ꝑpositū redeūdo supstitiose opiniones de corporib⁹ celestib⁹ nō sunt acceptande.

Scdm dubiū qd erat absoluēdū que sūt illa signa ꝑpter que timēdū ē ne immineāt de ꝑpinquo hominib⁹ mala: ꝛ dico ꝙ sunt tria.

Primū solis ꝛ lune defectio.

2ᵐ cometarum apparitio.

3ᵐ portentoꝝ frequentatio.

Primū signum quotiēscūqꝫ etenim eclipsat sol: vel luna: timendū est de aliq° malo venturo: ꝓbat hoc pmo p Ptolomeū: q in centiloq° ait: sol ꝛ luna sunt domini alioꝝ planetaꝝ eo ꝙ sunt cause totius opis ꝛ gubernatōis stellaꝝ: ideo eclipsis accidentia grandia significat. ꝛ Messala. c. 7°. de tēporū varietate ait. Scito ꝙ in eclipsi solis aut lune non poterit fieri: quin significet aliqd magnum accidens ꝫm quātitatē eclipsis ipsi⁹. Naꝫ in signis igneis significabit interitum Regis ꝛ diuitū ꝛ siccitatē ꝛ terre sterilitatē atqꝫ famē. Et Uirg. in pmo Geor. inquit. Sol tibi signa dabit: solē quis dicere falsū Audeat: ille etiā cecos instare tumult⁹. Sepe monet fraudē: ꝛ opta tumescē bella. Ille etiam extincto miserat⁹ Cesare Romā. Cum caput obscura nitidū ferrugine texit. Impiaqꝫ eternam timuerunt secula noctez. Recitat Ricobald⁹ in cronicis: ꝙ āno Neronis quarto solis defectio fuit: ꝛ terremotus magnus. Tunc magna psecutō insurrexit contra xpianos: Petrus ꝛ Paulus martirio fuerunt coronati. Post passionē ꝟo illoꝝ tāta Rome pestilentia fuit: vt triginta millia fuerunt in ratione venerūt. Laodicia et Colossa: et Joropolis: Urbes in Asia terremotu cōciderūt. Tempore Cōstantini. 3. facta est solis defectio hic Cōstātinus Italiā de Lōgobardis liberare conat⁹: ab Athenis per mare Tarentuꝫ trāsiuit: oēsqꝫ vrbes in campania ꝛ terris circūuicinis a Longobardis occupatas per quas venit vi cepit. Romā tandem pgit: papā Martinū occidit. In Siciliaꝫ apud Siracusas a suis occidit. paulo post Sarraceni cū nauib⁹ in Siciliā veniunt: Siracusas captas diripiūt

ornamenta Alexãdriam deferunt. Templũ ↄstruit in hierlm: vbi tẽplũ Salomonis fuerat. ¶ Tpe Lectarij secundi factus est sol sanguineus: et post paucos dies hominũ lues est secuta. Refert ad hoc Eutropi⁹ ꝙ feruente tumultu belloꝝ ciuiliũ: tres soles simul exorti sunt: qui paulatiꝫ cohierunt in vnum. Scias tamẽ ꝙ nõ sunt idem eclipsis solis: ⁊ multiplicatio in aspectu. Nam vt dicit Ysidor⁹ li.3. ethimo. Eclipsis solis ẽ quotiẽs luna.30. ad eandem lineam qua sol vehit̃ puenit: eiqꝫ se obiciẽs soleꝫ obscurat. Naꝫ deficere nobis sol videt̃ dum illi orbis lune oppõit̃. De multiplicatõe ꝯo solis quia vident̃.3. dicit Seneca.li.i. de questiõib⁹ nãlib⁹ hos nõ esse soles: sed imagines solis in nube spissa soli ꝓpinqua: in qua radij solares inclusi sunt. ⁊ Johãnes solobriensis in policratone.li.3. ait. Quotiens sol in celo videbit̃ geminari: inũdationẽ aquaꝝ sb̃tus orbis expectet ⁊ liꝫ a raritate sui miraculis videat̃ accedere: opus tñ nature est que quidem soles non geminat: sed nubem simillimã facit: vocat̃qꝫ parelion. Est enim parelion nubes similima soli. ¶ Secũdum signũ ꝓpter qd̃ timenda sunt mala futura dicit̃ comete apparitio. d̃ qua nota qd̃ dicit Tullius libro secundo de natura deoꝝ: ꝙ cometa grecum vocabuluꝫ est: quam latini crinitã stellã vocant eo ꝙ comas luminis de se fundat. Pictagorici dixerunt cometam esse vnam de.7. stellis erraticis: quoruꝫ falsitas apparet: cum sepe oẽs luceãt apparente cometa. Arist.i. methaph. scribit Anaxagoraꝫ: Democritum et alios dixisse cometaꝫ fore de natura celi: sed cum omnis stella celi sit ppetua: ⁊ cometa videat̃ deficẽ absqꝫ eo ꝙ solis radijs abscondat̃. Jõ dicẽdũ cum Johãne damasceno ꝙ cometa non est stella de natura celi: ꝫ vapor ad volũtatem creatoris accensus in viscosa materia ⁊ adustibili. de apparitione ꝙ̃ comete dicit Ptolome⁹ in centiloq̃o ꝓpositõne.99. ⁊ in.3. quadriptiti.c.vi. ⁊ Arist. in pmo metha. ꝙ significat malos effectus. Scribit Seneca in questiõib⁹ naturalibus ꝙ due insule sbmerse sunt prenũtiante cometa. ¶ Narrat Justinus ꝙ anno quo natus est Mitridates: ⁊ ãno q° pmũ regnare cepit: cometa p vtrũqꝫ tempus multis diebus splenduit cũ luce tanta: vt celum omne videretur ardẽ: in quãtitate videbat̃ occupare magnũ celi spacium: ⁊ in luce vincebat nitorem solis apparebatqꝫ horis quatuor. Hic Mitridates.46. ãnis cum Romanis atrocia bella gessit. de quo scribit Ualerius in rubrica de studio ⁊ industria: ⁊ idẽ cõfirmat Solinus in li. de mirabilibus mũdi viginti duaꝝ gentiũ q̃bus impabat ideoma didiceat: ⁊ vt refert Justin⁹ ⁊ Eutropius. Cũ Nicomedẽ regeꝫ Bithinie regno pararet pellẽ amicũ romanoꝝ: cum diceretur sibi ꝙ si id faceret romanis displiceret: cũ ephesum pueniſſꝫ crudeli edicto: vt scribit Ualerius in rubrica de crudelitate: multa familia romanoꝝ ciuium in Asia p vrbes negociãdi cã dispersa vna epistola ⁊ vno die truncari fecit q̃ miserabilis illa reꝝ facies fuit vt

vbicūq̃ Romanus fuisset inuentus puta in agro: i domo: in foro: in via in tēplo: in lecto: in cōuiuio: velut ho stis mactaret. Seneca li. 6. d qōib⁹ naturalib⁹ dicit: q̄ impāte Nerone senis mēsibus apparuit cometa: neq̃ uo peius q̄d illis tpibus potuit esse: q̄ȝ viuere sb dño tam criminoso: de quo dicit Johānes solobriēsis in po licratone. li. i. Jn tanta mole imperij omnē perosus est grauitatē philoso phiā psequēs quasi maiestatis impij inimicā: ꝛ nobiliora ingenia veritus se consilijs sbdidit histrionū. Cuȝ uo essȝ omniū auarissim⁹: adeo vt nulli q̄dcūq̃ officiū delegaret: q̄n ꝓseque ret: nosti quid mihi opus erāt illud sbiceret: qui omnib⁹ pest: omnib⁹ in diget: tñ histriōib⁹ ꝛ mimis pecūias infinitas erogare nō grauabat: sin gulos prout q̄busq̃ placuerat āplissi me dignitatis nomine sublimabat. Alios patricios: alios Senatores. di cens hos illustrū spectabiliū ne no minibus illustrabat.

¶ Tertiū signū ꝓpt q̄d timēda sūt mala futura: dicit portētoꝝ frequē tatio: quādo multiplicant ꝓdigia et ostenta solent scd̄ ꝓditores: ꝛ mala. vnde Plinius li°. z. de nāli historia scribit: q̄ āno āteq̄ȝ Crassus occidet a Parthis: ferrum pluit in Lucanis ꝛ omnes Lucani milites: quoꝝ nu merus mult⁹ erat: in illo exercitu fue runt cesi. Recitat horosius q̄ anno ab vrbe ↄdita q̄drīngētesimo octoa gesimo: sanguis de terra e multis fō tibus scaturijt: ꝓ malo q̄d secutū est quādo sequenti āno terribilis pestis Romanos inuasit. Jdem horosius refert: q̄ āuo ab vrbe condita q̄drin gētesimo octoagesimo sexto: dira ꝓ digia visa sunt Rome: edes salutis ictu fulminis dissoluta est. Apud for mas: multis ictibus fulminū menia vndiq̃ combusta ꝛ dissoluta sūt. Se quēti āno Sēpronius ↄsul aduersus Picentes exercitū duxit: triste adeo id bellū fuit: vt cuȝ media pugna cō tremuisset terra: ꝛ fuisset terremot⁹ ꝛ diceret q̄ cū sono taȝ horribili san guinē humanū accipe voluisset. Ro mani q̄ppe pauci admodū qui remā serunt vicerunt: q̄a vtraq̃ ps gladio corruit: paucis Romāis remanētib⁹ horosius insup dicit q̄ bellū Picētū marsoꝝ: pelignoꝝ: Sānitū: ꝛ Luca noꝝ multa ꝓdigia pcesserūt. Nam Rome sb ortu solis globus igneus e regione Septētrionis cuȝ maximo celi fragore emicuit. Apud Tarenti nos cū panes p cōuiuia frāgerentur cruor e medijs panib⁹ q̄si e vulnēib⁹ corpoꝝ fluxit: tūc p septem cōtinuos dies grādo lapidū: imixtis etiam te staꝝ fragmētis: terrā latissime uerbe rauit. Bellū punicū sm multa prodi gia pmonstrarūt. Nā hos q̄dem lo cutus est Rome. dicens. Caue tibi Roma. ꝛ Aug. li. 5. de ci. dei. c. vl. de hoc ait. Omitto boues locutos: infā tes nōdū natos: quedā uba clamasse de vteris matrū: volasse serpētes: fe minas ꝛ gallinas et hōies in mascu linum sexum fuisse conuersas. Jnter cetera mala que ex post secuta sūt sȝ horosiū in ea pugna que apd cānas celebrata est 44. millia romanoꝝ cesa sūt. Hanibal in testimoniū victo rie tres modios anuloꝝ aureoꝝ qui

ēt manib⁹ infectoꝝ detracti fuerāt.
Carthaginē misit. Narrat Sigiber
tus: ꝙ in Gallia āte solsticiū estiuale
orta tēpestate: cū grandine ingens
fragmētū glaciei de celo cecidit: cui⁹
latitudo sex pedum: altitudo duoꝝ:
longitudo vo q̃ndecim fuit: ⁊ vt scri
bit in speculo gestoꝝ mundi: statim
Normādi septētrionales populi ve
nerunt in Galliā potenti manu: do
muerūtq; Gallos strage bellica per
40. ānos: postremo in signū pacis
data ē quedā portio gallice regiōis
que vsq; ad ista tempora dicit Nor
mandia.

¶ Tertiū dubium aperiendum fuit
quibus signis hierosolimoꝝ excidiū
fuit p̄monstratū: ⁊ licet fuerint mlta
que Josephus ponit in libris quos
scripsit de bello Judaico: nos tamē
aliqua p̄ncipalia colligem⁹. ⁊ p̄muz
fuit ꝙ stella quedā p annum sb forma
gladij stare visa est: quasi iminēs de
super ciuitati. Secūdū cum die festi
populi conuenissent: octaua die mē
sis Aprilis noctis tpe hora. 9. tātus
fulgor luminis aram templūq; circū
dedit: vt dies clarissimus videt: mā
sitq; spacio hore dimidie: hoc quidē
ignaris psperū visum est: sed pbos
pitosq; portentū exiciale non latuit.
Tertium signū ꝙ luna eclipsim p. iz
noctes continuas passa est. Quartū
signum ꝙ ianua templi que erat ad
orientē: cū esset ere solido induta tāti
pōderis ꝙ vix viginti viris sūmo co
natu impellētibus clauderet: repēte
hora noctis. 6. p seipsam apta ē: q̃q̃
ferreis vectibus teneret. Quintum
signū ꝙ die. zi. Maij pe solis occa
sum: visi sunt currus et quadrige in
omni regione p aerem ferri ⁊ arma
torum cohortes nubibus cōmisceri.
Sextū signū in nocte pētecostes sa
cerdotes ingressi templū ad diuina
offi^a celebrāda: p̄mo sēserūt quosdaz
strepitus: ⁊ paulopost audierunt vo
ces clamātes. Discedam⁹ ab his sedi
bus. Septimū signū quidaz Jhesus
nomine p quatuor annos clamauit
ↄtinue alta voce. Uox ab oriēte. vox
ab occidēte. vox a quatuor vētis. vox
sup hierl'm. vox sup spōsos ⁊ spōsas
voxq; super vniuersum populū. sicq;
indesinenter die ac nocte clamabat:
p vicos ⁊ plateas discurrendo. et fla
gellatus ac pcussus etiam āte iudicē
flagris vsq; ad ossa lacerat⁹ vt tacēt
cū quodā eiulatu semp illud replica
bat. addens. ve hierosolimis. ve ma
sculis ⁊ femellis.

¶ Qualiter xp̄s p̄nūtiauit excidiū
hierosolimoꝝ p̄cipue tribus vicibus
¶ Cap. secūdum.

Hic ad mētē reducēdū ē ꝙ dn̄s
et saluator noster Jhesus xp̄s
illi populo p̄nūtiare dignat⁹ est que
ventura erāt mala: vt si vellēt possēt
penitendo flectere furorem domini.
Tribus autem vicibus id fecit qd̄ cō
memorat a Luca p̄mo. 19. c. secūdo
. zi. c. tertio. 23. ca°. ¶ Primo Luce. 19.
habetur qualiter cum dominica oli
uarum veniret in hierusalez ⁊ turbe
processerunt ei obuiaz. vidēs ihesus
ciuitatem. fleuit super illā dicens sup
alia. O hierusalē plena populo. O ci
uitas sacerdotal' ⁊ regia: veniēt dies
i te ⁊ circūdabūt te inimici tui vallo.

Et circūdabūt te:⁊ coāgustabunt te
vndiq3:⁊ ad terrā prosternēt te:⁊ fi-
lios tuos q̇ in te sūt:⁊ ñ relinquēt in
te lapidez sup lapidē:eo ꝙ nō cogno
ueris tempus visitatōis tue. Inquit
ꝓpterea ihiero.in questiōib⁹ ad hel-
bidiam. In tātū hierl'm amauit dñs
vt fleret eam:⁊ plāgeret:et pēdēs in
cruce loqueret̄. Pater ignosce illis
q̇a nesciūt q̇d faciūt. Itaq3 impetuit
qd̄ petierat:datūq3 est tp̄s pñie.vic3
ad q̄dragesimū secūdū āuū: post qd̄
p̄seuerātib⁹ illis in blassemiā. Egressi
sunt duo vrsi de siluis gētiū Roma
noꝝ. Uespasianus ⁊ Titus:⁊ eos in
terfecerunt atq3 lacerauerūt. hec ille
Secūdo xp̄s p̄nūtiauit desolatōem
hierl'm. Luce.zi.cū dixit. Erit enim
pressura magna sup terrā:⁊ ita ppl'o
huic:⁊ cadent in ore gladij:⁊ captiui
ducent̄ in oēs gentes:ihierl'm calca
bit̄ a gentibus:donec impleātur tp̄a
nationum. ¶ Tertio xp̄s p̄nūtiauit
ruinā hierl'm. Luca.zz. qñ die passi
onis sue sequebat̄ illū cruce oneratū
multa turba populi ⁊ mulieruz que
plāgebant:⁊ lamētabāt̄ illū. Cōuer
sus autem ad illas Jhesus dixit. Fi
lie hierl'm nolite flere sup me:ß super
vos ipsas flete:⁊ super filios vestros
quoniā ecce venient dies:in quibus
dicent. Beate steriles que nō genue
runt: ⁊ vbera que nō lactauerūt. q̇d
plura.crucifixus est xp̄s:⁊ tota mun
dialis machina est cōmota: tremuit
terra:obscuratus est sol: petre ꝯtrite
sunt:ap̄ta monumenta:et velū tēpli
scissum est in duas p̄tes a sūmo vsq3
deorsum vt dicit̄ Mat.z7.tñ Judei
duriores effecti in xp̄m ⁊ ecclesiaz se
uiunt. Post xp̄i resurrectōez q̇nq̄ge
sima vic3 die: apostoli recepūt sp̄ūm
sanctuz:⁊ ea die Petrus publice p̄di
cauit resurrectionem xp̄i:⁊ pñiam in
remissionē peccatoꝝ: vt dicit̄ actuū
z.c.⁊ postq3 sanauit claudū ⁊ parali
ticū:ex vtero matris: qui sedebat ad
portaz templi:que vocabat̄ speciosa
dicēs. In nōie Jhesu surge ⁊ āmbula.
cum esset factus concursus populoꝝ
ad rem tam grandem vidēdā. Iterū
p̄dicauit Petrus innocentiā christi:
⁊ impietatem eoꝝ contra illum:et
ſbdit. Penitemini:⁊ cōuertimini:vt
deleant̄ peccata vestra.actuū.4.ca.
Sed ecce sacerdotes ⁊ magistratus
templi iniecere manus in Petruz et
Johānem:⁊ carcerauerūt eos actuū
.5.c. Sequenti vero die eductos de
carcere liberauerunt:p̄cipiētes ne do
cerent in nomine Jhesu. Cū autem
illi p̄seuerarēt in doctrina: iteruz po
suerunt eos in custodia publica: a q̄
fuerunt p angeluz liberati. Et ne sin
gulis immoremur: obstinati Judei la
pidauerūt Stephanum. actuū.7.c.
Surrexit tandez Saulus cōtra disci
pulos: qui cōuersus est ex miraculo
xp̄i sibi apparentis.actuū.9.c.⁊ a Ju
deis p̄secutiōes grauissimas passus
est. Occisus est Jacobus frat̄ Johis
gladio. Incarceratus Petrus:⁊ per
angelū liberatus.actuū.iz.c°. Sicq3
continue addebant mala malis mi
serabiles Judei.

¶ De terribili sentētia diuini iudicij
contra ihierusalem.

¶ Cap.z.

N Escio q̇s tā ferus eē potest: vt
siñ gemitu audiat:que passa ē

hierosolomitana ciuitas r̄cto iudicio
dei. Jdcirco in h̄ misterio ꝺ executōe
diuine sentētie ꝯtra hierl'm dicem⁹
de qua tria sunt cōsideranda.
¶ Primū est multitudinis cōclusió.
¶ Secūdum famis afflictio.
¶ Tertiū ciuitatis deletio. Primū
cōsiderādū est multitudinis ꝯclusio
¶ Cum.n.ab exercitu Romanorū cir
cūdata fuit hierl'm: cōclusa inuēta ē
ibi innumerabilis multitudo populi
Refert Eusebius li°.3°.historie eccle
siastice: qꝺ etiam Josephus ponit: ꝙ
ex omni Judea populi in die solēni
pasce hierosolimā velut exiciali q̄dā
manu cogente conuenerūt: quos tri
cies centena millia hominum dicit
fuisse iusto.s. iudicio dei: tēpore hoc
vltionis electo: vt qui in dieb⁹ pasce
saluatorem suū xp̄m dn̄i cruētis ma
nibus ⁊ sacrilegis vocib⁹ violauerāt
in ipsis dieb⁹: velut in vnū carcerem
omnis multitudo conclusa: feralis
pene exiciū qꝺ merebat̄ exciperet.
Secūdū cōsiderādū ē famis afflictō
obsessa nāq̄ ciuitate fecerūt romani
vallū munitissimū in circuitu: ita vt
nullus ciuitatē exiens illud ꝑtrāsire
posset: ob quā cām in breui ciuitas
vrgeri fame cepit: tātūq̄ excreuit pe
nuria rerū: ꝙ ꝓpt̄ famē ea que referā
dicit Josephus mala secuta. ¶ Pri
mū ꝙ p̄dones ꝑ ciuitatē discurrētes
vi intrabāt domos: ⁊ rapiebāt si q̄d
ibi inuenissent comestibile. ¶ 2ᵐ ꝙ
filij ex ore ꝑentū: ⁊ ecōuerso violēter
stricto manibus gutture: masticatū
cibū extrahebant: ⁊ velut rabidi co-
medebant. ¶ 3ᵐ ꝙ etiā fimū boū
aliaq̄ imūda sumpserūt in cibum.

¶ 4ᵐ ꝙ multi cōtendebāt exire vt her
bas colligerēt ⁊ capiebāt a romāis:
⁊ tantus fuit numerus captiuorū: vt
tute custodiri nō possent: qua ꝓpter
statutum fuit: vt euulsis eorū oculis
manibusq̄ āputatis: compellerēt sic
ad ciuitatem redire. ¶ 5ᵐ ꝙ pleriq̄
diuites timētes ne sua iocalia ad ma
nus Romanorū venirent: quos ꝓi
similiter p̄sumebant ciuitatē debella
turos illa deglutiuē cui⁹ rei fama cū
deuenisset ad aures Romanorū: cō
mouit eos: vt extimarēt Judeos ca
ptiuos: quos tenebant gemmas in
vētre adhuc retinē: quare vna nocte
duorū millium patefacta sūt viscera.
¶ 6ᵐ ꝙ multi formosi et delicati iuue
nes in via: in plateis: in ꝓprijs domi
bus fame vexati: improuisa morte ⁊
repentina cadebant: ⁊ sepius illi qui
cadauera sepeliebant supra sepultos
mortui ⁊ ipsi deficiebant. ¶ 7ᵐ ꝙ
inuente sunt mulieres filios ꝓprios
comedentes. Unde ⁊ de quadā di
cit Josephus: ꝙ cum fame torquēt̄
nihil habens ad comedēdū: lactātē
filium in manibus tenens dixit. In
felicis matris: infelicior fili: in bello:
in fame: in direptōe: cui te reseruabo.
Ueni ergo nunc o mi nate: ⁊ esto ci
bus matri: p̄donibus furor seculis fa
bula. ⁊ his dictis filium iugulauit: ⁊
coxit. dimidium comedit. ꝑtē alterā
occultauit. ¶ Ecce confestim p̄dones
odorē carnis cocte sentientes in ꝺo
mum irruunt. et vt carnem prodat
mortem mināt̄. Tūc illa detegens
infantis mēbra. Ecce inq̄t vobis ꝑtē
optimam reseruaui. At illos tantus
horror inuasit ꝙ nec loqui potuere.

Et illa. Deus est inquit filius: meū est peccatū: secari edite: quia prior ego comedi quem genui. Illi vero tremētes et territi discesserūt. O quot erāt in ciuitate illa amara spectacula: vbi videbantur cotidie tot morientes. O quot infantes et pueri extēdētes manum ad vbera matrū: et panē petentes: ad pedes illarum extincti ruebant. O quot erāt ibi flebiles voces: quot lamēta: quot singultus: quot suspiria. et tū a deo nō exaudiebātur. ¶ Tertiū cōsiderādū est ciuitatis deletio. Anno enim secundo Imperij Vespasiani: Titus eius filius: qui in obsidiōe remāserat ciuitatem cepit: quā a fūdamētis subuertit: vbi periere virorum vndecies centena millia fame et gladio: preter mulieres et paruulos: reliqui venūdati. Ubi es que magna ciuitas Hierusalē vbi es decora Sion: Ubi es ciuitas quōdā referta gentibus: dn̄a populorum Regibus venerāda: acceptabilis deo: sedes gratie: vbi es tēplū illud mirabile: pauimenta marmorea: porte nitentes auro. Omnia vtique euersa et a fūdamētis dirupta fuē. O inuictissima dei viuētis dextera: que ceruices deprimit peccatorum: ipsa faciēte tot calamitatibus: et cladibus Hierlm periit. Ex post tempore. s. Helij Adriani cōfluētibus diuersarum nationū incolis rehedificata est: et Helia ex pronomine imperatoris dicta: qui Adrianus vt dicit Horosius li. 7. precepit ne cui Judeo hierosolimā intrare liceret. Digne itaque omnibus timorem domini predicamus: qui timētibus se largitur gratiam in presēti: et in futuro gloriam sempiternam. Amen.

¶ Sermo quartusdecimus de iudicio dei cōtra Dauid populum numerātē.

Compellor et quidē nō parum admirari: de hominum huius temporis temeritate: qui vidētes cotidie patrias pestilentijs grauissimis agitari: nō timēt tremenda iudicia dei. Profecto acerbissimū est flagellū pestilentiarum. nā pater filiū: filius fugit patrem: frater fratrē deserit: vxorē vir derelinquit et vir vxorē abbominatur. Quid plura. suffocatur penitus pietas: fiūt ciuitates vacue populis: domusque etiā claudūtur āplissime: viduātur vxores maritis: et delicati iuuenes formoseque puelle miserabiliter extinguūtur. Tali etenim flagello deus Dauid in suis iuste puniuit: quod vt euidētius innotescat ad ipsum Dauid pro instructiōe nostra sermonē vertemus: de quo tria misteria declarabimus.

¶ Primum dicitur excellentie.
¶ Secundum deficientie.
¶ Tertium pestilentie.

¶ De admirandis prerogatiuis et excellentijs Dauid. ¶ Cap. i.

Veniunt in vsū ecclesie sācte dei pro maiori parte psalmi: quos dauid cōposuit: quare nomē eius cum laude sonat in auribus audientium. Jdeo in hac parte vidēdū erit quantis priuilegijs et excellētijs Dauid a deo fuerit dotatus et ex multis. 5. dūtaxat colligemus

¶ Prima dicitur prophetica illustratio.
¶ 2a filialis nominatio.
¶ 3a victoriosa superatio.
¶ 4a mansueta conditio.
¶ 5a regalis exaltatio.

Qr David claruit spū ꝓphetie.

PRima excellētia David dicit̄
ꝓphetica illustratio. Claruit. n.
spiritu ꝓphetico prenūtiās misteria
xpi. Sed hic pulchre disputādū est
vtꝝ David fuerit reliq̄s ꝓphetis pre
stantior. Et ad hoc respondet Nico
de lyra sup prologū in psalterio: ꝙ
David potest cōparari ad ꝓphetas
noui testamenti: cuiusmodi fuerunt
apostoli: ⁊ sic David ñ excessit alios
q̄a apostoli fuerunt de secretis diui
nis magꝭ illuminati: ⁊ in maiori ple
nitudine receperunt gratiā spiritus
sancti. Et ꝙ apostoli spūm accepint
ꝓphetandi pꝫ actuū. 2. c. 5. c. 6. c. ii. c.
13. c. 27. c°. Si autem comparet̄ Da
uid ad ꝓphetas veteris testamenti:
sic dicit Tho. 22. q. 174. ꝙ non fuit
David excellentior aliis ꝓphetis sed
Moyses: ⁊ hoc ꝓpter tria.
Primo ꝓpter clariorē cognitōem.
2° ꝓpter miraculoꝝ rutilatōem.
3° ꝓpter cōmuniorē denūtiatōez.
Primo ꝓpter clariorē cognitōez nā
excellentior gradus ꝓphetie est: vbi
est cognitio clarior sed Moysi ɔcessū
fuit videre essentiaz dei ƀm Aug. ad
Paulam de videndo deum: qđ nō
fuit concessum David ⁊ aliis ꝓphetis
ḡ habuit clariorē cognitionem: ⁊ sic
fuit ceteris excellētior. 2° Moyses
fuit excellētior ƀm Tho. ꝓpter cōmu
niorē denūtiationē: q̄a Moyses pro
phetiam suam denūtiauit toti pplo
Judeoꝝ: non sic David ⁊ alii ꝓphe
Tertio Moyses fuit excellētior ꝓpt
miraculoꝝ rutilationē: q̄a maiora si
gna fec̄ Moyses in egypto in mari
rubro: in deserto: q̄ꝫ David ⁊ alii pro
phete. Sed Nico. de lyra dicit ꝙ ƀꝫ
glosam in principio psalterii David
dicit̄ propheta per excellētiā ⁊ p̄ma
ratio de Moyse non concludit quia
claritas cognitionis actū ꝓphetādi
excludens non potest constituere ex
cellētiorē gradū ꝓphetie: q̄a ideꝫ cō
ɔstitueret ⁊ excludēt. vt pꝫ. visio aūt
diuine essentie excludit actū prophe
tandi: sicut ⁊ actū fidei: q̄a vtriq̄ꝫ est
necessario act⁹ enigmaticus: ⁊ ideo
visio diuine essentie nō pōt cōstituē
excellētiorē gradū ꝓphetie: lꝫ faciat
clariorē cognitiōez: seu aliq̄d clarius
cognoscē. Vn̄ ḡ est ꝙ claritas cogni
tionis maior cōstituit maiorē gradū
ꝓphetie: dū tn̄ talis claritas limites
cognitōis ꝓphetie non transcendat
Insuper si ratio p̄tacta staret: sequēt̄
ꝙ Moyses fuit excellētior apostolis
p̄ter Paulum: quibus non fuit con
cessum videre essentiam dei in p̄nti
vita. Secunda insuper ratio deficit
eo ꝙ denūtiatio ꝓphetie est aliquid
sequens propheticā cognitionem: ⁊
ideo non videt̄ variare graduꝫ pro
phetie: ex hoc ꝙ pluribus vel paucio
ribus nūtiatur. Tertia adhuc ratio
debilis est: quia cōfirmatio p signa
⁊ miracula sequitur prophetiā: ⁊ nō
est de essentia eius. Unde Johānes
baptista signū nulluꝫ fecit: vt habet̄
Johis. io. c. ⁊ tn̄ ɔcedit̄ maior moy
se. ex quo dicit Nico. de lyra ꝙ licet
Moyses hūerit eūdē ḡduꝫ ꝓphetie:
quē hūit David. s. absq̄ꝫ quibuscunq̄ꝫ
signis sensibilib⁹ aut figuris: tn̄ non
habuit totiēs: nec ita ɔmuniter tales
illustrationes, sicut David. Insuper
dicit tho. vbi. s. in corpe. q. in fine. ꝙ

dauid clari⁹ ⁊ pleni⁹ exp̄ssit misteria christi q̄ȝ Moyses. Lex autem vetus et ꝓphete ordinabant̃ ad christum: sicut ad finem. vñ Rabi Moyses in li. directionũ pplexoꝝ inq̇t. Omnes ꝓphete non sunt locuti: nisi ad dies Messie: cũ ḡ finis nobilior sit his q̄ sunt ad finẽ: ꝓphetia Dauid videtur sortiri quādā excellētiā: ex hoc ꝙ xp̄i misteria sic exp̄ssit: ꝓbabilit̃ itaqȝ pōt dici: ꝙ Dauid fuit excellētior ꝓpheta Moyse: quāuis Moyses excellētior fuerit in alijs: que ꝓphetiā trāscēdūt vel eam cōsequūt̃: que autē ipse p̄di xit ꝓphetico spiritu irradiat⁹: legunt̃ in psalmis suis: in q̇bus suaui melo- dia de xp̄o multa cantauit. Ob qđ hiero. ad Paulinũ inq̇t. Dauid Si monides noster Pindarus ⁊ alceus Flaccus quoqȝ Catullus et Seren⁹ Christũ lira personat: ⁊ in decacordo psalterio ab inferis excitat resurgētē hec ille. Ex cronica Ricobaldi sūpta sunt que sequūt̃ ꝓ declaratōe v̄boꝝ hiero. Simonides poeta fuit tēpore Tullij hostilij. z. Regis Romanoꝝ āno ab vrbe cōdita. 72. Pindarus poeta āno ab vrbe cōdita. 252. post expulsum Tarquinum vltimuȝ Re gem. Alceus poeta tēpore Tarquini prisci q̇nti regis Romanoꝝ. Orati⁹ Flaccus Uenusii orit̃ anno ab vrbe ꝯdita sexcētesimo nonagesimo sexto Catullus poeta Ueronēsis. āno ab vrbe condita sexcentesimo tricesimo quinto. Seren⁹ q̇dā ali⁹ poeta cui⁹ tp̄a nō inueni. sūt p̄nominati poete apud Quintilianũ. li°. z. de iudicijs. multa laude ꝯprobati: q̇bus ꝓ melo dia ⁊ suauitate cōcētus hiero. dauid

voluit cōparare. Notādũȝ tñ ꝙ ipse hieroñ. gloriosus: vt dicit Nico. de lyra ter trāstulit psalteriuȝ. Primo ꝺm. 70. interp̄tes qđ dicit̃ psalteriũ Romanoꝝ: eo ꝙ ecclesia beati petri illo vtit̃. ¶ z° fecit aliā trāslatiōeȝ nō multũ distātē a p̄ma: ⁊ tñ appropin quāteȝ hebraico: ⁊ vocat̃ psalterium Gallicanũ: eo ꝙ Damasus papa ad rogatum hiero. illud fecit cantari in ecclesijs gallicanis: et hoc vtūt̃ frēs minores. ¶ z° ad p̄ces Serphēnij: q̇ frequēt̃ disputabat cũ Judeis q̇ solũ recipiunt illud qđ est in hebreo: fecit trāslationē imediate acceptā ab he breo: ꝓt̃ qđ vocat̃ psalteriũ hiero. iuxta hebraicam v̄itatem.

¶ Qr xp̄s dicit̃ filius Dauid.

SEcunda excellentia dauid di- citur filialis nominatio. Nam dn̄s noster Jhesus xp̄s deus verus dei filius ꝓ nobis hominibus incar natus: natus de v̄gine v̄us homo nominat̃ ꝑ excellētiā filius Dauid. Unde euāgelista Mathe⁹. i. c. dicit Liber gñationis Jesu xp̄i filij dauid ꝺm Nico. de lyra: modus hebreoruȝ est denominari libros ab eo de quo tractat̃ in p̄ncipio: sicut dicitur liber genesis: q̇a in p̄ncipio tractat̃ đ crea tione mūdi. Similiter Matheus q̇a incipit euāgeliũ a genealogia xp̄i: iō ab ipsa denominat ⁊ intitulat ipsuȝ. Rō autem quare incepit a genealo gia xp̄i fuit: q̇a Judei negabāt Jesũ nazarenũ esse v̄uȝ xp̄m: ⁊ descēdisse a Dauid: q̇a galileus erat ꝺȝ ꝙ dicit̃ Johis. 7. Nũq̇t a galilea venit xp̄s quasi diceret non. Sed Judei sic lo quentes nō intelligebant scripturas

Dicit̄ q̄ a Matheo fili⁹ Dauid: ⁊ p̄ ponit̄ Dauid ipsi habraā: lȝ sit poste rior ſm tem pus: ꝓpter eminentiam regie dignitatis: et vt cōueniēti⁹ ge nerationis ordo tradat̄: angel⁹ etiā q̄ v̄gini cōceptum filij dei ānūciauit vt hēt̄ Luce.i.c. dixit. Dabit illi dn̄s deus sedem Dauid patris eius. Et Cananea clamauit: vt pȝ Mathei i5 Jesu fili Dauid miserere mei: ⁊ psal lentes turbe vt notatur Mathei.zi. cātabant. Osanna filio Dauid: bn̄di ctus qui venit in nōie dn̄i. ⁊ Mathi zz. interrogauit Jhesus phariseos. Quid vobis videt̄ de xp̄o: cui⁹ fili⁹ est: ⁊ dixerūt: Dauid. ⁊ Luce.i8. Ce cus clamabat. Fili Dauid miserere mei. Et Ap⁹. ad Ro.i. Factus ex se mine Dauid: ſȝ carnē: lȝ q̊ vt hiero. dicit in cōmēto sup Danielē ſm scri pture sancte cōsuetudinē proaui oēs ⁊ maiores ꝑtes vocēt̄: tn̄ singl'ari m̊ xp̄s Dauid filius nūcupat̄.

Qr Dauid supauit Philisteum Goliam.

Tertia excellentia Dauid dicit̄ victoriosa supatio. Superauit nāq; Goliā philisteū Gigantē: cum esset adolescēs: ⁊ fratrib⁹ suis minor etate: armat⁹ fiducia dn̄i: vt pȝ p̊mo Re.i5.c. neq; p̄sūptuosus fuit: aut te merarius vel culpabilis: q̄a certamē illud inijt ex reuelatione dei: vt dicit Nico. de lyra. ⁊ hiero. ad Aug. Un̄ Sauli diffidenti et timenti ne succū beret. Dauid rn̄dit. Dn̄s q̄ eruit me de ore leonis: ⁊ de manu vrsi: ipse li berabit me de manu Philistei hui⁹. Quare deo sibi fauente: gigātē illuȝ interfecit: ⁊ populuȝ ab obprobrio li berauit. quo exēplo deterreri debent hi qui sepenumero in virib⁹ suis cō fidūt qui recordari debēt illi⁹ carmi nis. q̄d Ouidi⁹ li. d̄ remedio amoris cecinit. Parua necat morsu speciosū vipera taurum. A cane non magno sepe tenet̄ aper.

Qr ꝓpter mansuetudinem Dauid placuit deo.

Quarta excellētia Dauid dicit̄ māsueta cōditio de q̄ in psal. Memento dn̄e Dauid ⁊ omnis mā suetudinis ei⁹. Uocat̄ enim Dauid iustus pius ⁊ sanct⁹. 7.q.i.c. Omnis zz.q.4.ca. ꝙ Dauid. Jsta nāq; man suetudo benignissimo deo satis acce pta est. Hinc Judit.9.c dicit̄. humi liū ⁊ māsuetorꝝ tibi semꝑ placuit de ꝑcatio. Et ꝓuerb.z.c. Māsuetis da bit dn̄s gratiā. Et eccle.i.c. Benepla citū est illis fides ⁊ māsuetudo. ⁊ p̄s. i49. Exaltabit māsuetos in salutem Et Math.5. Beati mites. Giraldus odonis sup.4.ethi. ſm mētē Aristo. dicit ꝙ sex sūt cōditiones māsueti. Prima ꝙ ē imptu:bat⁹ ⁊ hoc exigit nā māsuetudinis. 2ª ꝙ passiōe nō ducit̄. 3ª ꝙ rōi et eius ordinationi sbicit̄ q̄ntū ad oēs circūstātias ſȝ q̄s oportunū ē irasci et n̄ irasci. 4ª ꝙ ad defectū ire magis q̄; ad excessum declinare videt̄. 5ª ꝙ nō est puniti uus nec vindicatiu⁹. 6ª ꝙ ē iniurie et offēse remissiu⁹. Sic fuit māsuet⁹ Dauid quē ꝑsecut⁹ ē saul. Jp̄e tn̄ cū potuit noluit eū offendē. nā vt dicit̄ primi Regum.i8.cap. Ex eo ꝙ mu lieres in timpanis cantabāt. Saul percussit mille et Dauid decē millia Jratus Saul dixit. Quid ei supest.

nisi solū regnū: et tūc non rectis ocu
lis aspiciebat eum: ⁊ lancea tēptauit
eum configere cum pariete: Deinde
fecit eū tribunum sup mille viros. vt
sic pugnādo veniret in manꝰ Phi-
listinoꝝ: ⁊ vt notat. i. Re. 17. c. Req
suit Jonathan ⁊ seruos suos: vt oc-
ciderent Dauid. Jonathas autem qa
diligebat eū valde: monuit eū vt se
absconderet: ⁊ sequēti die Jonathas
placauit Saul patrē dicens. Ne pec
ces Rex in seruū tuū Dauid: qa non
peccauit tibi: ⁊ opa eius bona tibi sūt
valde: ⁊ posuit animā suā in manu
tua: ⁊ occidit Philisteū: ⁊ fecit deus
salutē magnā in Jsrabel: vidisti ⁊ le-
tatꝰ es: quare ergo peccas in sanguine
innoxio: ⁊ interficies Dauid: qui est
absq culpa. Rndit Saul. Viuit dñs
nō occidetur: et sic Jonathas vocauit
Dauid: ⁊ venit securus coram Saul
motū est rursū bellū. ⁊ dauid pcussit
Philisteos plaga magna: reuersusq
coram Saule: iterū tēptauit eū lācea
infigere in parietem. Dauid fugit et
euasit. Saul misit satellites nocte ad
domū suā: vt custodirent eū: ⁊ mane
interficeret quē vxor eius Michol fi
lia Saul deposuit p fenestrā: ⁊ tamē
post tot validissimas psecutōes Da
uid potuit interficere Saulē in spe
lunca: vt hēt. i. Re. 22. c. ⁊ iterū. 24.
c. potuit eū interficē: cū inuenit eum
dormiētem in tētorio: ⁊ oēs suos: di
xitq Abisai ad Dauid. Cōclusit deꝰ
hodie inimicū tuū ad manus tuas:
nūc ergo pfodiam eū lancea. Rndit da
uid. Ne interficias eū: qs. n. extēdet
manū suā in christū dñi: ⁊ innocens
erit. Abstulitq Dauid hastā q erat
ad caput eius: ⁊ ciphū aque. Tādem
cum nūciata erat ei mors Saulis ⁊
Jonathe: vt scribit. 2. Re. i. c. amare
fleuit dicēs. Saul ⁊ Jonathas ama
biles ⁊ decori in vita sua: in morte q
non sunt diuisi: aqlis velociores: leo
nibus fortiores: filie Jsrabel sup saul
flete: q vestiebat vos coccino in de
licijs: qui pparabat ornamēta aurea
cultui vestro. s. de preda hostium sm
Nicolaū de lyra.

De regia dignitate Dauid.

Quinta Dauid excellentia dicit
regalis exaltatio. exaltatꝰ nāq
fuit ad regiā dignitatē sz bñplacitū
dei: post mortem Saul: vt patet. 2.
Re. 5. c. Jō ps. 88. dicit deꝰ. Jnueni
Dauid seruū meū: oleo sancto meo
vnxi eum. Et ꝓpterea in genealogia
xpi. Matheus solū Dauid nominat
Regem: cum dicit. Jesse aūt genuit
Dauid Regē: lz ante eū ⁊ pꝰ fuerint
alij reges: qa vt tactū est: fuit primus
electus in regem sm bñplacitū dei
ꝓpter sanctitatē suā. 7. q. i. c. Si qs.

De peccatis in qbꝰ Dauid defecit
⁊ offendit deum. Cap. 2.

Ldominet mortalibꝰ cūctis de
cōmuni lege piculū satis ğue
qa nullus qūtūcūq sāctus ⁊ iustꝰ pōt
esse de lapsu securꝰ. Ecce in ꝓmptu
est Dauid sanctus: q post multiplicē
gratiam a deo sibi datā: in peccata
plurima ruit: de quibus nos dicturi
illa reducemus ad qnque.

Primū fuit peccatū adulterij.
Secundum homicidij.
Tertium negligentie.
Quartum iniusticie.
Quintum vane glorie.

De adulterio qđ commisit David.

PRimū peccatū in quo david defecit fuit adulteriū: de quo fit mentio .2. regū .10. et .11. c. ad qđ lapsus est propter duo secundum Nico. de lyra Primo quia remansit ociosus in hierl'm vt enim ait Sapiēs prover. 28. c. qui sectatur ocium: replebitur egestate. Et hiero. ad Demetriadē virginē inquit. Nihil in sancto proposito ocio deterius est. et Bernardus ad frēs de monte dei. Omniū tēptationū et cogitationum malarum et inutilium sentina est ociū. Et Quintilianus. Ad oē votum fluente fortuna lasciuit ociū. Et Seneca ad Lucillū. Ocium mors est: et viui hominis sepultura. et Ouidius de remedio amoris. Ocia si tollas periere cupidinis artes. Et Ecclesi. 33. c. Multā inquit Sapiēs maliciā docuit ociositas. propterea hiero. ad rusticū monachū dicit. Id qđ nōt de cō. di. 5. c. nūquam. Semper aliquid operis facito: vt diabolus te inueniat occupatum. Hinc per Ezechielē. 16. c. deus dicit. hec fuit iniquitas sororis tue Sodome: saturitas panis et abūdantia: ocium ipsius: et ociū filiarum eius. 2° lapsus est in adulteriū David: quia vidit bersabeā se lavātem. periculosū certe est oculis libertatē aspiciēdi concedē vñ propheta psal. 118. dicit. Auerte oculos meos ne videant vanitatem. Et Seneca in li. de remediis fortuitorū ait. Oculi enim sunt irritamēta viciorū: ducesque scelerum et quinto li. causarum causa prima. Oculi inquit nostri: sunt tota luxuria nostra: hi nos in omnia cotidie vitia precipitant. Jō hierony. ad Nepotianū sic scribit. Matrē ita vide: ne per illam alias videre cogaris quarum vultus cordi tuo hereat: et tacitum viuat sub pectore vulnus. Cum ergo David captus esset pulchritudine nudate bersabee: misit suos: et fecit illā ad se venire: et compleuit adulterium: statimque sanctificata est ab imūdicia sua. s. a fluxu mēstruorum quia. s. purgata fuit a menstruis futuris vsque ad partū secundum Nic. de lyra. quia in illo coitu cōcepit vt patet in textu.

De homicidio qđ fieri fecit david

SEcūdū peccatū in quo david defecit fuit homicidium. Post vtique expletam suā libidinē: procurauit proditorie interfici Uriam virum Bersabee: pro quo misit et tēptauit eum mittere in domū vxoris: hortans vt lauaret: mittēsque regium cibum: vt sic per balneum et cibū delicatū prouocaret ad coitum. dicit Nico. de lyra quod sic faciebat David vt Urias cognoscēt vxorem suam: et crederet puer nasci turus esse suus: et peccatū eius occultaret: qđ cū rénuisset facē Urias dixit David ad Joab. Ponite Uriam ex aduerso belli: vbi fortissimum est prelium: et relinquite eum: vt. scilicet. sic occidatur: qđ et factum fuit. vt patet 2. Re. 11. ca. qđ cum audisset vxor: fleuit eum. Nico. de lyra fidutie inquit: quia et ipsa mortem eius desiderabat vt sic vxor regis fiēt. Statimque Nathan propheta vt hētur .2. regū. 12. c. venit ad David: qui reprehendit eum dure de peccato cōmisso addens. Non recedet gladius de domo tua vsque in sempiternū qđ verificatum est secundum Nico. de lyra: quia frater occidit frēm. s. Absalon Amō. et regū. 13. et Salomon Adoniam. 3

.Re.z.c.⁊ filius insurrexit cõtra prez .i. Absalon.z.Re.15.c. Tunc Dauid humiliatꝰ ⁊ pñia ductus: dixit. Peccaui. ⁊ Nathan rñdit. Et dñs abstulit a te peccatũ: vbi apparet quãta sit vis pñie: qñ post homicidiũ ⁊ adulteriũ: spũm ꝓphetie recepit: ⁊ in pmo gradu pmãsit: vt hẽt.48.di.c. Hinc etenim.⁊.50.di.c. Cum exaudiero.c Sacerdos.c. Ut ꝯstitueret.⁊.i.q.7 c. Si.⁊.z.q.7.c. Nos.⁊.z.q.7.c. sacerdos.⁊ de pe.di.i.c. Et venit.⁊ de pe.di.z.c. Totã.c. Dauid.c. Jlle rex

De negligentia Dauid qua non correxit Amon.

Tertiũ peccatum in qd lapsus fuit Dauid fuit negligentia. Non enim correxit Amon: q stuprauerat sororẽ suam Thamar. Naz vt scribit.z.Re.iz.cº. Noluit cõtristare spũm Amon filij sui: quoniaz diligebat eũ qa pmogenitꝰ erat ei. O quot sunt patres: qui imoderato amore filios diligẽtes: negligũt illoꝝ vitijs: ⁊ passionibꝰ obuiare: ob qd ⁊ filios qñqꝫ imo multotiẽs vident male finire. Ecce qd Amon euenit: certe in ꝯuiuio occisus ẽ a pueris Absolonis fratris sui ipso iubente.

De iniusticia Dauid.

Quartũ peccatum Dauid fuit iniusticia circa Mifilboseth: de quo fit mentio.z. Re.16.c.⁊.19.caº. Dicit Nico. de lyra ꝙ adulatores et detractores sunt piculosi pncipibus: qa Dauid tam iustus et sanctꝰ: vbis siue adulatoris ⁊ detractoris fuit ita captus ⁊ inuolutus: ꝙ hereditatem Mifilboseth domini sui ei cõcessit in absentia Mifilboseth ⁊ eo non audito quod est peius: Et postqꝫ audiuit Mifilboseth se excusantem ⁊ vera dicentem: nõ retractauit dictũ suũ iniustum totaliter: ſ seruũ eius pessimuz. scꝫ Sibam fecit equalẽ dño dicens. Tu ⁊ Siba diuidite possessiões.quẽ tñ debuit suspẽdisse ꝓpter falsaz accusatõem dñi sui de crimine lese maiestatis. Erat Mifilboseth filius Saul ⁊ recedente Dauid de hierl'm cum exercitu: Mifilboseth remansit: quia erat claudꝰ. et Siba seruus eiꝰ venit ad Dauid: Et dixit falso tñ Mifilboseth remansit in hierl'm dicẽs. hodie restituet mihi dñs regnũ patris mei Saul: vt notat.z. Re.16.c.

De vana gloria Dauid.

Quintũ peccatuz Dauid fuit vana gloria. Fecit nãqꝫ supbe numerari populũ: ⁊ inde gloriabatur: sicut ponit pmo Paralipomenõ.zi. c.⁊.z. Re.vl.c. Ad quã numeratõez fiendã cohopatus est Sathan.

De plaga pestilentie qua deꝰ puniuit populũ. Cap.z.

Quãuis inscrutabilia sint nobis iudicia dei: xñ tamen ab eo iuste fieri omnia merito cõfiteri debemus: neqꝫ curiose est inqrẽdum: Cur qñqꝫ peccata que nobis pua videt ⁊ minima puniat: ⁊ que maxima reputant: ad tẽpus linquat impunita cũcta recte moderat ⁊ ordinat sapiẽtia sua. Jdcirco in hoc misterio d pestilentia qua deus populũ percussit: eo ꝙ illum supbe Dauid numerauit dicemus: de qua quinqꝫ dubia sunt declaranda.

Primũ vt in pestilentia sit flagelluz dei pro peccatis.

¶ Secũdũ q̃re dauid potius elegit pestilẽtiã q̃ famẽ ⁊ gladium.

¶ Tertiũ vtrũ ꝓ peccato dauid debuit populus eius puniri.

¶ Quartum quid intelligitꝛ ꝑ tempus constitutum.

¶ Quintũ quō adimpletũ fuit dictum ꝓphẽ de pestilẽtia triũ dieꝝ.

¶ Qꝛ ꝓpẽ peccata veniũt pestilẽtie.

Ad p̄mũ dubiũ respōdem⁹ ſm ṽitatẽ infallibilẽ scripꝛe ſācte: ꝙ deus excelsus ꝓpter peccata pestilentias mittit. Nã Leuitici.26 c. cōminatꝛ deus trãsgressorib⁹ suoꝝ p̄ceptoꝝ dicens. Mittã pestilẽtiã in medio vestri: ⁊ Numeri.14. cōquẽbatꝛ de ꝓplo Judaico dicẽs. Quousq̧ n̄ credẽt mihi: ⁊ infra: feriã ḡ eos pestilentia. Et Ezechielis.7.c°. Jra mea sup̱ populũ gladi⁹ fortis: pestis ⁊ fames intrinsecus. Et Ezechielis.28. hec dicit dñs deus. Ecce ego ad te Sion: ⁊ gloriabor in medio tui. et sciẽt q̇a ego dñs: cũ fecero mea iudicia: ⁊ sãctificat⁹ fuero in ea: ⁊ imittaꝫ ei pestilẽtiã: ⁊ sanguinẽ in plateis ei⁹ Quare iudicio dei attribuendũ esse arbitror: q̇cq̇d in cronicis de pestilẽtijs asseritur: de ipsis enim meminit Hierony. Horosius ⁊ Eutropius: ac reliq̇ reꝝ gestaꝝ scriptores. Nã ãno ab vrbe cōdita.384. ingẽs pestilentia Romã affecit biẽnio. Suaserunt pōtifices templi: vt ludi senici dijs expetẽtibus ederẽtꝛ: eo tp̱e terra in medio vrbis dissilijt: dixerũt auruspices eã voraginẽ posse tolli viui hominis nece spōtanea insiliẽtis in eã in quaꝫ Marcus curtius eques insilijt pro liberatōe patrie: sicq̧ vorago cōclusa est: vt refert horosius li.3. ⁊ Aug. li. 5. de ci. dei. c.18. ãno ab vrbe cōdita. 481. Ingẽs pestilẽtia vrbẽ afflictauit ⁊ libri Sibillini cōsulti respōderunt eam pestẽ ira dei illatã. Recitat Horosius li.5. ꝙ ãno ab vrbe cōdita sexcentesimo sexto: tanta Rome exorta est pestilẽtia: vt ministri quoq̧ faciẽdoꝝ funeꝝ p̄mũ n̄ sufficerẽt: deinde nō essent: iãq̧ etiã magne dom⁹ vacue viuis: plene mortuis: remansere largissime introrsũ hẽditates: ⁊ nulli penitus heredes. Aliud stupẽdũ Horosius narrat: ꝙ post locustas innumerabiles: que in mari a vẽto rapte suffocate sunt: tãta corruptio aeris ẽ ſbsecuta: ⁊ taꝫ grauis pestilẽtia: vt in Numidia octingẽta millia hominũ morerẽtꝛ. Et circa horã maritimam que Carthaginẽsi atq̧ vticẽsi littori adiacet plus q̃ ducenta millia: que clades tã repentina fuit apud vticeꝫ ſb vna die ꝑ vnã portã: pl⁹ q̃ mille quingẽtos mortuos delatos fuisse narretꝛ. Tẽpore Antonini Jmp̱atoris. q̇ xp̄ianos p̱secut⁹ est: tãta lues est secuta vt agricultoribus carerẽt. Tp̱e Pelagij pape: Romã pestis cōcussit in qua ⁊ Pelagius mortuus est: cui successit Gregorius magnus: qui vir mire sanctitatis letanias ad deũ ordinauit agi: et cũ popul⁹ dei clementiã implorasset: vna dieꝝ vidit pōtifex ille sãct⁹ ãgelũ supra castrum qui cruẽtatã enseꝫ in vaginã reponebat significãs pestẽ dei iudicio imissam iã cessare. Nota hic tñ ſm horosiũ li. 5. ⁊ Eutropiũ: ꝙ Adrian⁹ Jmp̱ator q̇.12. ab Augusto imp̱auit castrum illud obstruxerat: cũ pōte mirabili: et

castrũ Adriani dictũ fuit: vsqȝ ad tpa beati Gregorij: exinde sancti Angeli ꝓpter visionē ꝑlibatam.

¶ Quare Dauid elegit pestilētiā.

Secūdū dubiū ꝓpositū fuit q̄re Dauid elegit potius pestilētiā q̄ famē ⁊ gladiū. Nā Gad ꝓpheta dixit ei ex pte dei. aut. 7. ānis veniet tibi fames in terra tua: aut trib⁹ mēsibus fugies aduersarios tuos: et illi te ꝑsequent̄: aut certe tribus diebus erit pestilentia in terra tua. Et rñdit dauid. Coartor nimis vndiqȝ: ⁊ elegit pestilentiā. Dicit Nic. de lyra ꝙ sperabat de misericordia dei. Unde in textu s̄bdidit. Meli⁹ est vt incidaȝ in manus dñi: multe. n. misericordie eius sunt q̄ȝ in manu hōis. Secūdo si elegiss̄ȝ famē. 7. ānorꝝ: ipse ⁊ alij diuites ꝓuidissent sibi de victu: ⁊ pauperes fuissent nimis afflicti. Item si elegisset fugā corā aduersarijs: ipse ⁊ alij potētes fuissēt ꝓtecti auxilio pugnatorꝝ: ⁊ refugio fortelliciorūȝ: ⁊ ceteri fuissent occisi: ideo elegit penam omnib⁹ equalē: q̄a pestilentia a deo imissa eq̄liter poterat cadē sup oēs.

¶ Quare pro peccato Dauid punit⁹ est populus.

Tertiū dubiūȝ: vtrū ꝓ peccato Dauid debuit populus ei⁹ puniri: ⁊ q̄dā dicūt ꝙ popul⁹ fuit innocens: nā cū vidisset Dauid angelum cedentē populū: dixit ad dñm. Ego sum qui peccaui: ⁊ ego iniq̄ egi: Isti q̄ oues sunt quid fecerūt: v̄tat̄ obsecro manus tua contra me: ⁊ contra domū patris mei. q̄ nō videt̄ ꝙ pp̄ls debuit puniri: q̄a vt dicit glosa ex̄ v̄bis que fiunt a maiore pte capituli. c

Quesiuit. Peccata suos tenē debēt actores. Idē. C. de penis. l. sancim⁹. C. ne vxor ꝓ marito. l. Ob maritorꝝ. ii. q. 3. c. Illud. de sen. excōicatōis. c. A romana. vlti. 56. di. ca. Satis. i. q 4. c. Placuit. c. Nullius. 7. c°. Iudei. Sed ad hoc posset rñderi ƀm Boñ. in. 2. di. 33. ꝙ licȝ pena eterna vnus nō puniat̄ ꝓ peccato alteri⁹: tamen pena tēporali sic: quare nō est inconueniens ƀm rigorē diuine iusticie: vt populus a Dauid supbe numeratus pestilētia minueret̄. Nic. vo de lyra dicit: ꝙ in libro de hebraicis q̄oibus habet̄ ꝙ populus peccauit: eo ꝙ dauid nō restitit vt debuit in facto vrie sed hoc nō videt̄ v̄um: quia peccatū Dauid vsqȝ ad ꝯplemētū fuit secretū vnde Nathan dixit sibi. 2. Re. 12. c°. Tu fecisti abscondite. dicit q̄ Nic. d̄ lyra: ꝙ peccatum populi fuit rebellio eius contra Dauid: sequēdo Sibam filiuȝ Uocri: q̄ erat homo sediciosus ⁊ pessimus vt pōit̄. 2. Re. 20. c. Ego vo teneo ꝙ lȝ ꝑncipalit̄ de⁹ punierit populū ꝓpter peccatū Dauid tamen credibile ē: ꝙ in pp̄lo sic punito esset aliqua scelera deo exosa nam sicut ⁊ nunc plures tūc erāt mali q̄ȝ boni.

¶ Quid intelligit̄ p tēpus ꝯstitutū.

Quartū dubiūȝ q̄d intelligit̄ p tēpus cōstitutū. Nam in textu dr̄. Immisit de⁹ pestilētiā de mane vsqȝ ad tēpus cōstitutū: ⁊ dicūt aliq̄ vsqȝ ad tertiū dieȝ inclusiue: quia sic erat pena determinata: sed hoc non videt̄ v̄um: quia textus dicit infra. Uenit auteȝ Gad ad Dauid in die illa: ⁊ videt̄ loqui scriptura de ꝑma die pestilētie. ad hoc eniȝ venit Gad

vt David offerret holocaustū ⁊ cessa
ret plaga inchoata. Jō melius dicit̄
ꝙ tēpus cōstitutū intelligit̄ hora sa
crificij vespertini: illud. n. statutū fuit
in lege Exodi. 29. ita ꝙ a mane ꝑmi
dici vsqꝫ ad horā vesꝑtinā mortui sūt
de ꝑplo. 70. millia viroꝝ.

¶ Quō verificat̄ dictū ꝓphete de pe
stilentia triū dierum.

Quintū dubiū quomō verificatū
fuit dictū ꝓphete de pestilētia
triū dieꝝ. ⁊ dicit Nic. de lyra ꝙ duo
dies vltimi fuerūt dicti ꝓpt̄ cōmina
tionē tātū: sicut etiā dixit Jonas de
. 40. dieb⁹: ꝑmus vero dies fuit ꝑ mo
dum sentētie diffinitiue: quare pesti
lentia fuit tātū illa die. Jdeo sbditur
in textu. Cūqꝫ extendisset manū suā
angelus dñi sup̄ hierl̄m vt disꝑdēt
eam: misert⁹ est dñs sup̄ afflictōez: et
ait angelo ꝑcutiēti populū. Sufficit
nunc contine manū tuā. Tali pesti
lentia ꝑcussus fuit populus ille. nos
vero diebus istis magnas clades fiēri
vidimus: ⁊ pestilentijs pene Jtaliā
deuastatā: poscētib⁹ qdē peccatis po
puloꝝ: frequēti⁹ pestilētie irrūpunt.
Jdeo timēdus est deus: quia ipse vi
uificat ⁊ mortificat: q̄ est bn̄dictus in
secula seculoꝝ. Amen.

¶ Sermo q̄ntusdecim⁹ de iudicio
dei cōtra Senacherib nomē domini
blasfemantem.

Sanctū ⁊ ineffabile nomē
dei sic viluit in ore christi
anoꝝ: vt illō blasfemari
⁊ maledici ducat̄ quasi ꝓ
nihilo. Aperiūt nāqꝫ multi fetidum
os in blasfemias impias creatoris
sui ⁊ irreuerent̄ sacrilegis buccis lace
rant altissimā maiestatē regis regū
⁊ dñi āgeloꝝ ⁊ hominū: ꝓ q̄bus in
hoc sermone bene esse arbitrat⁹ suū
iudiciū dei depromere cōtra Sena
cherib blasfemātē: in illo si q̄dē specu
labimur q̄ꝫ grāue sit peccatū blasfemia
et maledictio dei: de quo tria miste
ria ꝓponimus cōtēplāda.

¶ Primū dicit̄ supbie ⁊ violentie.
¶ 2ᵐ maledictionis ⁊ blasfemie.
¶ 3ᵐ punitionis ⁊ vindicte.

¶ De supbia et fraude Senacherib
Regis. ¶ Cap. ꝑmū

Jnsaciabilis ē anim⁹ ābitiosorū
quibus nec ipse mūdus totus
sufficere pōt: pꝫ hoc in Senacherib:
de quo. 4. regū. 18. dicit̄ ꝙ āno. 14.
regis Ezechie ascendit Senacherib
rex assirioꝝ ad vniuersas ciuitates
Juda munitas: ⁊ cepit eas: tūc misit
Ezechias nūcios ad regē Assirioꝝ.
Nico. de lyra dicit ꝙ Ezechias sciēs
populū sibi sbiectum ⁊ Agaz patrē
suū deū multiplicit̄ offendisse: merito
timuit ne in vindictā dictoꝝ maloꝝ
ꝑmitteret̄ rex Assiriorum venire ad
destructōiē ciuitatis hierl̄m vbi vi
gebat diuinus cultus: de q° ipse erat
zelātissim⁹ quare nūcios misit dicēs
peccaui: reputans peccatum pr̄is suū
recede a me: ⁊ omne qđ imposueris
mihi feram. Prudenter in hoc egit:
q̄a vt dicit Aug. li. 16. de ci. dei. c. 2.
Jn omnib⁹ fere gētibus quodāmō
vox nature ista ꝑsonuit vt sbiugari
victoribus mallent: q̄bus contingit
vinci q̄ꝫ bellica omnifaria vastatōne
deberi. Jnduxit itaqꝫ rex Assiriorum

Ezechie tercenta talenta argenti: et triginta auri: deditqꝫ Ezechias om̄e argentū qđ reptum fuerat in domo dñi: ⁊ in thesauris Regis: ⁊ cū non sufficeret: confregit valuas tēpli dei: ⁊ laminas aureas quas ipse affixerat ad decorem: ⁊ dedit eas Regi Assiriorū. dicit Ni. de lira: ex hoc accipit argumentū ꝙ pncipes in necessitate ꝓ conseruatōe rei publice pñt accipe de thesauris ecclesie: naz vt dicit. 12. q. 2. c. Aurum. Aurū habet ecclesia: non vt seruet: sed vt eroget: ꝫm vero Mag. in hist. Accepta pecunia Rex Assiriorū sb pacto in pace dimittēdi regnū Ezechie: infideliter agēs: pactum nō seruauit: ꝫ misit exercituz et nūcios in hierl'm ad terrēdū Ezechiam: vt territus redderet ciuitatez ⁊ populus transferet in Assirios: et cultus dñi de hierusalē auferret: qđ nullo modo Ezechias fecit: ꝫ restitit ⁊ cōuocās populū exortatus fuit ad defendēdū templū sanctū ⁊ gentem Quia ꝟo in hoc ca. de regno Assiriorꝫ fit mēsio: ideo de illo cōsiderem⁹ tria.

Primo originem.

Secundo dilatationē.

Tertio terminationē.

De regno ⁊ monarcaia Assiriorū ⁊ pmo de ortu eius.

PRimo cōsiderem⁹ regni Assiriorꝫ originem: dicit Mag. in histo. sup Genesim post capitulū de morte Habrae. Exortū est regnum Assiriorꝫ. 25. āno Saruch proaui habrae sb Belo: qđ quidē intelligēduz est quātū ad regni iniciū. Nā Belus pmus intrauit Assiriam ⁊ parū obtinuit in ea: sed eo mortuo: filius eius Ninus vt refert Justinus ⁊ horosi⁹ totā Assiriaz occupauit: ⁊ in regiōe Assiriorꝫ edificauit ciuitatem quam Niniue nomiauit: āno regni sui. 49 qnquaginta autem ānis bella finitimis intulit: qui dum deficiētem a se oppugnat vrbē: sagitta ictus interijt ⁊ vt dicit Horosius. li°. i. Regū Assiriorꝫ vsqꝫ ad Sardanapalluz annis mille centū sexaginta actū est: Isidorus. li. 14. ethi. Assiria inqt vocata ē ab Assur filio Sem: qui eā regionē post diluuium pmus incoluit. hec ab ortu Indiam a meridie mediā tāgit ab occiduo Tigriz: a septētriōe mōtē Caucasum: vbi porte caspie sunt.

De magnificentia regni assiriorū

SEcundo cōsiderem⁹ illi⁹ regni dilationē: fuit enim regnū illđ āplissimū. de quo aug. li. 18. de ci. dei 2. c. ait. Duo regna cernimus longe ceteris pueniſſe clariora. assiriorum pmum: deinde romanoꝝ: vt tpibus ita locis inter se ordinata atqꝫ distincta: nam quomō illud pus hoc posterius: eo modo illud in oriēte: hoc in occidēte surrexit. ⁊ infra sbdit aug⁹. quātū attinet ad pmū Impiū nullū maius primis tēporib⁹ qꝫ assiriorum fuit: nec tam longe lateqꝫ diffusum: quippe vbi Ninus rex Beli⁹ filius vniuersam asiaz que totius orbis ad numeruz ptinet tertia dicit. ad magnitudinem ꝟo dimidia repit vsqꝫ ad Libie fines subegiſſe tradit. Solis qppe Indis in ptibus orientis non dñabat: quos tamē eo defūcto Semiramis vxor eius. est aggressa bellando: ita factū est: vt qđcūqꝫ in illis

terris ppl'i seu reges erant: Assirioꝝ regno ditioniq parerent: ⁊ quicqd imparet efficerent.

De fine ⁊ terminatione regni assiriorum.

Tertio cōsiderem⁹ regni assiriorum terminatōẽ: ſm .n. Mag. in hist. scho. sup. 4. li. Re. c. de Ozia Sub Ozia rege Juda: terminata est monarchia Assirioꝝ. Nā Sardanapallus vltimus monarcha victus ab Arbate medo: semetipsū cōcremauit de hoc inqt Justinus li. i. Sardanapallus fuit vltim⁹ rex Assirioꝝ omni muliere corruptior: mollicie corpis: ⁊ lassiuia oculoꝝ oēs femias ātecellēs Sʒ hic dubitatur si tpe Ozie defecit monarchia assirioꝝ: quō senacherib erat rex Assirioꝝ. Nam post Oziam regnauit Joathan: vt pʒ. 4. regū. 15 .c. ⁊ p⁹ Joathan Agacz: et p⁹ agacz Ezechias: cuius tēpore Senacherib rex erat assirioꝝ. Rndet Magist. in hist. sup. 4. li. regū. ꝙ post Sardanapallū fuerunt reges assirioꝝ sine monarchia: potentes vsq ad sbuersiōeʒ Niniue.

De blasfemia Senacherib.

Cap. secūdum.

In viribus suis cōfidēs Senacherib deū blasfemare: ac maledicere: ausu temerario p̄sumpsit. qḋ qdem fecit tribus vicibus.

Prima per rabsacen.

Secunda per eundem.

Tertia per suas litteras.

Prima vice blasfemauit deum p rabsacen: vt .n. dicit. 4. regū. 18. c. Irritū faciens iusiurandū Senacherib: misit ad obsidēdū hierusalē Cartan ⁊ rabsacen cuʒ exercitu valido: vocauerunt autem regē ad colloquiū ⁊ noluit exire. dicit Nic. de lyra qa fuerat exptus fraudē post solutōeʒ pecunie ideo timebat de pditōe. Naʒ vt ait vegetius li. 3°. de re militari. Frequētius cōuentōes pacisq similatio credulis magis nocuere q arma. misit g Ezechias Eliachim pontificem et Sobnam scribā: et Joachim a cōmētariis: ⁊ loquebat ad eos hebraice: ⁊ dicebat. O Ezechia in quo confidis vt audeas rebellare. Si confidis in rege Egyptio inniteris baculo arundineo. si speʒ ponis in deo tuo: nūqd dii gentiū: ⁊ Israhel liberauerūt eos de manu mea.

Secūdo blasfemauit deū p p̄fatū rabsacen. Nam cū loqueret audiēte populo Eliachim: ⁊ socii rogabāt eū vt loqueret eis Siriace ⁊ nō iudaice audiente populo: qui erat sup murū ne. s. populus terreret ex vbis rabsacen: ⁊ quia in vbis suis intmiscebat vba blasfemie ſm Nico. de lyra. Ex hoc dicūt hebrei ꝙ iste rabsaces erat Judeus natōe: sed derelicta lege cōuersus est ad gentilitatē. Magist. in hist. dicit ꝙ erat Samarites. ⁊ qdaʒ aiunt filium fuisse Isaye q trāsierat ad assirios ⁊ susceperat ritū gentiū. Iste g rabsaces exclamauit etiaʒ ad populum Dixit rex magn⁹ assirioꝝ facite mecū qḋ vobis vtile est. ne comedatl stercora vestra ⁊ bibatl. vrinā vestrā. Egrediamini ad me. ⁊ vtimini bōis vestris. nolite audire ezechiā q vos decipit dicens. Dn̄s liberabit nos. nūqd liberauerūt dii gentium terram suā de manu regis assirioꝝ

⁊ multa alia referendo: ponebat in
deo falsitatem ⁊ deceptionem: ⁊ sal-
uandi impossibilitatē: populus autē
tacuit ⁊ nihil respondit.

¶ Tertio blasfemauit Senacherib
deum: quando litteras ꝯminatorias
⁊ terribiles misit Ezechie: Ut enim
habet. 4. Re. 19. c. Reuersus ē Rab
saces ad regem Assirioꝝ post expu-
gnationem lobriam. Nam vt dicit
Mag. in histo. Senacherib transiue
rat ad Egyptum expugnandum vt
triumphus rediret ⁊ euerteret hieru
salem. Interim ergo misit litteras Eze
chie: in quibus inter cetera dicebat.
Non te seducat deꝰ tuus: in quo ha
bes fiduciam: ⁊ plura alia scripsit in
contumeliam dei: ⁊ vt puto sui oēs
similia loquebāt spernētes ⁊ deridē
tes magnū deum ⁊ imortalem.

¶ De tremenda plaga Senacherib
⁊ exercitus eius.

¶ Cap. tertium.

Noluit deus ferre blasfemias ⁊
cōtumelias irrogatas nomini
suo: Sed contra Senacherib suosqꝫ
effudit iram indignationis sue. Ad
quod inuestigandū tria in ista pte cōsi
deremus.

¶ Primo Ezechie zelum ⁊ orationē.
¶ 2° exercitus occisionem.
¶ 3° Senacherib pemptionem.

¶ De zelo ⁊ oratione Ezechie.

Primo consideremus Ezechie
zelum ⁊ orōnem: cum eniʒ ad
ipsū reuersi fuissent illi quos miserat
ad Rabsacen: nūciassentqꝫ vba illiꝰ
blasfemie: scidit Ezechias vestimēta
sua ⁊ opertus est sacco: lectis vo lr̄is
Senacherib: ascendit in domuʒ dn̄i
⁊ expandit litteras coram populo:
alibi coram deo: ⁊ orauit dicēs. Dn̄e
deus Israhel: qui sedes sup cherubin
idest psides omni creature: etiam an
gelice: tu es deus solus omniū regū
terre: tu fecisti celum ⁊ terrā: inclina
aurem tuam: ⁊ audi. i. effectū iusticie
tue ostende contra Senacherib: qui
misit vt exprobraret nobis deum vi
uentē. Salua nos obsecro de manu
ipsius. Tūc misit Isayā ad Ezechiā
confortans eum: ⁊ pnūcians que vē
tura erant super Senacherib.

¶ Secūdo cōsideremꝰ exercitꝰ occi
sionem. Postqꝫ enim Senacherib
venit de Egypto: ⁊ ihierl'm obsedit
nocte angelus dn̄i pcussit in castris
Assiriorū cētum octoaginta quinqꝫ
millia. s. omnes robustos bellatores
⁊ pncipales exercitus: vt scribitur. 2.
Paralipo. 32. c. Cūqꝫ diluculo surre
xisset Senacherib: vidit omnia cor
pora mortuoꝝ. Dicit Nico. de lyra
sm hebreos ꝙ corpora fuerunt inci
nerata: sꝫ armis ⁊ vestibus intactis
ita ꝙ populus Ezechie potuit de fa
cili spolia colligere: ⁊ sine cadaueruʒ
fetore.

¶ Tertio cōsideremꝰ senacherib pē
ptionē: q timēs fugit cū deceʒ viris
tm̄: vt dicūt hebrei ⁊ rediit in Niniue
Cūqꝫ adoraret in templo Nephrath
deū suū: Adramelech ⁊ satasach filii
eiꝰ pcusserūt eū gladio: fugerūtqꝫ in
terrā Armenioꝝ: ⁊ regnauit pro eo
Assaradon filiꝰ eiꝰ. Mag. in hist. dic
ꝙ indignati erāt filii maiores in pa
trē: eo ꝙ filiū minorē natu pfecerat
eis in Regē: qa magl diligebat ma
trē ipsiꝰ qꝫ illoꝝ. Et in hoc ostensus

est senacherib deterior populo: quia pcidio filiorū est reseruatus. Rabi autem salomon asserit q̄ pncipes regni conturbati erant cōtra senacherib eo q̄ filij eorū et amici erant mortui mō pdicto: ppter eius blasfemiā et supbiā cōtra deū Israhel: ppt qd tractabāt de morte ipsi⁹: qd cum ad eius aures puenisset: intrauit tēpluz dei sui: orās et pmittens q̄ si hoc piculū euaderet in ei⁹ honorez duos filios pdictos sacrificaret: qd cū illis innotuisset: eū interfecerūt ne ab eo interficerent. Neq̄ friuolā rē putād⁹ est loqui Rabi salomon: de voto filios imolandi: quoniā dum pnicies idolatrie totū pene mūdum inuolue bat: hoc erat demonū malicia: vt homines sacrificari sibi sagacissime pcurarent. Declarat hoc Eusebius Pā philij li. 4. de euāgelica pparatione vbi ait. Senetiū adhuc vocibus: ad declarādā pscorū temporū pestez vtemur: que adeo animos hominū inuaserat: vt quasi demoniaci: et a pniciosis profecto spiritibus agitati: liberorū sanguine scelestas placarēt vtutes: ita pater vnicum filiū: dilectam mater filiā: demoni tanq̄ ouē sacrificabāt. Ita genus hominū qd hūanū esse natura cognoscit: ad furiā imanēq̄ crudelitatē a demonib⁹ impellebat: que ita se haberi nō apud barbaros: vū etiā apud grecos omnis historia plena est. Nā et Rodij hominē saturno sacrificabāt: quam rez magis tēporib⁹ postea mitigare volentes: mortis supplicio aliquē dānatum ad saturnia vsq̄ oseruabāt quō in ipso festo vitio grauatū imolabāt In salamine vo insula quā ātiq̄ssimis tēporibus coronā vocabāt vsq̄ ad Diomedis tēpora. Agrauale Cecropii filie homo cedebat postea vo in tēplo Palladis Agrauale ac diomedis. Unū enim triū fuit diomedi homo imolabat: q ab adolescētibus ter circum aram ductus: tandez a sacerdote hasta pcussus: et in rogo impositus cremabat: quā rē Diphilus rex Cipri seleuchi tēporib⁹ abhominatus: nō hominē: sed bouē diomedi sacrificari statuit: demon aūt ille q̄q̄ fuerit non inuitus bouē p hōie suscipiebat. Ita nō multū interesse inter imolationē hōis atq̄ bestie videtur Manethus aūt historicus apud egyptios in eliopoli hōies imolatos fuisse in libris de pietate testat: quē morez Amossis improbauit: sacrificabant vo Iunoni tres in die: quos inq̄re bāt si mūdi essēt queadmōū postea vituli: cereos aūt hōies offerri p illis tres Amossis iussit. Dionysio etiam omadio apud chios appellato homo crudeliter discerpt⁹ sacrificabat. Lacedemonios etiā Apollodor⁹ scribit hominē Marti sacrificare solitos: et phenices bellorū: aut pestilentie calamitatibus amicissimos saturno solebant imolare. Philo etiā q phenicū historiā cōscripsit his vbis in primo vtit libro. morē inq̄t pscl. in magnis calamitatib⁹ atq̄ piculis fuisse: vt ciuitatis aut gētis pnceps dilectissimū ex liberis vlciscenti demoni quasi redēptōis pmiū traderet: et sic traditū mistice ingularet. Dionysi⁹ ēt alicarnaseus vir romane historie ac italice peritissimus huius sceleris testis est:

q̄tl in libro de antiquitate Italica. Iouem et Appollinē quoniā decima hominū imolata nō fuerat magnas Italis calamitates induxisse his verbis scribit. Nullus in arborib⁹ fruct⁹ ad maturitatē vsq̧ ꝑmansit: ſ inmaturi oēs defluebant: nec spice semine replebāt: nec herbe pecori sufficiētes germinabant: fontes quoq̧ ipsi alij bibi non poterant: alij estatis tēpore deficiebant: et aut mulieres abortuꝫ patiebantur: aut nati pueri manci et discerpti erant. Cetera q̄ꝫ hominuꝫ multitudo egrotatōne ac morte crebrius q̄ꝫ solebant vexabant: et plura alia cōmemorat Eusebius: que breuitatis cā dimittimus: q̄bus apparet ꝙ Rabi Salomon rōabilem causā adduxit: quare filij Senacherib in patrē manus extēderūt. Facta sunt tamen omnia ex dei iudicio: q̄ sic vlcisci voluit iniq̄tatē Regis blassemi. Sed et hodie christiani in hoc grauit errāt: q̄ de deo turpit loquūt: illūq̧ suis buccis maledicis lacerant: cum tñ oēs obligent deū cū laude et reuerentia nominare. Nā si falsos deos romani ita uenerati sūt: vt nihil turpe ð ipsis loq̄ liceret: q̄ꝫto mag⁹ nos deū v̄ū et imortalē honorare ðbem⁹ Audite diligenter o x̄piani lauacro sacri baptismatī regñati: q̄d Eusebi⁹ Pāphilij li. z. de euāgelica ꝑpatione scribit. Romani inquit ꝓbe intelligētes fabularum figmēta spreuerūt: q̄ð ab alicarnaseo dionysio cognoscere poteris: qui in. z. vetuste romanorū historie res gestas Romuli enarrās sententiaꝫ quoq̧ illius viri de dijs his v̄bis ostēdit. Nō ignauit q̄a diligent cotidie leges: et de bonis reb⁹ ꝯtētio et militaris exercitatio optimā ciuitatē cōstituūt: quaꝝ reꝝ magnā curaꝫ adhibuit: a cultu deoꝝ incipiēs tēpla igit lucos aras simulacra formas et simbola v̄tutes beneficia: que a dijs hōibus collata sūt cerimonias ac celeberrimas solēnitates: q̄b⁹ dij culti gaudent: et dies festos: ceteraq̧ sic cōstituit: vt optime grecoꝝ rei publice res Romana cōferri possit: fabulas autē que de dijs tradūt turpes atq̧ inutiles existimās: nec solū dijs: sed neq̧ probis hōib⁹ dignas cūctas eiecit ac ꝑsuasit: vt optime de dijs Romani: et existiment et loquēt. Nullū .n. op⁹ imortali nāe indignū illis attribuit. hec ibi. O q̄ꝫta cōfusio igitur x̄pianoꝝ q̄ deū ꝓditoreꝫ impiū acceptatoreq̧ ꝑsonaꝝ improbe accusant: aliaq̧ inhōesta ꝓferūt in cōtumeliaꝫ ei⁹. Nō sic impij: nō sic: bñdicite et nolite maledicere: quatenus liberꝫ nos ipse ab omni malo: largiēs in hoc seculo suā gratiā: et in futuro gloriam sempiternam. Amen.

Sermo sextusdecimus de iudicio dei contra Nabuchodonosor superbientem.

Superboꝝ colla deus omnipotēs potēti v̄tute calcare cōsueuit: neq̧ vllus vnq̄ꝫ inuēt⁹ ē tā diues et magn⁹ qui effugere potuerit manū ei⁹. ē de h̄ exēplū Nabuchodonosor regꝰ babilōis q̄ ꝓ elatōe sua hūiliat⁹ fuit a deo et pūnit⁹ flagello singl'ari idcirco vt ꝯmoueamur ad timendū

sēp deum: statui in hoc sermone de iudicio dei cōtra Nabuchodonosor superbientē dicere: de quo tractaturi tria misteria contēplabimur.

Primū dicit supbe elationis.
Secūdū acerbe punitōis.
Tertiū fructuose emendatōis.

De superbia Nabuchodonosor.
Cap. primum.

Hec est psperitatis tēporalis cōditio: vt ingratos hōies dei bñfactoris sui faciat obliuisci. Si quidē Nabuchodonosor a deo sublimat⁹ in regnū post multas gloriosas victorias: et Judeorū captiuitatē: cōtra deū ceruicem erexit: factusq; est superbus elatus et presumptuosus: qd maxime monstrat in tribus.

Primo in statue erectione.
Secūdo in puerorū cōdēnatōe.
3° in suiipsi⁹ cōfidētia et psūptōe.

De statua Nabuchodonosor.

Primo apparet supbia Nabuchodonosor i statue fabricatōe vbi tāto grauius deliquit: quāto ātea magnalia dei sibi fuerant predicata et reuelata. Nā vt dicit Daniel. 2. c. āno regni eius secūdo visiōē hūit de statu qtuor regnorū et monarchiarū in statua mirabili que sibi supnāliter fuit ostensa: qd non ab re factum est nam vt dicit hierony. Uidit Rex impius somniū futurorū: vt inrptāte sancto qd viderat deus glorificet: et captiuorū deorūq; in captiuitate huiētium fit grande solaciū. Hec ille. Cū ergo omnes sapiētes babilonis essent requisiti: vt dicerent qd ipse viderat eo qd a mente sua recesserat: et qd visio significaret. Qui omnes dei vtutē sibi nūciabāt dicentes. Sermo quē tu rex queris grauis est: nec reperitur quisquā qui iudicet illum exceptis dijs quorū cū hōibus non est cōuersatio. vbi hieronymus ait. Confitēt magi confitent arioli: et omnis scientia secularis litterature pscientiā futurorū non esse hōis: sed dei: ex quo pbatur pphetas dei spū locutos: q futura cecinerunt. hec hierony. Tādē volente deo: Daniel somniū et interptatōē aperuit. Tunc Nabuchodonosor cecidit in faciem suam: et Danielē adorauit: et hostias et incensum precepit vt sacrificarent ei. hic hierony. dicit. Non tam Danielem: quā in Daniele adorauit dñm: qui misteria reuelauit ideo dixit danieli. Uere deus vester deus deorū est: et dñs regum et reuelans misteria. Uerūtamē vt hieron. refert. Uelox obliuio veritatis: vt qui dudum seruū dei quasi deum adorauerat: nunc statuam sibi fieri iubet: vt ipse adoraret in statua. scribit namq; 3. c. Daniel. qd fecit statuā aureā: altitudine cubitorū sexaginta: et latitudine cubitorū sex: et posuit eam in campo duran: puincie babilonis. Dicit Ni. de lyra qd per supbiam pter monarchie adeptiōem voluit sibi vsurpare honorem diuinū: et ideo fecit statuā in qua adoraret. Simile legitur de Gayo impatore: q vt dicit Joseph⁹ 18. antiquitatū. Misit statuam suā per totum imperium suū: vt in ea adoraret. addit Nico. de lyra qd altitudo statue Nabuchodonosor cōputatur cum base: super quam erat posita: et qd statua tantum exterius erat deaurata: quia non est credendum qd sibi

ꝙ sibi fuerit tāta moles auri: vel forte interius erat concaua. Sed ego nō reputo impossibile aut satis difficile: statuā que erat sup basim: fuisse totā de auro cōpactā: si vera sūt que Uincētius tradit in speculo historiali de Basilica Regis pori: quē supauit Alexāder magnus: hāc vtiqꝫ describit cū colūnis aureis solidis. ingēti grossitudine numero triginta: pietes quoqꝫ laminis aureis: grossitudinis digitalis: cpti erant vinea solida ex auro cuꝫ folijs ⁊ racemis cristallinis distinctis smaragdis. Talami ⁊ cubicula omnia margaritis ⁊ carbūculis ornata erant. Sic potuit ex auro fabricari statua Nabuchodonosor. Et qa dicit textus ꝙ posuit eaꝫ in cāpo Duran puincie Babilonis. Notādū hic ꝙ hiero. sup. ii c. Isaye ait sic. babilon est metropolis Caldeorū: cuius muri sexdecim milliū passuū erāt: p quadrum ab angulo in āgulū: qḋ ē simul sexaginta q̄tuor millia passuū Ibiqꝫ erat turris in altitudine trium millium passuū. De hac babilone sic scribit Isidorus li. 15. ethimo. Primus post diluuiū Nembroth gigas Babilonem vrbem Mesopotanie fūdauit hanc Semiramis Assiriorꝫ Regina āpliauit. Uerūtñ vt refert ipse Isidorus li. 14. ethimo. babilonie regionis caput babilon vrbs est: a qua ⁊ nūcupata tātū nobilis: vt Caldea ⁊ Assiria ⁊ Mesopotania in eius nomen aliqñ trāsiuerint: ⁊ hoc non est incōueniēs: vt tota puincia babilonia nūcupet. Sꝫ hic dubitat adhuc quare Daniel q̄ erat factus Regi familiaris nō phibuit eū a tali insania. et rñdet Nico. de lyra: ꝙ forte erat absens in aliqua pte regni: aut erat infirmus: vel vidit Regē obstinatū.

¶ De pueris missis in caminū ignis ardentis.

Secūdo apparet supbia Nabuchodonosor in puerorū cōdēnatōe. Nā cū edicto publico statuissꝫ vt oēs ɔuenirēt ad dedicatōꝫ statue illāqꝫ adorarent: ⁊ q̄ cōtrariū faceret mitteret in fornacē ignis ardētis. cū maxima multitudo Regis precepto peret: Sidrach Misach ⁊ abdenago Iudei scelus id facē recusarūt: quos Chaldei inuidia moti accusauerunt. Tunc Nabuchodonosor in furore et ira pcepit vt adducerēt corā eo: q̄ cū statim fuissent adducti: dure arguit eos nabuchodonosor: qa suū pceptū nō implessēt: neqꝫ penā cōminatoriā timuissent addēs. Et q̄s est deus qui vos eripiat ḋ manu mea. O fides admirabilis illorꝫ iuuenum. O inuicta corda. O cōfidētia omni psumptiōe carēs nō fuerūt territi: imo audēter respōderūt. Deus noster quē colimus pōt eripe nos de camino ignis ardētis: ⁊ de manibus tuis o Rex liberare qḋ si noluerit. Notū tibi sit Rex: qa deos tuos nō colimus: ⁊ aureā statuā quā erexisti nō adoramus. Tūc Nabuchodonosor pcepit vt succēderet fornax in septuplū plus q̄ꝫ succēdi cōsueuerat ⁊ viris fortissimis ḋ exercitu suo iussit vt ligatis pedibus Sidrach misach et Abdenago: mitterent eos in fornacē ignis ardētis. Uincti igitur ⁊ vestibus suis induti piecti fuē in fornacē. Succēdebat aūt fornax napta dicit Nico. de lyra. Napta ē genus

bituminis inuentum circa babilonē ⁊ maxime nutrit ignē: ſm alios ſunt oſſa oliuaꝝ arefacta cum amurcha. Porro viros illos qui miſerunt Sidrach miſach ⁊ Abdenago in fornacem: interfecit flāma ignis. Ipſi ꝟo ſoluti ibant in medio flāmaruꝫ illeſi laudātes ⁊ bn̄dicētes deū. poſt igit̄ flāmaꝝ diminutiōeꝫ: videns Nabuchodonoſor ſuos aduſtos: ⁊ pueros ſuꝑ prunas gaudentes: et quartuꝫ q̄ erat āgelus habentē ſpeciem filij dei ꝓpter irradiationeꝫ vultꝰ in corpore aſſūpto: acceſſit ad hoſtiuꝫ fornacis: ⁊ dixit. Sidrach Miſach ⁊ Abdenago: ſerui dei excelſi viui. Egredimini ⁊ venite. Statimq̄ꝫ egreſſi ſunt Sidrach Miſach et Abdenago: de medio ignis: ⁊ obſtupeſcentibꝰ cunctis dixit Nabuchodonoſor. Benedictus deꝰ Sidrach Miſach ⁊ Abdenago: q̄ miſit angelū ſuuꝫ: ⁊ eripuit ſeruos ſuos: q̄a crediderūt in eo. ⁊ infra. A me ḡ poſitum eſt hoc decretum: vt quicūq̄ꝫ locutus fuerit blaſfemiā cōt̄ deū Sidrach Miſach ⁊ Abdenago diſpereat: et domus eius vaſtet̄. Honorauit autem ipſos pueros: ⁊ ꝓmouit in prouinciā Babilonis.

¶ De ꝑſumptōe Nabuchodonoſor Regis.

Tertio apparꝫ ſuꝑbia Nabuchodonoſor in ſuiipſius cōfidētia: ⁊ ꝑſūptōe. Nā cū viſioneꝫ hūiſſet de arbore magna: vt dicit̄ Danielis. 4. c. Cuius altitudo ꝑtingebat vſq̄ꝫ ad celum: ⁊ aſpectꝰ illius in omnē terrā ⁊ rami eius pulcherrimi: ⁊ fructꝰ eiꝰ nimius: ⁊ eſca omniū in ea: ⁊ ſbtus eaꝫ habitabāt beſtie agri: ⁊ in ramis eius cōmorabāt̄ aues celi: dixiſſetq̄ꝫ Daniel. Arbor iſta tu es: q̄ magnificatus es: ⁊ inualuiſti: et magnitudo tua creuit ⁊ ꝑuenit vſq̄ꝫ ad celum: et poteſtas tua in terminos vniuerſe terre. ꝟūtamē vidiſti ſactū deſcēdere de celo ⁊ dicere. Succidite arborem ⁊ diſſipate illā. Attamē germē radicū eiꝰ in terra dimittite: ⁊ vinciatur ferro ⁊ ere in herbis foris: ⁊ rore celi cōſꝑgat̄: ⁊ cū feris ſit pabulū eiꝰ: donec. 7. tꝑa cōmutēt̄ ſuꝑ eū. hec eſt interpretatio. Eicient te ab hōibꝰ ⁊ cū beſtijs feriſq̄ꝫ erit habitatio tua: et fenum quaſi bos comedes et rore celi infunderis. Septē. quoq̄ꝫ tꝑa mutabunt̄ ſuꝑ te: donec ſciaſ ꝙ dn̄et̄ dn̄s excelſus in regnū hominū. ⁊ cuicūq̄ꝫ voluēit det illud: qd̄ aūt p̄cepit: vt relinqueret̄ germē radicū eiꝰ. i. arboris. regnum tuū tibi manebit: poſtq̄ꝫ cognoueris ꝑtātem eſſe celeſtē. q̄obrē cōſiliū meū Rex placeat tibi: ⁊ pccā tua elemoſinis redime. Poſt omnia iſta deambulādo in aula Nabuchodonoſor cepit cogitare de viſione et ꝟbis Danielis: ⁊ confidens in ſeipo dicebat. Nonne hec eſt Babilon ciuitas magna: quam ego edificaui in domū regni: in robore fortitudinis mee: ⁊ in gloria decoris mei. quia. ſ. ipſe Babilonē āpliauerat nō ꝙ p̄ncipalit̄ edificaſſet. Reputabat ḡ dictū Danielis quaſi trufaticuꝫ ⁊ minime pōderāduꝫ. Nota hic quia Hierony. ſuper iſto paſſu dicit ꝙ nabuchodonoſor in p̄ncipio acceptauit ꝟba danielis ⁊ elemoſinas multas fecit. id circo ad mēſē. 12. dilata ē in eū ſētētia Sed quia poſtea ambulans in aula

gloriãter dicebat. Nonne hec est Babilon zc̃. bonũ misericordie perdidit malo superbie.

¶ De flagello quo puniuit deꝰ Nabuchodonosor. ¶ Cap. z.

Stupẽda sunt que legũt de punitione Nabuchodonosor. nã vt sequit in textu Danielis: cũ adhuc esset sermo: de quo supius narratũ ẽ in ore regis: vox de celo ruit. Tibi dicit Nabuchodonosor Rex. regnuz transiit a te: ⁊ ab hominibꝰ te eiciẽt: ⁊ cũ bestiis ferisqꝫ erit habitatio tua fenũ quasi bos comedes: ⁊. 7. tẽpora mutabũt sup te: donec scias ꝙ dñet excelsus in regno hominũ. Eadem hora sermo cõpletꝰ est sup Nabuchodonosor. Hic queri solet vtrũ ista de Nabuchodonosor posita vera sint. Et circa hoc tres inueniũt opiniones.

¶ Prima eoꝝ qui dicũt ꝙ ista mistice sunt intelligẽda.

¶ Secunda eoruz qui dicũt ꝙ fuit mutatꝰ in bestiã.

¶ Tertia eoruz qui asserunt ꝙ fuit mutatus quasi in bestiam.

¶ Prima est opinio eoꝝ qui dicunt ꝙ ea que de Nabuchodonosor legũt mistice nõ litteralit sunt intelligẽda. Dicunt ꝗ ſm Nico. de lyra: ꝙ hec ẽ methaphora de diabolo: qui in fine seculi ꝯsequet maiorẽ gloriã ꝗꝫ ãgeli ꝗ nõ peccauerũt: ſꝫ hoc falsum est: ꝗa peccatũ diaboli est irremissibile. zª opinio est eoruz ꝗ dicunt: ꝙ vera sunt etiaz litteralit que scribũt de Nabuchodonosor: ⁊ qȯ fuit mutatꝰ in bestiam. Sic videt dicẽ Josephꝰ cõtra quẽ dicit nico. de lyra ꝙ lꝫ veraciter narret historiã veteris testamẽti: tñ qñ vult exponere aliqñ turpit defic̃ sicut de nuditate Ade in statu innocentie dicit: ꝗa ñ erubescebat: ⁊ rõem assignãs addit: ꝗa Adã tũc viuebat simplicitate bestiali: sicut pueri ante vsum rõis nõ erubescũt de sua nuditate: sed hoc est falsum: ꝗa sic ꝑ pcc̃m meliozatꝰ fuisset status ꝑmi hõis: ꝗa post adeptus fuisset vsum rõnis. sic in ꝓposito. Sed cõtra hoc posset ꝗs inducere textũ Augustini ad Bonifaciũ: ꝗ ponit. 17. q. 4. c. Miror. Nabuchodonosor inꝗt regẽ intẽde: qui causa supbie de homine in bouez est mutatus: atqꝫ a regno suo profugus recedens nõ ãte regnũ recepit: ꝗꝫ cõuersus deũ ꝑdicauit. Possumꝰ rñdẽ ꝙ Aug. loꝗt sic: ꝗa vt bos pascebat feno: ⁊ nõ ꝙ realiter fuerit in bouez conuersus. Ideo tertia opinio cõior ⁊ vera est ſm Nico. de lyra: ꝙ historia vera ẽ litteralit: ex qua colligit ꝙ Nabuchodonosor ꝑdidit vsum rõnis ꝑ amentiã: ⁊ sic factus est quasi bestia ꝗa vita hõis nõ differt a bestiali vita nisi ꝑ vsum rõnis ſm illud Aristo. i. ethi. Multi ꝗdẽ omnino bestiales vident esse pecudũ vitã eligẽtes. Sꝫ ꝗbusdã duꝝ ac difficile videtur quõ Nabuchodonosor nutritꝰ in deliciis potuit taz diu vesci feno ⁊ herbis. et quõ absqꝫ vlla laceratione corpis sui inter bestias vixerit. Et Hiero. rñdet sic. Quid mirũ est si ad ostẽdẽdã potentiã dei ⁊ humiliãdã regũ supbiã hoc dei iudicio fit patratũ. Nico. vero de lyra dicit ꝙ furia hõis deordinat ⁊ q̃si bestialẽ facit. ⁊ ex hȯ seꝗt ꝙ aliq̃ sunt possibilia ⁊ delectabilia q̃ ãte ñ erant ꝓpter transmutationẽ nature.

ſicut mulieribus p̃gnãtibꝰ carbones
vel terra fit cibus delectabilis: ꝓpter
nature deordiatõez: que tñ cis alias
ſunt abhominabilia: furioſi etiam cũ
beſtijs cõtrahũt familiaritatez ꝓpter
quãdam aſſimilatõez ad eas: ⁊ ꝓpt̃
hoc beſtie nõ deuorabant Nabucho
donoſor: ſicut expimento habet̃: ꝙ
canes ferociſſimi non nocent fatuis
naturaliter vel amentibus. Sed ad
hoc querit̃ quare nõ fuit ligatus et
detentus. Rñdet Nico. de lyra: q̃a
infirmitas fuiſſꝫ aggrauata ⁊ hõies
ſui ſciebãt ꝑ reuelatõem Danielis: ꝙ
in campis nõ moreret̃ ſꝫ in regnum
finaliter reſtitueret̃: exquo regnum
fuit illo tempore gubernatuꝫ ꝑ p̃nci
pes: ⁊ maxime ꝑ danielẽ: q̃ diligebat
Regẽ: ⁊ q̃a ꝑ Danielis reuelationeꝫ
ſciebant regẽ reſtituẽdũ: ideo nullaꝫ
aliũ audebãt interim ſtatuẽ: ne Na
buchodonoſor poſtea reſtitutus pu
niret eos tã q̃ꝫ reos criminis leſe ma
ieſtatis: vel filiꝰ eius Euilmorodach
pro illo tꝑe regnauit et poſtea ceſſit
patri.

De fructuoſa pñia Nabuchodo
noſor. Cap. 3.

Preſtolat̃ benignitas dei pec
catores: quos q̃ñq; flagellat:
vt ſi tãdem ad pñiam redire velint:
illoꝝ miſereatur. Ideo Nabuchõdo
noſor ad ſe cõuerſuꝫ ⁊ humiliatũ nõ
ſpreuit: imo miſericordie ſue ſinuꝫ di
gnatuſ eſt ei apire: ⁊ licꝫ in textu Da
nielis nõ ſint poſita que ſequunt̃: tñ
q̃a Mag. in hiſt. illa recitat: non eſt
viſum ſupfluũ in hoc loco inſerẽ: vt
ſic melius intelligamꝰ fructũ emẽda
tõis eius. refert igit̃ Mag. in hiſt. ꝙ
nabuchodonoſor nõ corporis muta
tionẽ: ſꝫ mentis alienatõez paſſus ẽ:
⁊ ablatus eſt ei vſus lingue: ⁊ herba
data ẽ in cibuꝫ: ⁊ videbat̃ ſibi ꝙ bos
eſſet in ãteriorībꝰ: et leo in poſterio
ribꝰ ſcḋm miſteriũ tyrãnoꝝ: q̃ in p̃ma
etate voluptatibꝰ dediti: et ceruicoſi
iugo Belial ſbdunt̃ In fine ꝟo inter
ficiunt diripiunt ⁊ conculcãt. Multi
quoq; egrediebãt̃ ⁊ videbant eum.
Solus Daniel nõ egrediebat̃: quia
toto tempore alienatiõis eius orõni
ꝓ eo vacabat: ⁊ ad preces eiꝰ ãni. 7.
quos totideꝫ dñs dixerat tꝑa in. 7.
mẽſes cõuerſi ſunt: in q̃bus 40. dies
inſaniã patiebat̃: ⁊ ꝑ alios 40. reuer
ſus ad cor hõis: flebat et ſupplicabat
deo: adeo ꝙ ex nimio fletu oculi eiꝰ
vt caro facti erãt: ⁊ iteꝝ ꝑ alios. 40.
dies ꝟtebat̃ in inſaniã: donec ſeptẽ
mẽſes cõpleret̃. Poſt quos reuocatꝰ
eſt: nõ tñ regnauit ſtatim: ſed ſtatuti
ſũt ꝓ eo ſeptẽ iudices: ⁊ vſq; ad finẽ
ſeptẽ ãnoꝝ pñiaꝫ egit: panẽ ⁊ carneſ
nõ comedit ⁊ vinũ nõ bibẽs legumi
nibus vtebat̃ ⁊ herbis iuxta cõſiliuꝫ
Danielis. Et hac pñia ꝯpleta regna
uit iteꝝ ⁊ bñdixit altiſſimũ. ⁊ ſꝫ Ni.
de lyra mortuus eſt in ſtatu ſalutis.
Ideo dicit Aug. 22. q. 4. c. nabucho
donoſor. ꝙ pñia eius fuit fructuoſa:
Illius igitur exemplo ſtudeamus: ⁊
nos peccata noſtra corrigere: vt ſic ꝑ
ticipes fieri valeamus eterne vite in
qua viuit glorioſus deus: ꝑ omnia
ſecl'a ſecl'oꝝ Amen.

Sermo decimuſſeptimus de iudi
cio dei contra Anthiochũ in iudeos
ſeuientem

R Experiūť hōies q̄ omni
clemētia depoſita: feris
ac beluis crudeliores exi
ſtunt. Quid nā de An-
thiocho dicemus imaniſſimo Rege
qui Judeos acriter eſt pſecut⁹: vtiq̄
vt patebit oēs beſtias crudelitate ſua
antecellit. Cōtra quē deus iuſt⁹ vin
dictā ſuā exercuit illū q̄ tādem humi
liauit atq̄ puniuit. idcirco in hoc ſer
mone de iudicio dei cōtra āthiochū
in Judeos ſeuientē dicem⁹: cōtēpla-
bimurq̄ more noſtro tria miſteria.
¶ Primū diciť feritatis.
¶ Secūdū penalitatis.
¶ Tertium generalitatis.

¶ De crudelitate Anthiochi.

¶ Cap. pmum.

Q Uā ferus atq̄ crudelis Anthi
ochus extiterit in hoc miſterio
aperiēdū ē. ⁊ lz Tho. zz. q. 159. dicat
ꝙ differētia eſt inter ſeuiciā ⁊ crude
litatē: quoniā ꝓprie ſeuicia diciť ſm
ꝙ aliq̄s in penis inferendis nō cōſi-
derat aliquā culpam eius qui puniť
ſed ſolū hoc qđ delectať in hominū
cruciatu. Crudelitas vo attendit cul
paz in eo qui puniť: ſ excedit modū
in puniendo: vn̄ crudelitas differt a
ſeuicia: ſicut malicia hūana a beſtiali
tate: vt pz. 7. ethi. vū tamē large pōt
crudelitas nominari prōptitudo vo
luntatis ad effundēdū ſanguinē hu
manum. Et ſic fuit crudelis ⁊ feralis
valde Anthiochus: qđ pz tripliciter.
¶ Primo in hieruſalē captione.
¶ Secūdo in rabida ordinatōe.
¶ Tertio in matris et filioꝝ occiſione.
¶ De multitudine interfectoruz ex
iuſſu Anthiochi.

P Rimo apparet crudelitas An
thiochi in hieruſalē captiōe. vt
enim ſcribiť z. Machabeoꝝ. 5. c. pro
fectus Anthioch⁹ ex Egypto effera
tus animo ciuitatē hierl'm armis ce
pit. Juſſit autē militibus interficere.
nec pcere occurſantibus: ⁊ p domos
aſcēdētes trucidare. Fiebat ḡ cedes
iuuenū ac ſenioꝝ mulieꝝ ⁊ natorum
extminia vginūq̄ ⁊ puuloꝝ neces.
Erant autē toto triduo octoaginta
millia interfecti: nō minus aūt venū
dari. Nota hic ꝓpterea: q̄a omnia an
thiochi geſta ex libris Machabeorū
ſumūťꝙ hierony. in argumento in
libris Machabeoꝝ ait. Machabeoꝝ
liber lz nō hēať in canone hebreoꝝ
tn̄ ab eccleſia inter diuinoꝝ libroruz
ānumerať hiſtorias. Inſup aduertē
dum ꝙ de⁹ bn̄dict⁹ pmittebat ppl'm
ſic turbari ,ꝓpť excreſcētes iniq̄tates.
Nam vt diciť. i. Machabeorū. i. c. in
diebus Anthiochi exiere ex Iſrahel
viri iniq̄: ⁊ edificauerūt Signaſiū in
hieroſolimis ſm leges nationuz: et
fecerūt ſibi ꝑpucia: ⁊ receſſerunt a te
ſtamento ſancto ⁊ iūcti ſūt natiōib⁹.
¶ De aliis interfectis.
S Ecūdo apparet crudelitas An
thiochi in rabida ordinatione
Na expoliauit ⁊ ꝓphanauit templū
⁊ reuerſus Anthiochiā: miſit quēdā
pncipez Apolloniū nomine cū exer
citu viginti duoꝝ milliū: q̄ diſcurrēs
p ciuitatē: ingētē multitudinē pemiť
⁊ intfecit. Nō multo p⁹ miſit quēdā
Antiocenuz: q̄ compelleret Judeos:
vt ſe transferrēt a patriis: et dei legi
bus: ⁊ eos q̄ nollēt trāſire ad inſtitu
ta gentiliū interficerz. due mulieres

ꝺelatę ſűt natos ſuos circűcidiſſe: q̄s
infantibꝰ ad vbera ſuſpenſis. cũ pu-
blice ꝑ ciuitatem illas circũduxiſſent
ꝑ muros ꝑ̄cipitauerunt. Alij vero ad
ꝓximas coeuntes ſpelũcas ⁊ latent̄
ſabbati diem celebrãtes. Cũ indicati
eſſent cuidaʒ Philippo ꝑ̄poſito An-
thiochi flãmis ſuccenſi ſunt.

De matre occiſa cũ ſeptē filijs.

Tertio apparet crudelitas An-
thiochi: in matris ⁊ ſeptem fi-
lioꝝ occiſiõe. Erat vtiq̧ mater q̄daʒ
ſeptem filios habens: ⁊ vt dicitur. 2.
Machabeoꝝ. 7. c. Duʒ a crudeli An
thiocho cõpelleret̄: vt cõtra patrias
leges carnes porcinas comederent.
maior natu dixit. Parati ſumꝰ mori
magis q̄ʒ patrias et dei leges ꝑ̄uari
cari. Iratus Rex iuſſit ſartagines et
ollas eneas ſuccendi eiq̧ qui ſic locu
tus fuerat amputari linguã: ⁊ cutem
capitꝪ abſtrahi: ſũmas quoq̧ manuũ
⁊ pedum ꝑ̄ſcidi: ceteris eius fratribꝰ
⁊ matre inſpiciẽtibꝰ: ſicq̧ in ſartagie
torqueri: donec moreret̄. Interiʒ ⁊ ꝺo
ceteri vna cum matre ſe hortabant̄
mori fortiter. Poſt ⁊ ſecũdꝰ ſimilia
tormenta patiens extinctus eſt: q̄ in
vltimo cõſtitutus dixit. Tu quidem
ſceleſtiſſime in pn̄ti vita nos perdis
ſed Rex mũdi defũctos nos ꝓ ſuis
legibus in eterne vite reſurrectiõe ſu
ſcitabit. Poſt iſtũ tertius illuditur: et
linguã poſtulatus cito ꝓtulit: ⁊ ma
nus conſtanter extendit: ⁊ cũ fiducia
ait. E celo iſta poſſideo: ſed ꝓpt̄ dei
leges nũc hec ipſa deſpicio: quoniaʒ
ab ipſo ea me receptuꝝ ſpero. cũctis
admirãtibꝰ adoleſcẽtis conſtantiaʒ
expirauit in tormentis ſartaginis: ſic

⁊ alij. Verat̄ iam quartus ſimilibus
cruciatibꝰ. Deinde quintus. ⁊ tandē
ſextus: que dum agerent̄: mater ſapiē
tia repleta: cogitationi feminee ma
ſculinũ animũ inſerens: dicebat ad fi
lios. Neſcio qualiter in vtero meo
apparuiſtis: neq̧ enim ego ſpiritum
⁊ animã donaui vobis ⁊ vitaʒ: ⁊ ſin
guloꝝ membra nõ egoipſa cõpegi:
ſ; mũdi creator q̄ formauit hominuʒ
natiuitatē: quiq̧ hominũ inuenit ori
ginem: ⁊ ſpũm vobis iterũ in miſeri
cordia reddet ⁊ vitã: ſicut ⁊ nũc vos
metipſos deſpicitis ꝓpter legeʒ eius
Remanente adhuc ſeptimo iuniore
multa pollicebat̄ Anthiochꝰ: vt dei
leges contẽneret: ſuadebatq̧ matri:
vt ad hoc illum induceret. Que incli
nata ad filium hebraica lingua dice
bat. Fili miſerere mei: que te in vt̄o
nouē menſes portaui: ⁊ lac triennio
dedi ⁊ alui: ⁊ in etatem iſtam ꝑduxi
aſpice celum ⁊ terrã: que omnia fecit
deus: illũ honora: ⁊ cũ fratribꝰ mori
nõ timeas. At adoleſcẽs animoſior
factꝰ: exclamãs dixit. Quē ſuſtinetis
nõ obedio ꝑ̄cepto regis: ſed ꝑ̄cepto
legis: que nobis data eſt ꝑ Moyſen
Tu ꝺo qui inuentor omnis malicie
factus es: nõ effugies manũ dei. q̄re
acrius indignatus tyrãnus: ⁊ iſtum
in dn̄o ꝯfidẽtē: inter dura tormenta
cõpulit mori. Nouiſſime poſt filios:
⁊ mater ſupplicijs cõſumata eſt.

De horribili pena ⁊ plaga Anthi
ochi crudelis. Cap. 7.

Non eſt abbreuiata manus dn̄i
que tãdē iniquos ⁊ malos ho
mines ꝓſternit fortiter ⁊ humiliat.
Ecce Anthiochi exẽplũ: ꝺitatē huiꝰ

rei nobis aptissime pandit. De ipsi⁹ q̄ penalitate in hoc secūdo capitulo erit differendum: de quo tria consi deremus.
¶ Primo plagam.
¶ Secūdo noticiam.
¶ Tertio penitentiam.
P Rimo cōsideremus Anthiochi plagā: vt .n. scribit. 2. Macha. 9. c. Cū rediret de Perside ꝛ frigia spirans animo cōtēdit hierosolimā redire: illāq; delere funditus: dicens velle illam cōgeriē sepulchri iudeorū esse factuꝝ. Sed qui vniuersa ꝯspicit dn̄s: ꝑcussit eū insanabili plaga: apprehenditq; eū dirus dolor viscerū: ꝛ amara intestinoꝝ tormēta insuper contigit illū in impetu eūtē de curru cadere ꝛ in graui collisione corporis membra vexare: facteq; sunt carnes eius vermibus scaturientes: et fetore nimio vulneꝝ grauabat exterius. Et q̄ pauloāte sydera celi cōtingere se arbitrabat: eū nemo poterat ꝓpt intollerātiā fetoris portare.
¶ Secūdo cōsideremus Anthiochi noticiā: vt ait Grego. Oculos quos culpa claudit: pena aperit. Ideo sic ꝑcussus Anthiochus cepit ad sui agnitionē venire: nō valēs ꝛ ipse suiipsi⁹ ferre fetorē: pīter ꝛ dolorē. dicebatq;
¶ Iustū est sbditū esse deo: ꝛ mortalez nō paria sentire de deo.
¶ Tertio cōsiderem⁹ Anthiochi penitentiā. In tot vtiq; vexatōib⁹ Anthioch⁹ penitētiā egit: ꝫ infructuosā q̄a vt dicit Bonauētura in. 4. di. 14 Dolebat de peccatis suis: non ꝓpter diuinū amorē: sed ꝓpter penā quam sibi ꝓpter sua delicta iminere conspiciebat. Ideo dicit textus. 2. Macha. Uerbis orabat autē scelestus dn̄m: a quo non erat misericordiā consecuturus: ꝛ ciuitatē ad quā festinās veniebat: vt eam ad solum deduceret optabat liberam reddere: ꝛ Judeos equales Atheniēsibus factuꝝ pollicebat: ꝓmittēs adhuc templū: qd̄ ꝑus expoliauerat: ornaturuz optimis donis: ꝛ multiplicatuꝝ sācta vasa: ꝛ Judeum esse futuꝝ. Tamē cū a deo nō acceptaret oratio eius: homicida et blaffemus: pessime percussus pegre in mōtibus miserabili obitu vita fūctus est.
¶ De gn̄ali punitiōne hominū crudeliū: qui qualia fecerunt: talia passi sunt. ¶ Cap. tertiū
C Rudeliū hominū culpā inuētus est de⁹ gn̄aliter: vt in pluribus adeo moleste tulisse: vt crudeliore pēa eos acerbissime mactauerit Nec solū Anthiochus ꝓ crudelitate punitus est: ꝫ ꝛ etiā quasi innumeri sui similes: exterminati sunt de terra viuentium. Idcirco in hoc misterio adducemus q̄ pluriū exempla: vt sic dephendamus gn̄aliter crudelitatē exosam deo: qui cū sit natura misericors ꝛ pius: aduersus crudeles tamē efficit durus ꝛ rigidus. Scribitur q̄ Judicū. i. c. ꝙ Adombeseth crudelis captus a Judeis in bello: cesis sūmitatibus manuū eius atq; pedū dixit Septuaginta Reges āputatis sūmitatibus manuū ac pedū: colligebant sb mēsa mea ciboꝝ reliq̄as: sicut feci: ita reddidit mihi de⁹. De Ciro rege crudeli refert Justin⁹ ꝙ postq̄ adolescentulū filium Thamiris Regine

Maſſagetaꝝ cum tertia pte copiaꝝ
decepiſſꝫ:ſimulato metu:q̄ſi fugiēs:
⁊ inſtructa caſtra vino epuliſq̄ꝫ deſe
ruiſſet: inſ̄fecilletq̄ꝫ a matre thamiri
ſupatus: ita ꝙ ducenta millia pſarū
ſimul cum Rege deleta fuere:⁊ tāte
cladis nec nūcius ſupfuit. Ipſius ca
put āputatuꝫ in vtrem humano ſan
guine plenū iuſſit Regina cōſici di
cens. Sacia te hūano ſanguine quē
30. ānis ſitiſti. Narrat Suetoni⁹ de
percuſſoribus Ceſaris:ꝙ nullus fere
triēnio ſupuixit:nulluſq̄ꝫ nāli morte
obijt:nam ps naufragio:pars prelio
defuncta eſt. Quidā ſe illo pugione
quo Ceſarē vūlnerauerāt occiderūt
vt apte mōſtrare̅t: cedē illā nec deo
nec hominib⁹ placuiſſe:viginti nāq̄ꝫ
⁊ tribus vulneribus cōfoſſus Ceſar
occubuit.anno.56°.etatis ſue.Nero
6.Romanoꝝ Impatoꝛ:q̄ vt ſcribit
Plinius.li°.7.de naturali hiſtoꝛia.
Natus eſt p̄miſſis pedibus ⁊ crude
liſſimus ac viciosſus valde fuit. poſt
multa facinoꝛa audiens Sergium
Galbam a militib⁹ in hiſpanijs: vbi
p̄toꝛ erat:Impatoꝛē electū:ſm Sue
toniū tribūos ⁊ cēturiones de fuge
ſocietate tēptauit:⁊ nullum hūit ſibi
cōſentiētē nocte miſit ꝓ amicis ⁊ nil
ſibi renūciabant ab aliquo: ipſe cum
paucis hoſpitia ſinguloꝝ adijt: ꝗuꝫ
clauſis omniū foꝛibuſ nullo rn̄dente
in cubiculū redijt. Req̄ſiuit deinde p
cuſſoꝛem cuius manu ip̄e periret.ſed
nemine reperto.ego inquit nec ami
cum habeo nec inimicum.⁊ cucurrit
vt ſe p̄cipitaret in Tiberim.ſ; reuoca
to impetu:cum iam nox iret in dieꝫ
equū aſcendit quatuoꝛ ſolis comitā
tibus.deinde cū ad diuerticulū vētū
eſſet circa quartū milliariū dimiſſis
equis p vepꝛes ⁊ arundines ſemitaꝫ
agere nec non ſtrata ſb̄ pedib⁹ veſte
ad ꝓximam villaꝫ euaſit: diuertitq̄ꝫ
in puulam caſam. ⁊ cū fames ⁊ ſitis
eum inuaderet ſordidū panē ſibi ob
latum ſpꝛeuit. bibit tn̄ aliq̄ꝫtulū aque
tepide inter moꝛas pcepit ſe hoſtem
a Senatu iudicatū. ⁊ queri vt puni
atur moꝛe maioꝝ. Interroganti q̄le
id pene genus eſſet cū diceretur ſm
Eutropiū nudi hōis ceruicem furce
inſeri p publicas vias duci ⁊ coꝛpus
virgis ad neceꝫ cedi. ⁊ de ſaxo p̄cipi
tari cōterritus duos acutoſ pugiōes
arripuit.oꝛauit vt aliq̄s ſe ad moꝛtē
capeſcēdā iuuaret extimplo iam pꝛo
pinquabāt equites quos p clamoꝛē
ꝓpinquos ſenſiit q̄bus p̄ceptuꝫ erat
vt eum viuum traherēt. q̄d vt ſenſit
ferrum iugulo appoſuit ad quartum
ab vrbe lapidem.⁊ cuꝫ ſemianimus
adhuc eſſet irrūpenti Centurioni. et
penula ad vulnus poſita in auxiliuꝫ
ſe veniſſe ſimulāti. q̄ꝫ ſero dixit nero
⁊ hec eſt fides ⁊ in hac voce defecit
32.āno etatis.⁊ āno.14. Impij ſm
Hoꝛoſiū ⁊ Eutropiū. Domicianus
Impatoꝛ ꝓpter ſuā crudelitatē iuſto
iudicio dei a cubicularijs ſuis ſeptem
vulneribus occiſus eſt āno etati.ſue
45.vt diximus in ſermōe de cogni
tōne ſupbie. Legitur de Agenſoꝛico
Rege qui fuit arriana hereſi infect⁹
⁊ p hiſpaniā ⁊ Africaꝫ pſecutus eſt
xpianos ⁊ multos martires fecit. et
cōfeſſoꝛibus linguas abſcidit.qui vt
Iſidoꝛus narrat abſciſiſ linguis pſe
cte loquebant̄.vt etiaꝫ ponit̄.E. de

officio pfecti ptorio Africe qz tādem cūctis effusis visceribꝰ mirabilit vitā finiuit. Pilatus crudelis in multas incidens calamitates seipsū occidit. Judas impius despatꝰ:laqueo se suspēdit. Herodes ascalonita q innocētes occidi fecit:pꝰ tātā cedē puulorū suspectos hñs filios. Alexādrū.scz et Aristobolū:vt dic Mag.in hist.sch. quasi eū interfici pcurasset vt ipsi regnarēt illos occidi fecit. Septuagesimo āno etatis sue:in grauissimam egritudinē cecidit: Naz febre valida prurigine corporis colli cōtinuis tormētis:pedū inflatōe:pmescētibꝰ testiculis intollerabili fetore crebro halelitu:⁊ interruptis suspirijs torquebat.a medici pō in oleo positꝰ:inde quasi mortuus est ablatꝰ. Sciēs aūt Judeos cuz gaudio mortē suā expectare:nobiliores viros ex omni iudea collectos in carcē posuit. Dixitqz Salome sorori sue. Scio iudeos de morte mea gauisuros: ꝫ potero hre multos lugētes:si cū spūm emisero: cunctos occidas:quos in custodia seruo vt sic ois Judea me defleat inuita: ⁊ vt dicit Josephus in.17. ātiqtatuz gladio qᵒ pomū purgabat:se pemit Sunt ⁊ alia innumera quasi exēpla hꝰmōi:que nos breuitatis cā tacemꝰ Cōmemorauimꝰ aūt que supra posita sūt:vt ex illis pcipiamꝰ:quātū deo displicet seuicia atqz crudelitas:ꝫ plerīqz falso in semetipsis gloriāt et dicunt:hoc vitio se fore mūdatos:qbꝰ nos respōdemꝰ:qz etiaz absqz hūani sanguinis effusiōe:crudeles multi in diuinis eloquijs appellāt. Et primi sunt pximos odiētes:p qbus dicit Johes in canonica.c.3ᵒ. Ois q odit frēm suū homicida ē. Secūdi sūt pximis detrhētes:de qbꝰ dicit.6.q.i.cᵒ. Sūma iniquitas. Sūma iniqtas est frēs detrahē ⁊ accusare. Ois enim q detrhit fratri suo:homicida est. Tertij sūt diuites paupes nō pascētes. Uñ 86.di.c.Jn singul.cᵒ. Pasce. Pasce fame moriētē:si nō paueris occidisti Quarti sūt executores testamētoꝝ q relicta ad pias cās cū pñt:nolunt ecclesijs ⁊ paupibꝰ dare:coñ quos scribit.i3.q.2.c. Qui oblatōes. Qui oblatōes desūctoꝝ:aut negāt ecclesijs: aut difficile reddūt:tāqz egētiū necatores excōicent. Quinti sunt filij pētibꝰ nō sbueniētes:p qbꝰ dicit Apꝰ. i.Thi.5.c. Si qs suoꝝ:⁊ maxime domesticoꝝ curā nō hēt fidē negauit ⁊ est infideli deterior. Et vt breuit concludamꝰ:oms q pximos iniuste pse quūt:illisqz sūt infesti: homicide crudeles nūcupāt:sicut pz de pe.di.i.c. Homicidiū.c.homicidioꝝ.c.Tria sūt gña. Scimꝰ g clemētes ⁊ pij:qtenus crudelitate reiecta dignos reddamꝰ nosipsos ad hñdā hic gratiā: ⁊ in futuro sempitnā gloriā:in q viuit ⁊ regnat deꝰ p oia secła secła. Amen.

Sermo decimusoctauus d cognitōe dei ⁊ de debito sibi exhibēdo honore ac cultu.

Q Uoniā deꝰ oculis corpis ñ videt:qa remotissimꝰ est a sensu:vt docet Ari. in plogo metha. Jn varias noxialqz opiniones erroꝝ hōies dilabūt:⁊ aut negāt esse deum: aut

deos plures cōfingūt: aut ea que de diuinaꝝ ꝑsonaꝝ pluralitate ꝫ fidei traditionē dicunt acceptare nolunt Inde fit vt diuinus cultus minuat: neqꝫ debita exhibeat reuerentia ipsi deo: quare in hoc sermone de deo glorioso merito ꝑtractādū censui: vt sic eum agnoscētes: maiestatēꝫ eius honore debito ꝓsequamur. In supioribꝰ nāqꝫ de timore suoꝝ iudicioꝝ diximus: āmodo ꝟo circa honorem qui sibi debet a nobis insudabimus De deo igit tractaturi: tria misteria elucidare conabimur.

Primū dicit cognitōis ḡnalis.
2m vnitatis essentialis.
3m trinitatis ꝑsonalis.

De ḡnali cognitōe dei.

Cap. ꝓmum.

Hortādi sunt omnes homines mundi: vt deum cognoscē studeant: quia sine cognitōe dei: cetera quoqꝫ que grandia extimari possūt parua sunt ⁊ vilia: ex quo deꝰ Iheremie. 9. c. dicit. Non gloriet sapiens in sapientia sua: nec diues in diuitijs suis: nec gloriet fortis in fortitudine sua: sed in hoc gloriet qui gloriatur scire ⁊ nosce me: quia ego sum dn̄s. Uerūtamen q̄dā deuꝫ esse minime credunt: de q̄bus dicit Damasus. In tātum preualuit ꝑniciosa hominum malicia: vt dicant nō esse deum. De his loquitur sic Tullius in primo de natura deoꝝ. Quidaꝫ dixerūt totaꝫ de dijs imortalibꝰ opinionē eē factā ab hominibus sapientibꝰ: reipublice cā: vt quos ratio non posset eos ad officiuꝫ religio duceret huiusmōi falsitatis sectatores: q̄d aliud q̄ꝫ fatuos dixerim. Cogitare nāqꝫ vel dicē deū nō esse: non nisi ex stulticia ꝓuenire potest. Ideo psalmista inq̄t. Dixit insipiens in corde suo nō est deus. Et Ihere. 4. dicit deus. Stultꝰ populꝰ meus me nō cognouit: filij insipiētes sunt ⁊ vecordes. Quare aūt stulticia sit cogitare ꝙ nō est deus appareꝫ ex hoc ꝙ rōabiliter q̄libet potest si velit cognoscere deum esse ꝓpter quinqꝫ specula que deū esse apertissime manifestant.

Primū dr̄ nālis legis illuminatio.
2m scripture testificatio.
3m mūndi productio.
4m creaturaꝝ ordinatio.
5m omniū desideratio.

De naturalis legis illuminatiōe in cognitōe dei.

Primū speculū in quo lucet ꝟitas diuini esse dicit naturalis legis illumiatio. Ab ip̄o vtiqꝫ sūmo patre accepimus naturalem legem qua q̄libet rōe vtēs cog̃scere potest ꝙ deus est. Nam posito ꝙ aliquis mox natus exponeret nutriretur qꝫ aut in mari a marinis beluis. aut in silua a feris indomitl. nec vidēt vnq̄ꝫ vel audiret quicquā de deo dici q̄ꝫ ꝓmū ad ānos discretōis attingeret ex lumine rōnis naturalis cog̃sceret ꝙ deus est lꝫ in ꝑticulari errare posset credens deum esse aliquaꝫ creaturā hec omnia ꝓbant et roborāt dictis ⁊ testimonio sapientuꝫ. Inq̄t Augꝰ in li. de fi. ad Petrum. Nihil tātum nouit mens quātum deum esse ⁊ se ⁊ Damascenus. Cognitio existendi deum nobis naturaliter inserta est. ⁊ Hugo de sancto victore. Sic deꝰ

cognitionē ſuam in homine tēꝑauit
vt ſicut q̄d eſſet nō poſſet cōꝓhēdi
ita q̄a eſſet ñ poſſet igꝛ̄ari. et Cicero
li.i.q̄ſtionū tuſculanaꝝ. Nemo ho-
minū tā imanis: cui⁹ mētē nō imbue
rit diuinitatis opinio. ⁊ idem li.ꝑmo
de legib⁹. Nulla gēs eſt tā imāſueta
tam fera: que nō etiam ſi ignoꝛaret
qualem habere deum debeat: nō tñ
habēdū ſciat. Ex hoc idem li.i.d̄ nā
deoꝝ ait. Prothagoꝛas iuſſu Athe
nienſiū vrbe ⁊ agro extēminatus eſt:
libꝛiq̧ eius combuſti ſunt: ꝓpter hoc
ꝙ hoc cōmune verū in dubiū reuoca
uerit. In.z. d̄ nā deoꝝ dicit. Nā
niſi cognitū incōꝓhēſūq̧ animis idē
haberemus. ſ. ꝙ deus eſt: nō tā ſtabi
lis eius opinio ꝑmaneret nec ꝯfirma
ret̄ diuturnitate tēpoꝛis: ſed vna cū
ſecul' etatibuſq̧ hominū inueterarct̄

De teſtificatōe ſcripture in cogni
tione dei.

Secūdū ſpeculū in quo cogno
ſcere poſſum⁹ ꝙ deus ē dicit̄
ſcripture teſtificatio. Omnis quippe
ſcriptura vtriuſq̧ teſtamenti deū eſſe
p̄dicat: de quo ſic incipit ꝑ̄ncipio ge
neſis. In pꝛincipio creauit de⁹ celū
⁊ terram. ⁊ vſq̧ ad finem magnalia
dei clare ꝓclamat. Neq̧ op⁹ eſt ſin
gula recenſere: que de deo cōtinent̄
in illa: cū vt diximus tota circa dei
viuentis miſteria ſtupenda verſetur.
Doctoreſ inſuꝑ ſancti illius ſcripture
interp̄tes eruditiſſimi: de deo gl̄ioſe
loquūt̄: quoꝝ aliqua dicta hic inter
ponēda duxi. Inq̄t Caſſiodoꝛ⁹ ſuꝑ
pſal. illum. Magnus dñs ⁊ laudabi
lis nimis. Deus eſt v̄tus inexplicabi
lis: pietas incōꝓhēſibilis: ſapientia
ineffabilis: cuius vera diffinitio eſt:
finem in ſuis laudibus nō habere. et
Boetius li. de trinitate. Deus eſt eſſe
pulcherrimū fortiſſimūq̧: vere vnū
in quo nullus numerus nullū in eo
aliud: preter q̄ȝ id q̄d eſt. ⁊ Anſelm⁹
in proſologion. De⁹ eſt pulchꝛitudo
que nō videt̄: odoꝛ qui olfactu nō ꝑ
cipit̄: ſapoꝛ qui nō cognoſcit̄: bōitas
que non ſentit̄. ⁊ Gregoꝛius in mo
ralibus. Deus eſt viuificatrix virtus:
cauſa cauſarū: vita viuentiū: rō rōna
biliū creaturaꝝ. ⁊ aug. li.i. de libero
arbitrio. Deus eſt quo nil ſupi⁹ eſſe
ꝯſtat: eternus incōmutabilis. ⁊ aug.
i5. d̄ trinitate. Deus eſt: q̄ eſt omniū
potētiſſim⁹: ſpecioſiſſim⁹ beatiſſim⁹
quem moꝛi mutari coꝛrūpi ē impoſſi
bile. ⁊ Aug. li°. de vera religiōe. De⁹
eſt incōmutabilis natura ꝑ̄ma vita:
ꝑ̄ma eſſentia: ꝑ̄ma ſb̄ſtātia. ⁊ Aug⁹.
5. de trinitate. c.z. Deus eſt ſb̄ſtantia
vel vt meli⁹ dicat̄ eſſentia: cui ipſū
eſſe maxime ac v̄iſſime cōpetit. Nō
hic ꝙ nomen ſb̄ſtantie ſm cōmunē
hominū acceptōē a ſb̄ſiſtendo videt̄
dici ſm Ariſto. in p̄dicamētis. ⁊ ſm
hoc ſb̄ſtantia grece vſia dicit̄: q̄a ſb̄ſi
ſtit. Coꝛpus autē q̄a ſb̄ſiſtit ſb̄ſtātia
dicit̄: vnde cū foꝛma pura que deus
eſt: nulli ſb̄ſiſtat: ꝓpꝛie ſb̄ſtantia dici
non poteſt. Verū abſolute nomen
ſb̄ſtantie ſumit̄: ſm ꝙ dicit̄ ꝙ ſb̄a eſt
q̄d nō eſt ab alio: ſed ſemꝑ ex hoc eſt
q̄d ꝓ̄ꝓ̄ꝛia intra ſe v̄tute cōſiſtit: ⁊ ſic
poteſt dici cā ꝑ̄ma ſb̄a. Vñ Auicēna
li.8.c.4. Quāuis refugiam⁹ de deo
dicere: nomen ſb̄ſtātie: nō tamē intē
tionem: cui⁹ intentio eſt res habens
q̄dditatē ſtabilem: cuius eſſe eſt eſſe:

qd̄ nō est in sbiecto corpe vl' anima. ⁊ ꝓpter hoc dici potest sba: Melius tamen dicit̄ essentia: sicut eniȝ ab eo qd̄ est scire dicit̄ sciētia: ita ab eo qd̄ est esse dicta est essentia: ⁊ q̄a ille maxime est qui dicit. Ego sum qui sum Ideo ꝓprie dicit̄ essentia ẜm hiero. ⁊ Damasū papā quoniā ipse ē origo ⁊ p̄ncipiū essendi: ⁊ qd̄ est: a quo est: quicq̄d est ẜm Algazelem. z. metha. Et q̄a nostꝝ esse cōpatōe illi⁹ est nō esse: sicut dicit Plato in thimeo. phi etiā q̄ rectā in hac pte mētē tenuerūt de deo magnifice multa dixerunt. Auicēna. 8. metha. sic ait. De⁹ est bonitas pura in desiderio omnium. Et Cicero in p̄mo de nā deoꝝ. De⁹ est quo nihil beatius: nihilq̄ꝫ bōis oib⁹ affluētius excogitari potest. ⁊ in. z. d̄ natura deoꝝ. Deus est nā prestans quo nihil est meli⁹. ⁊ Albumasar in maioribus introductiōib⁹. Deus est mouens omnia imobilis incorruptibilis altissimus: cuius nomē est bn̄dictum ⁊ exaltatū exaltatōne maxima ⁊ Aristo. in p̄mo de celo ⁊ mundo. Deus est apud quem est vita fixa: sēpitēna in secula seculoꝝ: que nec finit̄ nec deficit: ⁊ iz. metha. Deus est nobilissimus omniuȝ entiū: ⁊ nihil eo nobilius.

¶ De mūdi ꝓductiōe ad cognitōeȝ dei.

Tertium speculū quo cognoscē poterimus deū esse dicit̄ mūdi ꝓductio. Nā ꝓductū hūc mundum credimus ab aliquo potente sapiēte optimoq̄ꝫ artifice: hic auteȝ esse non potuit nisi deus. Nam si cūcti reges ⁊ phi: quotquot fuē: quot sūt: ⁊ erūt conuenirent in vnum: nec minimuȝ florē ꝓducere possent de nouo. Ideo ait sapiens. 14. c. sapiētie. A magnitudie speciei ⁊ creature: potēit creatoꝝ eoꝝ cognosci. ⁊ Aug⁹. li. ii. de ci. dei inq̄t. Exceptis ꝓpheticis vocib⁹ mūdus ipse ordinatissima sui mutabilitate ⁊ mobilitate: ⁊ visibiliū omniuȝ pulcherrima specie: quodāmō tacite ⁊ factum se esse: ⁊ nisi a deo ineffabiliter atq̄ꝫ inuisibiliter se fieri potuisse ꝓclamat: ⁊ Aug⁹ li. io. cōfessionum. Interrogaui de deo meo celū soleȝ ⁊ lunam ⁊ stellas: ⁊ respondē mihi. neq̄ꝫ nos sumus qd̄ q̄ris ⁊ dixi oib⁹ q̄ circūstāt fores carnis mee: dicite d̄ deo meo aliq̄d: ⁊ exclamauerūt voce magna. Ip̄e fecit nos. Interrogatō mea intentio mea: ⁊ responsio eoꝝ species eoꝝ: ⁊ de hoc Job. iz. c. Interroga iumenta: ⁊ docebunt te: volatilia celi: ⁊ indicabunt tibi: loquere terre: ⁊ respōdebit tibi: et narrabunt pisces maris. Quis ig̃r at' ꝙ hec oia manus dn̄i fecerit. Lactanti⁹ ĩ. li. p̄mo diui. insti. Orpheus inq̄t vetustissimus poetaꝝ dn̄m deū veruȝ et magnū primogenitū appellat: eo ꝙ ante ipsum nihil sit genitū: ⁊ ab ip̄o cūcta sint generata.

¶ De creaturaꝝ ordinatione ad cognoscendū deum.

Quartū speculū in quo omnes pn̄t inuestigare deuȝ esse dicit̄ creaturaꝝ ordinatio. Omnia eniȝ q̄ sūt in vniuerso: in tāta reꝝ varietate ordinata sunt: ita ꝙ Ari. dicit in. iz. metha. Nihil naliū aut in celestibus aut in terrestribus est sine ordine. videm⁹ nāq̄ꝫ cōtrarias naturas ignis

⁊ aque aeris ⁊ terre: in vnius mūdi cōseruatōe adinuicē ꝯuenire: ⁊ īdissolubiliter ꝑmanere: videmus corporū omniū ordinatissimos motus: videmus rerū insensibiliū regulatissimos ad suos effectꝰ inumerabiles modos videmus corpa supiora in hec inferiora influere ⁊ vnde tāta in oībꝰ rebꝰ mensura: certe ab ipo deo ꝙ qͦ Apͦ ad Ro.iz.c.ait. que a deo sunt ordinata sūt. Jdeo ⁊ Arist.i.metheororū .c.5.ait. Ordinatio eorū que sunt in mūdo est ex dispositiōe pmi pncipij: ꝗ est deus gloriosus.

¶ De desideratiōe omniū in cognitionem dei.

Quintū speculum in quo deuz esse dephendimꝰ dicit̄ omniū desideratio. Jmpossibile nāqꝫ est eē aliqd in appetitu: siue nature: siue rationis: ꝗn illud sit. Jmpossibile ē ꝙ grauia tenderent deorsum nisi esset centruz. Jmpossibile est ꝙ flumina mouerent̄ ad mare: nisi esset mare. Jmpossibile esset ꝙ animalia peterēt cibū: si nō esset cibus: ꝗa in.z.de celo ⁊ mūdo dr̄ ꝙ natura nō facit aliqꝺ factum vanū: ⁊ in.zͦ.de anima. Nā nihil facit frustra. Sꝫ hōies appetūt cognoscere ꝟitatem ⁊ hēre bonitatē ꝗ oportet ꝙ sit aliqꝺ verū coḡscibile quo cognito mens humana ꝗescat: ⁊ aliqꝺ bonū diligibile: quo adepto nil vlterius desiderare queat. Sꝫ hͦ in nulla creatura inueniri pōt. ergo oportet ponere deum esse. Sꝫ insultant ꝗdam nobis asserentes nō esse opus tā prolixa disceptatōe ꝯtēdere vt deum esse mōstret̄. Credimꝰ aiūt hoc: ⁊ firmiter id tenemus: ꝫ vtinaz non sint de numero illorū: de ꝗbus dicit Apͦ ad Titum.i.c. Confitet̄ se nosce deū: factis aūt negāt: cum sint abbominati ⁊ incredibiles: et ad oē opus bonū reprobi. Si deum esse cognoscunt dn̄m omniū: vbi eius obedietia ⁊ suorū obseruātia mādatorū. Si deum credūt omnipotētē ⁊ iustū vbi timor eiꝰ. Si deū suū bn̄factorez existimāt: vbi laus ⁊ gloria: vbi gratiarū actio. O dānabilis ⁊ fatua multorū cecitas: qui dicēdo dn̄e dn̄e: saluos fieri se putant. his dicit̄ Mathi. 7.c. Non oīs ꝗ dicit mihi dn̄e dn̄e: intrabit in regnum celorū: ꝫ ꝗ fecerit volūtatē patris mei: ꝗ in celis est.

¶ De his ꝗ plures dicūt esse deos: ad conuincēdū eos vnum tantū esse deum. ¶ Cap. secūdū.

Contra eos qui plures eē deos dicunt: in hoc secūdo misterio viriliter insistendū est vt plenā ꝟāqꝫ de deo noticiam habeamꝰ. Nā parū esset credere ꝙ sit deꝰ: nisi qꝺ ⁊ vnꝰ tātū sit confiteamur: ⁊ lꝫ simpliciter pureqꝫ hoc sit acceptādū: tn̄ ad ꝯuincendos incredulos ꝓbare nitemur: ꝙ deus est vnus quinqꝫ modis.

¶ Primus dicit̄ cōtrariorū solutio.

¶ Secūdus scripturarū testificatio.

¶ Tertius theologorū ratio.

¶ Quartꝰ gētiliū ⁊ phōrū cōfessio.

¶ Quintus idolatrū supstitio.

¶ De cognitione vnius dei ex cōtrariorū solutione.

Primus modus quo ꝓbamꝰ ꝙ deus est vnus dicit̄ contrariorū solutio. Nam qui deos plures esse volūt: arguūt tripliciter. Primo sic ex.z. topicorū habet̄ ꝙ plura bōa

sunt meliora paucioribus: sed plures dii sunt plura bona. ergo melius est esse plures q̄ vnū. Sed bm Ansel. Omne qd̄ est melius circa deum est ponēdū ergo non est ponere plures deos. Secūdo arguūt: qa Ap⁹ dicit i. ad corin. 8. c⁰. Siqdē sunt dii multi ꝛ domini multi. Tertio arguunt: qa vnūqdq̄ pfectū est: cum pōt pducē sibi simile: sed diuina essentia est pfectissima: ergo pōt essētiā sibi similez pducere: sed esse ꝛ posse in diuinis idem sunt bm Dionysiū: ergo essētia diuina pducit aliam essentiā: ꝛ alia aliam in infinitum. Sed ad primuz argumētū respōdet Bona. in. io. di. z. ꝙ dictum phi. habet veritatem in bono creato ꝛ finito: qd̄ rōe sue finitatis recipit bonitatis augmentuz p additionem alterius boni. Nō autez intelligi potest de bono infinito qd̄ augeri non potest. Ad secūdū dicit Bona. 4. di. i. ꝙ hoc nomen de⁹ sumit tripliciter.

Primo nūcupatiue.

Secundo adoptiue.

Tertio naturaliter.

Ap⁹ ergo dicit ꝙ sūt dii multi nūcupatiue: vñ ad philippenses. z. c. dixit Ap⁹ de gulosis. Quoꝝ deus venter est: ꝛ de amicis dei dicit psal. Ego dixi. dii estis ꝛ filii excelsi oēs. Ad zᵐ obiectuz dicit Richard⁹ in. i. di. z. ꝙ illud qd̄ adducit de pductōe similis intelligendū est in gñabilib⁹ ꝛ corruptibilibus: neq̄ ꝓpterea iudicamus solem impfectum: quia non pōt aliū solez generare nec āgelū: q̄a nō pōt generare alium angelum.

De cognitione vnius dei ex̄ scripturarū testificatione.

Secūdus modus quo pbam⁹ ꝙ deus est vnus dicit scripturarū testificatio. Inspiciātur oēs scripture tam veteris q̄ noui testamēti ꝛ inueniemus ꝙ deus vnus vndiq̄ pclamat: vñ Exo. zo. nō hēbis deos alienos: ꝛ Deutero. z. c. Nō est alius de⁹ neq̄ in celo neq̄ in terra. ꝛ Deutero. 4. Scito ꝛ cogita in corde tuo: ꝙ dñs ipe sit deus in celo sursū ꝛ in terra deorsū: ꝛ ñ sit ali⁹. ꝛ deutero. 6. Audi Israhel dñs de⁹ tuus vn⁹ est. ꝛ Deutero. zz. Uidete ꝙ ego sū sol⁹ ꝛ nō sit ali⁹ de⁹ ex̄ me. ꝛ. z. Re. 7. c. Magnificat⁹ es dñe de⁹: q̄a ñ ē similis tui: neq̄ ē de⁹ ex̄ te. ꝛ 4. Re. 19 c. Tu es de⁹ sol⁹ omniū Regū terre. ꝛ. z. parali. z. c. Magn⁹ ē dñs de⁹ noster sup oēs celos. ꝛ Judith. 9⁰ c. Tu es deus ꝛ nō ē alius preter te. ꝛ Dauid psal. i7. Quis deus preter dominū: aut quis deus preter deum nostruz ꝛ psal. 7i. Benedictus domin⁹ deus qui facit mirabilia magna solus. Et psal. 8z. Tu solus altissimus in omni terra. Et psal. 85. Magnus es tu. et faciens mirabilia: tu es deus solus. Et Sapiens Ecclesiast. i. Unus est altissimus creator omnipotēs. Rex metuendus nimis. Et Ecclesiast. z6 Non est alius deus nisi tu. Et Isaie 4i. Ego dominus primus et nouissimus. Et Isaie. 45. caplo. Ego dñs et non est alius: ꝛ extra me non est deus. Et idē habetur de sūma tri. et fi. catho. ca. i. et. zz. di. c. Qui epūs. et 45. di. ca. De iudeis. et pma. q. i. c⁰ Ibi qui. et caplo Paulianiste et. i. q. z. ca. Ad mensam. et. zz. q. 4. caplo

Si qs.⁊.24.q.i.c.Loquit.⁊.26.q.
6.c.Nō licz.⁊.22.q.5.c.§Puto.

¶ De cognitione vni⁹ dei ex theologo℞ ratione.

TErtius modus quo ꝓbam⁹ ꝙ deus est vn⁹ dicit theologo℞ ratio. Sūt apud theologos.5. rōnes ꝑcipue: qb⁹ cōcludit ꝙ deus est vnus.

¶ Prima dicit potestatis.
¶ Secūda caritatis.
¶ Tertia intellectus infinitatis.
¶ Quarta bonitatis.
¶ Quinta causalitatis.

¶ De ꝑma rōe theologo℞ scilicz potestatis dei ad ondēdā dei vnitatē.

PRima rō dicit potestatis quā ponit Bonauē.di.2.i. dicens Stat enim ista:ꝙ deus sit omnipotētissimus.g poterit facere ꝙ omnis alia potentia a sua nihil possit:ergo si sunt duo dij diuersi in natura:hoc potest vnus facere de altero:ꝙ alter nihil possit:⁊ econuerso sed cui potētia potest auferri nō est deus.g non sunt duo nec plures dij. Hāc rōnem tangit Lactāti⁹ in ꝑmo li.diui.insti. dicens. Sit igit nostri opis questio illa cōsequens atqȝ secunda. Utrum potestate vnius dei mūdus regatur an ne multo℞: nemo ē q deū sapiat rationēqȝ secum putet:q nō vnū esse intelligat:q ⁊ cōdiderit oia: ⁊ eadez qua cōdidit ꝟtute moderet:ꝙ enim multis opus est ad mūdi regimē sustinēdū:nisi forte arbitremur: si plēs sint:minus habē singulos neruo℞ atqȝ viriū:qd qdē faciūt hi q multos esse volunt:qa necesse est imbecilles eē si qdē singuli sine auxilio reliquo℞ tante molis gubernaculū sustinē nō possunt: deus autē qui est etna mēs ex omni vtiqȝ pte pfecte cōsumateqȝ ꝟtutis est:qd si ꝟum sit: vnus sit necesse est:potestas enim vel ꝟtus absolute retinet suā ꝓpriā firmitatē. Id autez solidū est existimādū: cui nihil decidere. Ideo pfectū cui nihil possit accedere.hec ille.

¶ De secūda rōne theologo℞.s.caritatis ad ostēdēdā dei vnitatem.

SEcūda ratio ad vnitatez dei ostēdēdaz dicit caritatis:que ponit ab eodem Bonauē.vt.s. Nā si sūt duo dij diuersi quo℞ vterqȝ ē sūmū bonū:aut vnus diligit alteruz vt diligendus est:aut non.si sic:cum vterqȝ sit sūmū bonuz: vterqȝ diligēdus est amore fruitiōis.ergo vterqȝ fruit altero:sȝ q fruit alio bono a se: indiget illo. ergo vterqȝ est indigēs ergo neuter deus:si vnus nō diligit alium.ergo nullus deus.

¶ De tertia rōe theologo℞.s.infinitatis intellect⁹ ad ostendendam dei vnitatem.

TErtia rō dicit intellect⁹ infinitatis:hanc ponit Sco.di.2. ꝑmi dicens:qa intellectus diuin⁹ est infinitus. Intellect⁹ diuinus cogscit qdcūqȝ intelligibile pfectissime:qtuz est intelligibile in se. Si sunt duo dij sunt. A.⁊.B.a.ergo cognoscit.b.pfectissime quātū.b. est cognoscibile. sȝ hoc est impossibile:qa aūt cognoscit b.p essentiam.b.aut nō.si nō.⁊.b.est cognoscibile p essentiam. ergo non cognoscit.b.perfectissime:quātū.b.s. ē cognoscibile: Nihil.n.cognoscibile p essentiam perfectissime cognoscit:

nisi cognoscat̃ ꝑ essentiam suaꝫ: vel per aliq̃d ꝑfectius includẽs ipsaꝫ essẽtiam: q̃ꝫ sit ipsa in se. essentia auteꝫ. b. in nullo ꝑfectius includit̃ q̃ꝫ in. b. q̃a tunc. b. non esset deus. Si autem cognosceret̃. b. ꝑ essentiam. b. ẽg actus ipsius. a. est posterior naturali essẽtia ipsius. b. ⁊ ita. a. non erit de⁹ ꝙ act⁹ ipsi⁹. a. sit posterior ipso. b. probo: q̃a omnis actus cognoscendi qui nõ est idẽ obiecto: ẽ posterior obiecto: neqꝫ .n. prior: neqꝫ simul natura erit act⁹ cum obiecto alio ab actu: quia tunc act⁹ posset intelligi sine obiecto sicut econuerso.

¶ De quarta ratione theologoꝝ. s. bonitatis ad ostẽdẽdã dei vnitatẽ.

QUarta ratio dicit̃ bonitatis. hec est Tho. li. ꝑmo cõtra gentiles. c. 42. vbi ait. Impossibile ẽ esse duo summe bona: quia qd̓ ꝑ supabũdantiam dicitur vni soli conuenit. ẞ deus est sũmum bonũ. ergo ẽ vnus solus.

¶ De quinta ratione theologorum scilicet causalitatis ad ostẽdẽdaꝫ dei vnitatem.

QUinta ratio dicit̃ causalitatis que ponit̃ a petro de Aquila. di. 2. ꝑmi. dicit enim sic. Ponat̃ ꝙ sint duo dij: ⁊ vnus velit Petrũ producere: ⁊ alius non: aut Petrus producetur: aut non: si sic. ẽg ille qui non vult non erit deus. si non. ergo ille qui vult non erit deus. Si dicas ꝙ pepigere pacta: ⁊ ita sunt concordes non valet: quia eiusdem effectus nõ possũt esse due cause totales in eodẽ ordine cause: ẞ infinita potentia ẽ cã totalis effect⁹ in ratione cause ꝑme. ergo ⁊c.

¶ De cognitione vnius dei: ex gentiliũ ⁊ philosophoꝝ cõfessione.

QUartus modus quo ꝓbam⁹ ꝙ deus est vnus: dicit̃ gẽtiliũ ⁊ philosophoꝝ confessio. dicit enim Lactãtius libro ꝑmo diuinaꝝ institutionũ. Poete q̃uis deos carminibus ornauerint: et eorum res gestas ãplificauerint sũmis laudib⁹ sepissime tamen cõfitent̃ spiritu: vel mẽte vna contineri regiq; omnia. ⁊ aug. li. 8. de ci. dei inducit Platoneꝫ qui ait. Deus est vnus verus ⁊ optimus q̃ cũcta precellit. ⁊ Aristo. 8. physico. Unũ inq̃t mouẽs magis q̃ꝫ multa oportet existere. ⁊ in. 12. metha. Un⁹ inq̃t dominatus et vnus princeps. ⁊ Lactantius libro ꝑmo diuinaruꝫ insti. Postq̃ꝫ enumerauit opiniones Taletis milesii pictagore anaxagore Antiscenis Cleantis Crisippi et Zenonis qui de deo varia sunt locuti: cõcludit dicens. Hoꝝ tamẽ sentẽtia q̃uis sit incerta: eodeꝫ tñ spectat vt ꝓuidentiã esse vnã consentiant.

¶ De cognitione vnius dei ex idolatrarũ supstitione.

QUintus modus quo ꝓbam⁹ quo deus est vn⁹ dicit̃ idolatraꝝ supstitio. Naꝫ idolatre q̃ deos multos sibi ꝑfecẽ supsticiose q̃deꝫ ad talẽ deuenerũt insaniã. Naꝫ vt inq̃t Tho. 22. q. 94. Aliq̃ nõ cõsiderãtes deum: ẞ admirantes pulchritudineꝫ ⁊ ṽtutem creaturaꝝ ipsas ꝓ deo sũt venerati de q̃b⁹ Sapiẽtie. 13. cap. sic scribit̃. Uani sunt oẽs hõies in q̃b⁹ nõ subest scientia dei: ⁊ de his que vident̃ bona nõ potuerũt intelligere:

eum qui est: neq opibus attendétes cognouerűt quis esset artifex: sed aut ignem: aut spűm: aut titané aerem: aut girű stellarum: aut nimiá aquá: aut solem: aut luná: rectores orbis terrarum deos putauerűt. Et Eusebius Paphi liij li. primo de euágelica preparatióe inquit Diodorum de prima hominű theologia scribenté audiamus: Egyptios ferűt primos omniű: cű in celű oculos sustulissent: motű ordiné et quátitates celestiű corporum admiratos: solem ac luná deos putasse. et ibi plato in cratilo sic scribit ad verbű. Uident mihi primi grecorum eos solűmő deos putasse quos etiá nűc multi ex barbaris colunt solem: vic3 atq luná tellurem stellas ac celű. Nam cű ipsa cernerent thein semp: hoc é curre atq reuolui: ab hac ipsius thein natura: theos. i. deos appellarunt. Nonulli vero moti sunt propter inordinatá affectioné ad suos: et cű defuncti essent: statuas in eorum memoriá dedicarűt: quas cum famuli ad cőplacétiá dnorum salutare venerariq cepissét: mox demőes illas ingressi: respősa dare ceperunt: quare et statuis diuinus honor est cősecratus. vnde Isidorus li. 10. ethimo. refert quod a Nino orta sunt idola: mő qui sequitur Mortuo siquidé Belo patre eius: Ninus in solaciű doloris fieri fecit imaginé patris sui: cui multá exhibebat reuerentiam: proinde hőies regiőis sibi blándiri volentes: diuinos honores imagini exhibere ceperunt. hoc exéplo: plures caris suis mortuis imagines cepűt dedicare: et sicut ab idolo Beli ceta traxerunt origené: sic ab eius nomine nomina gñaliter acceperunt: sicut enim belus dictus é ab Assiriis: sic et alie nationes secundum ideomata et linguarum varietates alie beel: alie bel: alie baal: Alie belfegor: alie belzebuch: eorum Idola vocauerűt: quos itaq pagani deos dicebant: hőies fuisse mőstrat: et pro vniuscuiusq vita vel meritis: apud suos coli cepűt: vt apud Egyptios Isis. apud Cretá Jupiter. apud mauros Juba. apud Latinos Faunus. apud Romanos Quirinus. apud Athenienses Minerua: in quorum laudibus accesserűt poete quod eos in celű cőpositis carminibus extulerűt. sűt et alia multa que nos breuitatis cá dimittimus. Igitur vt scribitur de sűma tri. et fi. ca. c. i. Firmiter credimus et simpliciter cőfitemur quod vnus solus est verus deus eternus incőmutabilis.

De trinitate personali.

Cap. tertiű.

De altissima trinitate ámodo dicédű erit: quoniam lic3 vná veraciter dei cősiteamur naturá: vnáq substantiam: tamen tres in diuinis personas fideliter proclamamus: ad cuius rei pleniorem habendam noticiam: quinq de ipsa ineffabili trinitate occurrűt considerándo.

Primű dicitur naturalis cognitio.

2^b scripture pnűtiatio.

3^m superna reuelatio.

4^m personarum terminatio.

5^m fidelium obligatio.

De cognitőe trinitatis diuinarum personarum.

Primű quod cősiderándű occurrit de trinitate dicitur nális cognitio vbi vidédű est vtrum per rőnem nálem possit cognosci trinitas personarum diuinarű. Et respődet Alexander in

235

p̄mo sūme. et tho. p̄ma pte. q. 32. ꝙ impossibile est per ratiōem naturalē ad cognitionem trinitatis venire. quia homo p rōnem nālez in cognitionez dei venire non potest: nisi ex creaturis: creature autem ducunt in dei cognitionē: sicut effect⁹ in causaz hoc ergo soluz rōne naturali potest de deo cognosci qđ cōpetē ei necesse sit: ẽm ꝙ est omniū entiū p̄ncipium Actus autē creatiua dei est cōmunis toti trinitati. vñ ptinet ad vnitatem essentie: nō ad distinctōez psonaruz. Per rōem ꝰ nālem cognosci possūt de deo ea que ptinēt ad vnitatē essē tie: ñ aūt ea que ptinēt ad distinctiōz psonaꝝ. Qui autē ꝓbare nitiṫ trinitatē psonarum nāli rōe: fidei dicitur derogare. Primo ꝗdē quātū ad dignitatē ipsi⁹ fidei que est: vt sit de rebus inuisibilib⁹: que rōnē humanaz excedūt. Secūdo quātū ad vtilitatē trahendi aliquos ad fidem: cū enim aliꝗs ad ꝓbandū fidez inducit rōes que nō sūt cogētes: cedit in derisiōez infideliū: ꝗ credūt ꝙ h⁹modi rōibus initamur: ꝛ ꝓpter eas credam⁹. Jđ dicit Hilarius libro de trinitate. Nō putet homo sua intelligētia sacramētum generatōis ꝛ ꝓcessiōis se posse cōsequi. Et Diony. li. de diuinis nominibus. Non est inꝗt audēdū dicē aliꝗd nec cogitare đ supsbstātiali occulta diuinitate: preter ea que diuinit⁹ nobis ex sacris eloquijs sūt exp̄ssa Notandū tñ ẽm Landul. in. i. di. 3. ꝙ possum⁹ per imaginem venire in cognitionē trinitatis in diuinis: nō tñ suppositoꝝ ẜ pfectionū vt arguaṫ sic. Dis pfectio que est in nobis eminentius est in deo. Jsta concediṫ a philosopho: ꝗa cōcederet ꝙ species superior contineret Actualiter omnē pfectionem inferioris: remota impfectione: sed pfectiōis est in nobis mēs noticia ꝛ amor. ꝰ arguiṫ esse in deo Jstud acceptaṫ a Pho qui in. 12. methaphi. ait: ꝙ in deo ē summus intellectus: ꝛ sūmū intelligere: ꝛ sūma voluntas: sūme voluptuosa. i. gaudiosa vbi Cōmētator cōmento. 37. ꝓbat ꝙ in deo est intellectus ꝛ volūtas ꝛ actus eoꝝ: quāuis nō per additā rez vel intētionem. Hoc idē dicit in fine cōmēti. 36. ꝙ in deo est trinitas pfecta: sed dicit ꝙ hanc trinitatem putauerunt christiani esse trinitatē suppositoꝝ: ꝛ illđ ipse negat: ẜ male negat hoc dicit Aug. 7. cōfessionū fuisse đ mēte Platonis. ꝛ. 10. de ci. dei. c. 3°. fuisse de mēte Porphirij. Cōcludēdū ꝰ ẽm Tho. vbi. s. ꝙ philosophi non cognouerūt misteriū diuinaꝝ personaꝝ p ꝓpria: que sunt paternitas filiatio ꝛ ꝓcessio. Juxta illud Apost. prime ad corin. 2. c°. Loꝗmur dei sapientiā: quā nemo p̄ncipū hui⁹ secli nouit. s. philosophoꝝ ẽm glosam. cognouerūt tamen quedaz attributa que approp̄ant psonis: sicut potētia approp̄atur patri: sapiētia filio ꝛ spūi sancto bonitas. Si Ao aliꝗs querēt Ad quid ē ergo necessaria cognitio trinitatis: si humana ratōe cognosci non potest. Rñdet Tho. ꝙ talis cognitio necessaria est nobis dupliciṫ. Uno modo ad recte sentienduz de creatione rerum. Per hoc enim qđ dicimus deum omnia fecisse verbo suo: Excluditur error ponentium

deum produxisse res: ex necessitate nature. Per hoc autē qđ ponimus in eo pcessionez amoris ostenditur: ꝙ deus nō ꝓpter aliquā indigentiā ꝓduxit creaturas: neqꝫ ꝓpꝉ aliquam cām extrinsecā: ꝫ ꝓpter amorem sue bonitatis. Secūdo fuit necessaria cognitio trinitatis ad recte sentiēdum de salute gn̄is humani: que pficitur p filium incarnatum.

Secūdū qđ cōsiderādūz occurrit de trinitate: dicit scripture pn̄ūtiatō In veteri nāqꝫ lege sepius pluralitas psonaꝝ est pꝯsignata. Nam scribitur genesis pmo. c. In principio creauit deus celum ⁊ terraz. ſm Ni. de lyra hebraica ṽitas hꝫ. In pncipio heloiz creauit celum ⁊ terrā: heloim aūt est plurale huius nominis. Hel. sicut pꝫ sciētibꝯ ꝓprietates ideomatis hebrei p hoc autē ꝙ nomē plurale diuinuz cōiūgiꝉ cuz ṽbo singularis numeri: cū diciꝉ creauit heloim: ac si dicereꝉ creauit dij: oñdit scriptura ꝙ in deo est aliqua pluralitas in vnitate essentie: ⁊ talis modus frequētissime in veteri testamēto inueniꝉ. Sꝫ coñ hoc respōdēt Judei dicētes: ꝙ hoc nomē heloim qñ poniꝉ ꝓ deo: improprie diciꝉ: ⁊ indifferenter accipiꝉ pro suo plurali ⁊ singulari: qñ aūt đ deo ṽo diciꝉ semp accipiꝉ in singulari: et sic sumiꝉ in ꝓposito: qñ diciꝉ. In pncipio creauit heloim. i. deus. Ad quam solutōez infringēdā arguit Nico. de lyra: ex textu sacre scripture: q̄a hoc nomē heloim qñ pōiꝉ ꝓ deo: et alia nomina diuina dicūꝉ frequēter de deo ṽo in plurali: qđ pꝫ manifeste q̄a cōiūgiꝉ cum adiectiuis plalis numeri. vñ Josue vltimo diciꝉ. Nō potestis seruire dño: q̄a dñs ipse sactus est: hebraica ṽitas hꝫ sic. Nō potestis seruire dño: q̄a heloim sancti ipse est Item Jhere. zz. c. Peruertistis ṽba dei viuentis: deum exercituū dei vestri. Hebraica ṽitas sic hēt. Peruertistis ṽba heloim viuentiū domini. Et notādūz ꝙ ibi poniꝉ nomen dei Thethagramaton: cū diciꝉ in auctoritate pmissa: dñi exercituū: vbi eniz hēmus domini: in hebreo poniꝉ nomen dñi thethagramaton: qđ significat diuinā nāz ſm suas ꝓprietates intrinsecas: absqꝫ respectu ad extra: ⁊ sic pꝫ ꝙ in intrinsecl. diuinitatl ē aliq̄ pluralitas: p plalitatē imediate precedētē: cū dico in auctoritate. Peruertistis ṽba heloim. i. deoꝝ viuentium ⁊ cōiungitur ista pluralitas nomini dei thethagramaton: cū imediate ſb diciꝉ: dñi exercituū zc̄. Et sic patz per hoc ꝙ in vnitate diuine essentie est aliq̄ pluralitas: cū sūma simplicitate qđ non est in alijs: q̄a semp vbi scriptura pōit aliq̄d denotās plalitatez psonaꝝ: ibidē ostēdit essētie vnitatez Itē Isaye. 54. scribiꝉ sic. Dñabitur tui qui fecit te: dñs deus exercituuz nomen eius: ṽitas hebraica sic hēt. Dñatores tui: factores tui: dominus exercituū nomen eius. In hac auctoritate vbi pōiꝉ deus exercituū nomē eius: poniꝉ nomē dei thethagramaton: ⁊ ideo potest argui: sicut ex pcedenti. Similiter hoc nomē heloim frequenter coniungiꝉ cū ṽbo plalis numeri. ṽbi gratia. z. Regum. 7. c°. dicitur. Que est gens vt populus Israbel in terra: propter quam iuit

dominus vt redimeret sibi populū.
hebraica ꝟitas habet.iuerūt heloim.
Fuit adhuc a ꝓphetis alio mō ꝑnun
tiata trinitas ꝑsonaꝝ. Uñ psal.44
dicit̃.Sedes tua de⁹ in seculū seculi
ꝟga directiōis:ꝟga regni tui. Pro
pterea vnxit te de⁹ de⁹ tuus:ƀꝫ Ñi.
de lyra sup.i.c.ad hebreos. In hac
auctoritate exꝓmit̃ xp̄s: tāquā deus
vnctus:q̃a in hūanitate vnct⁹ est ple
nitudine gratie. exꝓmit̃ ꝑ hoc deus
vngēs:tanq̄ꝫ ꝑsona distincta ab ipso
vncto q̃a scriptura de ipso vngendo
loquit̃ tanq̄ꝫ de alia ꝑsona.Insuꝑ ex
ꝑte dei vngētis duplicat̃ hoc nomē
de⁹:cū dr̃.Unxit te de⁹ de⁹ tuus an
denotādū ꝑsonā p̄ris ⁊ spūs sancti.
Sꝫ moderni Iudei exponunt hunc
psal.de Assuero: ⁊ dicūt ꝙ iste psal.
fact⁹ ē a Mardocheo:ƀ hoc pꝫ falsuꝫ
Primo q̃a ñ intitulat̃ a mardocheo
sicut aliq̃ psalmi intitulāt̃ ab Asaph
q̃ eos fecit:vt pꝫ in titulo psalmi.49
⁊ in pluribus alijs locis.Iste autem
psalm⁹ intitulat̃ a Dauid:vt patꝫ in
hebraico:hoc etiā pꝫ ꝑ litterā psal.se
quētis:q̃a iste Rex de quo ē psal. hr̃
tāq̄ꝫ de⁹ adorād⁹ ƀm ꝙ ibidē dicit̃.
Cōcupiscet Rex decorē tuū:q̃a ip̄e ē
dñs de⁹ tuus:⁊ adorabūt eū. Si āt
ista ꝟba dicāt̃ ꝺ Assuero Rege seq̄t̃
ꝙ Mardoche⁹ inducēt totū ꝑplm:⁊
ipsā hester ad quā dirigūt̃ ꝟba pre
missa ƀꝫ expositōeꝫ eoꝝ ad adorādū
Assueꝝ sicut deum:qꝺ manifeste pꝫ
falsū:q̃a in eodē libro dr̃ ꝙ noluit fle
ctere corā Aman: ne honorem dei
trāsferret in hominē. hoc etiā pꝫ per
trāslatōeꝫ caldaicā suꝑ psal. istū que
auctētica ē apud hebreos:vbi.n.in ƀ
psal.hēmus sic.Speciosus forma pre
filijs hominū:diffusa ē ḡtia in labijs
tuis.caldaicū sic hꝫ. pulchritudo tua
messia maior q̄ꝫ filioꝝ hominū:dat⁹
ē spūs ꝓphetie in labijs tuis.sic ḡ pꝫ
ex p̄dictis ꝙ auctoritas q̄ hic inducit̃
ꝺ illo psal.ad litterā intelligit̃ ꝺ xp̄o
Itē oñdit̃ pluralitas ꝑsonaꝝ in p̄s.
109. Dixit dñs dño ⁊c.q̃ ad lr̃aꝫ de
xp̄o ē intelligēd⁹.ƀ Iudei aliq̃ dicūt
ipsuꝫ debē intelligi de habraā:et ꝙ
Eliezer eius dispensator fecit illū ad
reddēdū ḡtias deo: de victoria quā
hūit habraā ꝯt̃ illos Reges q̃ capti
uauerāt Loth nepotē suū:ƀm qꝺ hr̃
Geñ 16.c.ƀ hoc patet falsū ex titulo
psalmi:q̃a ñ intitulat̃ ab ip̄o Eliezer
ƀ a Dauid. Ideo dicūt alij ꝙ ē fact⁹
a Dauid:non tñ loquit̃ de xp̄o:ƀ de
āgelo suo:vt sit sēsus.Dixit dñs dño
meo.i.angelo me custodiēti: ƀ h° pꝫ
falsū:q̃a infra dicit̃.Tu es sacerdos
in eternū:sacerdotiuꝫ ꝟo nō cōpetit
angelis.Ideo ƀm Nico.de lyra suꝑ
epistolā ad hebreos dicēdum ꝙ ad
litterā est psal.fact⁹ a Dauid loquēs
de xp̄o:⁊ hoc ꝑ trāslatōeꝫ caldaicam
q̃a habem⁹.Dixit dñs dño meo.cal
daicū sic hꝫ.Dixit dñs ꝟbo suo.Itē
ex illo qꝺ seq̄t̃.Ex vtero āte luciferū
genui te:qꝺ nō pōt alicui cōpetē nisi
filio dei: ⁊ ꝑ has cōditōes ꝙ dicitur
hic ꝟbū dei:⁊ ex vtero ⁊ dei sƀstātia
ostēdit̃ vnitas essentie q̃a diuinitas
plurificari nō pōt. Per hoc.n.ꝙ dr̃
genitus de sƀstantia dei ostenditur
distinctio ꝑsone.q̃a nulla res gignit
seipsaꝫ.Similiter ꝑ hoc ꝙ dicit̃ sede
ad dexteraꝫ dei. Una.n.ꝑsona non
potest sedere ad dexteram suiipsius.

Insup ostendit pluralitas psonarũ:
Isaye.48.c.vbi dicit.Nõ a pncipio
in abscõdito locutus sum: ex tẽpore:
anteq̃ fierent ibi era:⁊ nũc dñs meꝰ
misit me:⁊ spiritꝰ eius. Ista sũt ṽba
dei loquentis:qđ pꝫ ex textu pcedẽti
⁊ similiter ex hoc qđ imediate sbdit
Hec dicit redemptor tuus sanctus
Israhel. In hac auctoritate loquit
de datõne legis:que data fuit in ma
nifesto:⁊ đ die:⁊ audiẽte omni pplo
vocem dei loquentis.vt hẽt Exodi.
19.⁊.20.c.⁊ hoc est qđ dicit. Non a
pncipio locutus sum in abscondito.
idest ipsa lex fuit data:⁊ imediate sb
dit:⁊ nũc dñs meꝰ misit me:et spũs
eius.hic deus dicit se messiaꝫ a deo
⁊ a spiritu eius. Nunc auteꝫ est ita ꝙ
inter mittẽtẽ ⁊ missuꝫ:debꝫ esse semi
distinctio psonalis:q̃a trinitas perso
naꝝ ẽ in diuinis.s.missi dei mittẽtis
⁊ spũs eius: deum aũt missũ dicimꝰ
filium incarnatũ:deũ mittẽtẽ prẽm:
⁊ spũm eius spũꝫ sanctũ. Adhuc pre
nũtiata fuit trinitas psõaꝝ diuinaꝝ
Isaye.6.c.vbi dicit. ¶ In anno quo
mortuus est Rex Ozias:vidi dñꝫ se
dentẽ sup soliũ excelsũ ⁊ eleuatum:⁊
ea que sb ipso erant replebãt tẽplum
Seraphin stabant sbter illud:sex ale
vni:⁊ sex ale alteri:⁊ infra clamabãt
alt ad alteꝝ.Sãctꝰ.Sãctꝰ.Sãctus
dñs deꝰ exercituũ.Plena est omnis
terra gloria eius. Et in psal.dicitur.
Bñdicat nos deus deus noster. bñ
dicat nos deus: vbi ter hoc nomen
deus replicat.

¶ Tertiũ qđ occurrit cõsiderãduꝫ
circa trinitateꝫ dicit supna reuelatio
Nã in noua lege vt dicit Alexãder
in pmo sume. Mãifestata ẽ trinitas
psonaꝝ non solũ ƀꝫ numeꝝ ⁊ distin
ctionẽ.sed etiã ƀm originẽ et ꝓprieta
trm.que psona pma a nullo ẽ pater
et secunda genita filius. et tertia spi
ritus sanctus.vnde Iohis.i.cano.c.
5.Tres sunt qui testimoniũ dant in
celo.pater.ṽbum.et spũs sanctꝰ.Hi
tres vnũ sunt. Itẽ xp̃s dixit Math.
Euntes docete gentes baptizantes
in nomine patris et filij et spũs sãcti
Iteꝝ in baptismo . Christꝰ apparuit
in assũpta carne. pater in voce.spũs
sanctus in colũbe specie.vt pꝫ Luce.
3.c.et Math.17. Pater apparuit in
voce.filius in assũpta hũanitate. Et
spũs sanctus in nube.Sciẽdũ auteꝫ
hic ƀm Alexãdrũ in pmo summe ꝙ
apparitio aliquãdo dicit mãifestatõ
facta in aliqͦ effectu intelligibili ob
lato intellectui: et sic sumit sapiẽtie.i.
c.vbi dicit.Apparet auteꝫ his q̃ fidẽ
hñt in illum. aliq̃n ṽo dicit manife
statio in aliqua similitudine corpali
oblata imaginatõi:et hoc mõ dicit
angelus apparere in somnis.math.
2.c.et etiã ipse dñs Danieli.Daniel
7.c.Aspiciebaꝫ in visu noctis. et Sa
lomoni.3.Regũ.3.c. ¶ Tertio mõ
dicit apparitõ manifestatio in aliqͦ
signo sẽsibili repñtato sensui.siue illõ
signum sit visibile.siue sit audibile.et
hoc modo apparuit pater in nouo
testamento.vt pꝫ Mat.17 et Io.12.
Quarto mõ dicit apparitio manife
statio facta in aliqua similitudie cor
porali sẽsibili oblata visui. et sic vsita
tiori mõ dicit apparitio.Et sic dicit
ꝙ apparitio nõ solũ dicit manifesta
tio in signo visibili.sed etiã audibili.

Si autez querat: quare nõ apparuit spũs sãctus in aliqua voce siue signo audibili: vel etiam filius: dicit Alex. ꝙ cõgruitas fuit: vt sicut erat distinctio in personis: ita esset distinctio in signis exp̃mẽtibus ꝑsonas: vnde filius apparuit in rõali creatura sibi vnita vnitate ꝑsone. Spiritus sanctus in irrationabili creatura non vnita sibi vnitate ꝑsone. Pater vero in voce tanq̃ in signo distincto ab vtroq̃. Sed quãdo spũs sanctus solus apparuit tũc apparuit vtroq̃ modo. s. in sono tanq̃ in signo audibili: ⁊ in linguis igneis tanq̃ in signo visibili.

¶ Quartũ cõsiderãdũ dicit̃ ꝑsonaꝝ terminatio. Sũt eniz in diuinis tres tantũ ꝑsone. Sed q̃dã arguũt cõtra sic. Quicq̃d est in deo est infinituz: sed numerus ꝑsonaꝝ est in deo. ergo infinitas. ergo infinite ꝑsone. Ad hoc rñdet Bona. in p̃mo di. z. ꝙ cũ duplex est infinitas. s. numeralis ⁊ imensitatis deus est infinitus infinitate v̓tutis ⁊ imensitatis: que est infinitas ꝑfectõis ⁊ ideo ponẽda in deo. Infinitas aũt numeralis: q̃a repugnat perfectioni a deo est amouenda. Nam cuz deo sit attribuenduz qđ nobilius ẽ necesse est ponere ꝑsonaꝝ finitatez. Primo rõne distinctionis: q̃a in ꝑsonis ẽ distinctio ergo nõ ꝯfusio: sed vbi est infinitas: ibi confusio. Secũdo ratione ordinis: quia vbi est ordo ibi est terminatio. Nã vbi deficit terminatio ibi deficit ⁊ mediatio: et ꝑ cõsequẽs ordo: sed vbi est terminatio nõ est infinitas. ergo si in ꝑsonis diuinis est ordo nõ erit ibi infinitas. Dicimus ergo ⁊ cõfitemur tres tantuz ꝑsonas in diuinis neq̃ confũdẽtes ꝑsonas: neq̃ substam seꝑantes: q̃a vt dicit Athanasius. alia est enim persona patris. alia filij. alia spiritus sancti: sed patris ⁊ filij ⁊ spũs sancti vna est diuinitas: equalis gl̃ia coeterna maiestas: qualis pater: talis filius: talis spũs sanctus.

¶ Quintũ qđ erat cõsiderãdũ circa trinitatẽ diuinaꝝ ꝑsonaꝝ: dicit̃ fideliũ obligatõ: vbi videre debemus vtrum credere explicite misteriuz trinitatis sit de necessitate salutis. ⁊ rñdet tho. zz. q. z. ꝙ misteriũ xp̃i explicite credi nõ potest sine fide trinitatis: quia in misterio xp̃i hoc continet̃ ꝙ filius dei carnez assumpserit: ꝙ ꝑ gratiã spũs sancti mũdũ renouauerit: ⁊ iteruz ꝙ de spiritu sancto conceptus fuerit. et ideo eo modo quo misteriuz xp̃i ãte xp̃m fuit: q̃dem explicite creditum a maioribus: implicite autem ⁊ quasi obumbrate a minoribus: ita etiam ⁊ misterium trinitatis. Post tempus autem gratie reuelate tam maiores q̃ minores tenẽt̃ habẽ fidẽ explicitã de misterijs xp̃i p̃cipue: quãtũ ad ea que cõmuniter in ecclesia solẽnizãt̃: ⁊ publice. Ita etiam post tẽpus gratie diuulgate tenẽt̃ omnes ad explicite credendũ misteriũ trinitatis. quare erigamus oculos mẽtis nostre: ⁊ deũ bñdictũ colamus honore debito: vt sic digni efficiamur gratia eius: ꝑ quã tãdez adipiscamur eternã gloriam. Amen.

¶ Sermo decimusnonus de honore ⁊ reuerentia deo exhibendis ⁊ debitis.

Errāt grauiter circa cultum dei xpiani: q̄ tāto sūt rephēsibiliores: q̄zto vitas eis est magis nota. Omnis vtiq̄ȝ natio magis reuerēter deos falsos colit: q̄ȝ christianus populus deum Regeȝ celi. Idcirco vt deus nobis ꝓpicius et misericors fiat: de honore sibi debito in hoc sermone dicem⁹: in quo triplex honor distinguendus est.

¶ Primus consistit in sacroꝝ locoruȝ veneratione.

¶ Secundus in sacrarum ꝑsonarum existimatione.

¶ Tertius in sacrarum cerimoniarum persolutione.

¶ De ꝑmo honore deo debito: qui cōsistit in sacrorū locoꝝ veneratione.

¶ Cap. primum.

Primus honor qui deo debet̄ ↄsistit in sacroꝝ locorū veneratione. Debēt vtiq̄ȝ oēs venerari loca sac̄ deo dicata: ita vt in ecclesiis vn⁹ q̄sq̄ȝ ingrediat̄: cōmoret̄ ⁊ exeat: cuȝ deuotione humilitate timore et reuerentia: ⁊ hoc ꝓpter tria.

¶ Primo ꝓpt̄ dei maiestatem.

¶ 2° ꝓpter vtilitatem.

¶ 3° ꝓpter exēplaritatē.

¶ Primo debet vnusq̄sq̄ȝ venerari templa dei ꝓpter eius maiestatē. nā vt dicit̄ in psal. Dn̄s in tēplo sancto suo. ⁊ Apocalipsis. zi. Ecce tabernaculum dei cum hominibus. ꝫ posset aliq̄s obicē: q̄ȝ nō sit aliq̄s loc⁹ deputatus ad cultū dei: q̄a vt dicit̄ actuū i7. c. Deus qui fecit mūduȝ: ⁊ omnia que in eo sunt: hic celi ⁊ terre cuȝ sit dn̄s: non in manufactis tēplis habitat: nec manib⁹ humanis colit̄ indigens aliquo. ⁊. z. regū. 8. c. Salomō dixit. Si celuȝ: ⁊ celi celoꝝ te capere non possunt: quāto magis domus hec quā edificaui tibi. Ad hoc rn̄det Tho. i. z. q. ioz. ⁊. zz. q. 8z. q̄ȝ in adoratione dei ⁊ orōnibus fiendis: duo considerari possunt. Aut deus q̄ colitur adorat̄ ⁊ oratur: ⁊ sic non esset aliq̄s locus ad adorandū necessari⁹ Aut cousiderant̄ ipsi hōies colentes deū: ⁊ sic determinatus locus eligit̄ ad adorandū: nō ꝓpter deū qui adorat̄: quasi loco cōcludat̄: ꝫ ꝓpt̄ ipsos adorantes: ⁊ hoc triplici rōne. ¶ Primo q̄dē ꝓpter loci cōsecratōȝ ex qua spūalem deuotionē cōcipiūt orātes: vt magis exaudiant̄. ¶ Secūdo ꝓpt̄ sacra misteria: ⁊ alia sanctitatis signa que ibi cōtinent̄. ¶ Tertio ꝓpter cōcursum multoꝝ adorantiuȝ: ex q° fit oratio magis exaudibil' ꝫȝ illð Mat. .i8. c°. Ubi sunt duo vel tres in noie meo congregati: in medio eorū sum Ideo ecclesia ad diuinū cultū deputat̄. Ex quo multipliciter nominat̄ .s. Basilica. tēplū. tabernaculū ecclia ⁊ domus dei. Primo dicit̄ basilica vt habet̄ di. 4z. c. Non oportet. vbi dicit Archidiacon⁹: q̄ȝ basilica dicit̄ palaciū regis. Basileos enim grece. latine rex interꝑtat̄. Unde basilica dicit̄ quelibet ecclesia: q̄a palaciū est summi regis: ⁊ regi regū ministrat̄ Quidā tamen dixerunt ecclesias episcopales tantum dici basilicas: quia h⁹moi reges cōsueuerūt fundare et dotare ꝫm Huguitionē. vel basilica dicit̄ a basileo rege grecoꝝ: q̄ primo se fecit sepeliri apð eccliāȝ ꝫȝ Isidoꝝ

¶ Secundo ecclesia dicit templum
⁊ ſm Archidiaconum tēplum dicit
quasi tectum ampluʒ: quia populus
ibi sub vnius tecti amplitudine con
tinetur: ⁊ ꝓprie templa sunt maiores
ecclesie: vel templum dicit a contem
plando: quia hoc ibi fieri debet.
¶ Tertio dicit ecclesia: vt de cō. di.
.i. c. Ecclesia: que interp̄tat collectio
seu conuocatio. vbi dicit Archidiaco
nus ꝙ ideo dicitur conuocatio: quia
continet populum conuocatū a deo
vbi auteʒ conueniebat populus Ju
deoꝝ dicebatur: ⁊ adhuc dicit syna
goga: que interpretat congregatio
quia verba legis que aspera erant ⁊
dura: populus ille velut grex pecorū
cōgregabat. Sed in catholicis adu
natio dicitur ecclesia idest cōuocatio
vbi conuenit: quia amore spūs sācti
ad vnam fideʒ ⁊ premiū futuri seculi
vocatur. ¶ Quarto ecclesia dicitur
tabernaculuʒ: qd̄ est militare habita
culuʒ. Unde Dauid in psal. Trāsibo
in locum tabernaculi admirabilis:
vsqʒ ad domum dei: idest ab ecclesia
militante vsqʒ ad ecclesiā triūphāteʒ
quia enim militia est vita hōis super
terram: ideo ecclesia vbi adunat po
pulus militans: nō habens hic ciui
tatem manentem: dicitur etiaʒ apte
tabernaculuʒ. ¶ Quinto ecclesia di
citur domus dei. vt pʒ Johānis. 2°.
⁊ Math. 21. c. ⁊ de re. ⁊ vene. sāctorū
c. Domuʒ dei. li. 6. Unde ⁊ Parali.
ca. 7. Post cōstructionē templi appa
ruit dn̄s Salomoni nocte in tēplo.
⁊ ait. Audiui orationem tuā: ⁊ elegi
locum istum mihi in locum sacrificij.
Si clausero celum ⁊ pluuia non flu
xerit: ⁊ mādauero ⁊ p̄cepero locuste
vt deuoret terram: ⁊ misero pestilen
tiam in populum meuʒ. Conuersus
autem populus meus: sup̄ quo inuo
catum est nomen meum: dep̄catus
me fuerit: ⁊ exquisierit faciem meaʒ:
⁊ egerit penitētiam a viis suis pessi
mis: ⁊ ego exaudiaʒ de celo: ⁊ propi
ciatus ero peccatis eorum: ⁊ sanabo
terrā eoꝝ: oculi quoqʒ mei erūt ap̄ti:
⁊ aures mee erecte ad orationē eius
qui orauerit in loco isto. Elegi enim
⁊ sanctificaui locum istū: vt sit nomē
meuʒ ibi in sempiternū: ⁊ pmaneāt
oculi mei: ⁊ cor meū ibi cūctis dieb⁹
Igit cum sūma reuerentia quilibet
in ecclesiis adesse debet. vn̄ in p̄fato
c. Domū. dicit. Domū dn̄i decet sā
ctitudo: decet vt cuius in pace fact⁹
est locus eius cultus etiam sit debita
veneratione pacificus. Sit itaqʒ ad
ecclesias humilis ⁊ deuot⁹ ingressus
sit in eis deuota cōuersatio: deo grata
inspiciētibus placida. ⁊ Aug. 42. di.
ca. In oratorio. inquit. In oratorio
preter orandi ⁊ psallēdi cultū penit⁹
nihil agatur: vt nomini huic et opa
iugiter impensa concordent. Sʒ ve
mundo a scandalis: q̄a hodie in dei
templis nulla huat modestia: nulla
honestas: nulla religio: quinimo ibi
abundant risus ioci spectacula vana
⁊ alia q̄ʒplura nephāda. O pniciosa
consuetudo. O detestabiles mores
christianoꝝ maloruʒ: qui templa dei
ita inhabitant quasi essent vilissima
lupanaria.
¶ Secunda ratio quare dei templa
sunt merito veneranda est ꝓpter vti
litatem. In illis namqʒ suscipimus

spiritualia beneficia: ibi recipimus sacramenta: ibi sepelimur post mortez reseruãtes corpora vsqz ad generalẽ resurrectõez. Propterea inquit psal. Suscepimus deus misericordiã tuã in medio tẽpli tui. Hinc est q eccl'ia fundat cum peminẽtia: quia nullus eam edificare potest: nisi auctoritate diocesani: qui debet ponere pmariũ lapidem: figere crucem: designare simiterium: Et etiam petere dotem sufficientem assignari: sine qua cõsecrari non debet: vt patet de cõse. di. .i.c. Nemo. 7.c. placuit. Insup eccl'ia cõsecrata non debet reuerti ad secularem habitationẽ: 7 pphanos vsus 19.q.3.c. Que semel. 7.c. Quoniaz. 17.q.vl.c. Quesisti. extra de religios domib9.c. Adhuc. Tertia ratio q̃re venerãda sunt dominica tẽpla dicit exẽplaritatis. Nõ solũ enim a sanctis docemur exẽplo vt veneremur dominica templa: sed offerũt se gẽtiliũ exempla qui suoz idoloz templa diligentissime honorare studuerũt. vñ Ualerius libro primo rubrica de religione recitat: qualiter Fabius quia questiões audiuit in tẽplo: dicturam amisit. nam nulla melodia: 7 nullus sonus in templo esse debebat: nisi p laude deoz. Iterũ in rubrica de neglecta religione narrat: q q̃dã noie Flaccus Censor existens a quodam templo: qd erat in ciuitate Calabrie tegulas marmoreas fecit remoueri: 7 Romam in ppria domo fecit portari: pp̄ter quam cãm demens fuit effectus. Insup duos filios perdidit qd factũ postmodũ Senat9 retexuit 7 emendauit: tegulas ad tẽplũ reportari iubendo. Insup ibidez ponit q quidam Postumus nomine a Scipione: dum esset in Asia: Romaz p militũ erario siue stipẽdio fuit missus qui dum in Asiam reuerteret. Proserpine templũ expoliauit thesauro: qd vt Senatui fuit intimatũ: statiz p Senatũ reuocatus: 7 in carcẽ clausus fuit. In quo detentus ãteqz examinaret sua cã: crudeli morbo valde vtpote demẽs 7 furiosus obijt. deaqz Proserpina Senat9 edicto postumi sibi confiscatũ thesauz suũ rehabuit. Isti itaqz suo modo miraz exhibere contẽdebant reuerẽtiam templis falsoz deoz. Quanto magis 7 nos reuerenter tractare debemus tẽpla dei Naz 7 dñs Ihesus xps in nullo ita seuerus apparuit: sicut dum in tẽplo inuenit vendentes 7 ementes: quorũ mensas euertit: piecitqz pecunias: 7 flagello facto de funiculis eos eiecit a templo. dicens. Dom9 mea dom9 oratõis vocabit: vos aũt fecistis illã speluncam latronũ.

¶ Dt secũdo honore deo debito in sacraz personaz existimatione.

¶ Cap. secũdũ.

SEcũdus honor qui deo debet cõsistit in sacraz psonaz. scz sacerdotũ existimatõe. Est enim sacerdotalis dignitas excellentior q̃cũqz dignitate tẽporali: qd pbare possumus tripliciter.

¶ Primo ratione.

¶ Secũdo auctoritate.

¶ Tertio exemplo.

¶ Primo ostendim9 q dignitas sacerdotalis excellit oẽm dignitatẽ tpalẽ rõe que triplex esse potest.

Prima rō dicit̄ significatōis.
Secunda institutionis.
Tertia conditionis.

Prima rō dicit̄ significatōis. nā
sacerdos ꝭm Jsidorū .li.7°.ethimo.
dicit̄ quasi sacer dux: vel sacra dans
Ratio autem istius duplicis interp̄
tatōis ꝭm Tho.in.4.di.24.est quia
ꝑ misteriū spūale: sacerdos est mediꝰ
inter deum ⁊ ppl'm. Naz ipse diuina
nunciat ⁊ ministrat populo: ⁊ vota
populi offert deo. Dicit̄ etiam sacer
dos: quasi sacra dans. Sacra autem
dare potest aliq̄s duobꝰ modis: vel
auxiliando: vel sacramēta dispēsādo
Primo modo quilibet iustꝰ in q̄ztuz
sacra sua merita dat: vel cōmunicat
alijs auxiliand[o] interp̄tat̄ sacerdos.
Secūdo modo nomē sacerdotis est
institutū: ad significādū eū qui sacra
dat: in sacramētoꝝ dispēsatiōe: ⁊ sic
ille qui est in gradu ordinis ↄstitutꝰ
dicit̄ sacerdos. Ob id in scripturis
sacerdotes nomināt̄ aliquando dij:
aliquādo angeli. vt dicit̄ .ii.q.i.cap.
Sacerdotibꝰ. vñ ⁊ ad Moysen: d̄ eo
qui ad iuramentū deducēdus ē dicit̄
Applica illū ad deos .i. sacerdotes. ⁊
rursus scriptum est. Dijs nō detrahes
.i. sacerdotibꝰ. Et ꝓpheta ait. Labia
sacerdotis custodiūt scientiaz ⁊ iusti
ciam: ⁊ legem requirunt ex ore eius.
quia angelus dñi est. Secūda rō
ostēdēs sacerdotalē dignitatē. dicit̄
institutōis. Naz sacerdotiū precessit
legem scriptam. quia in veteri testa
mento p̄mus sacerdos q̄ iubēte dño
victimas obtulit. fuit Melchisedech
sicut pz Geñ.14.c°. Demū ꝑ sacerdo
tiū iubente dño Regia potestas est
ordinata. vnde p̄mi Regū.8.c. dixit
deus ad Samuelez sacerdotē. Audi
vocem eoꝝ .s. filioꝝ Jsrahel petētiū
Regem. ⁊ constitue suꝑ eos regem
hinc est ꝙ spūalis auctoritas terrenā
ptātem habet instituere vt sit. et iudi
care si bona non sit. q̄d probatur per
Apostolū Paulum dicentem primo
ad Corinth.c.7. Nescitis quoniam
angelos iudicabimus quāto magis
secularia. Et idem in .c. Per venera
bilem. extra qui filij sunt legitimi. et
9.q.3.c. Nemo. ⁊.c. Alioꝝ. Tertia
ratio ostendens dignitatez sacerdo
talem dicit̄ cōditionis. Est enim sa
cerdotalis dignitas spūalis. ⁊ ideo
quāto spūs nobilior est corꝑe. tanto
sacerdotalis dignitas nobilior est
quacunq̄ʒ dignitate temporali. sicut
pz extra de trāslatōe episcopi ⁊ electi
c. Inter corporalia.

Secūdo ostendit̄ dignitas sacer
dotalis. que excedit omnē dignitatē
tēporalem auctoritate. De sacerdoti
bus enim dicit̄ Jsaye.61.c. Uos sa
cerdotes dñi vocabimini Ministri
dñi dei nostri dicetur vobis. ⁊ p̄ma
Petri.2.c. Uos estis genus electuz
regale sacerdotiū. gens sancta. ppl's
acq̄sitōis. ⁊.96.di.c̄. Duo. scribitur.
Aurum non tam p̄ciosus est plūbo:
q̄ʒ regia ptāte sit ordo sacerdotalis
altior. ⁊ eadem di.c. Quis dubitet.
Quis dubitet sacerdotes xp̄i reguz
⁊ p̄ncipuz omniūq̄ʒ fideliū p[at]res et
magistros censeri. ꝓpterea.6.q.i.in
.c. Sacerdotes dicit̄. Sacerdotes q̄
ꝓprio ore corpus dñi conficiunt. Ab
omnibus sunt timendi. ⁊.3.q.i.cap.
Nulli. Dñm crucifigunt. qui eum in

suis sacerdotibus psequūť. ⁊.ii.q.z.c Absit. Antherius papa ait. Absit vt quicq̄ sinistrū de his arbitremur: q̄ apostolico gradui succedētes christi corpus sacro ore conficiūt: per quos nos christiani sumus: qui claues regni celoꝝ hn̄tes: ante iudicij diē iudicant. In veteri quoq̄ lege habeť Quicūq̄ sacerdotibus nō obtēpasset aut extra castra positus lapidabatur a populo: aut gladio ceruice ſbiecta cōtemptū expiabat cruore. ⁊.16.q.i. .c. Si clericatus. Hieronẏ. ait. Non est humilitatis mee neq̄ mensure iudicare d̄ ceteris: ⁊ de ministris ecclie nistrum quippiam dicere.

Tertio ostēdiť dignitas sacerdotalis exemplo. Christianissimi enim Impatores sacerdotes honorare sēp studuerūt: sicut patet de Theodosio Impatore: de quo legiť in historia triptita: q̄ cū apud Thessaloniā ciuitatez quidā iudices fuissent lapidati .ii.q.z.c. Cum apud Thessaloniam. Indiguatus Theodosius: oēs pariter iussit interimi: vbi septem millia sūt occisi: nullo p̄cedente iudicio. hꝰmōi autē cladem plenā gemitibꝰ audiēs beatꝰ Ambrosius: cū p̄nceps venissz Mediolanū: ⁊ solēniter in sacrū voluisset intrare templū: occurrit sāctꝰ Epūs foris ad ianuas: ⁊ ingredientē his sermonibꝰ a sacri liminis incessu ꝓhibuit. Nescis miser Impator ꝑpetrate a te necis q̄ūta sit magnitudo neq̄ post cām tanti furoris mēs tua molez ꝓsumptōis agnoscit. Sz forte recognitionē peccati ꝓhibz potestas Imperij: decet tamē vt vincat ratio ꝓtātem. Quibus igiť oculis aspicies cōmunis dn̄i templū: quibꝰ calcabis pedibus sanctū illius pauimētū: quō manus extendes: de q̄bus adhuc sāguis stillat iniustus. Recede recede igiť: ne secūdo peccato p̄orē neq̄ciaz augere contendas. His sermonibus Impator obediēs erat eniz diuinis eruditōibus enutritus: et apte sciens que sunt ꝓpria sacerdotis: q̄ Reguz gemēs ⁊ deflēs ad regalia remeauit Cūq̄ octo mensiū transissent tēpora appropinquauit natiuitatis Saluatoris nostri festiuitas. Impator aūt lamētatiōibus assiduis in palatio residens: continuas lachrimas incessabiliter expendebat. Ingressus autez Rufinus tūc magister militūz ⁊ singularem apud p̄ncipem fiduciā hn̄s ⁊ videns p̄ncipem in lamētationibꝰ prostratū: accessit vt lachrimaꝝ cās inquireret. At ille vehemētius ingemiscens: ⁊ amarissime lachrimas fūdens. Tu inq̄t Rufine ludis: ⁊ mea mala non sentis. Ego aūt lamentor ⁊ gemo calamitatē meam: q̄a seruis q̄dem dei et mēdicantibus apta sūt tēpla dei. At Rufinꝰ ad Ambrosiū perrexit. Cui Ambrosius ait. Impudētiā canū imitatus es Rufine: tāte videlicet necis auctor existens. Ego dico tibi: quoniā Impatorē ingredi sacra limina ꝓhibebo. Hec ⁊ alia plurima rufinus audiens: Imperatori nn̄ciauit votuz Antistitis. At Impator in media iam platea: p̄go inquit vt iustas in facie suscipiā cōtumelias Cūq̄ ad sacra limina p̄uenisset: in sacram quidem Basilicam nō ꝓsūpsit intrare: sed veniens ad Antistitem supplicabat: vt eius vincula resoluerz

Cui Ambrosius. Quã penitentiam ostendisti post tãtas iniq̃tates. Cui Theodosius: tuũ est docere: meum ꝟo suscipere. Cui ambrosius iniũxit vt legẽ conderet: ne sentẽtia mortis ferri posset animo irato. ꝫ trãsacto triginta dierũ numero. Q̃d ⁊ fecit. Sicq; cum lachrimis ⁊ deuotõne tẽ plũ tandem ingressus est: in cunctis reuerenter se habẽs erga sacerdotez ambrosiuz. Quid fecit Constantin⁹ de quo est textus. 96. di. ca. In scri pturis. ⁊. c⁹. Cõstantin⁹. Quid reliq̃ oms xpiani Reges vel Impatores. Omittamus omnia que repetẽ lon gum foret. Inspiciam⁹ dñm Jhesũ xp̃m: de quo dicit Ciprian⁹. 93. cap. Dominus. Dñs noster Jesus chũst⁹ rex ⁊ iudex: vsq; ad passiõis horam seruauit honorẽ põtificib⁹ ⁊ sacerdo tibus. Nã cum leprosum mundasset dixit eidẽ. Uade ostẽde te sacerdoti. sacerdotem adhuc appellãs: quẽ scie bat esse sacrilegũ. Itez cum sẽditus passioni alapã accepisset: nihil contu meliose locut⁹ est in psonã põtificis: sed sic magis innocẽtiã suã tutus est dicens. Si male locut⁹ sum: testimo nium phibe de malo: si autem bene cur me cedis. Hec igit ab eo humilit ⁊ patienter facta sunt: vt nos humili tatis ⁊ patientie exẽplũ haberem⁹. Sz hodie pleriq; de illis sũt: de qb⁹ dicit. i. q. i. c. Multi. Multi seculariuz cũ plus sacerdotũ vitam q̃ suaz con spiciunt: in magni cõtentiõis sacroꝝ crimen incurrunt. Magna. n. trabe vulneratos oculos hñtes: festucam in alienis cõspiciũt oculis: quã dum incaute euellere festinant: in erroris foueam dilabunt.

De tertio honore deo debito in sacraꝝ cerimoniarũ obseruatione. Cap. tertiũ.

Tertius honor qui deo debet consistit in sacraꝝ cerimõiaꝝ obseruatione. Nam vt dicit Tho. 22. q. 88. Deum ⁊ si nõ rõne sui: rõe nostri etiã corporaliter reuereri debe mus: tuz vt p corporales motus exci temus mentem nostrã: tum vt deũ ꝫ vtrãq; naturã nostrã honorem⁹. Uñ Johãnes damascenus inquit. q̃a ex duplici natura compositi sum⁹ scilicz corporali ⁊ spũali: duplicẽ deo honorem referre debem⁹. Consistit autem hic honor in tribus.

Primo in capitis inclinatõe.
Secũdo in incuruatione.
Tertio in genuflexione.

Primo cõsistit honor in capitis inclinatõe: ⁊ sic statuit ecclesia. vt cũ nominat nomen Jhesus in ecclesia in missis ⁊ diuinis officijs oms reue renter inclinent caput. Uñ de conse cratõe ecclesie. li. 6. in. c. Decet. dicit Cõueniẽtes in ecclesia nomen illud qd est sup omne nomẽ: nomẽ vz dñi nostri ihesu xpi exhibitõe reuerentie spũalis attollãt. ⁊ ita flectant genua mentis. qd vel capitis inclinatione ptestent.

Secũdo cõsistit honor dei in icur uatõe. habet hũc vsum ecclesia vt in diuinis officijs cũ gloria patri ⁊ filio ⁊ spiritui sancto decãtat in fine psal moꝝ. oẽs corp⁹ incuruãt simul cum capite.

Tertio cõsistit hic honor in genu flectõe. Genuflectim⁹ nãq; cũ adora

mus corpus xpi in omnib⁹ morib⁹ huiuscemodi ꝯfitentes nos sbditos deo:q̇ est benedictus in secula scl'oꝝ Amen.

¶ Sermo vicesimus de patientia: que omnibus est necessaria ꝑpt cões passiones quibus infestatꝰ humanuȝ genus.

PEr patiētiaȝ curram⁹ ad ꝓpositū nobis certamen Doctoris gentiuȝ verba sunt ista: ad hebreos.iz.c. Post lapsū ꝑmoꝝ pctū: adeo humanū genus passioib⁹ est vexatum vt nullus vnq̄ȝ in hac vita inueniri possit omnino quietus. Insurgunt vndiq̄ȝ mala:vndiq̄ȝ tēpestates:vndiq̄ȝ afflictōes:laborioseq̄ȝ cure. Accidūt ⁊ sepe multa aduersa nolētib⁹ ⁊ inuitis. neq̄ȝ aliter aduersus fortune impet⁹ ⁊ incursus:repētinosq̄ȝ motus:nisi ferendo ⁊ equo animo tollerādo tuti esse valemus. Supāda ait Uirgili⁹ omnis fortuna ferenda est. hoc aūt maxime opatur patientie ꝟtus:que omnibus necessaria est:sine qua succūbit mēs:⁊ deficit anim⁹:cuȝ aliqd sinistrū accidere viderit. Ea ꝓpter in hoc ſmōe de patiētia erim⁹ tractaturi: de q̄ tres cōditōes faciemus.

¶ Prima est de eius descriptione.
¶ Secūda de eius determinatōe.
¶ Tertia de eius acq̇sitōe.

¶ Quid sit patiētia ⁊ de multiplici eius acceptiōe. Ca.ꝑmū.

PRima cōsideratio ē de patiētie descriptōe in qua q̇d sit patiē tia ostēdemus.⁊ Lactāti⁹.5.li.diui. insti.ad hec sic dicit. Patiētia est maloꝝ que aut inferūtꝰ:aut accidūt:cuȝ equanimitate platio.s Tulli⁹ in rhetorica eādē sētētiā loq̇tꝰ sb aliis ꝟbis dicēs. Patiētia ē honestatis aut vtilitatis cā reꝝ difficiliū ⁊ arduaꝝ voluntaria ac diuturna ꝑpessio. Et pro āpliore declaratōe notādū ꝙ q̇ntuplex patientia inuenitꝰ.

¶ Prima est remissoꝝ.
¶ Secunda mūdanoꝝ.
¶ Tertia stultoꝝ.
¶ Quarta ipocritaꝝ.
¶ Quinta ꝟtuosoꝝ.

¶ Prima ē patiētia remissoꝝ eoꝝ scȝ q̇bus ex officio incūbit repħēdere corrigere vel punire aliena peccata. ⁊ tn̄ illa tolerant. Cōtra quos est.c. Facietis.86.di.vbi dicitꝰ. Facientis ꝓculdubio culpaȝ habet:qui qd pōt corrigē negligit emēdare.⁊.83.di.c Cōsentire. Cōsentire videtꝰ tractanti q̇ ad resecāda que corrigi debēt non occurrit.⁊ eadē di.in.c. Error. cui nō resistitꝰ approbatꝰ:⁊ ꝟitas cū minime defensatꝰ opprimitꝰ. Negligere q̇ppe cū possȝ ꝑturbare puersos: nihil aliud est q̄ȝ fouē:nec caret scrupulo societatis occulte:q̇ manifesto facinori desinit obuiare. De hac aūt vel tolerātia vel punitōe maloꝝ copiosi⁹ disputabitꝰ in sermone de iusticia. ¶ Scđa est patiētia mūdanoꝝ eoꝝ.s.q̇ ꝓpter mūdū quoscūq̄ȝ labores strēnue tolerāt. de q̇b⁹ dicitꝰ.47.di.c.oēs. Oēs h⁹ secli dilectores in trenis his reb⁹ fortes sunt: in celestib⁹ aūt debiles. Nā ꝑ tpali gl'ia vsq̄ȝ ad mortē desudare appetūt: ⁊ ꝑ spe ꝑpetua nec parū q̇dā in labore sbsistūt:ꝑ terrenis

lucris iniurias quaslibet tolerāt: ꝛ ꝓ celesti mercede: vel tenuissimi ꝟbi cō tumelias ferre recusāt: terreno iudici toto etiā die resistē fortes sūt in orōe corā dn̄o: vel vnius hore momento lassant̄: sepe nuditatē deiectōe ꝫ famē ꝓ acq̄rēdis diuitijs atq̄ʒ honoribus tolerant. Supna aūt laboriose q̄rere tāto magis dissimulāt: quāto magꝯ ea retribui tardius putāt. hec ille.

¶ Tertia est patiētia stultoꝝ eoruʒ qui sciūt ꝙ peccādo mortaliter seruiunt diabolo: ꝛ pmittūt se trahi ab illo ð peccato in peccatū. d̄bꝰ dicit Paulꝰ z. ad Chorin. ii. c. Libenter suffertis insipientes: cū sitis ipsi sapiētes. Sustinete enim si q̄s vos in seruitutem redigit: si q̄s deuorat: si q̄s accipit: si q̄s extollit: si q̄s in faciē vos cedit. Quarta ē patiētia ipocritaꝝ. de q̄bꝰ dicit̄ Mat. 6. Extermināt. n. facies suas: vt pareāt hōibus ieiunātes. Quinta est patiētia ꝟtuosoꝝ. De q̄ dicit Aug. in li. de patiētia. Uirtus animi que patiētia dicit̄: tā magnū donū dei est: vt etiā ipsiꝰ q̄ nobis eā largit̄: patiētia pdicet̄. ꝛ ð hac Xp̄s Luce. zi. c. In patiētia vestra possidebitis animas vestras. ꝛ Jacobꝰ. i. cº. patiētia opꝰ pfectū hʒ. ꝛ. z. ad corin. 6. c. In omnibꝰ exhibeamꝰ nosmet ipsos sicut dei ministros in mlta patientia. ꝛ ad Ephesios. 4. Cū patientia supportātes inuicē. ꝛ. i. ad corint. 6º. Sectare iusticiā pietatē fidē caritatē patiētiā. Huius aūt off ciū est cōseruare bonū rōis coñ tristiciā: ne scʒ rō tristicie succūbat. Naʒ ꝟtūtes morales ordināt̄ ad bonū: in quātū cōseruāt bonū rōis ꝯ͛ impetꝰ passionū. Inter alias aūt passiōes tristicia efficacꝰ est ad impediēdū bonū rōis: f̄m illud eccl. zo. Mltos occidit tristicia. hec Tho. ẜa ẜe. q. iz6. ꝑterea dixit Lucanus. Gaudet patientia duris. Notādū tñ ꝙ aliud est passioneʒ et afflictōeʒ in aduersitatibꝰ nō sentire: aliud nō sufferre: q̄ hō est āgustias ꝛ tribulatōes sentit ẜ si nō est ꝟtuosus ꝛ fortis animo in passione deficit: ꝛ mlta aut cogitat: aut loq̄t̄ aut opat̄ que nō couenīūt: q̄ ꝟo ꝟtuosus ē: et si vt hō aduersa sentiat: tñ in dolore modū adhibet: ꝛ mensurā ẜuat atq̄ʒ modestiā. Propterea inq̄t Seneca de cōsolatōe ad Paulinū. Nō sētire mala sua nō est hōis: nō ferre nō est viri. ꝛ Tullius li. z. de Oratore. Magna laus ꝛ admirabilis videri solet: tulisse casus sapiēter aduersos: nō fractum esse fortuna: retinuisse in rebus asperis dignitatem.

¶ De quinq̄ʒ in quibꝰ dʒ vnusq̄sq̄ʒ esse patiens.

¶ Cap. secundū.

SEcūda cōsideratio de patiētia dicit̄ determinatio. Debʒ nāq̄ʒ homo determinate esse patiēs: maxime in quinq̄ʒ videlicet.

¶ Primo in cōtumeliaꝝ illatōe.
¶ zº in tēporaliū bonoꝝ pditōe.
¶ 3º in caroꝝ amissione.
¶ 4º in corporis flagellatōe.
¶ 5º in voluntaria opatione.

¶ Primo debet homo esse patiens in ꝯtumeliaꝝ ꝛ iniuriaꝝ illatōe. Solēt nāq̄ʒ homines nequā ꝛ mali molestare bonos: nūc detrahēdo: nunc conuiciādo: nūc cōtumelias inferēdo.

Ibi ꝟtus est vbi boni patiēter sciūt sufferre. Quoniā vt dicit.23.q.4.c. Tu bonus Tu bonus tollere malū. ⁊ idem in.c. Tollerandi.⁊ in.c°. qui ẜm carnem. In.c. Uero. Hec autem vita Gregorius ait. Si boni estis.q̃ꝫ diu in hac vita ſbſiſtitis: equanimit̄ tolerate malos. Nā quiſq̃s n̄ tolerat malos: ipse sibi ꝑ impatiētiā testis ē: quia bonus non est. Abel enim esse renuit: quē Chaim malicia nō exer cet. ⁊ Lactantius in.5.li. diuinarum insti. Nō enim minꝰ malū ē referre iniuriā: q̃ꝫ inferre. Nā vn̄ certamina inter hōies cōtētōesq̃ꝫ nascūt̄: nisi ꝙ improbitati opposita in patiētia ma gnas sepe cōcitat tēpestates: ꝙ si pa tientiam que ꝟtute nil melius: nil in homine dignius inuenire potest: in ꝓbitate opposueris extinguet̄ ꝓtinꝰ tanq̃ꝫ igit̄ aquā supfuderis. ¶Sin āt ꝓuocatrix illa impatientia: improbi tatem sibi cōparem nacta est tātum excitabilius incēdiū vt id nō flumen aliq̃d: sed cruoris extinguat effusio. Magna itaq̃ꝫ patiētie ratio est: quā sapiens auget bono viro: vt.n. nihil maloꝝ fiat hec sola efficit: que si dēt̄ omnibus: nullum scelus: nulla fraus in rebus humanis erit. Spectat vtiq̃ꝫ ad magnanimitatē q̃d nōnulli ascri bunt ad vtilitatem.s. ferre patienter ⁊ equo animo ꝟba cōtumeliosa: cōn̄ quos est dictū Senece li. de clemētia vbi inq̄t. Magni animi ꝓprium est iniurias atq̃ꝫ offensiōes spernere. et idem in li. de ꝓuidētia. Marcet sine aduersario virtus: tunc apparet q̃ꝫta sit: q̃ꝫtūcūq̃ꝫ polleat: cum quid possit patientia ostendit. ⁊ Sapiēs ꝓuer.

16.c. Melior est patiens viro forti: et q̄ dn̄at̄ animo suo: expugnatore vr bium. Ex hoc laudat̄ patientia ma gnoꝝ viroꝝ atq̃ꝫ potētū: q̄ patiētes fuerunt ad ferēdū iniurias. Scribit nāq̃ꝫ Seneca de Anthigono Rege ꝙ cum audisset quosdā: qui cū non videbāt de se male loquētes: accessit ad eos: ⁊ dixit. Nunc male dixistis Anthigono: cuius occasione in has miserias incidistis. Modo autē bn̄ optate ei: q̄ vos ex hac voragine edu xit: nec amplius eis dixit. Dicit̄ etiā in Policrato. ꝙ Arisippus cuidā ma ledicēti sibi: philosophꝰ patiēs rn̄dit. Tu lingue tue: ⁊ ego auriū mearum dn̄s sum: ⁊ ibidem narrat̄ ꝙ Seno phon philosophꝰ de se maledicenti rn̄dit. Tu didicisti male dicere. ego male dicta cōtēnere. Ibidem habet̄ de Octauiano: ꝙ cū eidē descendēti Rome ꝑ sacrā viā: despatꝰ quidam diceret. O tirāne. rn̄dit. Si essem. n̄ diceres: nec āplius de ꝟbis eiꝰ cura uit. Infert̄ adhuc ibidē ꝙ simillimus q̄dā adolescens Octauiano vrbē in trauit: quē Augustus ad se adductū interrogauit. Dic mihi adolescens: fuit nūq̃ꝫ mater tua Rome. negauit ille: nec cōtentus adiecit: ẜ pat̄ meus Ioci itaq̃ꝫ asperitate vrbana noticiā omniū ⁊ familiaritatē sibi ɔciliauit. Ibidē adhuc fert̄ illō q̃d scribit aug 4.li. de ci. dei. de magno Alexādro: q̄ cū rephēderet piratā quēdā dicēs Cur mare hēs infestum. Ille libera voce respōdit. Quid tibi: vt tu orbē terrarū. Sed quia id ego vno naui gio facio: latro vocor: q̄a tu magna classe diceris Imperator. Si solus et

captus sit Alexāder. latro erit. et multa alia cōtra Alexādrū ꝓtulit animose. Miratus Alexander cōstātiam hoīs honorauit eū. iussitqꝫ ꝯscribi militie. Similiter narrat ibi ꝙ Antigonus pedagogus citharā Alexādri magni fregit abiecitqꝫ dicens: etati tue iam regnare conuenit: vt ea que in corpe regis voluptatē luxurie dant domineris: qđ ille patientissime tulit. qbus exemplis apparet: non vile esse: neqꝫ vituperabile: imo magnificū egregiū atqꝫ decoꝝ illatas iniurias despicere Secūdo debet homo esse patiens in tēporaliū bonoꝝ ꝑditione: vt nō sb ruat animus: neqꝫ desperet: si qñ hec fortune bona: vt honor dignitas potentia diuitie et similia diminuant. Propterea laudat Anaxagoras: q nō ē cōtristatus: qñ in patriā rediēs possessiōes suas desertas et dissipatas inuenit: et Bias priēcus letāter rñdit his q eū interrogarūt: qđ secū ferebat: cū fugiebat de patria: quē inuaserāt hostes. Omnia mea mecū porto. de qbus mēsionē feci in sermōe de auaricia: siue de cōtēptu diuitiaꝝ.

Tertio dꝫ esse hō patiēs in suorū caroꝝ seu ꝓpinquoꝝ amissiōe. Naꝫ sūt multi q ꝓpt mortē suoꝝ nullum hñt modū: indignāt deo: et seipos cōmittūt cōsumēdos dolori. Pro qbus dic Seneca đ cōsolatōe ad Paulinū Quid tā humile ac muliebre ē: qꝫ cōsumēdū se dolori cōmittere. Nos āt nō interdicimus eis: qn ꝓ suis mortuis qdā pietate ducti doleāt et lacrimēt Fleuit Joseph sup patre suo mortuo. vt dicit Genes l.c. Et Abraā fleuit sup Sarra mortua: post. 126. annos vite sue. Gene. 23. c. Fleuerūt et pñs antiqui ꝓ morte suoꝝ. Et xps lachrimatus ē: cuꝫ lachrimātē vidit Magdalenā ꝓ fratre mortuo. Jo. xi. cap. Et Uirgo beata doluit et fleuit in morte xpi. Dānamus supabūdātiā doloris: que videt quādā desperatiōeꝫ ꝓtendere. Quapropter Paulus scđe ad Thesalonicenses. 4. c. ait. Nō contristemini sicut et ceteri: qui spem nō habent. Et. 13. q. 2. c. vbicūqꝫ hec āt et. c. habēt. et. c. Qui diuina vocatōe Cōfirmat qđ dicimus. Hinc hieronymus ad Tyrasiū ait. Caritatis tue scripta ꝑcepi. Jn qbus animū tuū dolore cōmotum de filie dormitiōe cognoui. Nō aliud in te admiratus sū: qꝫ chri stiani pectoris abs te ꝟtutē ablataꝫ fuisse: stupeo murū fidei penetratuꝫ vulneribus orbitatis queꝫ sopire debuerat spes resurrectōis: et regni celestis: resurgere credimus mortuos nostros et plangimus. Quid facerem⁹ si mori tantum ꝑciperet deus: volūtas eius vtiqꝫ sola sufficeret ad solaciū cui nullum iubemini affectū ꝓponē. hec ille. Propterea Ualerius maximus libro. 5. Rica de pentibus q obitū filioꝝ forti animo tulerunt. Laudat Anaxagoram: qui audita morte filij respōdit nūcio: nihil inexpectatū: aut nouū nuncias. Ego enim illū ex me natum mortaleꝫ esse sciebā: et scio neminem mori solere: q nō vixerit: nec aliquē viuere q moriturus nō sit.

Quarto debꝫ vnusqsqꝫ esse patiēs in corporis flagellatiōe: cum corpus egritudinibus et infirmitatibus aggrauat. sicut đ beato Frācisco legimus. đ quo dicit dñs Boñ. in legēda magna

Cum duris corpis ágeret dolorib⁹:
illas suas angustias nō penarū esse
censebat nomine:sed sororꝝ:dū autē
semel grauius solito dolorꝝ vrgeret
aculeis:quidā frater simplex dixit ad
eum. frater ora dn̄m: vt miti⁹ tecū
agat. Manuȝ enim suā plus debito
super te grauare videt. Quo audito
vir sanctus cuȝ eiulatu exclamās ait.
Nisi noscerē in te simplicē puritateȝ
tuā ex nunc abhorrerē consortiū:qui
ausus fueris circa me diuina iudicia
rep̄hensibilia iudicare. Et licȝ totus
esset attritus: grauis ꝓlixitate lan-
guoris:ꝓiciens se in terram ossa de
bilia duro casu collisit:⁊ deosculans
humuȝ:gratias inquit:tibi ago dn̄e
deus:de omnib⁹ his dolorib⁹ meis
teq̄ȝ mi dn̄e rogo:vt centuplū si tibi
placuerit addas: cuȝ tue sancte volū
tatis adimpletio sit mihi consolatio
semper plena.

¶ Quinto dȝ esse vnusq̄sq̄ȝ patiēs
in volūtaria opatōe:in ieiunijs: orōi
b⁹:vigilijs:⁊ disciplinis:alijsq̄ȝ opib⁹
ꝩtuosis:cuȝ p̄miū illorꝝ sit etna vita
In omnibus autē vnusq̄sq̄ȝ memor
esse debȝ illius patiētissimi Job:qui
in omni aduersitate sua: in damno
rerꝝ:siue in morte repentina filiorūȝ:
siue in plagis ⁊ vulneribus corporis
sui solitus erat dicere:dn̄s dedit:dn̄s
abstulit:sicut dn̄o placuit:ita factum
est:sit nomen dn̄i bn̄dictū .

¶ Or quinq̄ȝ sūt regule ad acq̄rēdā
patientiam. ¶ Cap. tertiū.

Tertia cōsideratio est de patiē
tie acq̄sitōe:in qua dicēdū est
quo patiētia pōt acq̄ri. et ad hec no
tāde sunt quinq̄ȝ regule.

¶ Prima dicit recogitatio.
¶ Secūda melioratio.
¶ Tertia premiatio.
¶ Quarta auxiliatio.
¶ Quinta exemplatio.

¶ Prima regula dicit recogitatio.
¶ Quādocūq̄ȝ enim q̄s sentit aduersa
multa imminere sibi recogitare debȝ
peccata que cōmisit:⁊ dicere illō Mi
chee.8.c. Irā dn̄i portabo:quoniam
peccaui ei. Sic faciebāt frēs Joseph
qn̄ venerūt in Egyptū: ⁊ Joseph lo
quebat cū eis:⁊ ipsi nō cognoscebāt
eū:⁊ dicebat: frater vester vn⁹ liget
in carcē:vos aūt abite:⁊ frēm vestꝝ
minimū ad me adducite. At illi lin
gua hebrea credentes non intelligi
ab Joseph:dicebāt adinuicē.merito
hec patimur: q̄a peccauim⁹ in fratrē
nostrū: vidētes āgustiā aie illi⁹ cum
dep̄caret nos:⁊ nō audiuim⁹. Idcir
co venit sup̄ nos ista tribulatio.

¶ Scd̄a regl̄a dr̄ melioratio.qn̄cūȝ
q̄s tribulatōib⁹ quatit:vt patiēs fiat
cōsidēt ꝙ de⁹ in hac vita sepi⁹ vexat
quos amat:⁊ oia in meli⁹ interp̄tet
vn̄ Job.5.c°.dr̄. Beat⁹ hō q̄ corripit
a dn̄o. Increpatōeȝ ꝗ eius ne repro
bes. Et sapiēs ecclesiast.z.disciplinā
dn̄i ne abicias:nec deficias cū ab eo
corriperis . Quē.n.diligit dn̄s corri
pit:⁊ q̄si pater in filio cōplacet sibi.
Solet enim tribulatio satis ꝓdesse
anime:ad illuminādūȝ eam: atq̄ȝ ad
supandas mundi ⁊ carnis blādicias
vn̄ Lactantius in.z.libro diuinarūȝ
institutionū ait. Tum maxime deus
ex memoria hominum elabitur: cūȝ
beneficio eius fruentis honorem di
uine indulgentie dare debent.

Ut vo si qua necessitas quis p̄sserit: tūc domini recordant̄: si belli terror infremuit: si morborum pestifera vis incumbit: si alimenta frugib⁹ longa siccitas denegauit. Si seua tēpestas: si grando ingruit: ad deū confugit̄: a deo petit̄ auxiliū: deus vt subueniat orat̄. Si quis in mari vento seuiēte iactatur: hūc inuocat. Si q̄s aliqua vi affligat̄: hūc potius implorat. Si q̄s ad extremā mēdicādi necessitatē deductus victum precibus exposcit: hūc solū obtestat̄: p eius diuinū atq vnicū nomē: hominum sibi misericordiam querit. Hec ille. Et Hierony. Tribulatōis vtilitatem per exemplū quoddā explicat in epistola ad rusticum monachū dicēs. Grecus adolescens erat in cenobio: qui nulla abstinentia: nulla opis magnitudine flāmā poterat carnis extinguere: hūc piclitātem pater monasterij hac arte preseruauit: impat cuidā viro graui vt iurgijs atq cōuicijs insectaret̄ hominem et post irrogatas cōtumelias p̄mus veniret ad querimonias: vocati testes: p eo loquebant̄: qui contumeliam fecerat: solus pater monasterij defensionem suam callide opponere studuit. ne abūdantiore tristicia absorberetur frater. Quid plura: ita annus deductus est: quo expleto interrogatus adolescens sup pristinis cogitatiōib⁹: ita adhuc moleste sustineret pape inquit. Mihi viuere non licet: et fornicari libet.

¶ Tertia regula ad acq̄rendā patiētiam dicit̄ Premiatio. Quādocūq q̄s deficere videret animū in tribulatione: aut in laboribus p̄pter deum susceptis: statim sublevari debet ad illā mercedem vberrimam et copiosam: que repromittit̄ nobis in celis: de q̄ christus dicebat Mat. 5. Beati estis cum maledixerint vobis homines: et psecuti fuerint vos: et dixerint oē malum aduersum vos: mentientes p̄pt̄ me: gaudete: et exultate. quoniā merces vestra copiosa est in celis. Sic Stephan⁹ cū esset inter eos: q̄ persequebant̄ ipsum: intendens in celum vidit gloriam dei.

¶ Quarta regula dicit̄ auxiliatio. Quādocūq aliq̄s p̄mit̄ multis āgustijs: sciat deū astare sibi: vt ei succurrat: vel vt patiētiā tribuat: dūmodo ipse auxiliū ei⁹ postulet. Ideo dauid in psal. 36. ait. Iuxta est dn̄s his q̄ tribulato sunt corde. Est de hoc exēplum Magni Antonij: qui cum post multa etiā verbera: que a demonib⁹ fuerat passus. vidisset in splendore quodam mirabili dn̄m Jhesū xp̄m dixit ad eū. vbi eras bone Jhesu. vbi eras. quare a p̄ncipio nō fuisti vt me iuuares: et vulnera mea sanares. cui dn̄s. Antoni hic eram. et meo auxilio certamen superasti. Amodo autem quia viriliter dimicasti. in toto orbe faciam te nominari.

¶ Quinta regula ad acq̄rēdam patientiā dicit̄ Exēplatio. quādo aliq̄s cupit habere patiētiā vltimū est remediū intuēri sāctorū exēpla: et potissimū dn̄i nostri ihesu xp̄i. De quo Petrus p̄ma epistola. c. p̄mo dicit. Christus passus est pro nobis. nobis exēplum relinquens. Et Paulus ad hebreos duodecimo ait. ¶ Recogitate eum. qui sustinuit talem a peccatoribus.

aduersus semetipsum cõtradictionẽ. Non vt fatigemini animis vestris deficientes. Que nam patiẽtie exempla non inueniunt in christo. Uide illum o anima in cruce nudatum. Uide ⁊ cõtemplare diligenter: si te grauatam sentis infirmitate corporis Audi illum dicentem tibi. Et ego ꝓ tua salute a planta pedis vsqꝫ ad verticem totus sum vulneratus. Si dixeris ei: heu iniuste accusor: inique criminor ab emulis meis: respondebit tibi. Et ego qui deus sum factus hõ iustus sanctus pius sapiens mũdus ⁊ impollutus vocor: Samaritanus seductor malefactor blassfem⁹ ⁊ velut ꝑditissimus reus: in medio latronũ crucifigor. Si conquesta fueris de paupertate. Et ille clamabit. O aia mea sustine patiẽter q̃a ⁊ ego amore tui in tanta sum paupertate constitutus: vt non habeã vbi caput reclinẽ in cruce. sitiui: at aque mihi guttula denegatur. Et tandeꝫ nihil inueniri põt: in quo nos patiamur ꝓ amore crucifixi: quin magis in illo patiatur ipse ꝓ amore nostro. propterea aug. in libro de conflictu vitiorum ait. Si passio redemptoris ad memoriaꝫ reuocatur: nihil tam durum est: q̃d nõ equo animo tolleretur. Parua eniꝫ tolleramus: si recordemur quid biberit ad patibulum: qui nos inuitat ad celum. Ille enim opprobria irrisiões contumelias: alapas: sputa: flagella: coronam spineam crucẽqꝫ sustinuit: ⁊ nos miseri ad nostram confusiõeꝫ vno sermone fatigamur: vno verbo deicimur. hec ille. Quare ꝓcurem⁹ feruenter: vt acquiramus patientiaꝫ per quam deus largietur nobis gratiam: ⁊ in futuro sempiternã gloriaꝫ in qua est bñdictus per eterna secu lorum secula. Amen.

¶ Sermones Clarissimi in sacra theologia Magistri Fratris Roberti Caratzuli de Litio ordinis minorum. De timore iudiciorum dei: impssi in Ciuitate Uenetiaꝫ impensis Johannis de Colonia ac Johannis Manthen de gherretzem. Anno. M°. cccclxxv.

De morte Rica.

Morte morieris Gen̄.2°. Exi
stimaui sepe numero nihil
tam vtile anime rōnali esse
posse ad fugā vicioꝝ ꝗ̄ frequēs me-
moria mortis: ꝓpterea sapi. Eccl. 7°
In omnib⁹ opibus tuis memorare
nouissima tua: ⁊ in eternū nō pecca-
bis. Et hiero. ad Paulinuz. Facile
cōtēnit omnia ꝗ̄ semꝑ cogitat se mo
rituꝝ. Et idem ad Ciprianum dicit.
Qui.n. quotidie recordat̄ se esse mo
rituꝝ cōtēnit p̄ntia: ⁊ ad futura festi
nat. Et idem ad heliodorū de vita
Vespesiani. Platonis sententia est
omniū sapiētiū vitā meditatōez esse
mortis. Sene. ad Lucillū ait. Nihil
tam eque tibi ꝓderit ad cōtēꝑantiā
omniū reꝝ ꝗ̄ frequēs cogitatio: bre
uis h⁹ incerti itineris. et idē ad eūdē
in epistola ait. Molestuz est iniquis
mortem ante oculos hēre. Ista tam
seni ꝗ̄ iuueni dz esse āte oculos. hec
ille. Cū igit̄ mortis memoria sit tāte
vtilitatis idcirco in presenti sermone
de ipsa morte tria sunt cōtemplāda
misteria.

Primū de sua ferocitate.
2m de sua dubietate.
3m de sua crudelitate.

Primū est de mortis ferocitate circa
qđ nota triplicē ferocitatē.

Prima ferocitas con̄ p̄mos hōies.
2a contra peccantes.
3a cōtra totū mūdum.

Prima ferocitas dicit̄ cōtra p̄mos
hōies quos ipsa interremit ⁊ ꝓstra-
uit. Nā a p̄ncipio cōditiōis humane
in statu inocētie erāt homines imu-
nes a lege mortis. vn̄ Aug. in. 12. li°.
de ci. dei. ait fatēdū est p̄mos hōies
ita fuisse institutos: vt si nūquaz pec
cassent: nūꝗ̄ genus mortis expirēt.
Sz eosdem p̄mos ꝑentes ita fuisse
morte institutos: vt quicqd de eorū
stirpe fuisset exortū eadē pena tenēt
obnoxiū: pro magnitudine ꝗ̄ppe cul
pe illius. Nām dānatio mutauit in
peius: vt qđ penaliter p̄cessit in peccā
tibus hōibus p̄mis: naturalit̄ seq̄ret̄
in nascētibus ceteris. Itē in li. de ba
ptismo ꝑuuloꝝ ait. Idē. fiebat ordo
iusticie: vt sicut anima dn̄o suo: Ita
corpus ei obediret. Hec ille. et Eccl.
15. Ante hominē vita ⁊ mors. Et in
eodē. c. Deus ab initio constituit ho
minē: ⁊ reliquit illuz in manu cōsilij
sui. Et Origenes suꝑ Leuiticū. 9. Si
hō ab initio elegisset vitam nūꝗ̄ hu
manū genus mortalē cōditōez tenēt
vn̄ deus ꝓpter peccatum dixit Ade.
Quia audisti vocē vxoris tue. Dico
tibi ꝗ̄a in sudore vultus tui: vesceris
pane tuo: donec reuertaris ad terrā:
qua sumptus es: quia puluis es ⁊ in
puluerē reuerteris. Gen̄. 3. ⁊ hec oia
ꝓpter peccatū. Heu ꝗ̄ grauis fuit illa
culpa: que impꝑio mortis oēs sbiecit.
Sz potissime p̄mos ꝑentes. Naz ꝑ
errorē inobedientie sue: mortē quaz
de⁹ nō fecerat sibi inuenerūt. Iuxta
illđ aug. in ꝓnostichon. dicētl. Vide
mortē nō a deo: ꝫ ꝑ errorē sñintus ve
nisse hōib⁹ in ꝑadiso deliciaꝝ positi
Cui etiā conuenit illud qđ scribitur
sapiētie. 2. li. Deus mortē non fecit:
sed impij manibus ꝓprijs accersierūt
eam. Sed circa hoc dubitari pōt. Qr
cū de⁹ dixerit Ade Gen̄. 2°. quacūꝗ̄
hora comederis: morte morieris. nō

tñ hͦ videt̃ ꝟuz: q̃a ñ illa die mortui ſunt. Ad hoc rñdet Nico. de lyra in expoſitõe ſup geñ. ꝙ illa ꝟba ſic hñt exponi. Morte morieris. i. moriendi neceſſitatẽ icurres: q̃a guſtato ligno ñ ſtatiꝫ mortuus ẽ: ſꝫ cepit ad mortẽ tẽdẽ. Et Aug. ſup Geñ. ſic ait. morte morieris. i. morti obligatus eris: vel mortis reatũ incurres. Uñ ⁊ in alio loco idẽ ait. Quãuis ãnos multos poſt vixerũt: illo tñ die mori ceꝑunt qua mõte legẽ: qua in ſeniũ nephas acceꝑunt. Data eſt ẽ̃ poteſtas morti eiciẽdi illos ꝓpter eoꝝ culpaꝫ Et q̃a neceſſaria erat hũani gñis multiplicatio: viuẽdi tẽpus in lõguꝫ ꝓceſſũ ẽ q̃ꝫtũ a morte deuictu ⁊ debellatũ ẽ ⁊ q̃d ꝓfuit illis lõga vita q̃bus non mors eſt ſbſecuta. Audiamuſ q̃d ſcriptura dicat Geñ. 5. vixit Adam.

Cãniſ: ⁊ genuit filiũ ad imaginẽ ⁊ ſimilitudinẽ ſuaꝫ: vocauitq̨ nomen eius Seth. Et facti ſũt oẽs dies Adam: poſtq̃ꝫ gẽuit Seth. 800. ãni. gẽuitq̨ filios ⁊ filias. ⁊ factũ ẽ oẽ tꝑs: q̃d vixit adã. 930. ãnis. ⁊ mortuus ẽ. vixit Seth. 105. ãniſ: poſtq̃ꝫ genuit hõnas 90. ãnis: ⁊ genuit Chainaꝫ: pꝰ cuius ortũ vixit. 85. ãnis: ⁊ genuit filios et filias: ⁊ facti ſũt omnes dies eiꝰ 905 ãnis: ⁊ mortuus eſt: vixitq̨ Chainã 70. ãnis: ⁊ genuit Malael: Et vixit Chainã poſtq̃ꝫ genuit Malael. 804. ãnis: ⁊ genuit filios ⁊ filias: ⁊ ſic de omnibꝰ aliĳ a p̃mo vſq̨ ad finẽ incipiẽtibus. Si ꝟo aliq̃s incredulꝰ dubitarꝫ quõ fuẽit illõ poſſibile vt vita illoꝝ ſic ꝓtrahẽt̃ in longũ. Rñderi põt ſꝫ Nic. de lyra: hoc fuiſſe pl'ibꝰ de cauſis. p̃mo bõitatis cõditõis vel cõplexiõis p̃moꝝ ꝑẽtũ fuerũt eniꝫ a deo imediate formati: ⁊ ꝑ ꝯñs fuert̃ optime cõpoſitiõis: ⁊ ſic ad lõgioreꝫ vitã diſpoſiti. et illa bõitas ꝯplexiõis magꝭ venit ad hõies ꝓpinquos illis tꝑibus q̃ꝫ ad remotos tẽporis. 2ª rõ ẽ mõ viuendi: q̃a tẽꝑate viuebãt. 3ª rõ bõitatiſ nutrimẽti: q̃a ãte diluuiũ naſcentia terre erãt meliora: poſtea q̃a inũdatio diluuĳ fuit ꝓ maiori ꝑte ex aquis occeani. Aque aũt ſalſe inducũt ſterilitatẽ ⁊ reddũt terre naſcẽtia peiora: ex q̃bꝰ abbreuiat̃ vita hõiſ. 4ª rõ eſt ex ſciẽtia Ade: q̃a formatꝰ fuit ad ꝑfectõeꝫ ſcientie: ⁊ ideo cognouit ꝟtuteſ herbaꝝ fructuũ ⁊ lapidũ que faciũt ad cõſeruãdã ſanitatẽ: ⁊ vitaꝫ ꝓlongãdã. 5ª rõ eſt ex diſpoſitõe diuina hoc ordinãte: vt ꝑ lõguꝫ tẽpus cito multiplicaret̃ hũanũ genus: hͦ Nico. de lyra: qm̃ igit̃ p̃mi hõies tã diu ſuꝑuixerũt ſcientia p̃dicti fortitudine corꝑis bñ diſpoſiti: ñ potuerũt tñ mortis ferocitatẽ repellẽ. cõtinuit illos ⁊ om̃s mortui ſunt: ꝙ vtiq̨ nobis in exẽplũ eſſe poſſet: vt vite huiꝰ erũnã cognoſcamꝰ: hoc ẽ q̃d hiero. ad heliodoꝝ de vita Nepotiani ait. Debemꝰ ⁊ noſ aio p̃meditari q̃d aliq̃ñ facturi ſumꝰ ⁊ q̃d volumꝰ lõgius abeſſe nõ põt. Nã ſi noningẽtoſ excederemus ãnos: velut ãte diluuiũ viuebat genꝰ hũanũ. Et Mathuſaleꝫ nobis tꝑa donaret: tñ nihil eſſꝫ p̃terita longitudo: que eſſe deſiſtet: vt enim inter illũ q̃ vixit decẽ ãnis: ⁊ illum q̃ vixit mille: poſtq̃ꝫ idẽ finis vite aduenerit: ⁊ in recõſolabil' mortis neceſſitas trãſactuꝫ eſſe tãtũdem eſt: niſi ꝙ magꝭ ſenex honuſtius peccator falſe

ꝓficiſcerit. Optia queqꝫ dies miſeris mortalibꝰ eici. Prima fugit ſubeunte morbo triſtiſqꝫ ſenectꝰ. Et labor ⁊ di rit rapit indemētia mortis. ħ ille. que oia ſic dicta intelligas vt ſicut lōgi- tudo vite oīs illos ꝑmos viros nō excuſauerit morte: ſic nec breuitas vi te tue etiā dilatata ad multos ānos ꝗa morte morieris.

Scđa ferocitas mortis eſt contra peccatores. Nā ſepenumero ipos in uadit ſubito: et in breui morula abſor bit eos: ⁊ lꝫ multa acciderūt ꝑ nām que labilis ē: ⁊ vt plīmū hūane vite cōtraria: ꝯūtñ mortalitates ⁊ peſtilē tie adueniūt ſepe: ⁊ ſepiꝰ iudicio dei: in ꝗbꝰ nō ſine grādi terrore omnes aſpiciūt mortis dñiuꝫ. ⁊ ptātē: ⁊ ꝙ ħ ꝟa ſint ꝓbat ex teſtificatōe ſcriptura rū. et ꝑmo ſumi pōt illđ teſtimoniuꝫ Numeri. z. vbi narrat ꝙ cū populus Iſrahel eſſet in deſerto nō contētus cibo celeſti ſcꝫ māna qđ pluebat illis deꝰ de celo: deſiderāſ carneſ ⁊ piſces cucumeres ⁊ papaueres cepe ⁊ alea: dñs pluit coturnices in guſtus eorū ⁊ cū adhuc carnes eſſet in ore ipſorū ⁊ ecce furor dñi cōcitatꝰ in ꝑplm per cuſſit eū plaga magna. zm testimoꝫ hr̄ Numeri. 14°. Nā cū ꝑpls ille mur muraſſꝫ ꝯ̄ dñm: dixit dñs ad Moy ſen. Uſqꝫ quo detrahet mihi ꝑplꝰs ille quouſqꝫ nō credēt mihi in oibus ſignis ꝗ feci corā eis. Feriā ego peſti lētia eos atqꝫ cōſumā qđ factū fuiſſꝫ niſi Moyſes oraſſet ad dñm: vt di mitteret eis. 3m teſtimoꝫ fuit exodi 12. vbi narrat ꝙ nocte media ꝑcuſſit dñs Egyptū plaga magna: ⁊ interfe cit oēm ꝑmogenitū in terra egypti a ꝑmogenitis Pharaōis ꝗ ſedebat in ſolio vſqꝫ ad ꝑmogenitū captiue: ꝗ erat in carcē: ⁊ oēm ꝑmogenitum iumētoꝝ. ſurrexitqꝫ pharao in nocte ⁊ oēs ſui eiꝰ: oēſqꝫ Egyptij: et ortꝰ ē clamor magnꝰ: neqꝫ. n. erat domꝰ in qua nō iaceret mortuus. 4m teſtiꝫ eſt in Leuitico. 26. c. vbi dñs dicit. ſi nolueritis recipe diſciplinaꝫ: ⁊ ābula ueritis ex aduerſo: Ego qꝫ cōtra vos incedā: ⁊ ꝑcutiā vos ſepties ꝓpt̄ pec cata veſtra: inducāqꝫ ſuꝑ vos gladiū vltionis federis mei cūqꝫ fugieritꝭ in vrbes imittā peſtilētiā in medio vr̄i.

5m teſtiꝫ. i. c. ſcđi li. Re. ⁊ ſcđi ꝑalipo. vbi legitur ꝙ ꝑcuſſit dñs peſtilentia Iſrahel: vbi a Dauid vſqꝫ ad berſabe 10000. virorū mortui ſūt. 6m teſtiꝫ capit̄ ex cōi natōe quā fecit dñs per Eze. 5. Ira noſtra inꝗt ſuꝑ vniuerſū ꝑplꝫ eiꝰ: gladiꝰ foris: peſtis et fames intrinſecus: ꝗ in agro eſt morte mo riet̄: ⁊ ꝗ in ciuitate ſub peſtilentia ⁊ fa me cōſumabit̄. 7m teſtiꝫ capitur a Juſtiniano vt nō luxurient̄ coñ nām: vbi ait ꝓpt̄ illa duo. ſ. ꝓpt̄ blaſphemiā ⁊ pccm cōt̄ nām fames peſtilētie ⁊ terremotꝰ fiūt. Ideꝫ ſilit̄ in glo. 22. q. i. c. Flagicia. 8m teſtiꝫ ē in hiſtoria eccleſiaſtica: in ꝗ narrat̄ ꝙ Maximianꝰ Imꝑator ductꝰ dia bolico ſpū fecit cōponē carmina blaſ phemis plena ꝯ̄ ipm ihm xpm ⁊ ſā ctos: eaqꝫ ſcribi mādauit in tabulis. Juſſitqꝫ ꝑ ſinglas vrbes ⁊ villas et agros deferri: faciebatqꝫ ea cantare. Altiſſimꝰ āt tm̄ ſcelꝰ iultū remanere noluit: ſꝫ tāto rigorē i ꝑplꝫ blaſphemū peſtilētia miſit vt comedē° ⁊ bibēdo morte morerēt̄. Ipſe āt maximianꝰ

dolore graui ꝑcussus spūꝫ exaltauit
9ᵃ testiᵃ est in legēda sāctorū: et in
vita beati greg. in tractatu de letanijs
vbi refert ꝙ ꝓpt̃ comessatões ⁊ luxu
rias Romanoꝝ cōmotꝰ est deꝰ cōn
eos: pestilētiāꝗꝫ magnā in illos misit
quā anguines eā vocāt. s. La ango
nalia: seu a. n. fuit eo ꝙ hões in via
in mēsa in colloq̄o moriebātur sbito.
Itē cum aliq̄s sternutabat: exalabat
spm̄: ⁊ cū aliq̄s aliquē sternutātē au
diebat: statim accurrēs. dicebat: deus
te adiuuet. Vñ vsꝗꝫ nūc h̄ cōsuetudo
obſuat̃. Rursus cū aliq̄s velle se ob
scitare sētiebat cōtinue signū crucis
in os imp̄mē festinabat. Cū ḡ hec pe
stis Romaꝫ vastaret: beatꝰ Gregoꝰ
ꝓcessioneꝫ cuꝫ letanijs ꝑ ciuitatis cir
culū quodā pascali tp̄e fieri ordiauit
in q̄ imago beate v̄ginis: que adhuc
ē Rome in sācta Maria araceli: quā
beatꝰ Lucas pinxisse dr̃: āte ꝓcessiōꝫ
portare fec̃ reuerēt̃. et ecce tota aeris
infectio imagini sancte cedebat: ac si
imaginē ipsā fugerēt: ⁊ ipsā ferre nō
possent: sicꝗꝫ pꝰ imaginē mira sereni
tas: ⁊ aeris puritas remanebat. tūc
in aere iuxta imaginē audite sunt vo
ces angeloꝝ cātātiū ⁊ dicentiū. Re
gina celi letare ⁊c̃. Statim beatus
Grego. adiunxit. Ora ꝓ nobis deuꝫ
alleluia. Tūc beatus Grego. vidit su
pra castrū Vicētij angelū dñi q̄ gla
diū cruētatū detēgēs in vaginā ꝯuer
tebat: Ex quo intellexit ꝙ pestis illa
cessaret: sicut factū est. vñ castrū illō
vocatū ē postea castrū sācti Angeli.
ex hoc igit̃ pꝫ ꝙ ꝓpt̃ peccata hōinuꝫ
deꝰ puniuit eos morte. Q̄ō vtiꝗꝫ fa
ctū cōspicimꝰ tp̄ibꝰ istis: in q̄bus ad

tātā demētiā venerūt ꝓp̄li ꝙ credūt
hꝰmōi pestilentiā venisse ꝓpt̃ bona
opa. O hūana dementia: nūq̄d sunt
falsa tot exēpla scripturaruꝫ: vt velit
deus oppugnare hūanuꝫ genꝰ absꝗꝫ
culpa: q̄nimo vt dixi: ⁊ iteꝝ dicam:
mors illa pestilētialis est ensis diuie
iustitie quo transfodiūt̃ viscera ini
quoꝝ: q̄ volūt aliq̄n mūdū ꝑire. De
iustis aūt et si ipsi ꝑcutiāt̃ nō obstat
q̄ō dicit ps̄. Preciosa in ꝯspectu dñi:
mors sanctoꝝ eiꝰ.

❡ Tertia ferocitas mortis dr̃ cont̃
totū mūdū. Nā de ipa ⁊ de eiꝰ potē
tia scripture multe loquūt̃. vñ 2° li°
Re. 14. c. Oēs morimur: et q̄si aqua
labimur sup terrā: que v̄ba nōnt̃. iꝫ
q. c. in ecclesia. et ps̄. Quis ē q̄ viuet
⁊ nō videbit mortē. Eccl. 5. Oia que
de terra sunt: in terram reuertēt̃. Et
Seneca ad Luciluꝫ. Eam ibis quo
om̄s eunt quid tibi noui est ad hanc
legē natꝰ es: hoc pr̄i meo accidit: h°
matri: h° maioribꝰ: h° oibus ante te
hiero. ad heliodoꝝ sic ait. Serses ille
potētissimꝰ q̄ sbuertit mōtes ꝓstra
uit maria: cū de sblimi loco infinitaꝫ
hominū multitudinē ⁊ inumerabilē
vidissꝫ exercitū fleuisse dr̃ eo ꝙ post
cētū ānos nullꝰ eoꝝ quos cernebat
sbuicturꝰ esset. o si possemꝰ in talem
ascēdē speculā: de qua vniuersā terꝫ
sb nr̄is pedibꝰ cerneremꝰ: iā tibi ostē
derem totius mūdi ruinā gentes in
bello ruentes gētibus regna collisa
alios torqueri. alios necari. alios ab
sorbi a fluctibꝰ. alios ad ſuitutē trahi
hic nuptias. hic plāctuꝫ. illos nasci. il
los mori. Alios affluē diuitijs. alios
mēdicare. ⁊ nō solū Sersis exercituꝫ

ꝫ totius mūdi hōies: q̄ nūc viuūt in spacio breui tibi ostēderē morituros Uincit sermo tali rex magnitudine ⁊ minus est oē qd̄ dicit. Redeamus ḡ ad nos: ⁊ quasi e celo descendētes paulisper nostra videamus. Sētis ne obsecro te qñ infans: qñ puer: qñ se nex factus sis. cotidie morimur: coti die cōmutamur: ⁊ tñ eternos nos esse credimus. hec ille. Quid igit est ho minū vita: nisi qdā cursus ad mortē O hūana miseria: qd verius vnicuiqꝫ dici pōt ꝙ morte morieris. hinc Job iz. c. Iz homo natus de muliē breui. v. tēpore reple. multis miserijs. de hoc Sene. ad Lucillū. Cotidie morimur cotidie diminuit aliqua ps uite ⁊ tē ꝙ dū crescimus vita decrescit: infātiā amisimus: demū puericiā: demū ado lescētiā vsqꝫ ad extremū qcqd trāsit tpis pijt. ⁊ iteꝝ ad eūdē dicit. Corpa nostra rapiūtur fluminū more qcqd vides cuꝫ tpe currit: nihil ex his que videmus manet. hec ille. Et Ouidius ait. Tēpora labūt tacitisqꝫ senescimus ānis. Et Aug. iz. de ci. dei. Ex quo. n. i illo corpe morituro esse cepit: nūqꝫ in eo nō agit vt mors nō veniat. hoc enim agit eius mutabilitas toto tpe vite hus. si tñ vita dicēda ē: vt veniat in mortē. Nemo qppe est q nō ei post ānū sit ꝙ ante ānū fuit: ⁊ cras ꝙ ho die: et hodie ꝙ heri: et paulopost ꝙ nūc: ⁊ nūc ꝙ paulo āte propinquior. qm̄ qcqd tpis viuit d̄ spacio viuēdi dimittit. ⁊ cotidie fit minus. minusqꝫ prestat. vt oio nihil sit aliquid tpis vite hus ꝙ cursus ad morteꝫ. ⁊ in fine hus. Qui vsqꝫ ad mortē pducit ora spa cia tpis agit nō lentius pgit: ꝫ plus itineris cōficit. hec ille. Omnibus ḡ breuis est vita. mors aūt vicina. Un̄ Sapi. in Eccl. 14. c. Memor esto qm̄ mors nō tardat. Vba illa multū pon derāda sunt. s. mors nō tardat. ḡ est in ianuis. mors nō tardat ergo time amus. mors nō tardat ergo bñfacia mus. O dilectores mūdi. o terrenoꝝ amatores. mors nō tardat. O pecca tores. mors nō tardat. Agite pñiam vt vos non inueniat dormientes. o duꝝ vbū. o vissimū vbū. mors non tardat. hoc vtiqꝫ oms desiderare de berēt. qa vtilis est cōt timorē supbie. ⁊ ēt patē pōt exo valde nōndo. Naꝫ legit in legēda sanctoꝝ in vita Bar laā quam scripsit Johes damascenus ꝙ rex quidā fuit in India xpianoꝝ valde psecutor. qui filiū suū nomine Josaphat in palacio quodā includi: ⁊ educari fecit. Timens ne xpianus efficeret: qui ad etatē adultam pue niēs admirās cur pater eū sic iclusissꝫ vni ex seruis suis dixit se ppter hoc in magā eē mesticia. qd pater audiēs et dolēs equos idoneos sibi pari fecit choros plaudētes añ eū mittens ne aliqd fedū sibi occurreret phibuit. p dicto igit iuueni taliter pcedēte qdā vice vnus leprosus et vnus cecus sibi obuiauerūt. quos ille vidēs ⁊ stupēs qd sint ⁊ quō sic essent inqsiuit. Tūc ministri etiā dixerūt passiōes ille sūt que hōibus accidūt. Ille auteꝫ dixit omnibus hōibus. Hec ne contingere solet. Negantibus aūt illis Rndit. nō sunt igit qui hoc pati debeant. nisi indifferēter veniat ⁊ Rndit. Quis ho minū futura scire potest. valde ergo anxius esse cepit p incōsuetudie rex

Alia autē vice quēdā senē valde rugatā hñtē faciē: ⁊ dorsū incuruatū: ⁊ cadētib⁹ dētib⁹ balbuciētē loquēdo inuenit. stupefact⁹ autez cepit valde dicere visionis miraculum. Et cum dixisset se senescere: et mori in multa desolatōe positus nō āplius poterat cōsolari: nec mirū est: q̄a nihil morte horribili⁹ esse pōt. Ipsa est. n. que tā tos viros suscepit ď mūdo: nulla potentia sibi resistere potuit: nec potest nec potēit: nec dignitas: nec magnificētia: nec facūdia. O mors deuoratrix omniū q̄d dicā. Audite obsecro O infelices mortales: nā si ipsa viderit aliquē cū multa familia ac comitiua magna: nū q̄d fugiet ab eo: minime oēs ad mortē tēdim⁹. oms morimur: oēs ad mortē currim⁹: omnib⁹ mors est vicina. Nō pcit pulchris: n̄ potētibus: nō sciētibs. O insipiētes peccatores: respicite vbi sunt millia milliū qui fuerūt in mūdo oms mortui sūt. Adā pater nostri gñis hūani mortuus est. Eua vxor eius mortua ē. Gigātes q̄ fuerūt tpe Noe. illi viri famosi ⁊ aiosi q̄ edificauerūt turrim Babilonis: vbi sunt. oēs mortui sūt Bellus filius Nēbiloth Rex babylonie: quē q̄dā Saturnū esse existimāt q̄ intuit Asiā: postea in ea mortuus est. Frater ei⁹ minor q̄ regnauit post eū ⁊ asiā totā obtinuit: ac babyloniā rebellātē cepit: cū de turri babel. i. babilonie fuisset pcussus mortuus est. Reges Egypti scz sextl. sol blasinas amenophis: oēs mortui sūt. Reges Persaꝝ. Reges Atheniēsiū. Reges tortoseos: cramas āphiteon ethioni⁹ theseas menestrus demaphon: oms mortui sunt. Alexāder magn⁹: oēsq₃ eius barones oēs mortui sūt. reges Juda Josaphat Jorā Oziā Johatā Johas Zacharias Achaz manasses oēs mortui sunt. reges Troie. Rex Priamus Troylus Helenus Paris phebus Hector illi viri potētes: qui fuerunt in obsedione Troie Agamenon Menelaus Achiles Ulixes: et reliq̄ oēs mortui sť. Illa strenuissima dña Panthasilea regia Amazoniū puellaꝝ que venit in adiutoriū troie cū suis puellis. reges latinoꝝ. Saturnus qui vēit in Italia: vbi nūc roma est in syluis: inueniens hōies sicut bestie viuentes: mādu cātes glādes: et habitātes in criptis ⁊ casellis ⁊ frondib⁹ coopertis: docuitq₃ eos terreas domos edificare: laborare terras: vineas plātare: sicut hōies viuē ex his similib⁹ debent: ⁊ p his oib⁹ pnceps eorum denominatl. osť qui timens filiū suū cōstruxit ciuitatē saturninā dicit. n. H salem ede multis hōibus pbis romanoꝝ: quos oms mors ferocissima pstrauit. Heu mißa hūana vita: mors. n. deuorauit omnes hos Quid de romulo ⁊ remulo q̄ fuerūt frēs gemelli q̄ a lupa nutriti sunt: qui etiā romaz cōstruxerūt Theodosius Impator optimus xp̄ianoꝝ de quo Ambrosi⁹ fecit mirabiles laudes qui expulit Arianos Archadi⁹ honoci⁹ Karolus magn⁹ q̄ totā terrā sāctaz occupatā a sarracenis recupauit oriētis ⁊ occidētis. Federicus p̊mus qui mlta euertit: ⁊ multa alia fecit. tamē eūdo in sbsidiū terre sācte. in quodā flumine suffocatus est. Federicus 2⁹ armorū strenuus: linguarum perit⁹

luxuriosus cũ multis põtificibus habuit bellũ: precipue cũ gregorio mortuus est veneno. Rodulphus Albertus dux austrie Henricus 6⁹ per florentinos venenatus: ⁊ aliȷ̃ Imperatores romani cũ nobilibus ⁊ imperatoribus: ⁊ populo multo mortui sunt. Nõ potuerũt romani nec eorum reges aliqua via mũdi mortẽ euadere Ubi p̃mus Imperator Iulius Cesar. Octauianus. Tiberi⁹ Gaius. Nero. Claudius. Uespesianus. Titus. Domicianus. Adrianus. Teodosius. Cirillus magnus: omnes mortui sunt. Ubi sunt illi viri doctissimi atq̧ phi Ubi est Plato. vbi Aristoteles. vbi Socrates. vbi Pictagoras. vbi Demostenes. vbi Seneca. vbi tot poete vbi Homerus. vbi Menander. vbi Uirgilius. vbi Terentius. vbi Lucanus. vbi ouidius. vbi sunt oratores: ⁊ rectores. vbi Titusliui⁹. vbi Tulli⁹. vbi Doctores Medicine. Galienus Ipocras. vbi Auicẽna: aut aliȷ̃: nũq̃d medecina sanauit eos: aut eos liberauit a morte. vbi Imperatores. Ubi reges. vbi Principes. vbi Duces comites: barones: marchiones: regine Principisse: ⁊ mlťe alie dñe nobiles vbi tot Iuuenes ⁊ Iuuẽcule. vbi tot qui in hoc mundo floruerũt. o vita misera. o vita caduca. o vita labilis. o vita fallatrix. o vita vmbratica. oẽs mortui sunt: et reclusi sunt in monumentis ⁊ corrupti. hinc est bernard⁹ in libro meditationũ3. Dic mihi vbi sunt amatores mundi: qui quando pauca tempora nobiscum fuerũt vel manserunt: ex his nisi cineres ⁊ vermes. attende diligenter quid sũt q̃d fuerũt homines sicut tu comederũt ⁊ biberunt: riserũt duxerũt in bonis dies suos in puncto autẽ ad inferna descẽderũt. Hic caro eorũ vermibus illic autem aie eoꝝ ignib⁹ deputãť donec rursus in felici collegio colligati: sempiternis inuoluãť ignibus: qui socȷ̃ fuerunt in vitȷ̃s erũt ⁊ in penis. Una enim pena implicat quos vnus amor in crimine ligat. Quid ꝓfuit illis inanis gloria breuis leticia: mundi potentia: carnis voluptas false diuitie: magna familia. vbi risus vbi iocus: vbi saltus: vbi iactãtia. vbi arrogantia. vbi tanta leticia: q̃ta tristicia: post tantam voluptatem: tãta grauis miseria. De illa exultatiõe ceciderunt in magnam ruinam: et in magna tormenta. Q̃d illis accidit tibi quoq̧ accidere põt: quia homo es. hum⁹ de humo. lim⁹ d̃ limo. De terra es: ⁊ de terra eris: ⁊ in terram reuerteris. Quando ueniet dies ultima que s̃bito ueniet: et forsitã hodie erit hec ille. Colligim⁹ ergo ex dictis unũquẽq̧ mortem expectare debere nec confidendum est in hui⁹ uite breuitate: quia se nobis aliquãdo p̃bet cecaz ⁊ nõ uidentem. Deinde iaculo suo nos ferociter uulnerat. Uñ q̃dã Asculanus poeta uulgaris dicit.

Ⲥ Oyme speranza del core inimica.
Che fare el tempo cu3 le tue uedute.
Perche te monstri cosi dolce amica
hec ille. o Imperatores qui estis in h⁰ mundo. o reges. o p̃ncipes. o tyrãni

O duces. o barones. o Marchiones o Iuuenes. o senes. o diuites. o pauperes. o sani. o infirmi. O vos dico vobis: quia moriemini: benefacite quia hinc ad paucos ānos: etiā vos stabitis in sepulchro: ⁊ non poteritis resistere furori potentissime mortis ⁊ hic est finis p̄me ptis.

Secūdū misterium cōtemplāduz est de mortis dubietate. Timendum est vnicuiq₃ eo ꝙ mors certissima sit omnibus vniuersa: tamen multa sūt de ea dubia: que sunt valde picl'osa: de quibus tria p̄nt notari.

Primum est circa tempus.

2ᵐ circa locum.

3ᵐ circa modum.

Primū est circa tēpus: q̄a nullus est qui sciat: qn̄ sit moriturus. Ignorāt hoc vtiq₃ senes pueri infantes iuuenes adolescentes nec repit aliquis q̄ possit dicere qn̄ moriat: Nec in hoc cōfidere: ꝙ quousq₃ ad tale tempus morieẗ. Et his inq̄t Sapi. Eccl. 2. c°. Nescit homo finē suū: ſ sicut capiūẗ pisces hamo: ⁊ aues cōphēdūẗ laq̄o sic capienẗ iniqui tpe malo. hic intelligiẗ tempus malū ꝓ iniq̄s: dū diciẗ tēpus mortis: in quo artanẗ vie impioꝝ: qui equidez cum sibi longam vitam: quam volunt firmiter cōsiderare: ⁊ ponderare ꝓmittūt decipiūẗ Quanti enim laborauerūt ꝓ mūdo sperantes ibi recipere fructū laboruz suoꝝ: ⁊ pierūt ante rēpꝰ qd̄ sibi ꝓmiserāt. Quis pōt numeꝝ numerare. non esenacharis: ⁊ sui p̄aluē ⁊ obtinere. Iherl'm crediderūt: ⁊ de exercitu coꝝuz. 184. millia in vna nocte ab angelo sūt interrēpti. 4. Re. 19. c. Et sic cū illud spassent fuerunt decepti Quid de alijs dicam. Refert Aug. in li. de ci. dei. c. 22. Qr cum Reẋ Radulphus Gottoꝝ rex: cū maxima comitiua: iā in vrbe vicina ꝯstituti. Romanis ceruicibus innūerūt. vna die tāta celeritate vic̄tꝰ ē vt nec vno q̄dē Romanoꝝ nō dicā exfrito: ſ vulnerato multo āpliꝰ q̄₃ centū millia eius exercitus ꝓstrauerūt. atq₃ ipse mox captꝰ ⁊ pena debita vocatꝰ in bello inq̄s fuit h̄ strages ſbsecuta: sed nō sic de alijs q̄ mortis picula fugiunt. audias obsecro: qiua mors vbique pugnat: nō solū in bello: ſ in domo: in mensa in lecto: ⁊ vbicūq₃ locoruz. ꝓpterea Seneca ad Lucillū. d. Dis dies ⁊ ois hora qn̄ nō sumꝰ ⁊ aliqᵒ argumēto detēti: admonet fragilitatis oblitos: cū eterna meditantes: respicere cogat ad mortē: q̄d sibi illud p̄ncipiū redit. Querēs seue cōẗ Cornelū eq̄dē romanū splēdidissimū: et offensum nouera: ex tenui p̄ncipio seipso ꝓmouerat: ⁊ illi decliuis erat decursus ad ceẗa. Faciliꝰ. n. decrescit dignitas q̄₃ incipit: pecūia quā circa pauptatē plurimū amorē h₃: dum eẋ illa erectat hēt rescentio diuitijs: Ad q̄s ille due res ducerēt efficacissimeq₃ respōdi causa custodiēdi: quoꝝ alẗa locupletē facē potuisset: hic hō sūme fragilitatis n̄ minꝰ q̄₃ corpis diligēs cū tū ex cōsuetudine manē vidissz eū p totū diē amitto ḡuiẗ affecto: ⁊ siñ spe iacēti vsq₃ ad in noctē ascēdisset:

cū ilaris cenaſſet ḡui valitudinis p̄ci
pitis arreptꝰ anguſtia: virꝰ. cōpreſſis
artatꝰ faucibꝰ ſpūꝫ traxit i lucē. h ilie.
Tēporibꝰ āt iſtis mlta iuuenū turba
mortua ē ex peſte: que valde Italiaꝫ
noſtraꝫ occupauit: p̄cipue in ciuitate
Ferrarieſi in. 1464. mortui ſunt in
q̄tuor mēſibꝰ nouē millia hominū: ⁊
adeo ꝙ ciuitas vacua erat: ꝗa vt ait
Aſculanꝰ. Ogni creato ſe cōrūpe in
tēpo. Paſſono li acti humani come
fumi. Chi ne va tardo: ⁊ chi ne va
per tēpo. Et ideo clamo. vigilate. vi
gilate: ꝗa neſcitis diē neqꝫ horā mor
tis. O mortales fatui: ⁊ inſenſati: in
quo cōfiditis. o iuuenes ſtulti. Vigi
late: ꝗa ſpes ſepiſſime fallit. vñ Tul
lius in li. d̄ ſenectute ait. Fruſtra ſpe
rat adoleſcēs: ſe diu victuꝝ: ꝗd ſtultiꝰ
q̄ꝫ incertꝰ ꝓ certis hēre: qm̄ etiaꝫ illa
etas mlto plꝰes caſus q̄ꝫ ſenectꝰ. hꝫ fa
ciliꝰ. n. adoleſcētes in morbos icidūt
ḡuiꝰ egꝛtāt: triſtiꝰ curāt. h ille. ⁊ ſene
ca. Iuuenes mortē hñt a tgo. Senes
āt āte. O quot ſūt. o quot ſūt ꝗ mlta
diſponūt in tribꝰ vl in q̄tuor ānis ſe
facturos: ꝗ āte ānū moriūtur. Quot
edificāt domos: ⁊ in eis ñ habitant
quot plātāt vineas ⁊ vinū ñ bibent
quot lucrāt pecūias: ⁊ alij expēdunt
illas. quot cogitāt facē magna: ⁊ in
breui finē r̄dditurí corā ḡ deo cū do
lore maxio repñtabūt. o ifelix hūana
cōditio: oibus dicēdū eſt. vigilate. ꝗa
neſcitis diē neqꝫ horā mortis.

Zᵐ dubiū mortis ē circa locū. Ne
ſcit ēt mihi hō in qͦ loco mors ſit eū
leſura. vidimꝰ nāqꝫ viros varie mor
tuos magꝭ int āguſtias mortis re
putare ſolaciū: cū ꝗs in domo p̄etuꝫ
vel domeſticoꝝ in lectulo recubans
nāe debitū ſoluit: ſ; hō nullꝰ hoc fir
miter ⁊ certuꝫ tenē pōt: ⁊ huius rei.
Vidimꝰ tā lucida exᵃ ⁊ exp̄imēta vt
nō niſi flēdo putare ualeamꝰ hūanā
uitā: alios uidimꝰ ſuſpēſos in patibu
lo. alios cōbuſtos ⁊ confixos palo.
alios ſbmerſos in aqua. alios morte
ſbitanea extīnatos. alios trūcatis ca
pitibꝰ uitā finire. Alios in uarijs caſi
bꝰ ⁊ in uijs: ut ita dicā extremā clau
ſiſſe horā: ⁊ oēs tales fruſtrati ſūt a
uoto ſuo ꝗbꝰ aliud q̄ꝫ ſp̄abāt euenit.
Quid ḡ aliud faciemus niſi timere
exēplo alioꝝ. Vñ ꝗdā aiebat. Felix
quē faciūt aliēa p̄icula cautuꝫ. Fac ēt
tu illud. ꝙ Sene. ad Lucillū ſcribit.
Incertuꝫ eſt quo loco mors te expe
ctet tu itaqꝫ eaꝫ in omni loco ſpecta
bis. Et idem ad eūdem. Erras ſi in
nauigatione tantuꝫ exiſtimas ꝙ in
omni loco eque tenue interuallū eſt.
Non vbiqꝫ mors ſe prope oſtendit.
ubiqꝫ tamen prope eſt. hec ille. Et tñ
locus neſcitur ille dubius ergo locꝰ
mortis eſt omnibꝰ hōibꝰ mūdi.

Zᵐ dubium eſt de modo mortis
quia nullus ſcit quo modo bene uel
male. Et ſic nihil eſt neceſſarium.
Unicuiqꝫ q̄ꝫ bene mori. Ut autem
quis moriatur bene neceſſe eſt. ut
bene uiuat: quia uix de mille millibꝰ
male uiuentibus. Unus bene morit
Sic etiam de bene uiuentibus mille
millibus uix male moritur. unus ꝗa
Auguſtinus.

Impossibile est male viuere et bene mori: ⁊ econuerso. ¶ In agone quippe hoc timere deberent illi quibus vita est lubrica ⁊ dissoluta talibus nanque in extremo constituti. cum horroribus ac timore et tremore accedunt. Dic exemplum de illo domino qui tres amicos habebat: de quibus duos dilexit Tertium vero nunquam dilexit: cum autem a principe esset vocatus: ille timens ne aliquid mali vellet sibi inferri. iuit ad amicos: ⁊ dixit primo amico. amice dominus misit pro me: vt statim vadam ad eum: rogo te vt venias mecum: quia securior ero. Ille autem nolo: quia non possum: sufficit quod dum mecum stetisti fui amicus tuus: ⁊ tibi seruiui: nunc autem vadas nolo venire. ¶ 2^m autem minus quam primum diligebat: Et hic vadit ad eum: amice. dic vt supra in primo. ille vero rndit: ego nolo venire ad eum. tamen ego veniam vsque ad ianuam. et ibi te dimittam. 3^m vero minime dilexerat: tamen iuit ad eum: ⁊ dixit. amice ego nunquam te dilexi: tamen rogo quod digneris mecum venire apud principem quia misit pro me. ¶ Ille vero respondit doleo quod non me plus dilexeris: et plus precij feceris: tamen vadas quocunque volueris: ego sequar te. Non quod primus amicus sunt diuitie quas preposuit parentibus ⁊ amicis. Secundus amicus est vxor quam minus dilexit. illa vero respondit: Ego vsque ad sepulchrum te sociabo. Tertius amicus sunt virtutes quas nunquam apud se habuit nec dilexit tamen illas paucas quas dilexerit ipsum sequentur: amplia modo tuo. ¶ Io-

h inocentii. considerans ⁊ videns conditionem humanam labilem. d. Valete inquit amici mei: ⁊ pro me orate. iter enim extraneum pergo: quo nunquam ambulaui ad regionem longinquam: quam nunquam vidi: ⁊ ad seculum alterum animarum. Unde nullus reuersus est ad mansiones metuendas: vbi nullus mihi compatietur: ⁊ ad iudicium terribile vbi nescio quid mihi contingat. ecce quero adiutorium: ⁊ non est qui me eripiat: quero qui me in eas societ: ⁊ nullus mihi compatiatur. De his enim tribus loquitur Bernardus dicens. Certus o homo quia morieris: sed omnino incertus: vbi quomodo ⁊ quando. Ubi scilicet an ibi an alibi in terra vel in mari. quomodo an in statu penitentie an in statu culpe: morte subitanea vel naturali seu violenta. quando scilicet in hyeme vel in estate: in iuuentute: vel in senectute: hodie vel cras. O quam dura erit memoria pactionum malarum O peccatores excecati. O iniqui ⁊ scelerati. Audiatis quid dicit ille doctor vulgaris Petrarcha. Passono vostri triumphi ⁊ vostre pompe. Passono li stati: passono signorie. Ogni cosa mortale tempo interrumpe. Hec ille. Seruemus ergo regulam Pauli ad Galath. 6°. c°. Dum tempus habemus operemur bonum. Veniet namque nox scilicet mors: qua nemo poterit nec bonum nec male operari.

¶ Tertium contemplandum est de mortis crudelitate. Expoliat enim mors crudeliter mundi amatores: ⁊ ducit ipsos ad infernum tribus bonis.

Primum bonuȝ est gloria hꝰ mūdi
siue pōpa eius.

2ᵃ bonum est rerum temporalium
abundantia.

3ᵃ bonū est corpis voluptas.

Primū ergo bonum quo mors
spoliat amatores mūdi: est mūdana
gloria vel pompa: in q̄bus multi po
nunt spem suā: cū in extrema necessi
tate: vel in extrema hora laborāt isti
tales: pcipe possunt q̄ȝ v̄um sit illud
Jsaye. 40. c. Omnis caro fenū: ⁊ ois
gloria eius quasi flos agri: ⁊ siccatū
est fenū: ⁊ cecidit flos. Et Jacobꝰ. i. c
Exortus est sol cū ardore: et arefecit
fenū: ⁊ cecidit flos eius: ⁊ decor vultꝰ
eius deperijt. Quid enim portāt de
gloria sua p̄ncipes ⁊ barones: ⁊ alij
hꝰmodi p̄ncipatus hn̄tes. Quid de
honore quē eis homines inferebāt.
Quid de comitiua baronū. quid de
timore quē eis serui ⁊ s̄bditi hūerūt.
Omnia dereliquerūt. ⁊ in morte de
relinquūt. Jdcirco legit̄ de Alexan
dro magno: ꝙ cuȝ mortuus esset ve
nerūt. 7ᵃ ph̄i ad palaciū eiꝰ. ⁊ vnus
illoꝝ dixit. O Alexāder. heri dn̄aba
ris toti mūdo: ⁊ hodie mors tibi do
minat̄. 2ꝰ dixit. o Alexāder. heri nō
sufficiebat tibi totus mūdus: hodie
sufficiūt tibi due vlne terre. 3ꝰ dixit
o Alexander heri habebas comitiuā
dn̄oꝝ Regū p̄ncipū ⁊ ducum ⁊ fa
muloꝝ: ⁊ hodie solus iaces in sepul
chro. 4ꝰ dixit o Alexāder. heri voceȝ
tuā oēs timebāt. hodie te nullꝰ mor
tuū timet. 5ꝰ dixit o Alexander heri
vocē tuā omnes audiebāt: hodie mor
te deuictus iaces in sepulchro ⁊ non
vales loqui. 6ꝰ dixit o Alexander.
heri tot regna habebas in tua pote
state: hodie te tenet mors in sua po
testate. 7ꝰ dixit o alexander: heri co
medebas tot cibaria delicata: hodie
factus es esca v̄miium: ⁊ cibus. Ecce
ergo q̄ȝ crudelis ē mors: q̄ȝ dira: oēs
dominos qui fuerunt expoliauit: et
omnes qui sunt: ⁊ qui erunt spoli
abunt̄ vana gloria. Unde cōsiderās
hoc augu. dicit. O vita fallax ⁊ vm
bratica plena laqueis multis. Nunc
gaudeo sepe tristor. nunc vigeo sepe
infirmor. nunc viuo statim morior.
nūc felix appareo: statiȝ miser videor
nunc rideo statim fleo: sicq̄ȝ omnia
mutabilitati s̄biacēt. vt nihil vna ho
ra vno statu permaneat. hinc timor
hinc tremor. hinc fames. hinc sitis.
hinc calor. hinc frigꝰ. hinc labor. hic
dolor exuperat. Jmportuna inquit
mors mille modis homines cotidie
rapit. Hunc nāq̄ȝ febribus illū oppri
mit dolore. hunc cōsūpsit fames et
sitis illum extinguit. hūc mors suffo
cat aquis. illum perimit flāmis. hunc
interremit laqueo. istum dentibꝰ be
stiarum. hunc trucidat ferro illum ve
neno corrumpit. Et sic mors misera
tot modis vitam finire compellit. et
nunc super hec omnia magna ē mi
seria eius. cum nihil sit morte certiꝰ.
⁊ nihil hora mortis incertiꝰ igratq̄ȝ
homo finem suum cuȝ stare se putat
perit spes eius. ⁊ nescit vbi quō ⁊ qn̄
⁊ tn̄ certus est ꝙ eum mori opȝ.

Secūdū bonum quo mors dira
priuat amatores mundi. est reruȝ tē
poraliū abūdātia. nihil. n. d̄ suis diui
tijs r̄portāt diuites. s̄ oia r̄manēt do
niꝰ. s. possessiōes denarij auꝝ argētū

indumenta varia ⁊ omnes thesauri Iuxta illud Job.25. diues cũ obdormierit nihil secũ affert: apiet oculos suos ⁊ nihil inueniet. ⁊ iteꝝ psal. ait. Dormierũt somnũ suũ: ⁊ nihil inuenerũt oẽs viri diuitiaꝝ in manibus suis. hoc intelligẽs. saladinus magnꝰ inter sarracenos. Rex mltoꝝ regnũ appropinquãs morti. sudariũ qͦ post mortẽ induẽdus erat sibi portari fec demũ per ciuitatẽ ipm oñdẽdo oibꝰ clamari fecit. Tãtũ portat de rebus suis rex salãdinus potẽtissimꝰ ⁊ magnus. Tertiũ bonũ qͦ mors ꝑuat amatores mũdi: est corpis voluptas: In morte nãqꝫ deficiũt delectose vestes instrumẽtorũ melodie: picture in pãnis: ⁊ in cameris: cibaria delicata ancipitres canes: et alia hꝰmõi q̃ faciũt ad corpis delectatiõez: imo exanime ipm corpꝰ cadauer faciũt: eius oculi nõ videbũt lumẽ: facies efficiet pallida: manꝰ nihil ãpliꝰ poterũt tãgẽ pedes nõ poterũt ãbulare: lingua nõ poterit loq̇: labia nõ poterũt moueri aures nihil audiẽt. O mors crudelis o mors dira. o mors amara: q̃ꝫ amarũ ẽ iudiciũ tuũ. s; aliȷ̃ q̇ nimis tenuerũt corpus delicate: q̇d nã faciẽt cõt mortẽ. Heu mors misera q̃ꝫ miseros facis mũdanos et terrenos: ꝙ hͦ sit veꝝ pꝫ ex dicto Diogenis: q̇ de Cesare ait. Intuitus sum vt viderem cadauer Cesaris: ⁊ vidi eũ liuido colore coloratũ: putredine circũdatum aluũ eiꝰ diruptũ: ⁊ ꝟmiũ cateruas ꝑ illud discurrẽtes. duo famelici pascebãt i foueis oculoꝝ: crines ñ adherebãt capiti: dẽtes patebãt labȷ̃s cõsũptis. ⁊ dixi. Ubi est Cesar eoꝝ corus puellaꝝ: magnitudo diuitiaꝝ: catua baronũ: acies militũ: vbi sunt canes venãtes: equi veloces: aues rapaces thalamꝰ depictꝰ: lectus eburneus: argentũ auꝝ. Ubi sunt vestimẽta mutatoria: cibaria diuersa: cãticum lyre organoꝝ sonitus: odor aromaticus te verebãt hõies: ꝑncipes timebant colebant vrbes. Ubi ẽ tãta potẽtia tãtaqꝫ ꝑclara facta ⁊ magnifica. Et ꝛ̃ndit mihi. Hec omnia defecerunt in me: qñ defecit spiritꝰ meus: et reliquerunt me in hoc misero sepulchro circũdato putredine carnis mee. Audiãt g̊ vniuersi mortales: q̇a in hoc mũdo nihil est bonũ: nisi deũ timẽ: ⁊ in eo totã spem suã ponẽ: in qͦ sũt thesauri abscõditi. Quid inq̇t ꝓsunt o frater diuitie: q̇d vana glia: quid leticia mũdi cũ nõ liberẽt nec defẽdẽ possint a mõte: nec ex eiꝰ furore. ecce enim qui sedebat heri gloriosus: mõ cõsumit ꝟmibꝰ in sepulchro. Cur g̊ supbis ꝟmis ⁊ cinis: q̇a puluis es: et in puluerẽ reuerteris. g̊ aia reuerte ad dñm deũ tuũ: ⁊ cõsidera: q̇a in h̃ mũdo misero nulla est ꝟa salꝰ. nulla req̇es. nulla spes. In ipso g̊ deo oẽꝫ felicitatẽ tuã pone: ⁊ ei mundo puro corde ac corpe seruire stude vt euadẽ possis mortẽ sempitnã: ac acquirere gloriã eternã: ad quã ihesus christus nos eternalit̃ ꝑducat: qui est bñdictꝰ in secula seculoꝝ. Amen.

Finis.

olim
Lib Georgij Antonij vespucij.—

